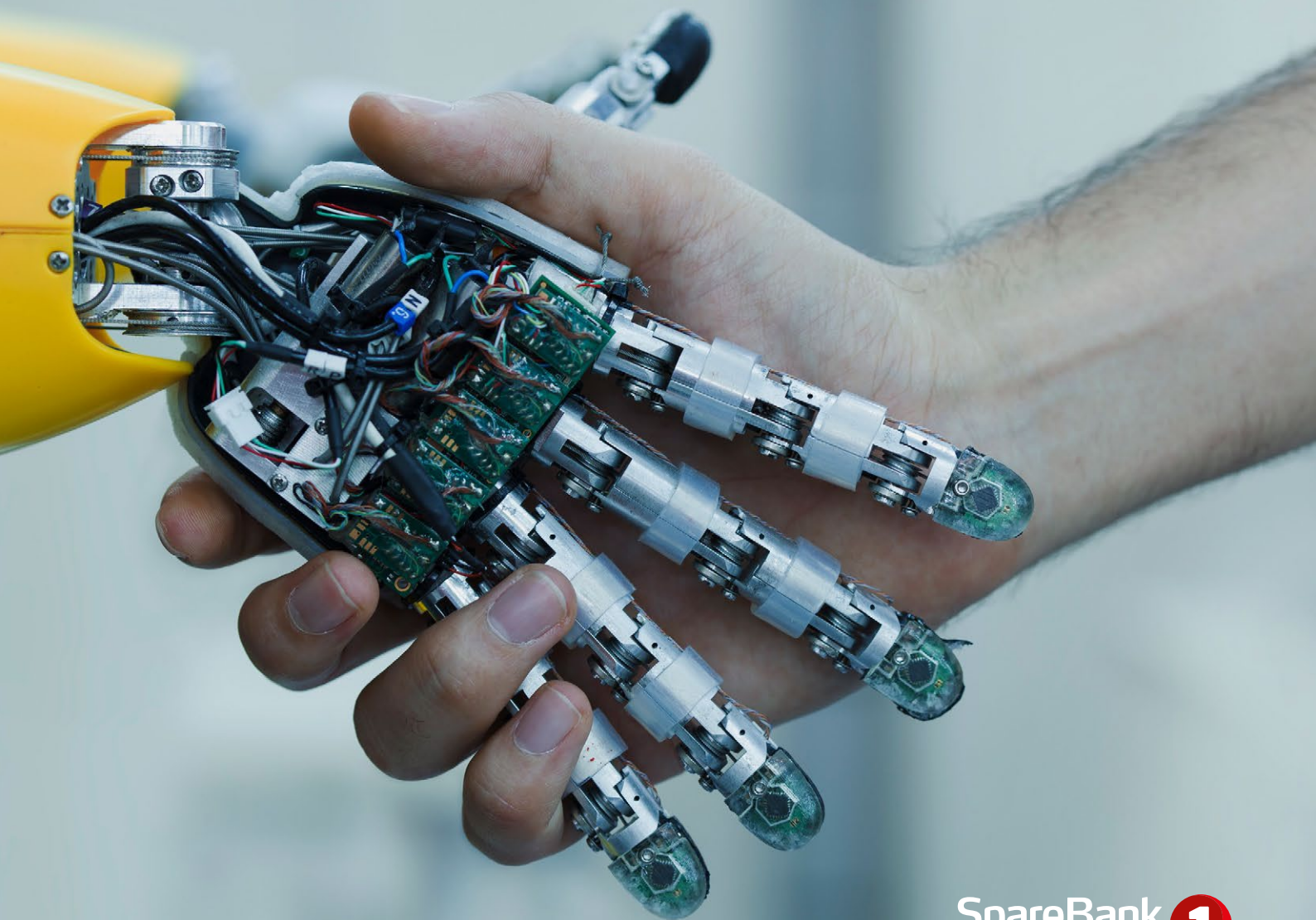

Det umulige løses av utrolige mennesker

Vi skal gi kraft til vekst og utvikling i regionen

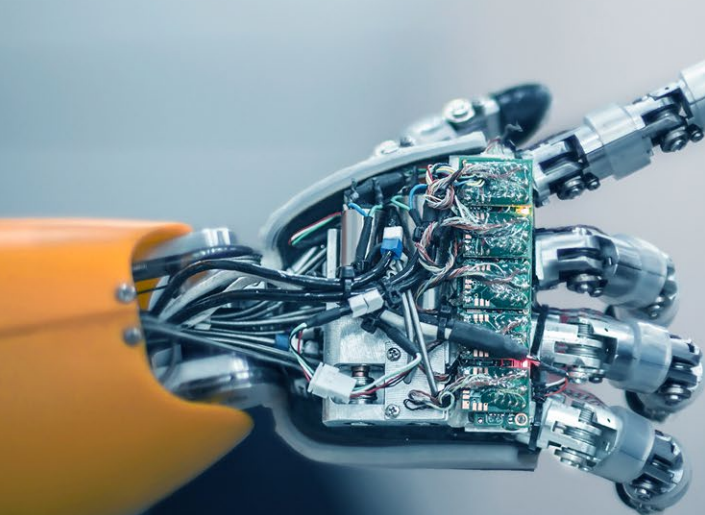

	Rogaland	Hordaland	Aust- og Vest-Agder
Befolkning	470 000	516 000	298 000
Markedsandel	36 %	6 %	8 %
Etablert år	1839	2006	2002
Markedsstrategi	Markedsleder	Vekstmarked	Vekstmarked

*Tall pr 31.12.2016

Kilder: SSB og SpareBank 1 SR-Bank

Det umulige skapes av utrolige mennesker

Framgang er UMULIG uten endring.
Den som ikke kan endre tankesett og innstilling
kan ikke endre noe. Riktig innstilling og troen
på at summen av hver enkelt handling betyr noe,
er med på å skape UTROLIGE resultater.

UTROLIGE mennesker gir aldri opp.
De tester og utfordrer hele tiden det kjente
og det ukjente for å klare å skape det UMULIGE.
Det er bare når de slutter å prøve at de feiler.

Hånd i hånd med de UTROLIGE.

«De umulige», Gunnar Roalkvam

Innhold

Hovedtall og nøkkeltall	4	Forretningsområder	30
Administrerende direktørs artikkel	6	Konsernledelsen	34
Året som gikk	8	Eierstyring og selskapsledelse	36
SpareBank 1 SR-Bank ASA	10	Styret	42
Finanskonsernet SpareBank 1 SR-Bank	13	Årsberetning	44
Folk og bedrifter på Sør- og Vestlandet	14	Årsregnskap innholdsfortegnelse	57
SR-Bank-aksjen	18	Nøkkeltall siste 5 år	134
Samfunnsansvar (CSR)	21		
Medarbeiderne	26		

Hovedtall

(tall i mill kroner)	2016	2015
Netto renteinntekter	2 871	2 593
Netto provisjons- og andre inntekter	1 443	1 532
Netto inntekter fra finansielle investeringer	654	304
Sum driftskostnader før nedskrivninger på utlån	2 032	1 863
Driftsresultat før nedskrivninger på utlån	2 936	2 566
Nedskrivninger på utlån og garantier	778	420
Driftsresultat før skatt	2 158	2 146

Nøkkeltall

	2016	2015
Lønnsomhet		
Egenkapitalavkastning %	10,0	10,8
Kostnadsprosent	40,9	42,1
Gjennomsnittlig rentemargin %	1,48	1,42
Balansetall		
Brutto utlån til kunder	157 638	155 190
Brutto utlån til kunder inkludert SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt	182 332	183 896
Innskudd fra kunder	85 914	89 444
Utlånsvekst inkludert SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt	-0,9 %	5,4 %
Innskuddsvekst	-3,9 %	9,8 %
Forvaltningskapital 31.12.	193 408	192 049
Soliditet		
Ren kjernekapitaldekning %	14,7	13,3
Kjernekapitaldekning %	15,6	14,2
Kapitaldekning %	17,5	16,7
Uvektet kjernekapital (Leverage Ratio) %	7,3	6,3
Kjernekapital	18 227	16 882
Likviditet		
Likviditetsdekning (LCR) %	174	128
Kontor og bemanning		
Antall årsverk inkludert vikarer	1 172	1 190
Antall kontorer	36	49
SpareBank 1 SR-Bank aksjen		
Børskurs ved årsslutt	60,75	39,30
Resultat pr aksje	6,87	6,83
Utbytte pr aksje	2,25	1,50
Effektiv avkastning på aksjen %	58,4	-21,3

Det vises for øvrig til en fullstendig nøkkeltallsoversikt og definisjoner på sidene 20 og 130.

KONSERNRESULTAT FØR SKATT:

2 158

mill kr (2 146 mill kr)

NETTO RENTEINNTEKTER:

2 871

mill kr (2 593 mill kr)

EGENKAPITAL-
AVKASTNING ETTER SKATT:**10,0**

prosent (10,8 prosent)

NETTO PROVISJONS- OG
ANDRE DRIFTSINNTEKTER:**1 443**

mill kr (1 532 mill kr)

UTLÅNSVEKST, BRUTTO SISTE
12 MND INKL. SB1 BOLIGKREDITT
OG SB1 NÆRINGSKREDITT:**-0,9**

prosent (5,4 prosent)

NEDSKRIVNINGER I % AV BRUTTO
UTLÅN INKL. SB1 BOLIGKREDITT
OG SB1 NÆRINGSKREDITT:**0,42**

prosent (0,23 prosent)

INNSKUDDSVKST SISTE 12 MND:

-3,9

prosent (9,8 prosent)

REN KJERNEKAPITALDEKNING:

14,7

prosent (13,3 prosent)

Med vilje og evne til å tilpasse oss nye tider

Et krevende år er tilbakelagt. Vi har sammen med landsdelen kommet styrket ut av 2016. Mange bedrifter har klart å redusere sine kostnader, det gjorde også vi. Nødvendig lønnsomhet er dermed opprettholdt. Vårt resultat for året er en bekreftelse på dette.

I oppsummeringen min for 2015 reflekterte jeg rundt spørsmålet; hvordan kan vi fornye oss og bruke vår kompetanse og teknologi til å utvikle nye og bedre løsninger?

Svaret mitt var, forenklet sagt, at morgendagens vinnere er bedrifter som er handlekraftige og tilpasser seg i skiftende tider, griper muligheter og er finansielt robuste. Det er nettopp dette vi har sett klare tegn til i 2016. Rogaland, som ble hardest rammet av lav oljepris i 2016, har hatt en økning på 5,5 prosent i antall innleverte patentsøknader i 2016 sammenlignet med 2015. Det plasserer Rogaland nesten på toppen av alle fylker, kun slått av Oslo. Samtidig registrerer vi en god økning i etablering av nye virksomheter i landsdelen sammenlignet med 2015. I sum for de fire fylkene, som utgjør vårt markedsområde, er det etablert hele 14 340 nye virksomheter ifølge tall fra SSB.

Et sammensatt makrobilde

Året vi nå har lagt bak oss har vært krevende for mange bedrifter, familier og enkeltmennesker i vår landsdel. Bildet er likevel sammensatt. Det er relativt store forskjeller mellom de fire fylkene og mellom ulike næringer og bransjer. Virksomheter med et stort innslag av eksport, har hatt et godt år i 2016, hjulpet av en svak krone. Bedrifter med stor avhengighet av olje og gass har vært gjennom krevende prosesser. Ved utgangen av 2016 er det betydelig større optimisme å spore, enn det var i starten av året. Hovedindeksen, som vi måler i vårt konjunkturbarometer, var på 54 prosent mot 47 prosent i inngangen til 2016.

Teknologiske endringer og økt effektivitet

Omgivelsene beveger seg med stor hastighet med hensyn til bruk av ny teknologi. Ofte og oftere henvender våre kunder seg til oss gjennom ulike digitale kanaler. Aldri før har vi hatt flere kontaktpunkter med våre kunder som i 2016. I løpet av året vi har lagt bak oss var kundene i gjennomsnitt i kontakt med oss over 3 millioner ganger pr. måned, og i all hovedsak ved av bruk av de digitale kanalene. Det er en økning på om lag 20 prosent sammenlignet med 2015. I samme periode har vi registrert at antall digitale boligvisninger økte med over 30 prosent i 2016. Dette på tross av at det ble lagt ut betydelige færre boliger for salg.

Vi tok også i bruk ny teknologi. Som et av landets første finansforetak, tok vi i bruk robotiserte prosesser. De første prosessene vi robotiserte var interne, manuelle og repeterende oppgaver som krevde flere årsverk. Deretter utviklet vi, som første norske bank, en selvlærende robotteknologi til bruk som en chattetjeneste tilknyttet vårt kundesenter. Kundesenteret hadde i 2016 i snitt 55 tusen henvendelser hver måned. En større og større andel av disse gjennomføres gjennom vår chattekanal, som frem til utgangen av 2016 var manuelt betjent. Ny robotisert teknologi gjør oss nå i stand til å forbedre vår tilgjengelighet ut mot kunden samtidig som vi reduserer prosesstiden inn mot sentrale deler av verdikjeden.

Kontoret er fortsatt en viktig arena for oss i møte med kunden. Antall besøk i våre kontor falt med over 10 prosent i 2016. Samtidig opplever vi at kontorenes rolle i rådgivingsprosessen er viktig, spesielt i forhold til våre yngre boliglånskunder. Samlet kompetanse i våre kontor er styrket for å møte kundenes forventninger fremover.

Styrket kjernekapital

I løpet av de siste årene har vi lagt stein på stein når det gjelder styrking av bankens kapitaldekning. I løpet av det siste året har vi styrket den rene kjernekapitaldekningen med 1,4 prosent poeng til 14,7 prosent. Vi oppfyller dermed regulerende myndigheters krav. Styrkingen av bankens kapitaldekning

har vi først og fremst oppnådd gjennom en balansert og lønnsom vekst, kombinert med et moderat utbytt nivå. Vi er nå i posisjon til å kunne ta en mer offensiv rolle i markedet, samtidig som vi kan normalisere utbytt nivået fremover.

Utsikter

Rådende markedsforhold og en fortsatt lav oljepris, vil fortsatt kunne skape utfordringer for noen av våre kunder. Likevel står vi bedre rustet enn noen gang tidligere både med hensyn til kompetente og motiverte medarbeidere, samt en sterk soliditet. Konsernets kontinuerlige tilpasning til endringer

i omgivelsene, har også satt oss i stand til å kunne betjene våre kunder på en mer relevant måte uavhengig av kundens kanalvalg.

Arne Austreid
Administrerende direktør

Bedriftsundersøkelsen **KONJUNKTURBAROMETERET** viser at næringslivet har lave forventninger til året som kommer.

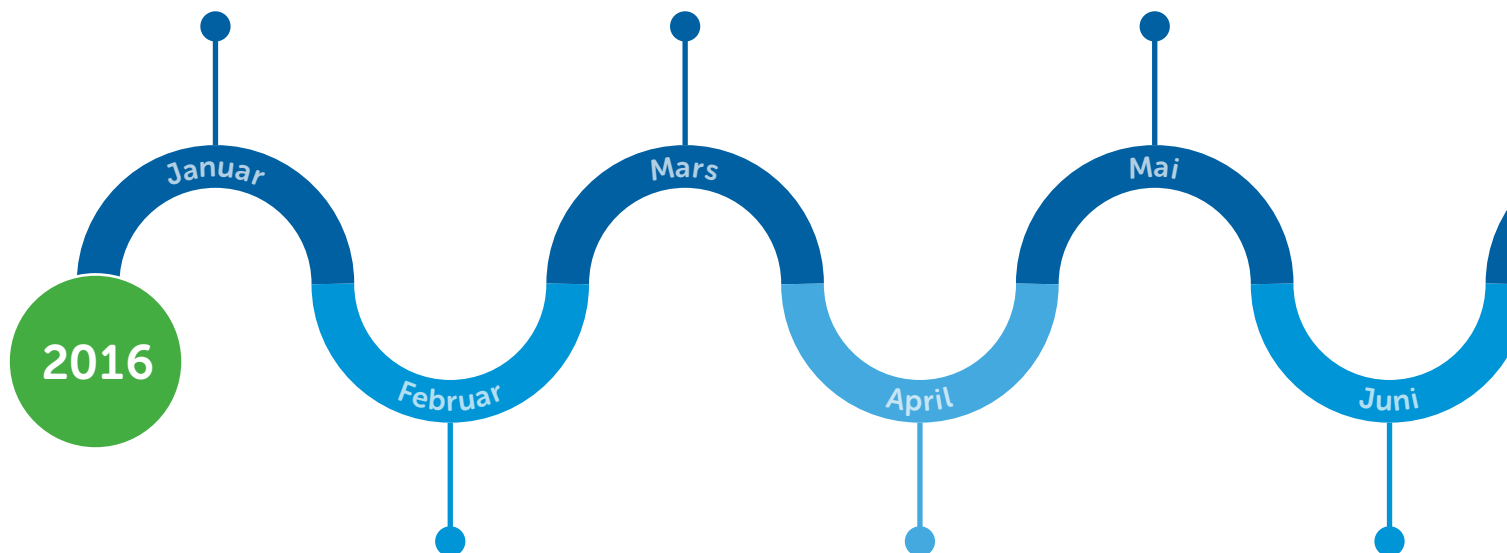

ARNE AUSTREID presenterer SR-Banks nye fundament med ny hensikt, visjon og kundeløfter. Austreid møter i løpet av måneden alle ansatte i bedriften på en rundreise i regionen.

Funn av den truede mosearten **BUTTHÅRSTJERNE** har ført til at fylkesmannen har lagt ned innsigelser til konsernets byggeplaner av Finansparken i Bjergsted. Almetrærne med den truede mosearten flyttes i mars til parken Rudlå. Saken får både lokal og nasjonal medieomtale.

SpareBank 1 SR-Bank feirer **10 ÅRSJUBILEUM** i Bergen.

**SR-BANK-
AKSJEN**
Årets start,
4. januar
2016:
38.70 NOK

SpareBank 1 SR-Bank får **NYE NETTSIDER** med nytt brukervennlig design. Sidene er responsive og tilpasser seg etter den digitale flaten kunden befinner seg på.

Banken tar i bruk et **NYTT CRM-SYSTEM** som skal gi kundene raskere svar på deres henvendelser.

SpareBank 1 SR-Bank etablerer et eget **mCASH-TEAM**. Målet er å få opp antall brukersteder og brukere av mCASH.

Bedriftsmarkedsdivisjonen oppretter et nytt kundeteam som skal betjene de minste bedriftskundene; **BM DIGITAL**

Kristian Siem slipper nyheten om at han ønsker å **RESTRUKTURERE NORSK OFFSHOREBRANSJE** på SpareBank 1 SR-Banks Petro Finans-konferanse. Siem lanserer et nytt fond på vel to milliarder kroner i samarbeid med det amerikanske hedgefondet Elliott.

DAG MEJDELL blir ny styreleder i SpareBank 1 SR-Bank. Mejdell er mest kjent som konsernsjef i Posten Norge AS de siste ti årene.

Brutto utlån

Over 182 mrd. kroner

Digital bank

3 mill. besøk
pr. måned

Kundesenter

55 tusen besøk
pr. måned

Gjennom den stille sommermåneden har **FIRE AMBISIØSE STUDENTER**

Summer-internship i bedriftsmarkedsdivisjonen. Studentene lager en 70-siders rapport om konkurransebildet banken står overfor.

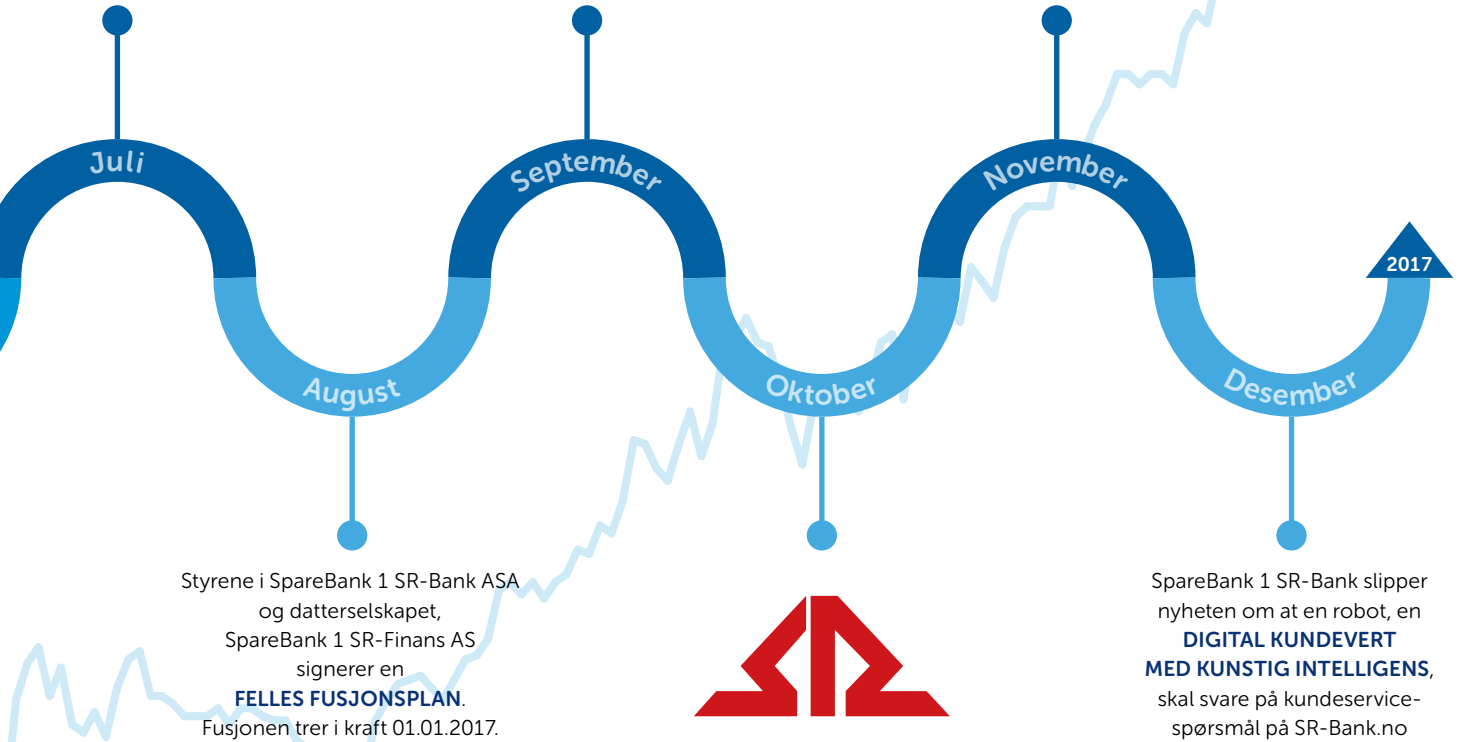
SpareBank 1 SR-Bank går inn for å avvikle 11 bankkontor. Det betyr en tydeligere spissing på færre – og **STØRRE KONTORER MED STERKE FAGMILJØER** som kan gi kundene enda bedre råd når de trenger dem.

Konjunkturbarometeret for september 2016 viser at bedriftene i Rogaland, Hordaland og Agder ser **KLARE TEGN TIL FORBEDRING**. Etter to år med tøffe tak og krevende omstilling, er de positive signalene sterkere enn på lenge.

Første spadestikk blir tatt på tomten der **FINANSPARKEN BJERGSTED** skal bygges. Block Berge Bygg er totalentreprenør og 85 prosent av arbeidet utføres av lokale samarbeidspartnere.

SR-BANK- AKSJEN
Årets slutt, 30. desember 2016:
60,75 NOK

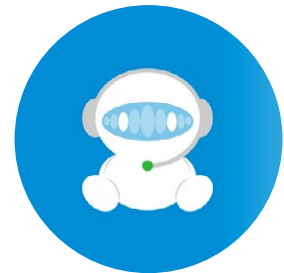

Styrene i SpareBank 1 SR-Bank ASA og datterselskapet, SpareBank 1 SR-Finans AS signerer en **FELLES FUSJONSPLAN**. Fusjonen trer i kraft 01.01.2017.

Merkedag: 1. oktober 2016 var det **40 ÅR** siden 22 sparebanker gikk sammen og dannet Sparebanken Rogaland (SR-Bank)

SpareBank 1 SR-Bank slipper nyheten om at en robot, en **DIGITAL KUNDEVERT MED KUNSTIG INTELLIGENS**, skal svare på kundeservice-spørsmål på SR-Bank.no

Kontorbesøk

90 tusen besøk pr. måned

Sparing og forvaltning

Over 18 mrd. kroner

Digitale boligvisninger

2,4 millioner

SpareBank 1 SR-Bank ASA

– Strategiske og finansielle mål

SpareBank 1 SR-Bank skal være et offensivt finanskonsern, som både i person- og bedriftsmarkedet evner å forsvare og øke sin markedsandel i Rogaland, Agder og Hordaland.

Konsernet

SpareBank 1 SR-Bank er det ledende finanskonsernet på Sør- og Vestlandet. Markedsområdet er Rogaland, Hordaland og Agderfylkene. Konsernet er et komplett finanshus som tilbyr både tradisjonelle banktjenester som lån, forsikring og spareprodukter, samt verdipapirhandel, regnskapstjenester og eiendomsmegler tjenester for både person- og bedriftskunder.

SpareBank 1 SR-Bank har over 300 000 kunder og brutto utlån på over 182 mrd kroner pr 31.12.2016. Kunder som har mobilbank besøker i snitt denne fem ganger i uken, og hele 80 prosent av enkeltsalg av fond skjer digitalt. Konsernet har 36 kontorer i sitt markedsområde. Gjennom selvbetjente kanaler og at kundene kan ta kontakt på kontor, telefon, chat og Facebook er konsernet alltid tilgjengelig for kunden. Relasjonen til kunden bygges både gjennom digitale og fysiske møter som blir til fullstendige samtaler på tvers av kanaler.

SpareBank 1 SR-Bank sitt konkurransefortrinn ligger i å være en bank i grensesnittet mellom en stor forretningsbank og å ha historiske røtter i mange lokale sparebanker i regionen. I 2016 var det 40 år siden Sparebanken Rogaland (SR-Bank) ble etablert som en sammenslutning av 22 lokale sparebanker. Kombinasjonen av kunnskapen og kjennskapen de ansatte har om markedsområdet, og muligheten SpareBank 1 SR-Bank har som aksjesparebank til å hente kapital til regionen er unik. I kraft av å være en regional sparebank har konsernet korte beslutningsveier og kjenner markedsområdet bedre enn de fleste. Derfor har SpareBank 1 SR-Bank også en posisjon som er nærmere folk og bedrifter, enn andre banker.

Konsernet nyter også godt av stordriftsfordeler for eksempel innen it-utvikling som en del av SpareBank 1 bankene, et bank- og produktsamarbeid mellom selvstendige, lokalt forankrede norske banker.

Finansielle mål for 2017:

Egenkapital-avkastning: **11%**

Ren kjernekapitaldekning: **15%** innen 2017

I fellesskap med de andre SpareBank 1 bankene har konsernet etablert et felles kundesenter som betjener kunder på telefon og chat fram til kl 24.00 365 dager i året.

Den største eieren i SpareBank 1 SR-Bank er Sparebankstiftelsen SR-Bank. Konsernet ble omdannet fra egenkapitalbevisbank til allmennaksjeselskap ("aksjesparebank") med virkning fra 1.1.2012. Samtidig ble Sparebankstiftelsen SR-Bank etablert. Stiftelsen har som formål å forvalte aksjene den ble tilført ved opprettelsen, og å utøve og opprettholde et betydelig, langsiktig og stabilt eierskap i SpareBank 1 SR-Bank ASA. Stiftelsen kan disponere overskuddet i tråd med sparebanktradisjonen og dele ut gaver til allmennyttige formål i konsernets markedsområder.

Kapital

SpareBank 1 SR-Bank har som mål å skape økonomiske resultater som gir en god og stabil avkastning på egenkapitalen, og en konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og verdistigning på SRBANK-aksjen for eierne. Egenkapitalavkastning og kostnadsprosent skal være i øvre halvdel i en nordisk benchmark.

Kravene, slik de nå er kjent, tilsier at konsernet må ha en ren kjernekapital på 15 prosent innen utgangen av 2017.

Lønnsom kundevekst

Konsernets hensikt er å gi kraft til vekst og utvikling i regionen. Nå går konsernet inn i en ny tid, og kan bidra med enda større finansielle krefter enn det som har vært mulig under perioden med oppbygging av ren kjernekapital. SpareBank 1 SR-Bank vil ha fokus på kundevekst i 2017, men veksten skal ikke gå på bekostning av lønnsomheten.

Det settes tydelig krav til utlånsvirksomhet innenfor bedrifts-markedet. Virksomheter som finansieres skal ha et langsiktig perspektiv og konsernet skal ha god kjennskap til eiere og ledelse i bedriften. Finansiering knyttet til shipping og offshore håndteres av et sentralt kompetansemiljø.

SpareBank 1 SR-Bank skaper verdier gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. Konsernet bruker derfor betydelige ressurser på å videreutvikle risikostyringssystemer, prosesser og kompetanse i tråd med ledende internasjonal praksis.

Effektivisering

Fra januar 2017 vil en digital kundevert kunne svare kundene på www.sr-bank.no. Det betyr at banken kan gi kundeservice 24 timer i døgnet. Dette er den andre generasjonen robot i konsernet. Robotenes inntog i finans er den største teknologiske endringen bransjen noen gang har opplevd. Dette vil endre måten det jobbes på i konsernet. Det er en kjensgjerning at kundene besøker bankkontor sjeldnere som følge av digitalisering, derfor har konsernet i løpet av 2016 avviklet 13 kontorer – og samtidig styrket de øvrige kontorene bemannings- og kompetansemessig. Digitalisering og robotisering er to viktige drivere for stadig effektivisering i konsernet.

Kunde

SpareBank 1 SR-Bank har en visjon om å være kundenes førstevalg på Sør- og Vestlandet. For å oppnå dette må konsernet bygge sterkere kunderelasjoner og levere et helhetlig kundetilbud. Konsernet må bruke kundedata på en måte som gjør det enkelt å være kunde og ta initiativer overfor kunden som er relevante. Dette handler både om en forenkling av kundens hverdag og effektivisering av bankens prosesser – i begge tilfeller med digitalisering som en tydelig driver. Å bygge sterkere kunderelasjoner handler om å kombinere det beste fra to verdener; kunstig intelligens, gjennom smart teknologi og robotisering, og emosjonell intelligens gjennom den personlige kontakten med kompetente ansatte.

Kundene setter stadig høyere krav til brukervennlige digitale tjenester. Konsernet har gjort endringer i alle forretningsdivisjonene ved inngangen til 2017, for å spisse satsingen på digitale flater. Målet er å øke det digitale salget framover.

Kultur og kompetanse

SpareBank 1 SR-Bank er kontinuerlig i endring for å effektivisere, kutte kostnader og tilpasse organisasjonsstrukturen etter kundenes adferd. Dette har betydning for de ansattes arbeidsoppgaver og kompetansen bedriften vil rekruttere framover. I løpet av de neste fem årene vil konsernet rekruttere flere matematikere, ingeniører og teknologer, enn økonomer.

Endringer og nye oppgaver vil kreve stor omstillingsevne av medarbeiderne som jobber i SpareBank 1 SR-Bank. Hver enkelt medarbeider må vise handlekraft og engasjement for å forstå kundenes behov og deres nye preferanser. Fundamentet skal være en rettesnor for alt medarbeiderne gjør i SpareBank 1 SR-Bank.

Ytre faktorer som påvirker virksomheten

- Digitalisering og personifisert tilbud til den enkelte kunde
- Kundens forventning om sømløse tjenester
- Utradisjonelle forretningsmodeller og delingsøkonomi
- Aktører i andre bransjer setter standard og forventninger til brukeropplevelser på nett
- Åpne mobilbetalingstjenester
- Nisjeaktører i det tradisjonelle bankmarkedet
- Oljeprisutvikling og utvikling i regionens næringsliv
- PSD2 – EUs reviderte betalingsdirektiv
- Kapitalkrav og reguleringer fra Finanstilsynet

Egenkapitalavkastning og kostnadsprosent skal være i øvre halvdel i en nordisk benchmark.

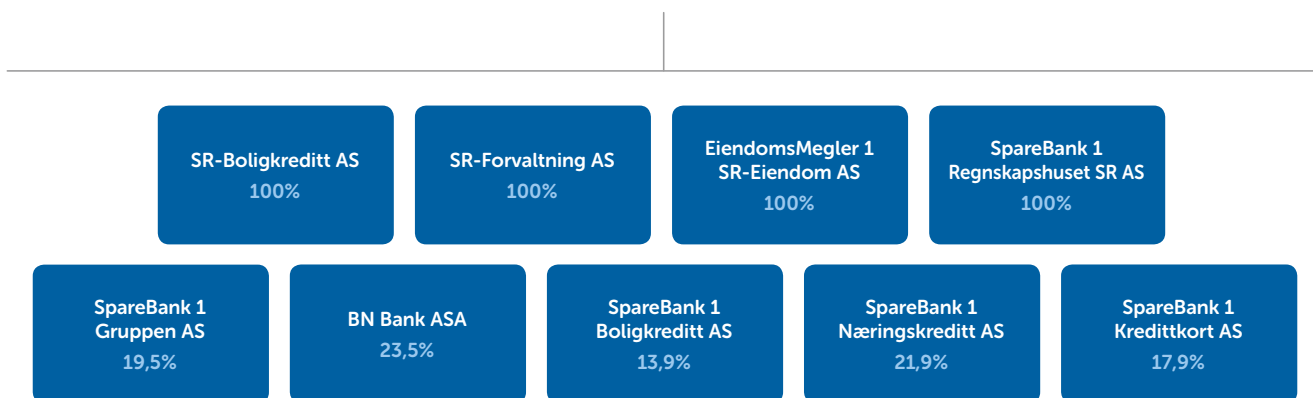
FUNDAMENTET

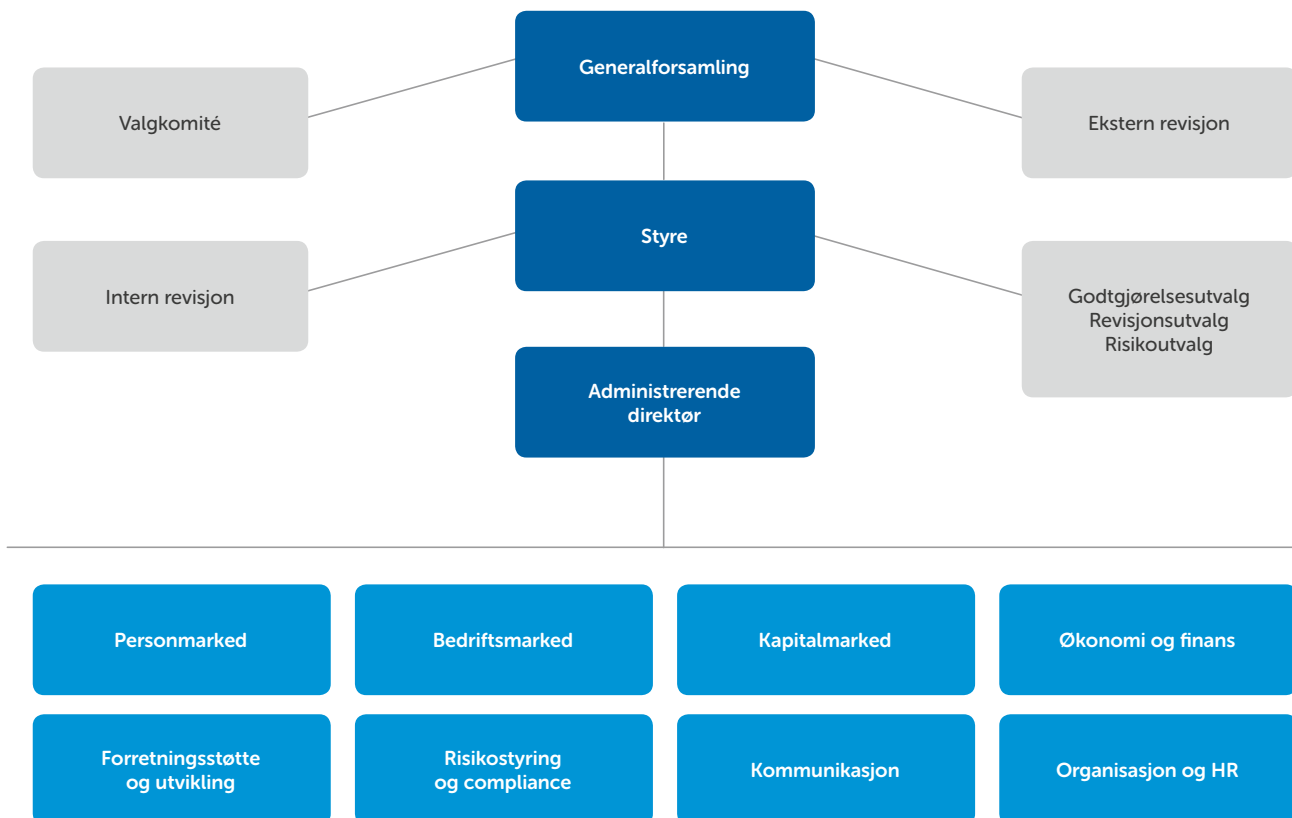
Finanskonsernet SpareBank 1 SR-Bank

SpareBank 1 SR-Bank ASA

Organisasjonsstruktur

Folk og bedrifter på Sør- og Vestlandet

- SpareBank 1 SR-Bank sitt marked og kundegrunnlag

SpareBank 1 SR-Bank er en viktig del av samfunnsinfrastrukturen på Sør- og Vestlandet. Landsdelen har vært meget heldig hva gjelder «tildeling» av ressurser. Samtidig trengs det utrolige mennesker som vet å utnytte mulighetene som ligger i disse ressursene for at de skal ha verdi. Disse menneskene finnes her.

Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB) viser at det bor 1 285 000 innbyggere i konsernets markedsområde. Hordaland, Rogaland og Agderfylkene har totalt 655 000 sysselsatte. I samme område er det registrert 125 000 virksomheter hvorav 24 000 er bedrifter med flere enn fire ansatte. Rogaland er konsernets kjerneområde, og satsingen i nabofylkene, Agder i sør og Hordaland i nord, har på få år gitt en god utvikling i markedsandeler og lønnsomhet.

Næringsvirksomhet i regionen

Næringslivet på Sør- og Vestlandet er allsidig og har evne til omstilling. Folk i regionen har kultur for å ta utfordringene i egne hender og løse dem, heller enn at andre skal komme og løse problemene for dem. Næringslivet i regionen har gjennom mange tiår fått impulser utenfra gjennom å tiltrekke seg internasjonal kompetanse, samt drive utstrakt handel og eksport med resten av verden. Regionen er også strategisk godt plassert når det gjelder internasjonal kommunikasjon, den norske kontinentalsokkelen og regionale transportruter.

Sysselsetting i Rogaland

Stavangerregionen har vært sentral i utviklingen av olje- og energivirksomheten i Norge, siden det første oljefunnet ble gjort på norsk sokkel i 1969. Dette har gitt regionen velstand, men også samlet unik kompetanse og sterke aktører i vårt markedsområde. Både Norges største oljeselskap, Statoil, og de fleste internasjonale operatørselskapene har sine norske hovedkontor i Stavangerregionen. Omlag 20 prosent av arbeidsstyrken i Rogaland jobber i oljeindustrien.

Statlige organisasjoner som Petoro, Oljedirektoratet og Petroleumstilsynet, samt Norsk olje og gass (NOG), har sine hovedkontor i Stavanger.

I Rogaland jobber 27 prosent av arbeidsstyrken i offentlig sektor, 12 prosent i varehandelsbransjen og 7,5 prosent innen bygg og anlegg, ifølge SSB. Fylket er en av landets viktigste produsenter av kjøtt, melkeprodukter og grønnsaker. Her finnes også en sterk finansnæring, med SpareBank 1 SR-Bank, Hitec Vision og Skagenfondene som de største aktørene. I tillegg foregår store infrastrukturprosjekter som bidrar til gode vilkår for regionens nærings- og befolkningsutvikling.

Nye muligheter

Etter nedturen startet i oljesektoren har omstilling og nye forretningsmuligheter hatt stort fokus i regionen. Siden 2013 har antallet patentsøknader fra fylket økt med nærmere 40 prosent, ifølge det norske Patentstyret. Ipark Inkubator, Innovation Dock, Creator og SpareBank 1 SR-Bank sitt eget Gründerhus er alle møtepunkt og arbeidssted for gründere. Disse miljøene har i løpet av kort tid etablert seg i Stavangerregionen. Det ble åpnet 388 konkurser i Rogaland i løpet av 2016, en økning på 19 prosent, samtidig økte netto antall virksomheter i Rogaland med 800 i samme periode. På landsbasis har antall konkurser økt med 2 prosent i samme periode.

Eksport og reiseliv

Agder og Hordaland har en del bedrifter innenfor oljesektoren, men har også en større andel næringsliv som nyter godt av svak kronekurs som for eksempel innenfor fiskerinæringen, tradisjonell eksport og reiseliv. Verdiskapingen innenfor reiseliv har økt de siste årene i hele konsernets markedsområde. I 2005 hadde de tre fylkene Vest Agder, Rogaland og Hordaland en samlet verdiskaping i reiselivsektoren på 7,6 mrd. kroner, i 2013 var verdiskapingen steget til 13 mrd. kroner, viser en rapport fra Nærings- og handelsdepartementet. Lav kronekurs førte til at flere nordmenn og utlendinger valgte å feriere i Norge i 2016.

Hordaland er det fylket i Norge som har flest sysselsatte innen fiskeoppdrett som er Norges nest største eksportindustri. Statistikk fra Fiskeridirektoratet viser at det i 2015 ble omsatt fisk for over 8,2 mrd. kroner i Hordaland og Rogaland. Vår landsdel har også store kraftressurser. Flere sentrale aktører i

norsk energiproduksjon holder til på Sør- og Vestlandet, der nærheten til Europa kan innebære betydelige vekstmuligheter for fornybar kraftproduksjon i årene fremover.

Oljeprisen påvirker regionen

Oljeprisen har svingt kraftig de siste to årene. Som følge av dette falt petroleumsaktiviteten i 2015 og 2016, etter å ha nådd rekordnivåer i 2014. Oljedirektoratet venter nedgang på rundt 10 prosent i 2017, og aktiviteten vil da være omkring 35 prosent lavere enn for tre år siden. Nedgangen forventes å avta i løpet av 2017 og utsiktene deretter er nokså stabile. Driftskostnadene knyttet til oljevirkosomhet, som er viktige for aktiviteten i regionen, er mer stabile enn investeringene. To viktige prosjekter som blir avgjørende framover for oljeaktiviteten i regionen er knyttet til utvinning på oljefeltene Johan Sverdrup og Edvard Grieg. Lundin Norway har oppjustert sitt totale reserveanslag med 5 millioner fat til 743,5 millioner fat for de to oljefeltene.

Positivt stemningskifte

Fra å ha stor etterspørsel etter arbeidskraft og stramt arbeidsmarked har det vært et betydelig stemningskifte i regionen. Boligprisene i Stavanger-området har gått nedover, mens andre storbyregioner i Norge har opplevd prisvekst. Konsernets halvårlige bedriftsundersøkelse, Konjunkturbarometeret, viser imidlertid at bedriftene er mer optimistiske nå enn før. Flere bedrifter venter oppgang enn nedgang i 2017 – også oljeindustrien viser klar bedring i forhold til tidligere målinger. Et flertall av bedriftene venter økte ordreserver, særlig innen industri og varehandel. Bedriftene venter også bedring i lønnsomhet. Dette gjenspeiler at bedriftenes tiltak for å bedre lønnsomhet ventes å gi resultater.

Forventningene knyttet til den fremtidige markedsutviklingen er bedret i løpet av de siste kvartalene, men det er fremdeles noe usikkerhet knyttet til utviklingen i konsernets markedsområde. På tross av nedgangstider har regionen moderat arbeidsledighet sammenlignet med hva som er vanlig i andre land, og det ventes at den vil forbli moderat framover.

Kundegrunnlag

SpareBank 1 SR-Bank sitt markedsområde strekker seg fra Grimstad i Aust-Agder til Åsane i Hordaland, men med hovedtyngde og størst markedsandel i Rogaland. I dette geografiske området bor om lag 25 prosent av Norges befolkning. Fylket har en ung befolkning og et relativt høyt antall barnefødsler. I markedsområdet har omlag 30 prosent av befolkningen høyere utdanning, 44 prosent utdanning på videregående nivå og 26 prosent har utdanning på grunnskolenivå.

Rogaland har de siste 10 årene hatt en befolkningsvekst på 16 prosent, det er blant fylkene med høyest veksttakt i perioden. SSB forventer i sine prognoser en vekst i befolkningen fram til 2040 på 25 prosent i Aust Agder, 26 prosent i Rogaland og Vest Agder og 23 prosent i Hordaland. SSB har justert vekstprognosen for Rogaland og Hordaland noe ned fra et veldig høyt nivå ved forrige framskriving. Det skyldes at flere har flyttet fra Rogaland til andre steder i landet i perioden 2013 til 2015. Nettoinnflyttingen til Rogaland var 4 300 personer i 2013, og var redusert til 700 i 2015.

Flyttingene er antakeligvis påvirket av de regionale konjunktorene, og nedgangen i oljebransjen.

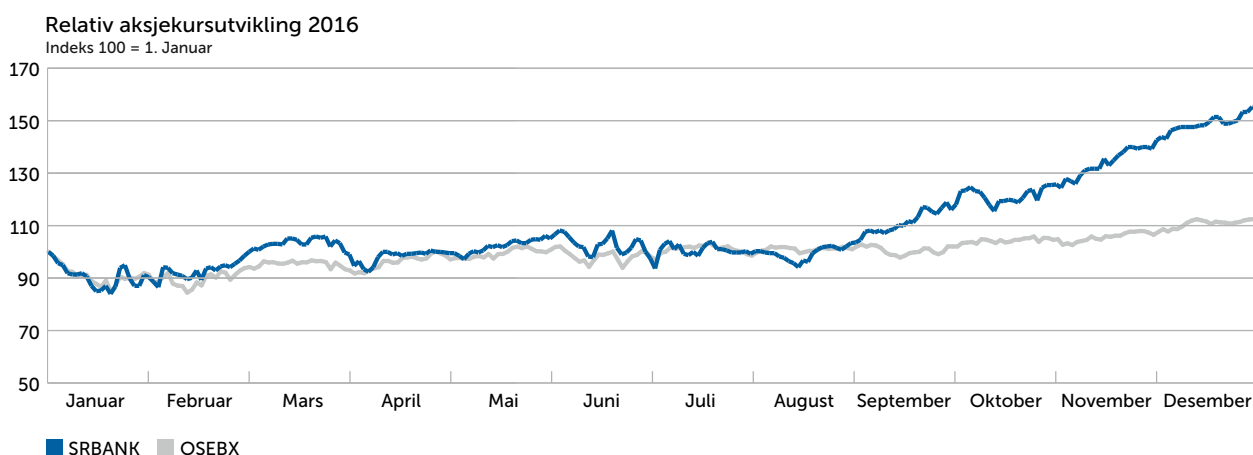
Landsdelen har vist at den består av utrolige mennesker med sterk vilje og evne til å utrette det som i utgangspunktet oppleves som umulig.

*Arne Austreid,
administrerende direktør*

SR-Bank-aksjen

Fakta om aksjen

Aksjekapitalen er 6 393 777 050 kroner fordelt på 255 751 082 aksjer, hver pålydende 25 kroner.

Tickerkoden på Oslo Børs er «SRBANK». «SRBANK» inngår i OSEAX All-share indeks og sektorindeks OSE40 Financials/OSE4010 Banks. Likviditetssegment er Match.

Fakta om Sparebankstiftelsen SR-Bank

Som en følge av omdanningen ble Sparebankstiftelsen SR-Bank etablert. Stiftelsens formål er å forvalte aksjene den ble tilført ved opprettelsen og å utøve

og opprettholde et betydelig, langsiktig og stabilt eierskap i SpareBank 1 SR-Bank ASA. Eierskapet skal utøves i samsvar med alminnelige aksepterte eierstyringsprinsipper, og innenfor de rammer og retningslinjer generalforsamlingen har fastsatt. Eierskapet skal minst utgjøre 25 prosent av utstedte aksjer.

Stiftelsen kan disponere av overskuddet og i tråd med sparebanktradisjoner dele ut gaver til allmenntilfelle formål i regionene Aust- og Vest-Agder, Rogaland og Hordaland.

Pr. 31.12.2016 eier stiftelsen 72 419 305 aksjer, tilsvarende 28,3 prosent av utstedte aksjer.

Markedsverdi:

15,5 mrd. kroner

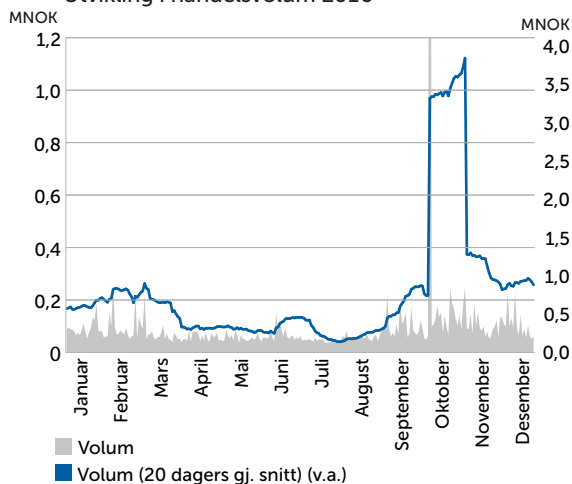
Største eier:

Sparebankstiftelsen SR-Bank

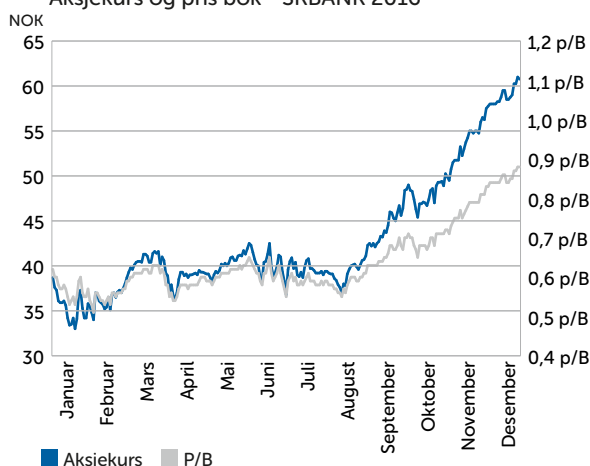
Utbytte 2016:

2,25 per aksje

Utvikling i handelsvolum 2016

Aksjekurs og pris bok - SRBANK 2016

Utbyttepolitikk

SpareBank 1 SR-Bank sitt økonomiske mål er å oppnå resultater som gir god og stabil avkastning på bankens egenkapital, for slik å skape verdier for eierne. Det vil si konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og verdistigning på aksjene.

Størrelsen på det årlig utbytte fastsettes med særlig hensyn til konsernets kapitalbehov, herunder kapitaldekningskrav, samt konsernets mål og strategiske planer. Nivået på årlig kontantutbytte vil fram mot 2018 ta hensyn til at banksektoren er i en oppbyggingsfase for å møte nye kapitalkrav. Med mindre kapitalbehovet tilsier noe annet, er styrets mål at utdelingsforholdet gradvis økes frem mot 2018. Konsernets utbyttepolitikk tilsier at om lag halvparten av resultatet etter skatt utdeles som kontantutbytte.

Disponibelt morbankresultat i 2016 ble 2 032 mill kroner, tilsvarende 7,95 kroner pr aksje. I tråd med SpareBank 1 SR-Bank sin utbyttepolitikk er ulike forhold hensyntatt i utbyttevurderingen, herunder særlig vekt på soliditet og kjernekapitaldekning i lys av nye regulatoriske krav til bankene. Kravene, slik de nå er kjent, tilsier at konsernet må ha en ren kjernekapitaldekning på 15 prosent innen utgangen av 2017.

Styret foreslår i 2016 et utbytte på 2,25 kroner pr aksje. Dette tilsvarer en utbytteprosent på ca. 33 prosent av konsernresultatet pr aksje.

Investorpolitikk

SpareBank 1 SR-Bank legger betydelig vekt på at korrekt, relevant og tidsriktig informasjon om konsernets utvikling og resultater skal skape tillit i investormarkedet. Informasjon til markedet formidles i all hovedsak gjennom kvartalsvise investorpresentasjoner, hjemmesider på internett, pressemeldinger og regnskapsrapporter. Det avholdes også regelmessig presentasjoner overfor internasjonale samarbeidspartnere, ratingselskaper, långivere og investorer.

Det er i SpareBank 1 SR-Bank sin interesse at det publiseres løpende finansanalyser av høyest mulig kvalitet. Alle analytikere uavhengig av anbefaling og syn på bankens aksjer behandles til enhver tid likt. Ved utgangen av 2016 var det 12 meglerhus med offisiell dekning av SRBANK. Kontaktinformasjon til disse finnes til enhver tid oppdatert på www.sr-bank.no/ir.

Informasjonsadresser

SpareBank 1 SR-Bank distribuerer informasjon til markedet via internett på adressen www.sr-bank.no.

Andre linker til finansinformasjon: www.ose.no (Oslo Børs)

Finnskalender for 2017

Generalforsamling	20.04.2017
Ex utbytte dato:	21.04.2017
1. kvartal:	27.04.2017
2. kvartal:	09.08.2017
3. kvartal:	27.10.2017

Foreløpige regnskapstall for 2017 vil bli offentliggjort i februar 2018.

Eierforhold

SpareBank 1 SR-Bank har som mål at det skal være god likviditet i aksjen og å oppnå en god spredning av eiere som representerer norske og utenlandske investorer.

Kursen økte i 2016 fra 39,30 kroner til 60,75 kroner. Hensyntatt utbetalt utbytte på 1,50 kroner tilsvarte dette en effektiv avkastning på 58,4 prosent. Hovedindeksen på Oslo Børs steg 12,1 prosent i samme periode.

Det var 10 428 (10 153) eiere av SRBANK ved utgangen av 2016. Andelen eid av selskap og personer i utlandet var 19,1 prosent, og andelen eid av selskap og personer hjemmehørende i Rogaland, Agder-fylkene og Hordaland var 49,9 prosent. De 20 største eierne eide til sammen 56,9 prosent. Bankens egenbeholdning utgjorde 108 983 aksjer. Ansatte i konsernet eide 1,8 prosent av aksjene ved utgangen av året.

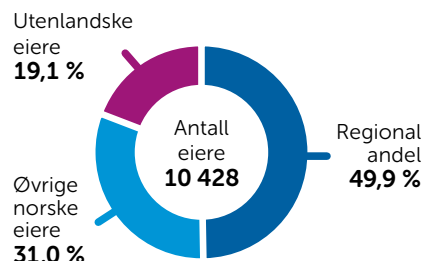
Kredittrating

Moody's Investor Services bekreftet 10.10.2016 sin kreditt-rating av SpareBank 1 SR-Bank til A1, med negative utsikter. Ratingen på kortsiktig finansiering var uendret gjennom 2016 på Prime 1.

Fitch Ratings bekreftet 28.12.2016 sin kredittrating av SpareBank 1 SR-Bank til A- (long-term) og F2 (short-term) med stabile utsikter.

Følgende oversikt viser de 20 største eierne pr 31.12.2016:

20 største eiere pr. 31.12.2016.	Antall aksjer	Andel %
1 Sparebankstiftelsen SR-Bank	72.419.305	28,3%
2 Gjensidige Forsikring ASA	12.308.416	4,8%
3 State Street Bank and Trust Co, U.S.A.	7.561.759	3,0%
4 Vpf Nordea Norge Verdi	7.454.497	2,9%
5 SpareBank 1-stiftinga Kvinnherad	6.226.583	2,4%
6 Wimoh Invest AS	5.761.169	2,3%
7 Odin Norge	4.384.644	1,7%
8 Danske Invest Norske Instit. II	3.646.410	1,4%
9 Pareto Aksje Norge	3.065.035	1,2%
10 Verdipapirfondet DNB Norge (IV)	2.963.871	1,2%
11 State Street Bank and Trust Co, U.S.A.	2.851.948	1,1%
12 Clipper AS	2.565.000	1,0%
13 State Street Bank and Trust Co, U.S.A.	2.247.876	0,9%
14 Verdipapirfondet Alfred Berg Gamba	1.833.914	0,7%
15 KAS Bank NV, Nederland	1.804.586	0,7%
16 Danske Invest Norske Aksjer Inst.	1.770.594	0,7%
17 Folketrygdfondet	1.688.000	0,7%
18 JPMorgan Chase Bank, U.S.A.	1.671.233	0,7%
19 Vpf Nordea Avkastning	1.664.410	0,7%
20 Westco	1.658.537	0,6%
Sum 20 største	145.547.787	56,9%

Nøkkeltall*	2016	2015	2014	2013	2012
Børskurs 31.12, kroner	60,75	39,30	52,50	60,25	37,20
Utbytte pr aksje, kroner	2,25	1,50	2,00	1,60	1,50
Direkte avkastning ¹⁾	3,7 %	3,8 %	3,8 %	2,7 %	4,0 %
Effektiv avkastning ²⁾	58,4 %	-21,3 %	-10,2 %	66,0 %	-4,9 %
Bokført egenkapital pr aksje, kroner ³⁾	71,54	66,14	60,28	55,00	49,48
Resultat pr aksje, kroner	6,87	6,83	8,20	7,28	5,33
Utdelingsforhold, netto ⁴⁾	33 %	22 %	24 %	22 %	28 %
Antall utstedte aksjer 31.12	255 751 082	255 751 082	255 751 082	255 751 082	255 751 082
Beholdning av egne aksjer 31.12	108 983	25 398	231 043	207 645	345 134
Antall utestående aksjer 31.12	255 642 099	255 725 684	255 520 039	255 543 437	255 405 948

¹⁾ Fra og med 1.1.2012 ble de tidligere egenkapitalbevisene konvertert til aksjer.

²⁾ Utbytte i prosent av børskurs ved årets slutt

³⁾ Kursstigning gjennom året pluss utbetalt utbytte i prosent av børskurs ved årets begynnelse

⁴⁾ Egenkapital dividert på antall utestående aksjer

⁵⁾ Utbytte i prosent av konsernresultatet etter skatt

Samfunnsansvar (CSR)

SpareBank 1 SR-Bank er en ansvarlig samfunnsaktør

Samfunnsansvar er ikke noe vi får, det er noe vi tar. Det har vi gjort som en del av den daglige driften allerede fra opprettelsen av Egersund Sparebank i 1839. Siden den gang har det preget vår grunnfilosofi. Med god lokalkunnskap og nærhet til kundene, gjør vi daglige vurderinger som handler både om økonomi og risiko i kombinasjon med utøvelsen av vårt samfunnsoppdrag. Et oppdrag som handler om å gi kraft til vekst og utvikling til den regionen konsernet har sin virksomhet i. Det skal gjøres gjennom blant annet å sikre landsdelen kapital til næringsutvikling og boligbygging, å bidra med kompetanse samt å medvirke til å skape gode vilkår for fortsatt vekst. Selv om vi som landsdelens største og ledende finanskonsern først og fremst fokuserer på våre nære omgivelser, er vi også opptatt av at alt det vi gjør skal være bærekraftig også i en global sammenheng. Vi mener at et aktivt samfunnsengasjement er direkte verdiskapende ved at det reduserer risiko, gir oss nye forretningsmuligheter, skaper motiverte medarbeidere og bidrar til å opprettholde et godt omdømme.

Eierstruktur

SpareBank 1 SR-Bank sin største aksjonær er Sparebankstiftelsen SR-Bank med en eierandel på 28,3 prosent. I henhold til vedtak fattet av Finansdepartementet (sak 11/1402 av 21.06.2011) om omdanning til allmennaksjeselskap, er det satt som vilkår for omdanning at Sparebankstiftelsen SR-Bank skal inneha en eierandel som er lik eller høyere enn 25 prosent i SpareBank 1 SR-Bank. I tillegg skal stiftelsens formål være å utøve et langsiktig og stabilt eierskap i SpareBank 1 SR-Bank og derigjennom sikre at SpareBank 1 SR-Bank viderefører sparebankvirksomhet med lokal forankring i Rogaland, Hordaland og Agder. Det gir både næringslivet og private husholdninger god tilgang til et stort regionalt forankret finanskonsern med høy kompetanse, et bredt tilbud av tjenester og god og stabil tilgang til kapital.

Vi har definert følgende fire kategorier, med tilhørende satsingsområder, som bygger opp om konsernets integrering av samfunnsansvar;

Finansielt	Samfunn	Miljø	Menneskelige ressurser
God selskapsstyring	Sysselsetting	Helse Miljø og Sikkerhet	Etisk råd
Risikostyring	Anti korrupsjon	Videokonferanse	Etiske retningslinjer
Kredittstyring	Etiske retningslinjer	Leverandørkrav	Personalhåndbok som
Lønnsomhet	Svindelforebyggende tiltak	Hybrid- og elbiler	inkluderer sterkt fokus på
Soliditet	Vår hensikt "gi kraft til vekst	Klimaregnskap	verdier og holdninger
Anskaffelser	og utvikling i regionen"		Opplæring
	Økonomiske tilskudd og		IA-bedrift
	sponsing		Informasjonssikkerhet
	Kompetanseoverføring		
	Innovasjon		

Ansvarlighet er lønnsomt

SpareBank 1 SR-Bank skal gi kraft til vekst og utvikling til det samfunnet vi er en del av. Beslutninger skal tas basert på langsiktighet, noe som innebærer at konsernet ikke skal ta kortsiktige gevinster, dersom dette vesentlig kan forringe eller skade samfunnet.

Arbeidet med samfunnsoppgaver er integrert i vårt løpende planarbeid. Slik sikrer vi at etikk, miljø og viktige samfunnsoppgaver til enhver tid står på dagsorden. Det å sikre at den daglige virksomheten, innen alle forretningsområder, har et sterkt fokus på økonomisk verdiskaping er en svært viktig del av vårt samfunnsansvar.

Krav til investeringer

SpareBank 1 SR-Banks investeringsvirksomhet, både egenhandel og på vegne av kunder, følger et regelverk som skal søke å unngå at konsernet medvirker til krenkelse av menneske- og arbeidstakerrettigheter, korrupsjon, alvorlig miljøskade eller andre handlinger som kan oppfattes som uetiske. SpareBank 1 SR-Bank skal ikke investere i selskaper, som selv eller gjennom enheter de kontrollerer, produserer tobakk eller pornografi. Det samme gjelder for investeringer i selskaper som er involvert i antipersonellminer og klasevåpen, eller i selskaper som utvikler og produserer sentrale komponenter til masseødeleggelsesvåpen. Med masseødeleggelsesvåpen menes NBC-våpen (kjernevåpen eller atomvåpen, biologiske våpen og kjemiske våpen).

Konsernet foretar både direkte investeringer og opptretr som distributør av investeringsprodukter på vegne av Odin Forvaltning AS og SpareBank 1 Forsikring. Begge har en klar og tydelig investeringsstrategi som integrerer både eierstyring og samfunnsansvar i sine vurderinger og beslutninger.

Når det gjelder direkte investeringer foretas disse både av banken og av bankens heleide datterselskap, SR-Forvaltning AS. Selskapet forvalter både investeringer på vegne av banken og på vegne av konsernets kunder. Selskapet har en klar policy på at alle investeringer tar utgangspunkt i selskaper som viser ansvar for at menneskerettigheter blir ivaretatt, korrupsjon blir bekjempet og at kommersiell virksomhet er bærekraftig.

For å etterleve disse retningslinjene, foretar SR-Forvaltning en grundig gjennomgang av alle sine investeringer og potensielle investeringer. Dersom noen av de selskaper SR-Forvaltning har investert i kommer i brudd med selskapets retningslinjer og eventuelle manglende tiltak, vil dette få konsekvens for selskapets innehav eller potensielle investeringsbeslutninger.

Alle selskaper som det vurderes å investere i blir vurdert opp mot eksklusjonslisten til NBIM. I tillegg gjennomføres det elektroniske søk på alle aktuelle selskaper for å identifisere potensielle brudd eller kontroversielle involveringer før investeringsbeslutning foretas.

Krav til våre leverandører

SpareBank 1 SR-Bank gjør årlig betydelige innkjøp. I forbindelse med disse anskaffelsene fokuserer banken på sitt samfunnsansvar, med spesielt fokus på:

- Menneskerettigheter
- Arbeidsforhold
- Miljø
- Hederlig virksomhet

Vår egen virksomhet er pålagt en rekke nasjonale og internasjonale regler og krav. Leverandører som skal utføre tjenester på vegne av oss, plikter å innrette seg slik at vi ikke kommer i brudd med disse. Leverandøren skal også bidra til at innkjøpsavtalene er i samsvar med gjeldende bransjestandarder og med SpareBank 1 SR-Bank sine egne interne retningslinjer. Leverandøren og dens underleverandører skal holde seg orientert om og følge de til enhver tid gjeldende krav i lov, forskrift, eller andre offentlige pålegg som gjelder for leverandørens virksomhet og respektive ansvarsområder. Leverandøren er ansvarlig for å ha de nødvendige konsesjoner og tillatelser for å utøve sin virksomhet.

Leverandøren skal aktivt påse at tidligere ledd i verdikjeden overholder kravene som fremgår av avtalen samt øvrige krav i kontrakten. I tilfeller hvor en leverandør opererer i områder eller innenfor bransjer hvor det er økt risiko for brudd på kravene om samfunnsansvar, øker leverandørens aktsomhetsplikt.

Selskapsledelse og eierstyring

Eierstyring og selskapsledelse i SpareBank 1 SR-Bank ASA omfatter de mål og overordnede prinsipper som konsernet styres og kontrolleres etter for å sikre aksjonærenes, kundenes og andre gruppers interesser. Hovedprinsippene for selskapsledelse og eierstyring er; åpenhet, forutsigbarhet og transparens.

Konsernet følger "Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse" og forholder seg som en selvfølge til norsk lovgivning.

SpareBank 1 SR-Bank har klare retningslinjer som skal forhindre krenkelser av menneske- og arbeidsrettigheter, at ansatte ikke skal delta i korrupsjon eller bidra til miljøskade og/eller andre handlinger som kan oppfattes som uetiske.

Som en viktig rettesnor følger vi UN Global Compacts sine 10 prinsipper om bærekraft.

Etikk og anti-korrupsjon

Konsernets retningslinjer for etikk skal bidra til bevissthet om og etterlevelse av den høye etiske standarden som kreves av samtlige medarbeidere. Etikkreglene skal blant annet bidra til å bekjempe korrupsjon, utpressing, bestikkelser, hvitvasking, bedrageri, terrorfinansiering og finansiering av kriminell aktivitet. Konsernet har et eget etisk råd som fortløpende vurderer eksisterende etisk rammeverk i lys av hvilke forventninger våre interessenter og omgivelser har til oss hva angår etikk.

De ansatte blir gjennom personalhåndboken gjort oppmerksom på hvordan ansatte skal informere dersom han eller hun får kunnskap om forhold som er i strid med gjeldende regelverk, vesentlige brudd på interne bestemmelser eller andre vesentlige kritikkverdige forhold. Den som varsler har muligheten for å varsle anonymt, skriftlig eller muntlig.

Ansatte i SpareBank 1 SR-Bank skal under ingen omstendighet benytte sin stilling til å oppnå personlige fordeler eller opptre på en slik måte at det kan skade konsernets omdømme, eller være i strid med norsk lov.

SpareBank 1 SR-Bank legger vekt på å forebygge korrupsjon, og har som mål å bidra til å utvikle en antikorrupsjonskultur i de selskaper som inngår i konsernet. I konsernets etiske retningslinjer, som er lett tilgjengelig digitalt, er det utarbeidet en egen handlingsregel. Denne omhandler "Personlige fordeler og korrupsjon" og har som formål å øke bevisstheten og kunnskapen om problemstillinger knyttet til korrupsjon. I tillegg skal den tydeliggjøre konsernets holdning og rutiner for å sikre at alle ansatte overholder korrupsjonslovgivningen. Ansatte skal hvert år signere på at de har lest og forstått innholdet av konsernets samlede etiske retningslinjer.

Støtte til allmenntilgjengelige formål

Gjennom Sparebankstiftelsen SR-Bank er sparebanktradisjonen videreført, noe som er en sentral del av vår strategi for samfunnsansvar. Stiftelsens tilskudd til allmenntilgjengelige formål i landsdelen, med utgangspunkt i SpareBank 1 SR-Banks evne til å betale utbytte, er godt integrert i det arbeidet konsernets kunderåd utfører. Samspeillet mellom kunderådene, organisert som lokale rådgivende organ for både konsernet og Sparebankstiftelsen SR-Bank, skal bidra til å forsterke den lokale tilstedeværelsen og det lokale engasjementet.

Status 2016

Ansatte og organisasjon

SpareBank 1 SR-Bank skal være en attraktiv og inkluderende arbeidsplass for medarbeidere i alle aldersgrupper og livsfaser. Konsernet SpareBank 1 SR-Bank legger til rette for at balansen mellom jobb, hjem og fritid oppleves som god for alle medarbeidere. Samtidig er flere ulike tiltak iverksatt for å stimulere ansatte til å opprettholde god helse, både gjennom utvikling av et godt arbeidsmiljø og gjennom å stimulere til fysisk aktivitet. Vi har en oppfatning av at medarbeidere, som har fått tilrettelagt for sine behov, yter bedre til det beste for seg selv og bedriften.

Konsernet har etablert et godt og gjennomarbeidet rammeverk for organisasjonen, som blant annet inkluderer; personalhåndbok, HMS-håndbok, IA-avtale og flere interne avtalefestede utvalg. Det er et godt samarbeid mellom ledelsen og konsernets to fagforeninger innen disse områdene. I løpet av 2016 har det vært avholdt 3 kontaktmøter mellom konsernledelsen og fagforeningene. Følgende sentrale tema ble drøftet;

1. Digitalisering og endringer i kundens adferd og hvilke konsekvenser dette har for eksisterende kanalstruktur inkludert kontorene.
2. Omorganisering for å kunne møte fremtiden på en god og kompetent måte til det beste for kunden og konsernets lønnsomhet.
3. Hvilke kompetansebehov har konsernet fremover – sammensetning av kompetanse.

For å fremme bedre helse, øke motivasjon og trivsel har konsernet også i 2016 refundert betydelige beløp som dekker deler av de utgiftene ansatte har hatt til regelmessig trening.

Klima og miljøtiltak

Som et ansvarlig finanskonsern har vi et aktivt forhold til klimautfordringene, blant annet gjennom at vi stiller krav til miljøforebyggende tiltak i egen organisasjon. Konsernet har en egen strategi og retningslinjer for miljø som årlig vurderes.

Konsernet gjennomfører regelmessige tiltak som skal bidra til å redusere forbruk av strøm, papir og andre ressurser samt sikre at ressurskrevende reisevirksomhet begrenses. Håndtering av teknologisk avfall og innkjøp av miljøvennlige løsninger har også høy oppmerksomhet. Samlet sett arbeides det godt i konsernet for å sikre riktige innkjøp av teknologisk utstyr, der vi legger energi og miljøkrav inn som spesifikke vurderingskriterier.

Alt teknologisk utstyr håndteres som spesialavfall, noe som sikrer en miljøriktig håndtering av utstyret. Konsernet returnerte i 2016 2,2 tonn med teknologisk avfall, som er på det samme nivået som i 2015.

I løpet av 2016 er det registrert en betydelig nedgang i papirforbruk med 17,7 prosent sammenlignet med 2015. Dette er et resultat av bevisste og målrettede tiltak. Først og fremst skyldes det at mye av vår kommunikasjon, ut mot kunden, er flyttet over i våre digitale kanaler kombinert med nye digitale løsninger for dokumenthåndtering internt. Ansatte i konsernet SpareBank 1 SR-Bank foretok samlet 4 537 flyreiser i løpet av 2016, en nedgang på 13 prosent sammenlignet med 2015.

Bruk av videokonferanser, telefonkonferanser og digitale verktøy, for samhandling og kunnskapsdeling, er et viktig virkemiddel for å holde konsernets reiseaktivitet på et moderat lavt nivå. I konsernet er det 25 videokonferanserom. I 2016 ble Skype tatt i bruk som møteverktøy. Skype er tilrettelagt for alle ansatte og blir mye brukt.

I 2016 innførte konsernet et klimaregnskap. I første omgang for å kartlegge CO2 avtrykket vårt, som igjen er knyttet til flyreiser og bruk av selskapets bilpark. Herunder alle kjøretøy tilhørende konsernet som inngår som en del av selskapets bilordning.

Samlet CO2 utslipp var i 2016 på 431,2 tonn. Beregnet utslipp knytter seg til totalt 2 116 747 kilometer tilbakelagt i fly og samlet 617 291 kilometer tilbakelagt ved bruk av konsernets kjøretøy.

SpareBank 1 SR-Bank tar biologisk mangfold på alvor.

I forbindelse med planlegging av konsernets nye hovedkontor, ble det avdekket at bygget kunne utgjøre en risiko for en rekke almetrær nært opp til tomten. I tillegg ble det på noen av disse trærne funnet ulike sjeldne mosearter, deriblant den rød-listede arten Butthårstjernemose. To av trærne som var vert for mosearter, ble flyttet til et nærliggende og egnet sted, og et tre ble bevart der det stod. Trærne med tilhørende røtter, veide 70 tonn hver. Flytteprosessen var krevende, men vellykket. Det ble også hentet ekspertise fra England slik at det lot seg gjøre å transplantere bark med mose over til flere almetrær i omkringliggende områder.

Begge foto: Stavanger natur- og idrettsservice KF

Finansiering

Konsernet har en overordnet kredittstrategi som er tydelig på at det primære markedsområde for kreditteksponering er Rogaland, Agder og Hordaland. Kredittstrategien gjør det også klart at våre bedriftskunder skal ha et langsiktig perspektiv, og deres selskaper skal drives i samsvar med gjeldende lover og forskrifter.

I 2016 var konsernet ikke kreditteksponert hverken mot kullgruvedrift eller kullkraftverk.

Etikk og anti-korrupsjon

I 2016 ble det gjennomført 3 møter i konsernets etiske råd. Rådet har som formål å evaluere og forbedre konsernets etiske retningslinjer.

I 2016 fortsatte SpareBank 1 SR-Bank å fremheve viktigheten av kontinuerlig opplæring og bevisstgjøring rundt de mest sentrale etiske risikoområdene. Dette ble gjort både gjennom et eget etikkprogram og ved at de ansatte fikk tilsendt ulike spørsmål knyttet til etiske temaer. Disse ble gjennomgått og besvart elektronisk.

I løpet av 2016 ble det også gjennomført anti korrupsjonsopplæring for ledere.

Det ble også tatt i bruk et nytt varslingsystem opp mot eksternt aktør, for innrapportering av eventuelle henvendelser relatert til varslings. Det nye systemet har til hensikt å sikre full anonymitet.

Sentrale planlagte tiltak i 2017

1. Lage en plan for hvordan konsernet på sikt ytterligere kan redusere nivået på utslipp av CO2.
2. Gjennomføre en vesentlighetsvurdering blant konsernets interessenter. Gjennom å spørre våre interessenter om hva de synes er viktig i et bærekrafts-perspektiv og sammenholde det med hva som er viktig for SpareBank 1 SR-Bank, skal vi utarbeide en analyse som gir en oversikt over hva som blir viktigst å prioritere fremover.
3. Fortsette å redusere den samlede bruken av papir.
4. Fortsette å redusere det samlede energiforbruket i konsernets ulike kontorfasiliteter.
5. Fortsette å redusere antall flyreiser og øke bruken av videokonferanser og andre typer videomøter.
6. Forbedre konsernets hjemmesider hva angår rapportering og synliggjøring av de tiltak og de aktiviteter som gjennomføres relatert til bærekraft.

Samfunnsregnskap 2016

	2015	2016
Strategisk		
Konsernstrategi	Oppdatert	Oppdatert
CSR strategi	Oppdatert	Oppdatert
Verdiskaping		
Skatter og avgifter (mill kroner)*	1 086	1 110
Netto lønn/pensjoner og andre ytelser (mill kroner)	945	1 166
Kontantutbytte aksjonærer (mill kroner)	384	575
Vekstkapital, tilbakeholdt overskudd (mill kroner)	1 353	1 457
Innkjøp varer og tjenester (mill kroner)	918	866
Samfunn/ sosiale forhold		
Antall årsverk inklusiv vikarer	1 190	1 172
Friskhetsgrad	96,86 %	96,37 %
Andel kvinner i ledende stillinger	43 %	42 %
Gjennomsnittsalder	44,3	44,7
Organisasjonstilfredshet	865	900
Avtale om inkluderende arbeidsliv	Videreføres	Videreføres
Strategi for livsfasepolitikk	Videreføres	Videreføres
Program for lederutvikling	Videreføres	Videreføres
Etiske retningslinjer	Videreføres	Videreføres
Antall møter i etisk utvalg	3	3
Tiltak/Sponsing fra SpareBank 1 SR-Bank (mill kroner)	25	20
Antall tilskudd gitt av av SpareBankstiftelsen SR-Bank	330	358
Sum tilskudd gitt av SpareBankstiftelsen SR-Bank (mill kroner)	30,5	29,1
Miljø		
Teknologisk avfall (tonn)	2,2	2,2
Reduksjon i papirforbruk (tonn)	0 %	18 %
Energiforbruk (kwh)	6 070 697	5 646 327
Flyreiser	5 240	4 537
Antall kilometer tilbakelagt ifb.med flyreiser	2 315 170	2 116 747
Utslipp KgCO ₂ ifb.med flyreiser	373 408	341 356
Antall kilometer tilbakelagt ved bruk av kjøretøy	N/A	617 291
KgCO ₂ utslipp samlet bilpark	N/A	89 842
Antall EL-bil som del av bilpool	2	2
Antall videokonferanserom	25	25

* inklusiv selskapsskatt, skatt betalt av ansatte samt arbeidsgiveravgift

Medarbeiderne

– Den viktigste kapitalen i kampen om kunden

Årsverk

1 172

Gjennomsnittsalder

44,7 år

Friskhetsgrad

96,4 %

Medarbeidere og ledere som presterer på sitt beste er avgjørende for å skape merverdi for kundene direkte og for eierne indirekte. Med stadig raskere teknologisk utvikling og endring i kundeadferd, kreves det kontinuerlig ny kompetanse og utvikling av eksisterende medarbeidere for å oppnå konsernets målsettinger.

SpareBank 1 SR-Bank sin posisjon sammenlignet med andre finansaktører er «nærmere folk og bedrifter». Det setter krav til at medarbeiderne evner å ta kundens perspektiv. Det krever at medarbeiderne er genuint opptatt av kunden, konkurranse-situasjonen i markedet og hvilke forbrukertrender som påvirker kundens relasjon til konsernet. Det siste året har ledelsen gjort flere endringer i fellesskap med de ansatte for å tilpasse forretningsdriften nåtidens og framtidens kundeadferd.

Endringer i organisasjonen i 2016

Denne våren implementerte konsernet et nytt CRM-system som endrer måten de ansatte jobber med kundefølgning på. For kundens del skal CRM-systemet bety raskere svar på deres henvendelse. For rådgiverne har det vært en overgang fra å ha egen kundeportefølje til å ha en felles kundeportefølje. Overgangen fra «mine til våre kunder» og implementeringen av ny CRM har gjort at rådgivere og ledere har fått en langt bedre oversikt over strømmen av kundefølgninger, og kan rute henvendelser fra kontorer som har liten kapasitet til kontor med større kapasitet.

I 2016 avviklet konsernet 13 mindre bankkontor til fordel for styrkede kompetansemiljøer på andre større bankkontor. Både innenfor divisjonene bedriftsmarked, personmarked og forretningsstøtte og utvikling er det gjort endringer i organisasjonsstrukturen for å spisse satsingen på digitale flater.

Rekruttering av kompetanse

Ved utgangen av 2016 hadde vi 1 172 årsverk, en reduksjon på 18 årsverk i forhold til fjoråret. Samtidig har konsernet sin satsing på SpareBank 1 SR Regnskapshuset ført til økning på 34 årsverk i 2016.

Konsernet opplever at det er et godt marked for rekruttering, og at SpareBank 1 SR-Bank er en attraktiv arbeidsplass hvor mange søker jobb. Totalt hadde SpareBank 1 SR-Bank utlyst 85 stillinger hvorav 29 stillinger ble utlyst eksternt. Tilsammen var det 719 søkere, hvorav 161 var interne og 558 eksterne søkere.

I stillingsutlysningen for konsernet sitt «summerinternship» er det IT-studenter som oppfordres til å søke, og fem studenter med relevant utdannelse har fått stilling.

De første robotene har allerede blitt implementert i konsernet og vil påvirke hvilke arbeidsoppgaver medarbeiderne i SpareBank 1 SR-Bank vil gjøre framover. Arbeidsdagen vil endre seg betydelig og det får konsekvenser for hvilken kompetanse som rekrutteres.

Framtidens viktigste kompetanseområder, i tillegg til høy kunde-kompetanse, er dataprogrammering, analyse og innovasjon i kombinasjon med EQU (emosjonell intelligens) og kreativitet.

Endring og kompetanse

Medarbeidere må dyrkes og utvikles hvis de skal være på sitt beste. Da trengs det god næring i form av opplæring og kompetanseheving i regi av konsernet. Samtidig må også konsernet sine ansatte være engasjerte og ta ansvar for egen kompetanse for å følge med på utviklingen. Gjennom den årlige medarbeiderutviklingssamtalen legges tydelige forventninger til leveranse og resultat.

Konsernet gir gode karriereutviklingsmuligheter langs både kunde-, fag- og ledervei. I snitt anvender hver medarbeider i konsernet en halv arbeidsdag i uka til kompetansestyrkende tiltak.

« Over 90 prosent av medarbeiderne svarer at de har høy arbeidstilfredshet og høyt engasjement.

Den raske utviklingen og endringen i kundeatferd, krever en organisasjon som er både endringsdyktig og -villig. Slik er det i SpareBank 1 SR-Bank. Det jobbes systematisk med å heve vår kompetanse inklusiv gjennomføre ulike sertifiseringer. Til sammen er det gjennomført 67 ulike sertifiseringer i løpet av 2016, fordelt på Autorisasjonsordning for finansielle rådgivere, godkjenningsordning for skadeforsikring og LEAN SixSigma. Kompetanse som ikke er relevant, fases ut. Lederkorpset i linjen er blitt ytterligere styrket ved trening samt deltakelse på ulike kurs.

Arbeidsmiljø

Konsernets organisasjonsundersøkelse har en høy snittscore. Det er også verdt å merke seg at svarprosenten er god og ligger på 80 prosent. Undersøkelsen viser økning på viktige parameter som motivasjon, læring og utvikling samt høy score på tillit til ledelsen. Over 90 prosent av medarbeiderne svarer at de har høy arbeidstilfredshet og høyt engasjement. Undersøkelsen blir gjennomgått i samtlige avdelinger, med mål om å styrke en positiv utvikling av arbeidsmiljøet.

HMS

Det jobbes systematisk med Helse- Miljø og Sikkerhetsarbeid i konsernet, primært gjennom et HMS-utvalg som har et operativt fokus. Konsernet er en IA-bedrift. IA-utvalget har innværende år bidratt sterkt til en positiv utvikling for hvordan det arbeides forebyggende for å øke friskhetsgraden. I tillegg arbeides det for å stimulere til gradert sykemelding og fokus på restarbeidsevne i sykemeldingsperioder. Friskhetsgraden er stabilt høy på 96,4 prosent. Der det oppstår langtidsfravær, jobbes det aktivt med oppfølging og tilrettelegging.

Konsernets livsfasepolitikk legger til rette for at medarbeidere kan levere som ønsket og planlagt i ulike faser av livet. Den stimulerer også konsernets seniorer, som er motivert for å følge utviklingen til konsernet, til å stå lengre i arbeidslivet. Målsatt avgangsalder er økt fra 63 år til 64,5 år framover. Gjennomsnittlig avgangsalder i 2016 var 63,9 år, en nedgang fra 2015 på 0,2 år.

Likestilling

SpareBank 1 SR-Bank er opptatt av å gi kvinner og menn de samme muligheter for faglig utvikling, lønn og karriere. Fordelingen mellom kvinner og menn i 2016 er 55 prosent kvinner og 45 prosent menn. Gjennomsnittsalderen har gått opp fra 2015 med 0,4 år til 44,7 år og gjennomsnittlig ansiennitet er 13,3 år. Konsernledelsen består av åtte personer herav en kvinne. Kvinneandelen blant ledere i konsernet er 42 prosent.

Samarbeid arbeidstakerorganisasjonene - vernetjenesten

Konsernet har et konstruktivt samarbeid med både arbeidstakerorganisasjonene og vernetjenesten. De bidrar fra hver sitt ståsted på en hensiktsmessig måte for at konsernet skal nå sine mål.

Godtgjørelser til ansatte

Vår strategi er å ha en konkurransedyktig belønningsmodell slik at vi tiltrekker oss fremtidens kompetanse og beholder våre dyktige ansatte. Konsernets belønningsmodell består av tre elementer, fastlønn, variabel lønn og andre ansattegoder. Vår variable godtgjørelsesordning skal stimulere til ekstraordinære prestasjoner og resultater, og er utformet i tråd med konsernets strategier, forretningsmessige mål og verdier. Tildeling av variabel lønn skjer i forhold til en vurdering av både finansielle og ikke-finansielle mål og ivaretar etterlevelse av de lover og regler som gjelder. Enhver variabel godtgjørelsesordning kan ut fra skjønnsmessig vurdering avkortet eller bortfalle helt dersom konsernets økonomiske situasjon eller andre forhold tilsier at det ikke er ansvarlig å utbetale variabel godtgjørelse.

Den raske utviklingen og endringen i kundeatferd, krever en organisasjon som er både endringsdyktig og -villig. Slik er det i SpareBank 1 SR-Bank.

Forretningsområder

PERSONMARKEDET

SpareBank1 SR Bank er ledende på personmarkedet på Sør- og Vestlandet med 312 000 personkunder over 13 år. Det utgjør en markedsandel på 20 prosent i markedsområdet ved utgangen av 2016. I tillegg til personkunder betjener divisjonen 5 900 personlig næringsdrivende- og landbrukskunder. Et samlet tilbud av gode digitale tjenester, et moderne kundesen-ter og et godt utbygd kontornettverk gir kundene rask og enkel tilgang til finansielle tjenester og kompetanse i alle kanaler

Vekst i provisjonsinntekter

Personmarkedsdivisjonens bidrag før tap og nedskrivninger var i 2016 på 1 219 mill kroner. Resultatet er 13 mill kroner høyere enn i 2015. Forbedringen skyldes vekst i provisjonsinntekter og reduserte kostnader. Provisjonsinntekter økte med 6 prosent i 2016, med størst økning innen betalingsformidling. Kostnadene i divisjonen ble redusert med 3 prosent i 2016. Antall ansatte i divisjonen er redusert gjennom løpende omstillinger. I løpet av året ble 13 mindre kontor slått sammen med sine nabokontor til større enheter.

Svakt boliglånsmarked

Høyere arbeidsledighet og et svakere boligmarked i Rogaland og Agder medførte lavere etterspørsel etter boliglån. Utlånsveksten var i 2016 på 0 prosent, mens innskuddsveksten var på 2 prosent. Gjennom hele året har det vært sterkt press på rentemarginen som følge av sterk konkurranse og høyere risikopåslag i pengemarkedet. Nedskrivninger på lån økte noe i 2016, men var fortsatt på et lavt nivå. Økt optimisme i næringslivet og stabil arbeidsledighet gir bedre utsikter for boligmarkedet. Etterspørsel etter boliglån forventes å ta seg noe opp utover året.

Antall digitale besøk økte med 20 prosent

Veksten i digitale kanaler fortsetter. I 2016 var det i snitt 3 millioner månedlige besøk i våre digitale kanaler mot 2,5 millioner i 2015. Trafikkøkningen i digitale kanaler samt lansering av nye produkter medførte også en vekst i antall digitale salg på 25 prosent. Digitale kanaler står nå for mer enn halvparten av salget innenfor sparekonti, fond og spareavtaler. Planlagt videreutvikling av tjenestetilbudet forventes å forsterke digitalt salg ytterligere i 2017.

Styrket som totalleverandør

I 2016 har personmarkedsdivisjonen innført et nytt CRM-system og en ny arbeidsform som følge av endringer i kunders adferd og krav om raskere svar. For å øke relevans i både

digitale og betjente kanaler er analysemiljøene styrket og roboter har overtatt flere oppgaver i produksjonen. Ved inngangen til 2017 ble bil- og forbruksfinansieringsprodukter lagt inn i personmarkedsdivisjonen.

Framover vil personmarkedet fortsatt satse på digitale tjenester og produkter i kombinasjon med personlig rådgivning levert gjennom sterke og moderne lokalbanker. Digitalisering av arbeidsprosesser og god analyse skal bidra til effektiv drift, økt relevans og raske beslutninger.

PM	31.12.2016
Brutto utlån	93 159 mill
Sum innskudd	47 754 mill
Driftsresultat før skatt	1 219 mill
Antall årsverk	435

BEDRIFTSMARKEDET

Bedriftsmarkedet har 14 500 bedriftskunder fordelt på fem regionale forretningsenheter, samt to spesialavdelinger innen energi og maritim og offentlig sektor. SpareBank 1 SR-Bank er en totalleverandør av finansielle produkter og tjenester til bedrifter, og en satsing som komplementerer kundetilbudet er oppbyggingen av en spesialistavdeling innen internasjonal cash management (ICM).

Divisjonen har medarbeidere med høy faglig kompetanse og erfaring i å håndtere forretningsmuligheter og å avdekke risiko. Dette er avgjørende for at bedrifter skal velge SpareBank 1 SR Bank som sin samarbeidspartner.

Tett på kundene

Resultat før tap er 319 mill kroner høyere i 2016 enn i 2015. Det skyldes i all hovedsak reprising av utlåns- og innskudds-porteføljene. Risikohåndtering har hatt høyt fokus i 2016 da mange bedriftskunder har vært, og er inne i, krevende tider. Det har vært særskilt viktig for SpareBank 1 SR-Bank å være tett på kundene for å fange opp de utfordringene bedriftene står overfor i en tidlig fase. Slik kan banken sikre gode og robuste løsninger for både kundene og banken.

Digital satsing

SpareBank 1 SR-Bank fikk nye nettsider for bedriftskunder i 2016. Det jobbes kontinuerlig med å få på plass flere digitale salgs- og selvbetjenteløsninger for bedriftskunder. I 2016 opprettet divisjonen også teamet BM Digital, som skal håndtere de 6 500 minste bedriftskundene. Teamet skal i all hovedsak

SpareBank 1 SR-Bank ASA

Kapitalmarked

Personmarked

Bedriftsmarked

Administrasjon & støtte

Heleide datterselskaper

EiendomsMegler 1 SR-Eiendom AS

- Omsetning av boliger og næringseiendom

SR-Forvaltning AS

- Fondsförvaltning
- Aktiv förvaltning

SpareBank 1 SR-Finans*

- Leasing

SpareBank 1 Regnskapshuset SR

- Regnskap
- Rådgivning

SR-Boligkreditt AS

- Kredittforetak – utsteder av OMF (boliglån)

Deleide selskaper

SpareBank 1 Gruppen AS (19.5 %)

- Holdingselskap for produktselskaper i SpareBank 1-alliansen

BN Bank ASA (23.5 %)

- Forretningsbank lokalisert i Oslo og Trondheim

SpareBank 1 Boligkreditt AS (13.9 %)

- Kredittforetak – utsteder av OMF (boliglån)

SpareBank 1 Næringskreditt AS (21.9 %)

- Kredittforetak – utsteder av OMF (næringseiendomslån)

SpareBank 1 Kredittkort AS (17.9 %)

- Kredittkortselskap, lokalisert i Trondheim

* innfusjonert i morbank 1.1.2017

benytte kanaler som telefon, epost og chat i sin oppfølging av kundene. BM-digital besvarer inngående henvendelser fra kunder, men har også ansvar for og proaktivt følge opp kunder i porteføljen som de har ansvar for. Digitalt salg vil bli stadig viktigere for divisjonen framover, derfor er det i ledergruppen blitt opprettet en stilling med dedikert ansvar for digitalt salg og utvikling.

Fra 01.01.2017 ble SpareBank 1 SR-Finans fusjonert inn i morselskapet SpareBank 1 SR-Bank. Det forventes en økning i antall bedriftskunder som har leasing i SpareBank 1 SR-Bank i årene som kommer, da leasing-spesialister og bedrifts-rådgivere kan samarbeide tettere i samme selskap.

BM	31.12.2016
Brutto utlån	54 922 mill
Sum innskudd	37 355 mill
Driftsresultat før skatt	751 mill
Antall årsverk	150

KAPITALMARKEDET

SpareBank 1 SR Bank Markets er regionens ledende verdipapirforetak. Virksomheten omfatter kunde- og egenhandel med renter, valuta og aksjer, rådgivning og tilrettelegging av fremmed- og egenkapitalfinansiering samt verdipapiradministrative tjenester. Kundeaktiviteter i samarbeid med konsernet sine øvrige forretningsområder skal være hovedvirksomheten og bidra til å kombinere spesialistkompetanse med lokal kunnskap og forståelse.

KM	31.12.2016
Brutto inntekter	175 mill
Kundeinntekter	140 mill
Egenhandel	35 mill
Driftsresultat før skatt	94 mill
Antall årsverk	28

DATTERSELSKAP:

EiendomsMegler 1 SR-Eiendom AS

EiendomsMegler 1 SR-Eiendom AS er den ledende eiendomsmegleren i konsernets markedsområde, og det største selskapet i den nasjonale EiendomsMegler 1-kjeden. Forretningsvirksomheten består av næringsmegling, formidling av fritidsboliger, nybygg og brukte boliger.

For EiendomsMegler 1 SR-Eiendom har 2016 vært preget av et krevende boligmarked i Rogaland, spesielt i første kvartal. Antall omsatte enheter i Rogaland er ca 10 prosent lavere enn året før, mens det i Agder-fylkene og Hordaland er rimelig stabilt sammenlignet med 2015. Selskapets kostnader er redusert for å møte fall i antall omsetninger, blant annet er bemanningen redusert med ni årsverk i 2016. Samtidig har selskapet ansatt nye meglere for å opprettholde og styrke kapasiteten ut mot kunden, totalt er det ansatt nær 20 nye medarbeidere i 2016. EiendomsMegler 1 SR-Eiendom AS har styrket satsingen i Kristiansand med nytt kontor sentralt plassert i Markensgate, og nytt bydelskontor på Lund. Sammen med banken har EiendomsMegler 1 SR-Eiendom etablert nytt kontor på Sotra i Hordaland, og åpnet eget kontor på Askøy i samme fylke.

EM1	31.12.2016
Sum inntekter	350 mill
Formidlingsverdi	18,6 mrd
Antall omsetninger	6 042
Resultat før skatt	16,2 mill
Årsverk	191

SpareBank 1 SR-Finans AS

SpareBank 1 SR-Finans AS er et finansieringsselskap som tilbyr leasingfinansiering til næringslivet, og bil-, båt- og forbrukslån til personkunder. I Rogaland er selskapet markedsleder og ambisjonen er å bli en betydelig sterkere aktør også i Hordaland og Agder-fylkene på leasingmarkedet. Produktene distribueres gjennom bankens distribusjonsnett, egne rådgivere, selvbetjente løsninger og ekstern forhandlerkanal. For å styrke konsernets satsing på leasing, og bli en sterkere aktør på området ble det i september 2016 besluttet en mor-/datterfusjon mellom SpareBank 1 SR-Finans og SpareBank 1 SR-Bank. Fusjonsplanen er signert av styrene i begge selskap og ble gjennomført 1. januar 2017.

Selskapet har gjennom 2016 opprettholdt en lav kostnadsprosent, og har hatt et kontinuerlig fokus på effektivisering og digitalisering. Resultatet for 2016 er likevel preget av høye netto tap. Økningen i netto tap skyldes i stor grad individuelle tapsavsetninger gjort på et par av selskapets større leasingkunder. Basert på usikkerheten som har preget vårt markedsområde det siste året, er gruppevisse tapsavsetninger økt med 9,1 mill kroner. Tapsavsetningene knyttet til den øvrige utlånsporteføljen vurderes å være på et akseptabelt nivå.

SR-Finans	31.12.2016
Sum inntekter	231 mill
Forvaltningskapital	6,9 mrd
Nysalg	2 388 mill
Resultat før skatt	84 mill
Årsverk	31

SR-Forvaltning AS

SR-Forvaltning har konsesjon til å drive aktiv forvaltning og forvaltning av verdipapirfond. Forvaltningsselskapet har tre verdipapirfond; SR-Utbytte, SR-Kombinasjon og SR-Rente, hvor alle ble etablert for over tre år siden. Selskapet forvalter i tillegg diskresjonære porteføljer for SpareBank 1 SR Bank sin pensjonskasse, samt for eksterne kunder under diskresjonære mandat. Den eksterne kundebasen består av pensjonskasser,

offentlige og private virksomheter, samt formuende privatpersoner. Selskapet har siden oppstarten i 1999 gitt god langsiktig risikojustert avkastning for sine kunder, både absolutt og relativt.

Resultat før skatt for 2016 endte på 28,0 mill kroner (35,9 mill kroner). Redusert resultat fra 2015 skyldes hovedsakelig curtailment ført i 2016. For året 2016 gav aksjefondet SR-Utbytte 9,84 % avkastning, som er 1,61 % bedre enn respektiv referanse indeks. Rentefondet SR-Rente gav en avkastning på 1,82 % (referanse 0,53 %), og kombinasjonsfondet SR-Kombinasjon gav 5,86 % (referanse 4,48 %).

SR-Forvaltning	31.12.2016
Sum inntekter (brutto)	85,4 mill
Forvaltet kapital	9,5 mrd
Netto nytegning	-300 mill
Resultat før skatt	28 mill
Årsverk	12

SpareBank 1 Regnskapshuset SR AS

Selskapet ble etablert i 1. kvartal 2015 og har siden oppstarten vokst fra 0 til nærmere 82 mill kroner i omsetning. Selskapet har ved inngangen til 2017 seks kontorer, fire i Rogaland og to i Bergen som totalt betjener mer enn 2 000 kunder. SpareBank 1 Regnskapshuset SR har gjennomført et oppkjøp i 2016, Regnskap Partner Bergen AS, med rundt 12 mill kroner i årlig omsetning.

Selskapet har siden oppstarten fått en solid markedsposisjon i Rogaland og Hordaland, og opplever en god tilførsel av nye kunder med behov for moderne og effektiv regnskapsførsel. Samtidig arbeides det med å digitalisere dagens kundeportefølje. Det er investert betydelige midler i intern infrastruktur, som felles IT plattform og forretningssystem i tillegg til mye fag- og systemopplæring av selskapets 97 medarbeidere. Kundene etterspør skytjenester, og selskapet bygger nå opp egen IT-kompetanse for å skreddersy løsninger for kunden uavhengig av bransje og størrelse.

SpareBank 1 Regnskapshuset SR AS	31.12.2016
Sum inntekter	82 mill.
Resultat før skatt	2 mill.
Årsverk	79

SR-Boligkreditt AS

SR-Boligkreditt er et heleid datterselskap og ble etablert i 2. kvartal 2015. Selskapets formål er å kjøpe boliglån av SpareBank 1 SR-Bank og å finansiere dette ved å utstede obligasjoner med fortrinnsrett. Gjennom SR-Boligkreditt kan SpareBank 1 SR-Bank diversifisere og optimalisere sin funding. Moody's har gitt sin beste rating, Aaa til SR-Boligkreditt.

SR-Boligkreditt AS	31.12.2016
Sum inntekter	121 mill
Brutto utlån	29,4 mrd
Resultat før skatt	113 mill
Årsverk	0

DELEIDE SELSKAP:

SpareBank 1 Gruppen AS

SpareBank 1 Gruppen AS er 100 prosent eid av SpareBank 1-bankene og Landsorganisasjonen LO med følgende eierbrøker:

SpareBank 1 SR-Bank (19,5 %), SpareBank 1 Nord-Norge (19,5 %), SpareBank 1 SMN (19,5 %), Sparebanken Hedmark (11 %), Samarbeidende Sparebanker AS (19,5 %), SpareBank 1 Oslo Akershus (1,4 %) og Landsorganisasjonen og fagforbund tilknyttet LO (9,6 %).

SpareBank 1 Gruppen AS eier 100 % av aksjene i følgende datterselskaper:

- SpareBank 1 Forsikring (livsforsikring)
- SpareBank 1 Skadeforsikring
- ODIN Forvaltning
- SpareBank 1 Medlemskort (51 %) (forvaltning av LO-favor)
- SpareBank 1 Gruppen Finans (factoring og portefølje)
- Conecto (inkasso)

SpareBank 1 Banksamarbeidet DA er 100 prosent eid av SpareBank 1-bankene med ulike eierandeler. Selskapet leverer forretningsplattformer og felles forvaltnings- og utviklingstjenester til alliansebankene som kunder, og bidrar til at felles utvikling og felles aktiviteter gir bankene stordrifts- og kompetansefordeler. Selskapet eier og forvalter også alliansens immaterielle rettigheter under det felles merkevarenavnet SpareBank 1.

SpareBank 1 Banksamarbeidet DA utvikler og leverer felles IT/mobilløsninger, merkevare- og markedsføringskonsepter, forretningskonsepter, produkter og tjenester, kompetanse, analyser, prosesser, beste-praksis-løsninger og innkjøp. Selskapet driver også utviklingsarbeid gjennom tre kompetansesentra innenfor Læring (Tromsø), Betaling (Trondheim) og Kreditt (Stavanger). SpareBank 1 Banksamarbeidet DA eier igjen disse datterselskapene:

- EiendomsMegler 1 Norge
- SpareBank 1 Kundesenter
- SpareBank 1 Verdipapirservise
- SpareBank 1 ID AS
- SpareBank 1 Asept AS

Selskapene i SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Banksamarbeidet DA utgjør det som kalles **Alliansesamarbeidet**.

SpareBank 1-alliansens banker og LO har, for øvrig, direkte eierandeler i følgende selskaper:

- BN Bank
- SpareBank 1 Boligkreditt
- SpareBank 1 Kredittkort
- SpareBank 1 Næringskreditt
- SpareBank 1 Markets
- SpareBank 1 Mobilbetaling

Bankene i SpareBank 1-alliansen består av 16 selvstendige sparebanker (juridiske enheter). Totalt jobber rundt 7 000 ansatte i SpareBank 1, og ca. 1 200 av dem er ansatt i Alliansesamarbeidet.

SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS

SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS har konsesjoner som kredittforetak og utsteder obligasjoner med fortrinnsrett i henholdsvis boliglån- og næringseidoms-porteføljer kjøpt av eierbankene. Selskapene eies av banker i SpareBank 1-alliansen og bidrar til å sikre eierbankene tilgang til stabil og langsiktig finansiering til konkurranse-dyktige priser. SpareBank 1 Boligkreditt AS hadde ved utgangen av 2016 et samlet utlånsvolum på 174,5 mrd kroner, hvorav 24,2 mrd kroner var boliglån kjøpt fra SpareBank 1 SR-Bank. Banken sin eierandel i selskapet er 13,9 prosent og justeres ved hvert årsskifte i samsvar med andel solgt volum.

SpareBank 1 Næringskreditt AS hadde ved utgangen av 2016 et samlet utlånsvolum på 11,0 mrd kroner, hvorav 0,5 mrd kroner var lån kjøpt fra SpareBank 1 SR-Bank. Banken sin eierandel i selskapet er 21,9 prosent.

BN Bank ASA

SpareBank 1 SR-Bank og de andre sparebankene i SpareBank 1-alliansen kjøpte Glitnir Bank ASA i 4. kvartal 2008. Navnet ble siden endret til BN Bank ASA. SpareBank 1 SR-Bank eier 23,5 prosent av aksjene.

Konsernledelsen

Arne Austreid

ADMINISTRERENDE DIREKTØR

Austreid har vært administrerende direktør i SpareBank 1 SR-Bank siden januar 2011.

Han er utdannet petroleumsingeniør og har en MBA (Master of Business Administration) fra Aberdeen University Scotland. Han har tidligere arbeidet i Transocean ASA og Prosafe SE, både offshore, onshore og i utlandet sist som President and CEO i Prosafe SE. Han er styreleder i SpareBank 1 Gruppen AS og SpareBank 1 Banksamarbeidet DA.

Inglen Haugland

KONSERNDIREKTØR ORGANISASJON OG HR

Haugland tiltrådte stillingen som konserndirektør organisasjon og HR i februar 2015.

Hun er høyskolekandidat i økonomi/administrasjon fra Høgskolen i Stavanger (1996). Hun har også Master of Management BI (2009) samt en MBA fra NHH (2015-2016). Hun har vært ansatt i ulike stillinger i SpareBank 1 SR-Bank siden 1983, sist som en del av ledelsen i personmarkedsdivisjonen. Hun er styremedlem i SpareBank 1 SR-Banks Pensjonskasse og Stiftelsen Jærmuseet.

Frode Bø

KONSERNDIREKTØR RISIKOSTYRING OG COMPLIANCE

Bø tiltrådte stillingen som konserndirektør risikostyring og compliance i januar 2006.

Han er utdannet Bachelor of Management og har i tillegg et Masterprogram i operasjonell revisjon og risikostyring ved Handelshøyskolen BI. Fram til 2016 var han også 1. amanuensis II ved Universitetet i Stavanger på Institutt for industriell økonomi, risikostyring og planlegging. Frode Bø har vært ansatt i SpareBank 1 SR-Bank siden 2001.

Inge Reinertsen

KONSERNDIREKTØR ØKONOMI OG FINANS

Reinertsen tiltrådte stillingen som konserndirektør økonomi og finans i februar 2010.

Reinertsen er utdannet siviløkonom ved Norges Handelshøyskole i Bergen. Han har erfaring fra ulike lederstillinger i SpareBank 1 SR-Bank konsernet og har vært ansatt siden 2001. Reinertsen er styreleder i SR-Boligkreditt AS, SR-Investering AS og SR-Forvaltning AS, nestleder i SpareBank 1 Boligkreditt AS og styremedlem i SpareBank 1 Gruppen Finans AS, SpareBank 1 SR-Banks pensjonskasse og Conecto AS.

Glenn Sæther

KONSERNDIREKTØR FORRETNINGSSTØTTE OG UTVIKLING

Sæther tiltrådte stillingen som konserndirektør forretningsstøtte og utvikling i mai 2010.

Han har økonomisk og administrativ utdanning fra Handelshøyskolen BI og har erfaring som regnskapsleder i Sandnes kommune, konsulent og markedsansvarlig i Webcenter Unique ASA og som senior rådgiver i Helse Vest RHF. Han har vært ansatt i SpareBank 1 SR-Bank siden 2005. Han er styrets leder i Finansparken Bjergsted AS og styremedlem i SpareBank 1 Skadeforsikring AS og SpareBank 1 Regnskapshuset SR AS.

Jan Friestad

KONSERNDIREKTØR PERSONMARKED

Friestad tiltrådte stillingen som konserndirektør personmarked i august 2011.

Han er Høgskolekandidat i økonomi/administrasjon ved Høgskolen i Stavanger og har i tillegg diverse Master of management program innenfor markedsstrategi og ledelse ved Handelshøyskolen BI. Han har vært ansatt i SpareBank 1 SR-Bank siden 1988. Han er styreleder i EiendomsMegler 1 SR-Eiendom AS og styremedlem i SpareBank 1 Kredittkort AS og SpareBank 1 Mobilbetaling.

Tore Medhus

KONSERNDIREKTØR BEDRIFTSMARKED

Medhus tiltrådte stillingen som konserndirektør bedriftsmarked i september 2000.

Han er utdannet Handelsøkonom/Master of Business and Marketing fra Handelsakademiet/BI. Han har erfaring fra Elcon Finans, Forende Credit Finans og Telenor. Medhus har vært ansatt i SpareBank 1 SR-Bank siden 1994. Han er styreleder i SpareBank 1 Regnskapshuset SR AS og nestleder i BN Bank ASA.

Thor-Christian Haugland

KONSERNDIREKTØR KOMMUNIKASJON

Haugland tiltrådte stilling en som konserndirektør kommunikasjon i 2005.

Han er utdannet ved Høyskolen i Stavanger, University of Salford og Handelshøyskolen BI innen økonomi, kommunikasjon og ledelse. Han var tidligere salgs- og markedsjef for Radisson SAS i Stavanger og daglig leder av Brødrene Pedersen AS. Han har omlag 20 års erfaring fra ulike stillinger i SpareBank 1 SR-Bank. Haugland er styremedlem i Odin Forvaltning AS.

Eierstyring og selskapsledelse

Styret og ledelsen i SpareBank 1 SR-Bank vurderer årlig prinsippene for eierstyring og selskapsledelse og hvordan de fungerer i konsernet. De formelle kravene for denne redegjørelsen følger av regnskapsloven 3 - 3b og Oslo Børs krav om å følge eller forklare avvik fra Norsk Anbefaling for eierstyring og selskapsledelse.

Pkt. 1 Redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse

Det foreligger ingen vesentlige avvik mellom anbefalingen og hvordan denne etterlevs i SpareBank 1 SR-Bank. Det er redegjort for ett avvik under punkt 14.

Kundeløfter Alltid tilgjengelig Forstår kunden best Det lønner seg Vi er her – også når det blåser	Hensikt Vi skal gi kraft til vekst og utvikling i regionen	Verdier Ansvar og respekt Engasjert og handlekraftig
	Visjon Kundens førstevalg på Sør- og Vestlandet	
	Posisjon Nærmere folk og bedrifter	
Kommunikasjonskonsept Alltid litt nærmere		

Hensikten med SpareBank 1 SR-Bank er å gi kraft til vekst og utvikling i regionen. Det er selve fundamentet i selskapets virksomhetsmodell. Allokering av kapital, til både næringsutvikling og boligbygging, er selskapets viktigste samfunnsoppgave. SpareBank 1 SR-Banks visjon er: «**Kundens førstevalg på Sør- og Vestlandet**». Verdiene som skal støtte opp under visjonen er: «**Ansvar og respekt. Engasjert og handlekraftig.**» Visjonen og verdiene ligger til grunn for konsernets regler for etikk og samfunnsansvar. SpareBank 1 SR-Bank skal kjennetegnes av høy etisk standard og god eierstyring og selskapsledelse. Etikreglene fastslår at medarbeidere i konsernet skal opptre med respekt og omtanke, og at kommunikasjonen skal være åpen, sannferdig og tydelig. Konsernets etiske retningslinjer er tilgjengelig på bankens nettside.

Konsernets samfunnsansvar er nærmere beskrevet i egen artikkel i konsernets årsrapport hvor det fremgår at SpareBank 1 SR-Bank ønsker å bruke konsernets samlede

kunnskap og ressurser til å sikre landsdelen kapital til næringsutvikling og boligbygging, bidra med kompetanse og medvirke aktivt til å skape gode vilkår for fortsatt vekst. Et aktivt samfunnsengasjement er direkte verdiskapende ved at det reduserer risiko, gir nye forretningsmuligheter, skaper motiverte medarbeidere og ikke minst bidrar til å opprettholde et godt omdømme. Retningslinjene for samfunnsansvar er tilgjengelig på selskapets nettside.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

Pkt. 2 Virksomhet

SpareBank 1 SR-Bank sin virksomhet er tydeliggjort i selskapets vedtekter. SpareBank 1 SR-Bank har som formål å forvalte de midler konsernet rår over på en trygg måte i samsvar med de til enhver tid gjeldende lovregler. SpareBank 1 SR-Bank kan utføre alle vanlige bankforretninger og banktjenester i samsvar med gjeldende lovgivning. SpareBank 1 SR-Bank kan dessuten yte investeringstjenester innenfor de til enhver tid gitte konsesjoner. Vedtektene finnes i sin helhet på selskapets nettside. Selskapets mål og hovedstrategier fremgår i årsrapporten.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

Pkt. 3 Selskapskapital og utbytte

Styret foretar løpende en vurdering av kapital situasjonen i lys av selskapets mål, strategi og ønsket risikoprofil. SpareBank 1 SR-Bank konsernet hadde pr 31.12.2016 en egenkapital på 18,3 mrd kroner (inkludert avsatt utbytte). I henhold til gjeldende beregningsregler for kapitaldekning for finansinstitusjoner hadde konsernet en samlet kapitaldekning på 17,5 prosent og en ren kjernekapitaldekning på 14,7 prosent pr 31.12.2016. Styret vurderer kapitaldekningen som tilfredsstillende, men legger opp til at kapitaldekningen

må styrkes videre i 2017 i tråd norske myndigheters regelverk for oppkapitalisering.

Utbytte

Ved fastsettelse av størrelsen på årlig utbytte tas det særlig hensyn til konsernets kapitalbehov, herunder kapitaldekningskrav, samt konsernets mål og strategiske planer. Nivået på årlig kontantutbytte vil de nærmeste årene hensynta at banksektoren er i en oppbyggingsfase for å møte nye kapitalkrav. Med mindre kapitalbehovet tilsier noe annet, er styrets mål at utdelingsforholdet gradvis økes frem til 2018 i tråd med konsernets utbyttepolicy.

Tilbakekjøp av aksjer

Generalforsamlingen ga, i sitt møte 27.04.16, styret fullmakt til å erverve og ta pant i egne aksjer for inntil 10 prosent av selskapets aksjekapital. Ervervet av aksjer skal skje i verdipapirmarkedet via Oslo Børs. Hver aksje kan kjøpes til kurs mellom en og 150 kroner. Fullmakten gjelder i 12 måneder fra vedtakelse i generalforsamlingen.

Kapitalforhøyelse

Det foreligger for tiden ingen styrefullmakt til å foreta kapitalforhøyelse i SpareBank 1 SR-Bank.

Pkt. 4 Likebehandling av aksjonærer og transaksjoner med nærstående

SpareBank 1 SR-Bank har én aksjeklasse. Alle aksjer har lik stemmerett. Ved aksjekapitalforhøyelser skal eksisterende aksjonærer gis fortrinnsrett, med mindre særskilte forhold tilsier at dette kan fravikes. Slik fravikelse vil i så fall bli begrunnet. I tilfeller der styret ber generalforsamlingen om fullmakt til tilbakekjøp av egne aksjer, skal dette skje i markedet til børskurs.

Største aksjonær

Sparebankstiftelsen SR-Bank er SpareBank 1 SR-Bank sin største aksjonær med en eierandel på 28,3 prosent. Sparebankstiftelsen ble etablert 1.1.2012 da SpareBank 1 SR-Bank ble omdannet til allmennaksjeselskap. I henhold til stiftelsens vedtekter er formålet å forvalte aksjer den ble tilført ved opprettelsen og å utøve og opprettholde et betydelig, langsiktig og stabilt eierskap i SpareBank 1 SR-Bank. Eierskapet skal utgjøre minst 25 prosent av utstedte aksjer i SpareBank 1 SR-Bank.

Transaksjoner med nærstående

Styreinstruksen slår fast at styret skal påse at selskapet overholder allmennaksjeloven §§ 3-8 og 3-9 i avtaler mellom selskapet og parter som er nevnt der. Ved inngåelse

av ikke uvesentlige avtaler mellom selskapet og aksjeeiere, styremedlemmer eller medlemmer av konsernledelsen eller nærstående av disse, skal styret innhente uavhengig tredjeparts vurdering. Ethvert styremedlem og medlem av konsernledelsen skal umiddelbart varsle styret dersom vedkommende direkte eller indirekte har en interesse i en transaksjon eller avtale som er eller vurderes inngått av selskapet. Dette gjelder selv om styremedlemmet anses inhabil i behandling av saken.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

Pkt. 5 Fri omsettelighet

Aksjene er notert på Oslo Børs med ticker SRBANK og er fritt omsettelige. Vedtektene inneholder ingen begrensninger for omsetteligheten.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

Pkt. 6 Generalforsamling

Generalforsamling

Øverste myndighet i SpareBank1 SR-Bank ASA er generalforsamlingen som representerer bankens aksjonærer. Ordinær generalforsamling skal i henhold til vedtektene avholdes innen utgangen av april måned hvert år. Innkalling og påmeldingsskjema sendes aksjonærene og publiseres på konsernets nettside senest 21 dager før generalforsamlingsdatoen. Prosedyre for stemmegivning og for å fremsette forslag, er angitt i innkallingen. På generalforsamlingen deltar styreleder, minst en representant fra valgkomiteen og eksterne revisor. Andre styremedlemmer kan stille. Fra administrasjonen deltar adm. direktør og konserndirektør økonomi og finans. Generalforsamlingsprotokoller er tilgjengelige på selskapets nettside.

Generelt fattes beslutninger med alminnelig flertall. Beslutninger om avhendelse av aksjer, fusjon, fisjon, avhendelse av en vesentlig del av SpareBank 1 SR-Bank virksomhet eller utstedelse av aksjer i selskapet, krever tilslutning fra minst to tredeler av både de avgitte stemmene og av aksjekapitalen som er representert på generalforsamlingen.

Avstemningsopplegget gir mulighet for å stemme separat på hver enkelt kandidat til de ulike organene. Det er mulig for aksjonærene å gi fullmakt til andre. Det oppnevnes også en person som kan stemme for aksjonærene som fullmektig. Fullmaktsskjemaet søkes så langt det er mulig utformet slik at det kan stemmes over hver enkelt sak som skal behandles og kandidater som skal velges.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

Pkt. 7 Valgkomité

Valgkomiteen består av inntil fem medlemmer som velges av generalforsamlingen for en periode på 2 år. Sparebankstiftelsen SR-Bank skal være representert i valgkomiteen. Valgkomiteen avgir begrunnet innstilling til generalforsamlingen for valg av styrets leder og medlemmer samt leder og medlemmer av valgkomiteen. Innstillingen skal gi relevant informasjon om kandidatenes bakgrunn og uavhengighet. Valgkomiteen foreslår også honorar for medlemmer av organer nevnt ovenfor. Valgkomiteens godtgjørelse fastsettes av generalforsamlingen. Informasjon om valgkomiteen og informasjon om hvordan gi innspill til valgkomiteen finnes på selskapets nettside.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

Pkt. 8 Styre, sammensetning og uavhengighet

Styre

Styret velges av generalforsamlingen for inntil to år av gangen. Styret består av åtte medlemmer, hvorav to ansatte representanter. Ingen i konsernledelsen er medlem av styret. Styret skal være sammensatt slik at det kan ivareta aksjonærfelleskapets interesser. Ved valg av styrets medlemmer foretas en egnethetsvurdering som blant annet tar hensyn til behovet for både kontinuitet og uavhengighet. I tillegg skal en balansert styresammensetning vektlegges. De valgte styremedlemmene skal til sammen oppfylle alle nødvendige og eventuelle lovpålagte kompetansekrav. Begge kjønn skal være representert med minst 40 prosent i styret, jfr. allmennaksjeloven § 6-11 a og medlemmene er uavhengige av selskapets daglige ledelse.

Per 31. desember 2016 hadde styret åtte medlemmer, hvorav to ansatte representanter. Tre av styrets aksjonærvalgte medlemmer var kvinner, i tillegg til en ansatt representant. Alle styremedlemmer anses uavhengige av bankens daglige ledelse og vesentlige forretningsforbindelser. De enkelte styremedlemmers bakgrunn og deltakelse på styremøter i 2016 er beskrevet i presentasjon av styret i eget kapittel i årsrapporten samt på selskapets nettside. Styret har i 2016 avholdt 11 styremøter.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

Pkt. 9 Styrets arbeid

Styrets oppgaver

Styrets oppgaver er vedtatt i styreinstruks som regulerer blant annet styrets ansvar og plikter, styrets saksbehandling og hvilke saker som skal styrebehandles samt regler for innkalling og møtebehandling. Styret har også fastsatt instruks for adm. direktør. Instruksene er tilgjengelige på selskapets nettside.

Styret vedtar årlig sin møte- og arbeidsplan som omfatter blant annet strategiarbeid, finansielle rapporter, prognose for konsernet og kontrollarbeid. Styresakene forberedes av adm. direktør i samarbeid med styrets leder. Styret gjennomfører årlig en evaluering av sin virksomhet og kompetanse og drøfter forbedringer i organisering og gjennomføring av styrearbeidet. Rapporten fra styreevalueringen er tilgjengelig for valgkomiteen.

Styret har opprettet tre faste styreutvalg som består av medlemmer av selskapets styre, som er nærmere beskrevet nedenfor. Utvalgene fatter ingen vedtak, men fører på styrets vegne tilsyn med administrasjonens arbeid og forbereder saker for behandling i styret innenfor sine saksområder. Utvalgene står fritt til å trekke på ressurser i konsernet og å hente inn ressurser, råd og anbefalinger fra kilder utenfor konsernet.

Revisjonsutvalg

Revisjonsutvalget består av tre medlemmer som normalt møtes seks ganger årlig. Utvalgets sammensetting oppfyller anbefalingens krav til uavhengighet og kompetanse. Revisjonsutvalget skal se etter at konsernet har en uavhengig og effektiv ekstern revisor og en tilfredsstillende regnskapsrapportering i samsvar med lover og forskrifter.

Risikoutvalg

Risikoutvalget består av fire medlemmer som normalt møtes seks ganger. Utvalget skal sørge for at risiko- og kapitalstyringen i konsernet støtter opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse og sikrer finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning.

Godtgjørelsesutvalg

Godtgjørelsesutvalget består av tre medlemmer som normalt møtes fem ganger årlig. Utvalget skal forberede behandling av konsernets godtgjørelsesordning og forberede behandling av adm. direktørs kontrakt og vilkår for årlig behandling av et samlet styre.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

Pkt. 10 Risikostyring og internkontroll

Styret i SpareBank 1 SR-Bank har fokus på risikostyring og det er en integrert del av styrets arbeid. Selskapets overordnede risikoeksponering og risikoutvikling følges opp gjennom periodiske risikoreporter til selskapets ledelse og styret. Overordnet risikoovervåking og rapportering foretas av avdeling for risikostyring som er uavhengig av forretningsenhetene.

Bankens avdeling for økonomi og finans utarbeider finansiell rapportering for SpareBank 1 SR-Bank og påser at rapporteringen skjer i samsvar med gjeldende lovgivning, regnskapsstandarder, fastsatte regnskapsprinsipper og styrets retningslinjer. Det er etablert prosesser og kontrolltiltak som skal sørge for kvalitetssikring av finansiell rapportering.

Kjernevirksomheten til banknæringen er å skape verdier gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. Konsernet bruker derfor betydelige ressurser på å videreutvikle risikostyringssystemer og prosesser i tråd med ledende internasjonal praksis.

Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 SR-Bank skal skape finansiell og strategisk merverdi gjennom:

- å ha en god risikokultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyringen og konsernets verdigrunnlag
- å ha en god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjening og tap
- i størst mulig grad prise aktiviteter og produkter i tråd med underliggende risiko
- å ha en tilstrekkelig soliditet ut fra valgt risikoprofil, og samtidig tilstrebe en optimal kapitalanvendelse på de ulike forretningsområdene
- å utnytte diversifiseringseffekter
- å unngå at enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

Rammeverket er nærmere beskrevet i note 3 til årsregnskapet, samt i Pilar III dokumentet til SpareBank 1 SR-Bank som er tilgjengelig på bankens nettside.

SpareBank 1 SR-Bank er opptatt av uavhengighet i styring og kontroll, og ansvaret er fordelt mellom ulike funksjoner i organisasjonen.

Styret fastsetter konsernets risikoprofil, overordnede rammer, fullmakter og retningslinjer for risikostyringen i konsernet, og påser at konsernet har en ansvarlig kapital som er forsvarlig ut

fra risikoen i konsernet og myndighetspålagte krav. Styret har vedtatt etikkregler som bidrar til bevisstgjøring og etterlevelse av den etiske standarden som er satt for konsernet.

Første forsvarslinje (Daglig risikostyring)

Administrerende direktør er ansvarlig for at konsernets risikostyring følges opp innenfor rammer vedtatt av styret. Forretningsenhetene er ansvarlig for den samlede risikostyringen innenfor eget virksomhetsområde.

Andre forsvarslinje (Overordnet risikoreportering og oppfølging)

Avdeling for risikostyring er organisert uavhengig av forretningsenhetene og rapporterer direkte til administrerende direktør. Avdelingen har ansvaret for videreutvikling av rammeverket for risikostyring inkludert risikomodeller og risikostyringssystemer. Avdelingen er videre ansvarlig for uavhengig oppfølging og rapportering av risikoeksponeringen, og at konsernet etterlever gjeldende lover og forskrifter.

Tredje forsvarslinje (Uavhengig bekreftelse)

Intern revisjonen overvåker at risikostyringsprosessen er målrettet, effektiv og fungerer som forutsatt. Konsernets intern revisjonsfunksjon er outsourcet, og dette sikrer uavhengighet, kompetanse og kapasitet. Intern revisjonen rapporterer til styret. Intern revisjonens rapporter og anbefalinger om forbedringer i konsernets risikostyring blir kontinuerlig gjennomgått i konsernet.

SpareBank 1 SR-Bank er også opptatt av å ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter. Fokusområder er fortløpende oppfølging av etterlevelse av gjeldende regelverk og å sørge for at konsernet har beste tilpasning til kommende endringer i regelverk.

SpareBank 1 SR-Bank sin compliancefunksjon er organisert uavhengig av forretningsenhetene. Avdelingen har det overordnede ansvaret for rammeverk, oppfølging og rapportering innenfor compliance området. Verdipapirforetaket og datterselskaper har egne complianceansvarlige der dette er påkrevd.

Internkontrollen og systemene omfatter også selskapets verdigrunnlag og retningslinjer for etikk og samfunnsansvar.

Avvik fra anbefalingen: Ingen.

Pkt. 11 Godtgjørelse til styret

Godtgjørelse til styrets medlemmer og underutvalg fastsettes av generalforsamlingen basert på en anbefaling fra valgkomiteen. Styremedlemmenes honorar er ikke knyttet til resultat eller lignende. Ingen av styrets medlemmer utenom ansattes representanter har oppgaver for selskapet utover styrevervet. Informasjon om alle godtgjørelser utbetalt til de enkelte styremedlemmer er presentert i note 22 i årsregnskapet.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

Pkt. 12 Godtgjørelse til ledende ansatte

SpareBank 1 SR-Bank har en godtgjørelsesordning som gjelder alle ansatte.

Konsernets godtgjørelsesordning skal være i samsvar med konsernets overordnede mål, risikotoleranse og langsiktige interesser, skal bidra til å fremme og gi incentiver til god styring av og kontroll med konsernets risiko, motvirke for høy eller uønsket risikotaking, bidra til å unngå interessekonflikter, og være i samsvar med Forskrift om godtgjørelsesordninger i finansinstitusjoner, verdipapirforetak og forvaltningsselskap for verdipapirfond av 1. desember 2010. Den samlede godtgjørelsen skal være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende. Den skal sikre at konsernet over tid tiltrekker, utvikler og beholder dyktige medarbeidere. Ordningen skal sikre en belønningsmodell som oppleves rettferdig, forutsigbar og er fremtidsrettet og motiverende. Fast lønn skal være hovedelementet i den samlede godtgjørelsen, som for øvrig består av variabel lønn, pensjon og naturalytelser.

Styrets retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte fremgår av note 22.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

Pkt. 13 Informasjon og kommunikasjon

SpareBank 1 SR-Bank har egne sider på selskapets nettside for investorinformasjon. Banken legger vekt på at korrekt, relevant og tidsriktig informasjon om konsernets utvikling og resultater skal skape tillit overfor investormarkedet. All kurssensitiv informasjon offentliggjøres på norsk og engelsk. Børsmeldinger, års- og kvartalsrapporter, presentasjonsmateriale og web-cast sendinger er tilgjengelige på selskapets nettside.

Informasjon til markedet formidles også gjennom kvartalsvise investorpresentasjoner. Det avholdes regelmessig presentasjoner overfor internasjonale samarbeidspartnere, långivere og investorer. All rapportering er basert på åpenhet og likebehandling av aktørene i verdipapirmarkedet. Konsernets finanskalender offentliggjøres på selskapets nettside.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

Pkt. 14 Selskapsøvertagelse

Styret i SpareBank 1 SR-Bank vil håndtere eventuelle overtagelsestilbud i samsvar med prinsippet om likebehandling av aksjonærer. Samtidig vil styret bidra til at aksjonærene får mest mulig fyllestgjørende informasjon i alle situasjoner som påvirker aksjonærenes interesser. Ved erverv av aksjer i en finansinstitusjon som medfører eierskap utover 10 prosent av aksjekapitalen må det søkes om tillatelse fra Finanstilsynet. I forbindelse med at SpareBank 1 SR-Bank fikk konsesjon til omdanning til allmennaksjeselskap, ble det satt som konsesjonsvilkår at Sparebankstiftelsen SR-Bank skal ha et eierskap som minst skal utgjøre 25 prosent av utstedte aksjer i SpareBank 1 SR-Bank.

Avvik fra anbefalingen:

Styret har ikke utarbeidet eksplisitte hovedprinsipper for håndtering av overtagelsestilbud. Bakgrunnen for dette er finansforetakslovens begrensninger mht eierskap i finansinstitusjoner og konsesjonsvilkårene i forbindelse med omdanningen til ASA. Styret slutter seg for øvrig til anbefalingens formuleringer på dette punkt.

Pkt. 15 Ekstern revisor

Ekstern revisor presenterer årlig en plan for revisjonsarbeidet for revisjonsutvalget og styret.

Revisjonsutvalget innstiller på valg av revisor til styret. Styret avholder årlig møte med revisor uten at administrasjonen er til stede. Revisjonsutvalget innstiller til styret på godkjenning av ekstern revisors honorar. Styret fremlegger deretter forslagene for generalforsamlingen til godkjenning.

Ekstern revisor gir revisjonsutvalget en beskrivelse av hovedelementene i revisjonen foregående regnskapsår, herunder særlig om vesentlige svakheter som er avdekket ved internkontrollen knyttet til regnskapsrapporteringsprosessen.

Avvik fra anbefalingen: Ingen

Redegjørelse om foretaksstyring etter regnskapslovens § 3 -3b.

Redegjørelsen følger lovens krav.

1. SpareBank 1 SR-Bank følger den norske anbefalingen for eierstyring og selskapsledelse utgitt av Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse, NUES.
2. Anbefalingen finnes på www.nues.no
3. Eventuelle avvik fra anbefalingen er kommentert i rapporten - styrets redegjørelse for eierstyring og selskapsledelse.
4. I pkt 10 i rapporten blir det gitt en beskrivelse av hovedelementene i systemer for internkontroll og risikostyring knyttet til regnskapsrapporteringsprosesser.
5. SpareBank 1 SR-Bank har ingen vedtektsbestemmelser som avviker fra allmennaksjelovens kapittel 5, som omhandler generalforsamlingen.
6. Det redegjøres for sammensettingen til styre og arbeidsutvalg til styre samt det gis en beskrivelse av hovedelementene i retningslinjer og mandat for organene i pkt 8 og 9 i rapporten.
7. Det redegjøres for vedtektsbestemmelser som regulerer oppnevningen og utskifting av styremedlemmer i pkt 8 i rapporten.
8. Det redegjøres for vedtektsbestemmelser og fullmakter som gir styret adgang til å beslutte at foretaket skal kjøpe tilbake eller utstede egne aksjer i pkt 3 i rapporten.

Styret

Dag Mejdell

STYRELEDER

Dag Mejdell (1957) har lang erfaring fra ulike lederstillinger i næringslivet og var sist konsernsjef i Posten Norge AS i perioden 2006 til 2016. Fra 2000 til 2005 var han konsernsjef i Dyno Nobel ASA og før det arbeidet han 19 år i Dyno ASA hvorav de siste tre årene som konsernsjef. Mejdell er utdannet siviløkonom fra NHH i Bergen. Styreleder i Norsk Hydro ASA, NSB AS, International Post Corporation CV og nestleder i styret i SAS AB. Leder av styret i Sparebank 1 SR Bank ASA siden 9.6.2016.

Antall styremøter i 2016: 6 av 11

Antall aksjer i SpareBank 1 SR-Bank ASA*: 14 899

Birthe Cecilie Lepsø

STYREMEDLEM

Birthe Cecilie Lepsø (1971) jobber som partner i Vest Corporate Advisors i tillegg til styrearbeid. Tidligere Finance Manager i Grieg Shipping Group, Bergen samt flere års erfaring fra shippingdivisjonen i DnB. Lepsø er siviløkonom fra BI, og har deltatt på NHH sitt autorisert finansanalytikerstudium. Styremedlem i Vest Corporate Advisors AS, Smedvig Eiendom AS, Smedvig Capital AS, Smedvig AS og StyreAkademiet i Hordaland. Varamedlem i Askøy Kommunale Eiendomsselskap AS. Medlem av styret i SpareBank 1 SR-Bank ASA siden 1.1.2012

Antall styremøter i 2016: 11 av 11

Antall aksjer i SpareBank 1 SR-Bank ASA*: 0

Kate Henriksen

STYREMEDLEM

Kate Henriksen (1960) er Chief Operating Officer i Miles AS. Hun var tidligere divisjonsdirektør personmarked i Sparebanken Vest, og har erfaring som markedsdirektør/daglig leder i Ementor samt ulike lederroller i DnB. Henriksen er utdannet foretaksøkonom fra Norges Handelshøyskole. Hun har også utdannelse innen informasjonsteknologi/automatisering fra Bergen ingeniørhøgskole, merkevarebygging og div. lederutviklingsprogram. Medlem av styret i SpareBank 1 SR-Bank ASA siden 4.6.2015.

Antall styremøter i 2016: 11 av 11

Antall aksjer i SpareBank 1 SR-Bank ASA*: 0

Tor Dahle

STYREMEDLEM

Tor Dahle (1952) er daglig leder i Sparebankstiftelsen SR-Bank. Han har erfaring fra ulike lederstillinger i SpareBank 1 SR-Bank, blant annet som økonomi- og risikodirektør og senest som adm. direktør i SR-Investering AS. Dahle er siviløkonom fra Norges Handelshøyskole. Styreleder i EM Software Partners AS. Medlem av styret i SpareBank 1 SR-Bank ASA siden 6.6.2013.

Antall styremøter i 2016: 11 av 11

Antall aksjer i SpareBank 1 SR-Bank ASA*: 72 456 358

Jorunn Johanne Sætre

STYREMEDLEM

Jorunn Johanne Sætre (1956) er ansvarlig for forretningsutvikling i AGR for det norske markedet, og leder avdelingen i Stavanger. Hun har erfaring fra ulike lederstillinger i Halliburton, både globalt og nasjonalt. Fra 2001 – 2011 var hun administrerende direktør for Halliburton AS med ansvar for selskapets aktiviteter i Skandinavia. Sætre er utdannet Ingeniør, Kjemiteknikk ved Ingeniørhøgskolen i Bergen, og Petroleumsfag ved Distriktshøgskolen i Rogaland. Medlem av bedriftsforsamlingen i Norsk Hydro, styremedlem i Faroe Petroleum. Medlem av styret i SpareBank 1 SR-Bank ASA siden 9.6.2016

Antall styremøter i 2016: 6 av 11

Antall aksjer i SpareBank 1 SR-Bank ASA*: 0

Odd Torland

STYREMEDLEM

Odd Torland (1964) er adm. direktør i Smedvig AS i Stavanger, samt daglig leder i flere selskaper eid av Smedvig familien blant annet Smedvig Eiendom AS og Smedvig Capital AS. Han var konsernsjef i Scana Industrier ASA fra 2000 til 2005. Torland er utdannet statsautorisert revisor fra NHH. Odd Torland har en rekke styreverv og det henvises til fullstendig oversikt over styreverv på www.sr-bank.no/ir. Medlem av styret i SpareBank 1 SR-Bank ASA siden 1.1.2012.

Antall styremøter i 2016: 11 av 11

Antall aksjer i SpareBank 1 SR-Bank ASA*: 0

Kristian Kristensen

ANSATTEVALGT STYREMEDLEM

Kristian Kristensen (1982) er nestleder i Finansforbundet SpareBank 1 SR-Bank. Han har Bachelorstudiet i markedskommunikasjon fra Handelshøyskolen BI. Varamedlem i Finansforbundet, Rogaland. Medlem av styret i SpareBank 1 SR-Bank ASA siden 9.6.2016

Antall styremøter i 2016: 6 av 11

Antall aksjer i SpareBank 1 SR-Bank ASA*: 3 020

Sally Lund-Andersen

ANSATTEVALGT STYREMEDLEM

Sally Lund-Andersen (1961) er Hovedtillitsvalgt i SpareBank 1 SR-Bank ASA. Styreleder i Finansforbundet Rogaland. Styremedlem i SpareBank 1 Gruppen AS. Medlem av styret i SpareBank 1 SR-Bank ASA siden 1.1.2012.

Antall styremøter i 2016: 11 av 11

Antall aksjer i SpareBank 1 SR-Bank ASA*: 941

Årsberetning

SpareBank 1 SR-Bank oppnådde i 2016 et konsernresultat før skatt på 2 158 mill kroner. Resultat etter skatt ble 1 755 mill kroner, en økning med 9 mill kroner fra 1 746 mill kroner i 2015. Egenkapitalavkastningen etter skatt ble 10,0 prosent, sammenlignet med 10,8 prosent i 2015. Styret er godt fornøyd med resultatet for 2016.

Solid innsats fra medarbeidere, godt kredittnettverk og nære kunderelasjoner har vært viktige drivere for et godt resultat i et krevende år. Markedsposisjonen som Sør- og Vestlandets ledende finanskonsern ble ytterligere styrket gjennom en netto økning på 2 500 nye privatkunder over 13 år og mer enn 700 nye bedriftskunder.

Inkludert utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS, ble utlånsveksten -0,9 prosent i 2016. Innskudd fra kunder ble redusert med 3,9 prosent i 2016. Innskuddsdekningen, målt som innskudd i prosent av sum utlån, ble 54,5 prosent ved utgangen av 2016, sammenlignet med 57,6 prosent i 2015.

Netto renteinntekter økte til 2 871 mill kroner i 2016, mot 2 593 mill kroner i 2015. Netto renteinntekter i prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital økte til 1,48 prosent i 2016, fra 1,42 prosent i 2015. Økningen kom som følge av at det er foretatt bedre risikoprising på store deler av porteføljen i bedrifts-markedet samt bedring av konsernets innskuddsmarginer.

Netto provisjons- og andre inntekter ble 1 443 mill kroner i 2016, en reduksjon fra 1 532 mill kroner i 2015. Reduksjonen skyldes i hovedsak reduserte provisjonsinntekter fra SpareBank 1 Boligkreditt AS som følge av at konsernet i løpet av 2016 har kjøpt tilbake utlån fra kredittforetaket med til sammen 4 mrd kroner. Øvrige provisjonsinntekter økte med 1,6 prosent fra utgangen av 2015. Netto avkastning på finansielle investeringer utgjorde 654 mill kroner i 2016 mot 304 mill kroner i 2015. Dette inkluderte resultatandeler fra SpareBank 1 Gruppen AS og andre tilknyttede selskaper. Gevinst ved realisasjon av aksjene i Visa Europe Ltd til Visa Inc. utgjorde 94 mill kroner i 2016.

Konsernets driftskostnader ble 2 032 mill kroner i 2016 mot 1 863 mill kroner i 2015, en økning på 169 mill kroner (9,1 prosent) fra 2015. Personalkostnadene økte med 221 mill kroner (23,4 prosent) til 1 166 mill kroner. Økningen må ses i sammenheng med at personalkostnadene i 2015 ble redusert med 226 mill kroner på grunn av en

engangskostnadsreduksjon (curtailment) i forbindelse med overgang til innskuddspensjon for alle ansatte. Øvrige kostnader ble redusert med 52 mill kroner (-5,7 prosent) til 866 mill kroner. Kostnadsprosenten, målt som driftskostnader i prosent av driftsinntektene, ble redusert fra 42,1 prosent i 2015 til 40,9 prosent i 2016.

Nedskrivning på utlån ble 778 mill kroner, mot 420 mill kroner i 2015. Økt nedskrivning på utlån i 2016 gjaldt i stor grad nedskrivninger knyttet til enkeltengasjement innenfor olje-relatert virksomhet, samt økte gruppevisse nedskrivninger med 158 mill kroner. Grunnlaget for økningen i gruppevisse nedskrivninger er fortsatt usikkerhet knyttet til lav oljepris samt rådende markedsforhold og framtidig utvikling i aktivitetsnivået i Norge generelt og Sør-Vestlandet spesielt.

Disponering av årets overskudd tar utgangspunkt i et disponibelt morbankresultat på 1 921 mill kroner i 2016. Styret foreslår at 575 mill kroner blir disponert til utbytte, tilsvarende 2,25 kroner pr aksje, mens 1 457 mill kroner avsettes til annen egenkapital og styrking av konsernets soliditet.

Ren kjernekapitaldekning økte fra 13,3 prosent ved starten av året til 14,7 prosent ved utgangen av 2016. Kjernekapitaldekningen (inklusive fondsobligasjoner) økte i samme periode til 15,6 prosent fra 14,2 prosent i 2015. Ved utgangen av 2016 er SpareBank 1 SR-Bank i en solid finansiell stilling, og godt rustet til å møte økte regulatoriske soliditetskrav. Konsernet har et godt utgangspunkt for å videreutvikle sin ledende posisjon på Sør- og Vestlandet. Styret har fastsatt mål om å nå ren kjernekapitaldekning på 15,0 prosent ved utgangen av 2017.

Virksomhetens art

Konsernet SpareBank 1 SR-Bank består av morbanken SpareBank 1 SR-Bank ASA og datterselskap.

De vesentligste datterselskapene er; SpareBank 1 SR-Finans AS, EiendomsMegler 1 SR-Eiendom AS, SR-Investering AS, SR-Forvaltning AS, SR-Boligkreditt AS og SpareBank 1 Regnskapshuset SR AS.

SpareBank 1 SR-Bank har hovedkontor i Stavanger, og har til sammen 36 avdelingskontorer i Rogaland, Hordaland, Vest-Agder og Aust-Agder. Konsernets hovedvirksomhet er salg og formidling av et bredt spekter av finansielle produkter og tjenester, investeringstjenester, leasing, eiendomsmegling og regnskapstjenester.

Konsernets utvikling

SpareBank 1 SR-Bank har i 2016 hatt en god utvikling i alle konsernets forretningsområder. Posisjonen som markedsleder i Rogaland ble styrket eller opprettholdt både innenfor person- og bedriftsmarkedet og konsernet har samtidig styrket sin posisjon i Hordaland og Agder. Kapitalmarkedsdivisjonen har etablert seg som regionens ledende kompetansemiljø på sitt område. Posisjonen innen eiendomsmegling har bidratt til at EiendomsMegler 1 har blitt den største eiendomsmeglerkjeden i Norge. EiendomsMegler 1 SR-Eiendom AS er markedsleder i Rogaland, og har i 2016 ytterligere styrket sin posisjon i Hordaland og Agder.

Konsernets datterselskaper og strategiske eierskap i produktselskaper i SpareBank 1-alliansen bidrar i betydelig grad til SpareBank 1 SR-Bank sin inntjening. Blant datterselskapene var det god aktivitet i eiendomsmeglingsforetaket på tross av en svak start på året. I finansieringsselskapet SpareBank 1 SR-Finans AS, samt i de øvrige datterselskapene var det fortsatt høy aktivitet.

Bankmarkedet var i 2016 preget av fortsatt sterk konkurranse. Som følge av økte krav til næringens soliditetsnivå, er konkurransen større innen finansiering av boliglån enn innen lån til bedriftsmarkedet. Den moderate utlånsveksten skyldtes en kombinasjon av sterkere konkurranse i markedet for utlån til bolig, noe lavere vekst i norsk økonomi samt svak til negativ prisvekst for boliger i vårt hovedmarked Rogaland. Utlån til bedriftskunder ble svakt negativt for året, som et resultat av et marked med fortsatt usikkerhet og lav investeringsvilje. Marginer på utlån til personkunder ble redusert i 2016 mens marginer på utlån til bedriftskunder økte i samme periode. Innen både personmarkedet og bedriftsmarkedet økte innskuddsmarginen gjennom året som følge av høyt fokus i organisasjonen på å styrke inntekter fra innskudd. Innskuddsveksten ble redusert med 3,9 prosent i 2016 som følge av reprising av en del innskudd rettet mot institusjonelle kunder. I sum ble inntjeningen fra netto renteinntekter styrket i 2016 sammenlignet med året før.

Netto provisjons- og andre inntekter ble redusert fra 2015 til 2016. Reduksjonen skyldes i hovedsak lavere provisjonsinntekter fra SpareBank 1 Boligkreditt AS grunnet tilbakekjøp av boliglån for totalt 4 mrd kroner gjennom 2016. Inntekter

fra salg av forsikrings-, spare- og plasseringsprodukter samt inntekter fra tilrettelegging/kundehonorar var uendret til noe høyere enn i 2015.

Aksje- og rentemarkedene var volatile i 2016, men økt optimisme spesielt i andre halvdel av året medførte stigende kurser på Oslo børs og positiv utvikling for «kredittspreader» generelt. For året sett under ett ble kursgevinst på verdipapirer 53 mill kroner. Dette skyldes kombinasjon av kurstap på 156 mill kroner fra renteporteføljen som ble motvirket av positive effekter fra sikringsinstrumenter på til sammen 158 mill kroner, samt kursgevinst på 51 mill kroner fra porteføljen av aksjer og egenkapitalbevis.

Nedskrivning på utlån ble 778 mill kroner i 2016 mot 420 mill kroner i 2015, mens gruppevis nedskrivninger på utlån økte med 158 mill kroner i 2016. Grunnlaget for økningen i gruppevis nedskrivninger er fortsatt usikkerhet knyttet til lav oljepris samt rådende markedsforhold og forventet utvikling i aktivitetsnivået i oljerelatert virksomhet. Nedskrivninger som andel av brutto utlån inkludert utlån fra kredittforetak var 0,42 prosent. Styret vurderer kvaliteten i utlånsporteføljen og risikostyringen som god.

Utvikling i konsernets markedsområder

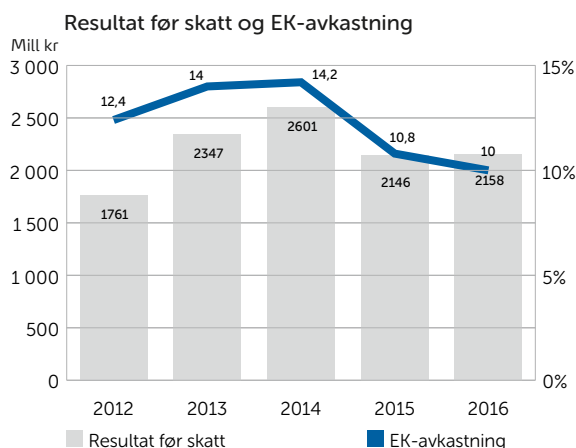
Husholdningenes forventninger til utviklingen i norsk økonomi har blitt noe mer positive mot slutten av 2016. Bruttonasjonalprodukt (BNP) for Fastlands-Norge er forventet å vokse med om lag 1,5 prosent i 2017, en økning fra 0,7 prosent i 2016. Lav oljepris og reduksjon i oljeinvesteringene har medført noe dempet aktivitet i norsk økonomi.

Demografiske utviklingstrekk har stor betydning for konsernets rammevilkår. Konsernets primærområde har over lang tid hatt høy tilflytting og befolkningsvekst. Uføreandelen er også betydelig lavere enn landsgjennomsnittet. Befolkningen er relativt ung i og rundt de regionale sentrene og langs kysten av Sør- og Vestlandet. Trenden med befolkningsvekst har fortsatt de siste årene hvor særlig Rogaland og Hordaland har hatt en økning over landsgjennomsnittet mens Agder-fylkene har vokst omtrent likt som landsgjennomsnittet. Statistisk Sentralbyrås (SSB) framskrivninger av befolkningsutviklingen understøtter at veksten i særlig Rogaland og Hordaland forventes å ligge over landsgjennomsnittet. På den andre siden har forventet fall i oljeinvesteringene de neste årene medført økt usikkerhet i forhold til nevnte prognoser.

I følge NAV var arbeidsledigheten i Norge 2,8 prosent ved utgangen av desember 2016. I Rogaland var arbeidsledigheten 4,5 prosent, i Hordaland 3,4 prosent og i Vest- og Aust-Agder henholdsvis 3,3 prosent og 3,5 prosent.

Risikoen for lavere vekst i norsk økonomi knyttes fortsatt til lav oljepris. Anslagene varierer fra kun en liten negativ effekt til at det kan få noe større følger for sysselsettingen, alt avhengig av om oljeprisen og investeringene på norsk sokkel forblir lave over tid eller ikke.

Stavangerregionen har det siste året hatt en svakere boligprisutvikling enn landet for øvrig med et prisfall på 2,6 prosent mot landsgjennomsnitt som har en prisvekst på 12,8 prosent. Den svake prisutviklingen i boligmarkedet kombinert med forventninger om varig moderat til høy arbeidsledighet fremover kan slå ut i lav bygging av nye boliger i 2017.

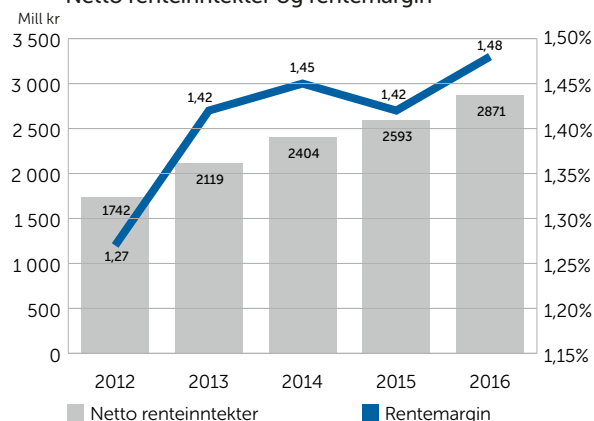
RESULTATUTVIKLING

Netto renteinntekter

I 2016 økte konsernets netto renteinntekter med 278 mill kroner fra 2 593 mill kroner til 2 871 mill kroner. Netto renteinntekter utgjorde 1,48 prosent av gjennomsnittlig forvaltningskapital, en økning fra 1,42 prosent i 2015.

Netto renteinntekter må sees i sammenheng med provisjonsinntekter fra SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. Provisjonsinntektene fra disse selskapene beløp seg til 149 mill kroner i 2016 mot 258 mill kroner i 2015. Netto renteinntekter og provisjonsinntekter økte med totalt 169 mill kroner sammenlignet med 2015. Økningen kom som følge av at det er foretatt bedre risikoprising på store deler av porteføljen i bedriftsmarkedet samt bedring av konsernets innskuddsmarginer.

Netto renteinntekter og rentemargin

Andre inntekter

Netto provisjons- og andre inntekter utgjorde 1 443 mill kroner i 2016 mot 1 532 mill kroner i 2015. Reduksjonen på 89 mill kroner fra året før skyldes blant annet reduserte provisjonsinntekter fra SpareBank 1 Boligkreditt AS med 109 mill kroner, hovedsakelig som følge av at konsernet i løpet av 2016 har kjøpt tilbake utlån fra kredittforetaket med til sammen 4 mrd kroner.

Inntekter fra eiendomsmevling ble 348 mil kroner i 2016, en reduksjon på 35 mill kroner fra 2015 grunnet lavere aktivitet i boligmarked i Stavangerregionen. Inntektene var svakest i 1. kvartal 2016, og hele inntektsreduksjonen kan relateres til 1. kvartal 2016. Utover våren 2016 økte inntektene og for perioden 2. kvartal til 4. kvartal 2016 ble sum inntekter 279 mill kroner, tilsvarende som i samme periode i 2015.

Inntekter opptjent i SpareBank 1 Regnskapshuset økte fra 35 mill kroner i 2015 til 81 mill kroner i 2016. Selskapet ble etablert i 1. kvartal 2015 og økte inntekter skyldes oppkjøp av flere regnskapskontorer i løpet av 2015.

Øvrige provisjonsinntekter økte med 1,1 prosent i 2016, hvor både tilretteleggingshonorarer samt inntekter fra betalingsformidling og forsikring bidro positivt.

Netto inntekter fra finansielle investeringer utgjorde 654 mill kroner, en økning fra 304 mill kroner i 2015. Av dette utgjorde utbytte 110 mill kroner (17 mill kroner), og inkluderte 94 mill kroner i mottatt kontantvederlag i 2. kvartal 2016 vedrørende salg av Visa Europe Ltd til Visa Inc. Kursgevinst fra verdipapir utgjorde 53 mill kroner (kursstap på 224 mill kroner) og kursgevinster fra rente- og valutahandel 107 mill kroner (89 mill kroner). Videre utgjorde inntekter fra eierinteresser 384 mill kroner (422 mill kroner).

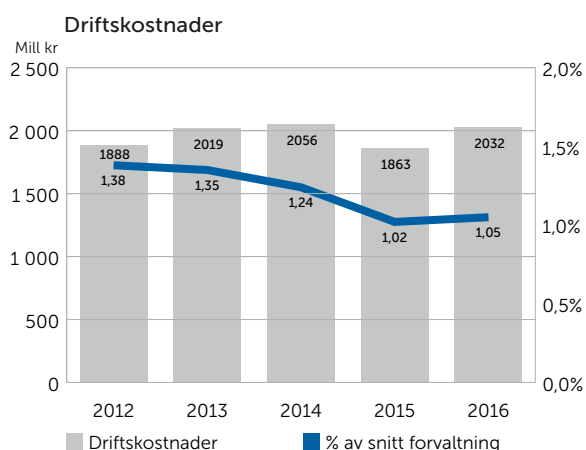
Kursgevinst på verdipapirer på 53 mill kroner i 2016 skyldes kombinasjon av kurstap på 156 mill kroner fra renteporteføljen som ble motvirket av positive effekter fra sikringsinstrumenter på til sammen 158 mill kroner, samt kursgevinst på 51 mill kroner fra porteføljen av aksjer og egenkapitalbevis.

Inntekter fra eierinteresser utgjorde 384 mill kroner (422 mill kroner) i 2016. Resultatandelen etter skatt fra SpareBank 1 Gruppen AS utgjorde 318 mill kroner (251 mill kroner), -14 mill kroner (91 mill kroner) fra SpareBank 1 Boligkreditt AS og 22 mill kroner (24 mill kroner) fra SpareBank 1 Næringskreditt AS. Resultatandelen etter skatt fra BN Bank AS var 61 mill kroner (29 mill kroner).

Driftskostnader

Konsernets driftskostnader utgjorde 2 032 mill kroner i 2016. Dette er en økning på 169 mill kroner (9,1 prosent) fra 2015. Personalkostnadene økte med 221 mill kroner (23,4 prosent) til 1 166 mill kroner. I 2015 ble personalkostnadene redusert med 226 mill kroner på grunn av en engangskostnadsreduksjon (curtailment) i forbindelse med overgang til innskuddspensjon for alle ansatte. Hensyntatt dette, samt andre ekstraordinære poster i 2015, økte personalkostnadene med 23 mill kroner (2,0 prosent) fra 2015 til 2016. Øvrige kostnader ble redusert med 52 mill kroner (-5,7 prosent) til 866 mill kroner.

Kostnadsprosent for konsernet, målt som kostnader i prosent av inntekter, ble redusert til 40,9 prosent (42,1 prosent) i 2016.

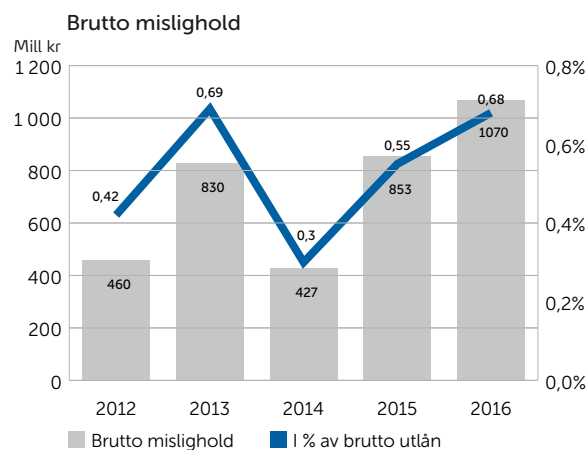
Ved utgangen av 2016 hadde konsernet 1 172 årsverk, hvorav 1 127 fast ansatte. Det har i 2016 vært en reduksjon på 18 årsverk mot en økning på 28 årsverk i 2015.

Tap og mislighold

Konsernet resultatførte netto nedskrivninger på utlån med 778 mill kroner (420 mill kroner) i 2016. Dette tilsvarte

nedskrivning i prosent av brutto utlån inklusive utlån til kredittforetak på 0,42 prosent (0,23 prosent). Nedskrivninger på grupper av utlån ble økt med 158 mill kroner i 2016. Tett oppfølging av kunder og forebyggende arbeid er viktige virkemidler for å opprettholde den gode kredittkvaliteten i konsernets utlånsportefølje for å kunne redusere fremtidige tap.

Brutto misligholdte engasjement utgjorde 1 070 mill kroner (853 mill kroner) i 2016. Dette tilsvarte 0,59 prosent (0,46 prosent) av brutto utlån inkludert utlån solgt til kredittforetakene. Tapsutsatte (ikke misligholdte) engasjement utgjorde 1 141 mill kroner (548 mill kroner). Dette tilsvarte 0,62 (0,30 prosent) av brutto utlån inkludert utlån solgt til kredittforetakene. Summen av misligholdte og tapsutsatte engasjement utgjorde 2 211 mill kroner (1 401 mill kroner) i 2016. Målt som andel av brutto utlån inkludert utlån solgt til kredittforetakene, gir dette en økning i 2016 fra 0,76 prosent til 1,21 prosent. Avsetningsgrad, målt som individuelle nedskrivninger i prosent av henholdsvis misligholdte og tapsutsatte engasjement, var henholdsvis 26 prosent (12 prosent) og 28 prosent (40 prosent) ved utgangen av 2016.

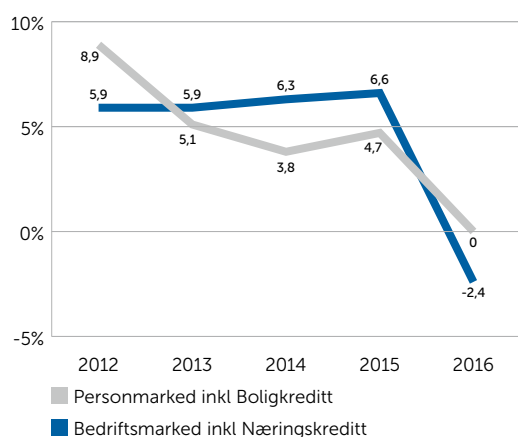

Balanse

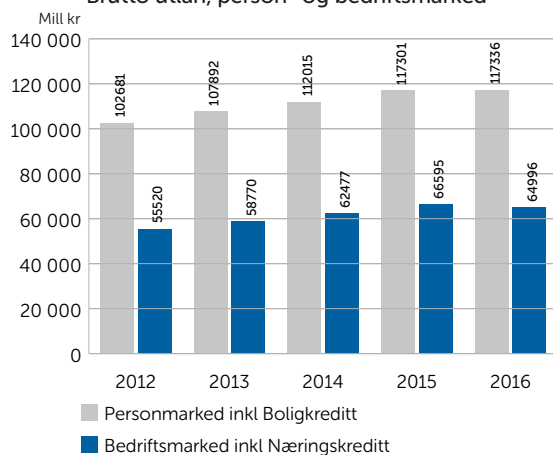
Konsernets balanseførte forvaltningskapital økte fra 192,0 mrd kroner til 193,4 mrd kroner i 2016. Økningen skyldes tilbakekjøp av utlånsporteføljer fra SpareBank 1 Boligkreditt AS. SpareBank 1 SR-Bank hadde ved utgangen av året solgt lån for 24,7 mrd kroner til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS, mot 28,7 mrd kroner ved utgangen av 2015. Hensyntatt utlånsporteføljene i disse deleide kredittforetakene var utlånsveksten -0,9 prosent og samlede utlån 182,3 mrd kroner (183,9 mrd kroner) ved utgangen av 2016. Utlån til personmarkedet økte med 0,1 prosent og utlån til bedriftsmarkedet og offentlig sektor ble redusert med 3,5 prosent. Fordelingen mellom utlån til personmarkedet (inkludert SpareBank 1 Boligkreditt AS) og bedriftsmarkedet/

offentlig sektor (inkludert SpareBank 1 Næringskreditt AS) var henholdsvis 63,0 prosent og 37,0 prosent ved utgangen av 2016, mot 62,8 prosent og 37,2 prosent året før.

Brutto utlån, % vekst, person og bedriftsmarked

Brutto utlån, person- og bedriftsmarked

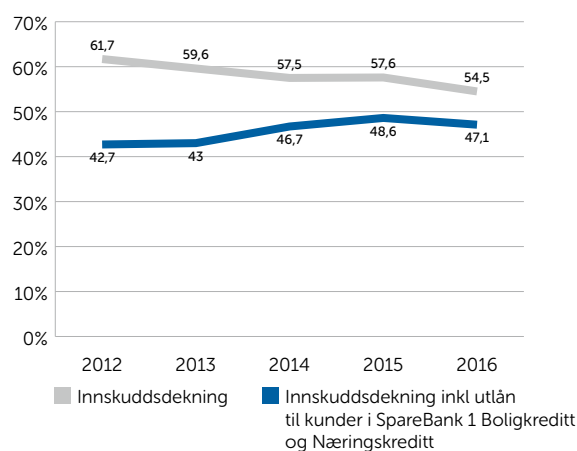

Innskudd fra kunder ble redusert med -3,9 prosent (+9,8 prosent) i 2016 til 85,9 mrd kroner (89,4 mrd kroner). Lavere innskudd kom som en følge av at større innskudd fra institusjonelle kunder holdt som en del av likviditetsporteføljen har blitt erstattet av andre instrumenter for å sikre konsernets likviditet. Innskudd fra bedriftsmarkedet og offentlig sektor utgjorde 50,1 prosent (52,9 prosent) av konsernets kundeinnskudd ved utgangen av 2016.

Innskuddsdekningen, målt som innskudd i andel av brutto utlån, var 54,5 prosent (57,6 prosent) ved utgangen av 2016. Konsernet har i et marked med høy konkurranse både opprettholdt en god innskuddsdekning og samtidig styrket sin langsiktige

finansiering. «Liquidity Coverage Ratio» (LCR) som måler konsernets likviditetsdekning i et 30 dagers alvorlig stressscenario var 174 prosent (128 prosent) ved utgangen av 2016. I tillegg til ordinære kundeinnskudd hadde konsernet 17,4 mrd kroner (17,1 mrd kroner) til forvaltning, hovedsakelig gjennom SR-Forvaltning AS og ODIN Forvaltning AS.

Innskuddsdekning

Personmarkedsdivisjonen

Personmarkedsdivisjonens bidrag før nedskrivninger på utlån var på 1 251 mill kroner ved utgangen av 2016. Resultatet ble 37 mill kroner høyere enn i 2015 som følge av vekst i provisjonsinntekter eksklusiv provisjonsinntekter fra SpareBank 1 Boligkreditt AS og reduserte kostnader. I 2016 økte divisjonens utlån med 0,2 prosent mens innskudd økte med 1,8 prosent. Lavere vekst innen utlån henger sammen med konkurransesituasjonen og en noe avdempet til fallende boligprisutvikling. Veksten i digitale kanaler fortsatte i 2016. Det var i snitt 3 millioner månedlige besøk i digitale kanaler mot 2,5 millioner i 2015. Antall digitale salg økte med 25 prosent i løpet av 2016, og det skjer nå flest salg av både sparekonti, fond og spareavtaler i digitale kanaler. Lansering av nye hjemmesider, bedre chat-løsninger, nettmøte, biometrisk ID samt flere produkter i digitale kanaler, vil fremover ytterligere forsterke den digitale trafikken.

I 2016 fikk divisjonen netto 2 500 nye kunder over 13 år. Systematisk utvikling av eksisterende kundeportefølje, målrettet vekst og lansering av nye betalingsprodukter bidro til veksten.

Netto nedskrivninger på utlån var fortsatt lave og andelen misligholdte lån over 30 dager utgjorde 0,20 prosent av totale utlån ved utgangen av 2016.

Bedriftsmarkedsdivisjonen

Bedriftsmarkedsdivisjonens bidrag før nedskrivninger på utlån ble 1 405 mill kroner i 2016. Dette var 319 mill kroner høyere enn i 2015. Divisjonen har bedret risikoprisingen på store deler av bedriftsmarkedsdivisjonens portefølje, og dette har resultert i økte netto renteinntekter i 2016.

Siste 12 måneder har divisjonen redusert sine utlån med 1,7 prosent og innskudd ble redusert med 2,6 prosent. Det arbeides aktivt med breddevalg av konsernets produkter, og produktdekningen er økende. Provisjoner og andre inntekter økte sammenlignet med 2015.

Det ble resultatført netto individuelle nedskrivninger på 510 mill kroner i 2016 sammenlignet med 242 mill kroner i 2015. Divisjonen økte i 2016 gruppevis nedskrivninger med 144 mill kroner som en følge av eksterne markedsforhold og vedvarende usikkerhet på grunn av lav oljepris. Samlet nedskrivningsnivå er litt høyere enn langsiktig forventet gjennomsnitt mens andelen misligholdte lån er moderat.

Balansert og lønnsom volumvekst, gode kunderelasjoner, og et godt utviklet produktspekter er prioriterte områder for divisjonen, sammen med tett oppfølging knyttet til utvikling av risiko i porteføljen.

Kapitalmarkedsdivisjonen

Divisjonens kompetanseområder er komplementær til tradisjonell bankdrift og har samlet konsernets ressurser innenfor verdipapirvirksomhet og forvaltning. Verdipapirvirksomheten er organisert under merkenavnet SR-Bank Markets og omfatter kunde- og egenhandel med renter, valuta og aksjer, analyse og Corporate Finance-tjenester. Kapitalforvaltningen er organisert i eget datterselskap, SR-Forvaltning AS.

SR-Bank Markets hadde i 2016 et driftsresultat før allokering av kundeinntekter til øvrige forretningsområder på 175 mill kroner (111 mill kroner). Høyere inntekter fra rente- og valuta-instrumenter samt lavere verdifall på bankens obligasjonsportefølje bidro positivt i forhold til samme periode i fjor. Størstedelen av inntektene kom fortsatt fra kundeforvaltning med rente- og valutainstrumenter.

Corporate Finance har hatt god aktivitet med flere gjennomførte transaksjoner, mens inntekter fra omsetning av aksjer og obligasjoner har vært relativt stabile sammenlignet med 2015.

Datterselskapene

Datterselskapene bidrar gjennom sine produkter og tjenester til at konsernet kan gi et bredere tilbud til kundene, og et bedre inntjeningsgrunnlag for banken. Gjennom god intern

samhandling og felles markedsføring er konsernet en totalleverandør av finansielle produkter og tjenester.

EiendomsMegler 1 SR-Eiendom AS er godt representert i hele konsernets markedsområde og har 40 avdelinger fra Grimstad i sør til Bergen i nord. Selskapet er den ledende eiendomsmegleren i Rogaland og Vest-Agder og øker også sin markedsandel i Hordaland og Aust-Agder. Selskapet oppnådde et resultat før skatt på 16,2 mill kroner (29,6 mill kroner). Redusert resultat i 2016 gjenspeiler situasjonen i boligmarkedet i Stavangerregionen, med betydelig redusert antall omsetninger, spesielt i 1. kvartal 2016. Det ble iverksatt kostnadsreduserende programmer som ga god effekt fra 2. kvartal 2016. Resultatet samlet for 2. til 4. kvartal 2016 ble 4,1 mill kroner bedre enn samme periode i 2015.

I 2016 ble det formidlet 6 042 eiendommer, mot 6 551 året før. Samlet sett har selskapet formidlet eiendommer til en verdi på nær 19 mrd kroner. Tilgangen på nye oppdrag er tilfredsstillende ut fra markedsituasjonen, men er totalt ca 11 prosent lavere enn ved samme periode i fjor. Selskapet har fortsatt en sterk markedsposisjon i Rogaland med over 40 prosent markedsandel, samt god markedsposisjon også i Agderfylkene og i Hordaland. Innenfor næringseiendom er ordretilgangen på lokaler både for utleie og for salg god. Ledighetsgraden på kontorlokaler har i Stavangerregionen økt betydelig de siste årene, og stadig flere leietakere søker nye lokaler tilpasset forventet aktivitetsnivå framover. I Bergen er aktiviteten fremdeles god innenfor både utleie og salg av næringseiendom, og selskapet har etablert seg som en ledende aktør innenfor næringsmegling i Bergensområdet.

SpareBank 1 SR-Finans AS sin hovedvirksomhet er leasingfinansiering for næringslivet og bil- og båtlån med salgspant for personmarkedet. Selskapet oppnådde i 2016 et resultat før skatt på 84,3 mill kroner (150,4 mill kroner). Nedgangen i resultatet skyldes i hovedsak individuelle tapsavsetning gjort på et fåtall av selskapets større leasingkunder. Resultat før nedskrivninger og tap utgjorde 176,2 mill kroner (190,1 mill kroner). Netto utlån ble marginalt redusert med 0,7 prosent siste året og var ved utgangen av 2016 6,9 mrd kroner.

Det ble etablert 6 642 nye kontrakter (7 482 kontrakter) i 2016. Samlet har selskapet et nysalg i 2016 på 2,4 mrd kroner (2,4 mrd kroner).

Det ble i september 2016 besluttet en mor/datter-fusjon mellom SpareBank 1 SR-Finans og SpareBank 1 SR-Bank. Fusjonen ble gjennomført 1. januar 2017.

SR-Forvaltning AS er et verdipapirforetak med konsesjon for aktiv forvaltning og fondsforvaltning. Resultat før skatt i 2016 ble 28,1 mill kroner (35,9 mill kroner). Redusert resultat i 2016

skyldes hovedsakelig reduksjon i personalkostnadene i 2015 knyttet til reverserte pensjoner (curtailment). Selskapet forvaltet 9,5 mrd kroner ved utgangen av 2016. Dette var en økning på 0,1 mrd kroner fra nivået ved inngangen til året.

SpareBank 1 Regnskapshuset SR AS ble etablert i 1. kvartal 2015 og har siden oppstarten vokst fra 0 til nærmere 85 mill kroner i omsetning. Selskapet har ved inngangen til 2017 seks kontor, fire i Rogaland og to i Bergen, samt mer enn 2 000 kunder. Det er i 2016 gjennomført ett oppkjøp av Regnskap Partner Bergen AS som har ca 12 mill kroner i omsetning. Selskapet overtas med virkning fra 1. januar 2017. Regnskapshuset har gjennom de oppkjøp som er gjennomført fått et solid fotfeste på Sør- og Vestlandet, og det er bygget et godt fundament for videre vekst i bankens markedsområde. SpareBank 1 Regnskapshuset SR AS oppnådde i 2016 et resultat før skatt på 1,6 mill kroner (0,6 mill kroner), som inkluderer avskrivning av immaterielle eiendeler på 1,6 mill kroner (0,8 mill kroner).

SR-Boligkreditt AS er et heleid datterselskap og ble etablert i 2. kvartal 2015. Selskapets formål er å kjøpe boliglån av SpareBank 1 SR-Bank og finansiere dette ved å utstede obligasjoner med fortrinnsrett. Gjennom SR-Boligkreditt AS kan SpareBank 1 SR-Bank diversifisere og optimalisere sin funding. Moody's har gitt sin beste rating, Aaa til SR-Boligkreditt AS. SR-Boligkreditt AS oppnådde i 2016 et resultat før skatt på 113,1 mill kroner (39,3 mill kroner). Ved utgangen av 2016 har selskapet utstedt obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) pålydende 26,9 mrd kroner. SR-Boligkreditt har ved utgangen av 2016 kjøpt lån for 29,4 mrd kroner (9,9 mrd kroner) av SpareBank 1 SR-Bank.

Tilknyttede selskap

SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS

SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS har konsesjoner som kredittforetak og utsteder obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) i henholdsvis boliglåns- og nærings-eiendomsporteføljer kjøpt av eierbankene. Selskapene eies av banker i SpareBank 1-alliansen og bidrar til å sikre eierbankene tilgang til stabil og langsiktig finansiering til konkurransedyktige priser.

SpareBank 1 Boligkreditt AS hadde ved utgangen av 2016 et samlet utlånsvolum på 174,5 mrd kroner, hvorav 24,2 mrd kroner var boliglån kjøpt fra SpareBank 1 SR-Bank. Bankens eierandel i selskapet var 13,9 prosent og oppdateres årlig i samsvar med andel solgt volum ved hvert årsskifte.

SpareBank 1 Næringskreditt AS hadde ved utgangen av 2016 et samlet utlånsvolum på 11,0 mrd kroner, hvorav 0,5 mrd kroner var lån kjøpt fra SpareBank 1 SR-Bank. Bankens eierandel i selskapet var 21,9 prosent.

SpareBank 1-alliansen

SpareBank 1-alliansens hensikt er å anskaffe og levere konkurransedyktige, finansielle tjenester og produkter, samt å ta ut stordriftsfordeler i form av lavere kostnader og/eller høyere kvalitet. Alliansen bidrar på denne måten til at privatpersoner og bedrifter opplever lokal forankring, dyktighet og en enklere hverdag. Videre skal alliansen bidra til å sikre de deltagende sparebankene verdiskaping til nytte for egen region og bankens eiere.

SpareBank 1-bankene driver alliansesamarbeidet gjennom sitt eierskap og deltagelse i SpareBank 1 Banksamarbeidet DA mens utvikling og drift av produktselskaper er organisert gjennom bankenes eierskap i holdingselskapet SpareBank 1 Gruppen AS.

SpareBank 1 Gruppen AS eies av SpareBank 1 SR-Bank ASA (19,5 prosent), SpareBank 1 Nord-Norge (19,5 prosent), SpareBank 1 SMN (19,5 prosent), Sparebanken Hedmark (11 prosent), Samarbeidende Sparebanker AS (19,5 prosent – eid av 11 sparebanker i Sør-Norge), samt Landsorganisasjonen (LO)/ tilknyttede fagforbund (9,6 prosent), samt SpareBank 1 Oslo Akershus (1,4 prosent)

SpareBank 1 Gruppen AS eier 100 prosent av aksjene i SpareBank 1 Forsikring AS, SpareBank 1 Skadeforsikring AS, ODIN Forvaltning AS, Conecto AS, SpareBank 1 Medlemskort AS og SpareBank 1 Gruppen Finans AS.

SpareBank 1 Gruppen AS leverte et resultat før skatt i 2016 på 2 019 (1 287) mill kroner. Økt resultat i 2016 skyldes i hovedsak resultatforbedring i livselskapet som følge av bedring i både risikoresultatet samt bedre finansavkastning i selskapsporteføljen. Underliggende drift i øvrige selskap i SpareBank 1 Gruppen AS var stabilt god. SpareBank 1 SR-Bank sin andel av resultatet i 2016 var 318 mill kroner mot 251 mill kroner i 2015.

SpareBank 1 Gruppen AS har administrativt ansvar for samarbeidsprosessene i SpareBank 1-alliansen, der teknologi, merkevare, kompetanse, felles prosesser/utnyttelse av beste praksis og innkjøp står sentralt. Alliansen driver også utviklingsarbeid gjennom tre kompetansesentra innenfor læring (Tromsø), betaling (Trondheim) og kreditt (Stavanger). Alliansen har i 2016 blant annet økt innsatsen for videreutvikling av selvbetjente digitale og mobile løsninger.

BN Bank ASA

SpareBank 1 SR-Bank og de andre sparebankene i SpareBank 1-alliansen kjøpte Glitnir Bank ASA i slutten av 2008. Navnet ble siden endret til BN Bank ASA. SpareBank 1 SR-Banks eierandel var 23,5 prosent ved utgangen av 2016. Styret i BN Bank la høsten 2015 en ny strategi på å rendyrke privatmarkedsdivisjonen. Arbeidet med nedbygging av virksomheten i bedriftsmarkedsdivisjonen har deretter foregått kontrollert over tid. Resultatandelen i BN Bank ASA ble økt til 61 mill kroner i 2016 fra 29 mill kroner i 2015, og skyldes en kombinasjon av inntektsføring av gevinst knyttet til Visa-salg samt godt underliggende driftsresultat.

Hendelser etter balansedagen

SpareBank 1 SR-Bank eide 31.12.2016 19,7 prosent i SpareBank 1 Mobilbetaling AS (mCASH). 13. februar 2017 ble det offentliggjort at over 100 norske banker kommer inn på eiersiden i Vipps sammen med DnB. Herunder bankene i SpareBank 1-alliansen med deres mobilbetalingsløsning mCASH. SpareBank 1-alliansen skal eie 25 prosent og blir nest største eier i det nye selskapet hvor DNB-konsernet er største eier med 52 prosent.

Det har ikke vært registrert vesentlige hendelser etter 31.12.2016 som påvirker det avlagte årsregnskapet.

Regnskapsprinsipper

SpareBank 1 SR-Bank utarbeider morbank- og konsernregnskapet i henhold til International Financial Reporting Standards (IFRS) som fastsatt av EU.

En nærmere redegjørelse for viktige forhold relatert til den regnskapsmessige behandlingen i henhold til IFRS regelverket, samt konsernets anvendte regnskapsprinsipper, er gitt i note 2 til årsregnskapet.

Eierstyring og selskapsledelse (Corporate Governance)

Eierstyring og selskapsledelse i SpareBank 1 SR-Bank omfatter de mål og overordnede prinsipper som konsernet styres og kontrolleres etter for å sikre aksjonærenes, kundenes og andre gruppers interesser i konsernet. Konsernets virksomhetsstyring skal sikre en forsvarlig formuesforvaltning og gi økt trygghet for at kommuniserte mål og strategier blir nådd og realisert.

Prinsippene for eierstyring og selskapsledelse bygger på tre hovedpilarer; åpenhet, forutsigbarhet og transparens. Konsernet har definert følgende hovedprinsipper for eierstyring og selskapsledelse:

- Verdiskaping for aksjonærene og øvrige interessegrupper
- En struktur som sikrer målrettet og uavhengig styring og kontroll

- Systemer som sikrer god måling og ansvarliggjøring
- En effektiv risikostyring
- Oversiktlig, lett forståelig og rettidig informasjon
- Likebehandling av aksjonærer og et balansert forhold til øvrige interessegrupper
- Overholdelse av lover, regler og etiske standarder

SpareBank 1 SR-Bank har ikke vedtektsbestemmelser som begrenser retten til å omsette selskapets aksjer. Styret er ikke kjent med noen avtaler mellom aksjeeiere som begrenser mulighetene til å omsette eller utøve stemmerett for aksjer. Sparebankstiftelsen SR-Bank skal ifølge konsesjonsvilkårene minst eie 25 prosent av utestående aksjer. Styret godkjenner årlig retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansatte. De veiledende retningslinjene for det kommende regnskapsåret fremlegges generalforsamlingen for rådgivende avstemning, mens de bindende retningslinjene for tildeling av aksjer mv som ledd i konsernets godtgjørelsesordning for det kommende regnskapsåret fremlegges generalforsamlingen for godkjenning.

Konsernets prinsipper for eierstyring og selskapsledelse bygger på «Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse». En nærmere redegjørelse for prinsippene samt praksis for foretaksstyring i samsvar med regnskapslovens § 3-3b følger av eget kapittel i årsrapporten. Det samme gjelder for redegjørelse for samfunnsansvar. Redegjørelsene er også offentliggjort på www.sr-bank.no/ir.

Risikostyring

Kjernevirksomheten til SpareBank 1 SR-Bank er å oppnå verdiskaping gjennom å ta bevisst og akseptabel risiko. Konsernet bruker derfor betydelige ressurser på å vedlikeholde og videreutvikle risikostyringssystemer og -prosesser i tråd med ledende internasjonal praksis. Styret i SpareBank 1 SR-Bank har etablert et eget risikoutvalg.

Risiko- og kapitalstyringen skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, samt sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning. Dette skal oppnås gjennom:

- å ha en god risikokultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyringen og konsernets verdigrunnlag
- å ha en god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjening og tap
- i størst mulig grad prise aktiviteter og produkter i tråd med underliggende risiko
- å ha en tilstrekkelig soliditet ut fra valgt risikoprofil, og samtidig tilstrebe en optimal kapitalanvendelse på de ulike forretningsområdene
- å utnytte diversifiseringseffekter

- å unngå at enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

Konsernets risiko tallfestes blant annet gjennom beregninger av forventet tap og risikojustert kapital for å kunne dekke uventede tap. Forventet tap beskriver det beløpet man statistisk må forvente å tape i løpet av en 12 måneders periode, mens risikojustert kapital beskriver hvor mye kapital konsernet mener det trenger for å dekke den faktiske risikoen konsernet er eksponert mot.

De vesentligste risikoene konsernet er eksponert mot er kredittrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko, operasjonell risiko og eierrisiko.

Kredittrisiko

Kredittrisikoen styres gjennom rammeverket for kredittinnvilgelse, engasjementsoppfølging og porteføljestyling. Den overordnende kredittstrategien fastsetter at konsernet skal ha en moderat risikoprofil. Mislighold har hatt en svak økning i 2016. Utlånstapene er økt som resultat av økte individuelle tapsavsetninger og nedskrivninger på grupper av utlån. Konsernet økte gruppevis nedskrivninger som en følge av eksterne markedsforhold og økt usikkerhet på grunn av lav oljepris. Et godt og kontinuerlig fokus på risikohåndtering har bidratt til at den gode kredittkvaliteten i porteføljen er opprettholdt.

Kvaliteten i bedriftsmarkedsporteføljen er god og stabil sammenlignet med 2015. Kvaliteten i personmarkedsporteføljen er meget god og utviklingen i 2016 preges av uendrede belåningsgrader og lav risikoprofil i porteføljen. Det meste av porteføljen er sikret med pant i fast eiendom, og belåningen er gjennomgående moderat sett opp mot sikkerhetsverdiene. Dette tilsier begrenset tapspotensial så lenge disse verdiene ikke forringes vesentlig.

Markedsrisiko

Styringen av markedsrisiko tar utgangspunkt i konservative rammer for posisjoner i rente- og valutamarkedet, samt investeringer i aksjer og obligasjoner. Rammene gjennomgås og vedtas av styret minst årlig.

Deler av konsernets markedsrisiko knyttes til investeringer i obligasjoner og sertifikater. Ved utgangen av 2016 var konsernets beholdning av likvide eiendeler i form av obligasjoner og sertifikater 21,0 mrd kroner. I kvantifisering av risiko knyttet til verdifall på likviditetsporteføljen skiller SpareBank 1 SR-Bank mellom systematisk risiko (markedsrisiko) og usystematisk risiko (misligholdsrisiko). Misligholdsrisiko forbundet med nevnte portefølje kvantifiseres som kredittrisiko.

Risikoaktivitetene knyttet til handel i valuta, renter og verdipapirer skjer innenfor de til enhver tid vedtatte rammer, fullmakter og kredittlinjer på motparter. SpareBank 1 SR-Bank tar i begrenset omfang rente- og valutakursrisiko i forbindelse med egenhandelsaktiviteter. Virksomhetens inntekter skapes i størst mulig grad i form av kundemarginer. Dette bidrar til en mest mulig stabil og god inntjening.

Konsernets eksponering overfor markedsrisiko vurderes som moderat.

Likviditetsrisiko

Bankens rammeverk for styring av likviditetsrisiko skal gjenspeile bankens konservative risikoprofil. Likviditetsrisikoen skal være lav. Konsernets utlån finansieres i hovedsak med kundeinnskudd og langsiktig verdipapirgjeld, herunder salg av boliglånsporteføljer til SpareBank 1 Boligkreditt AS. Likviditetsrisikoen begrenses ved at verdipapirgjelden utstedes i ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider.

Konsernet har hatt god tilgang på finansiering i 2016. Innskudd fra kunder er konsernets viktigste finansieringskilde. For konsernet som helhet ble innskuddene redusert med 3,5 mrd kroner i 2016. Innskuddsdekningen ble redusert fra 57,6 prosent ved utgangen av 2015 til 54,5 prosent ved utgangen av 2016, hovedsakelig som følge av tilbakekjøp av utlånsporteføljer fra SpareBank 1 Boligkreditt AS i 2016, men også som følge av noe lavere innskuddsvolum.

Finansieringskostnadene har avtatt noe gjennom 2016 og tilgangen på markedsfinansiering har vært god. Risikopåslaget på pengemarkedsrenten (3M Nibor) ble økt gjennom året. SpareBank 1 SR-Bank har fortsatt arbeidet med tilpassing til nye regulatoriske krav ved å oppta mer langsiktig finansiering og øke beholdningen av likvide verdipapirer. Likviditetsbufferen var 24,7 mrd kroner ved utgangen av 2016. Nivået tilsier at banken kan opprettholde normal drift i 25 måneder uten tilgang på eksternt finansiering. I tillegg til likviditetsbufferen har banken 14,8 mrd kroner i boliglån klargjort for OMF-finansiering.

Operasjonell risiko

Proessen for styring av operasjonell risiko skal i størst mulig grad sikre at ingen enkelthendelser forårsaket av operasjonell risiko skal skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad. Risikostyringen er fundert på innsikt og forståelse for hva som skaper og driver den operasjonelle risikoen i konsernet, og i størst mulig grad forene effektive prosesser med ønsket nivå på eksponeringen.

Konsernet benytter en systematisk prosess for å identifisere og kvantifisere operasjonelle risikoer som konsernet til enhver

tid er eksponert for, og det er etablert egne systemer for rapportering av uønskede hendelser og oppfølging av forbedringstiltak. Dette bidrar til at SpareBank 1 SR-Bank forblir en slagkraftig organisasjon over tid, gjennom riktig prioritering og kontinuerlig forbedring.

SpareBank 1 SR-Bank har som et ledd i kontinuerlig kompetanseutvikling etablert et samarbeid med Universitetet i Stavanger (UiS) og SpareBank 1-alliansen om et forsknings- og utviklingsprosjekt som skal levere ny kunnskap og konkrete verktøy for bedre styring av operasjonell risiko i finansnæringen. Prosjektet har som målsetning å etablere norsk finansnæring som et faglig tyngdepunkt i Europa innen utdanning, nytenking og anvendelser knyttet til metoder og prosesser for styring av operasjonell risiko, og å posisjonere alliansen og UiS som et ledende miljø innen styring av operasjonell risiko.

Eierisiko

Eierisiko er risikoen for at SpareBank 1 SR-Bank blir påført negative resultater fra eierposter i strategisk eide selskap og/eller må tilføre ny egenkapital til disse selskapene. Eierselskap defineres som selskaper hvor SpareBank 1 SR-Bank har en vesentlig eierandel og innflytelse. SpareBank 1 SR-Bank har i hovedsak eierisiko gjennom eierandelen i SpareBank 1 Gruppen AS (19,5 prosent), SpareBank 1 Boligkreditt AS (13,9 prosent), SpareBank 1 Næringskreditt AS (21,9 prosent) og BN Bank ASA (23,5 prosent).

Compliance (etterlevelse)

SpareBank 1 SR-Bank har som mål å ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter. Styret vedtar konsernets compliance policy som beskriver hovedprinsippene for ansvar og organisering.

EUs arbeid med å fullharmonisere regelverket innenfor EU/EØS-området medfører nye reguleringer som konsernet må tilpasse seg. Det arbeides fortløpende med å vurdere beste tilpasning til nye reguleringer og nytt regelverk for både å ivareta etterlevelsen og effektiviteten i organisasjonen. Nye reguleringer og nytt regelverk som påvirker konsernets drift skal fortløpende inkluderes i rutiner og retningslinjer.

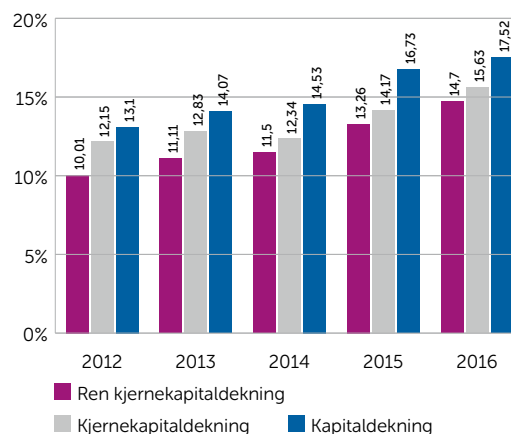
SpareBank 1 SR-Bank's compliance funksjon ivaretas av avdeling for risikostyring og compliance som er organisert uavhengig av forretningsenhetene. Avdelingen har det overordnede ansvaret for rammeverk, oppfølging og rapportering innenfor området.

Kapitalstyring

Kapitalstyringen sikrer at SpareBank 1 SR-Bank balanserer forholdet mellom:

- En effektiv kapitalanskaffelse og kapitalanvendelse i forhold til konsernets strategiske mål og vedtatte forretningsstrategi
- Konkurransedyktig egenkapitalavkastning
- En tilfredsstillende kapitaldekning ut fra valgt risikoprofil og de til enhver tid gjeldende krav fra myndigheter og markedsaktører
- Konkurransedyktige vilkår og en langsiktig god tilgang på innlån i kapitalmarkedene
- Utnyttelse av vekstmuligheter i konsernets definerte markedsområde

Ren kjernekapital-, Kjernekapital- og kapitaldekning

Det utarbeides årlig en kapitalplan for å sikre en langsiktig og effektiv kapitalstyring. Disse framskrivningene tar hensyn til både forventet utvikling i de neste årene, samt en situasjon med et alvorlig økonomisk tilbakeslag over flere år. Det gjennomføres ulike stresstester av enkeltfaktorer og scenarioanalyser hvor konsernet utsettes for en rekke negative makroøkonomiske hendelser gjennom flere år. SpareBank 1 SR-Bank har i tillegg utarbeidet beredskapsplaner for i størst mulig grad å kunne håndtere slike kriser hvis de likevel skulle oppstå. SpareBank 1 SR-Bank har en solid finansiell stilling og en ledende posisjon i landets sterkeste vekstregion siste 10 år. Ved utgangen av 2016 var ren kjernekapitaldekning 14,7 prosent (13,3 prosent) mens kjernekapitaldekningen var 15,6 prosent (14,2 prosent) og kapitaldekningen 17,5 prosent (16,7 prosent). På grunn av overgangsregler kan minstekrav til kapitaldekning ikke utgjøre mindre enn 80 prosent av tilsvarende størrelse beregnet etter Basel I-reglene.

Samlet krav for SpareBank 1 SR Bank til ren kjernekapitaldekning inkludert motsyklisk kapitalbuffer og Pilar 2 påslag var pr 31.12.2016 13,5 prosent, og kravet til kapitaldekning var 17,0 prosent. Kravene oppfylles med god margin. Banker klassifisert som systemviktige finansinstitusjoner pålegges i

tillegg ett særskilt kapitalbufferkrav. SpareBank 1 SR-Bank er ikke definert som systemviktig finansinstitusjon.

I Norge blir det krevd en motsyklisk kapitalbuffer i intervallet 0 - 2,5 prosent i form av ren kjernekapital. Formålet med motsyklisk kapitalbuffer er å gjøre bankene mer solide og robuste overfor utlånstap. Kapitalbufferkravet var 1,5 prosent-poeng pr 31.12.2016. Finansdepartementet har besluttet å øke kravet til 2,0 prosent-poeng fra 31.12.2017. Det samlede minstekravet til ren kjernekapital vil dermed øke til 14,0 prosent ved utgangen av 2017.

Pilar 2 –påslaget er et institusjonsspesifikt påslag med formål å skape sikkerhet for at norske banker har tilstrekkelig kapital til å dekke risikoen forbundet med virksomheten også utover de risikoene som inngår i det regulatoriske minimumskravet. Finanstilsynet har i sin vurdering gitt konsernet et individuelt Pilar 2 - påslag på 2,0 %.

Ekstern revisjon

Konsernets ekstern revisor er PricewaterhouseCoopers AS (PwC).

Intern revisjon

Internrevisjonen utføres av Ernst & Young AS (EY). Internrevisjonen rapporterer direkte til styret.

Medarbeidere og arbeidsmiljø

Medarbeiderne i SpareBank 1 SR-Bank er den viktigste ressursen for å skape verdier til beste for kundene, regionen og banken. Ved utgangen av 2016 hadde konsernet 1 172 årsverk, hvorav 1 127 fast ansatte. Det har vært en reduksjon på 18 årsverk gjennom året. Det ble 38 færre årsverk i morbanken, mens datterselskapene i samme periode økte antallet med 20 årsverk hovedsakelig grunnet satsing på SpareBank 1 Regnskapshuset SR. Konsernet er en viktig kompetansearbeidsplass i regionen og fremstår som en attraktiv arbeidsplass med gode utviklingsmuligheter.

Konsernets organisasjons- og arbeidsmiljøundersøkelser for 2016 viser at medarbeiderne trives og har et godt forhold til konsernet som arbeidsgiver. Undersøkelsen blir gjennomgått og fulgt opp i alle enheter for å sikre positiv utvikling og styrke et helsefremmende arbeidsmiljø preget av langsiktighet, åpenhet, ærlighet og trygghet i tråd med konsernets verdigrunnlag.

Kompetanseutvikling

Konsernet har over mange år satset målrettet på kompetanseutvikling for å imøtekomme økende krav fra både kunder og myndigheter. Målet er at kundene skal oppleve at selskapet tilbyr bedre rådgivning og service enn konkurrentene. I gjennomsnitt brukes det mellom 5 og 10 prosent av arbeidstiden til oppdatering og utvikling av kompetanse, samt at det

i 2016 ble investert i overkant av 8 000 kroner pr ansatt til kompetansehevende tiltak.

Helse, miljø og sikkerhet

Arbeidet med helse, miljø og sikkerhet (HMS) har høy prioritet i konsernet. Det er etablert en god struktur på arbeidet og samarbeidet med de tillitsvalgte vurderes som meget godt. Der er innført obligatorisk HMS-opplæring for alle ledere og verneombud, og det arbeides kontinuerlig med å forbedre sikkerhetsrutinene gjennom ulike opplæringstiltak

Konsernet tilstreber å være seg bevisst en bærekraftig miljøforvaltning og søker å bidra både gjennom egen drift og ved å påvirke kunder og leverandører til å gjøre miljø- og klimavennlige valg. Konsernets direkte miljøpåvirkning er i hovedsak knyttet til klimagassutslipp og produksjon av avfall gjennom kontorvirksomheten, mens indirekte miljøpåvirkning skjer gjennom innkjøp av varer og tjenester og krav som stilles til kunder og leverandører.

Sykefravær og inkluderende arbeidsliv

Konsernet har satt et langsiktig mål om 97 prosent friskhetsgrad. Ved utgangen av 2016 var friskhetsgraden 96,4 prosent (96,9 prosent). Det har over tid vært jobbet helhetlig og systematisk med å fremme og forbedre de ansattes helse, ivareta denne over tid og hjelpe de som blir syke tilbake til arbeid. Gjennom deltakelse i Inkluderende Arbeidsliv (IA) og god oppfølging fra lederne arbeides det kontinuerlig for å øke friskhetsgraden.

SpareBank 1 SR-Bank har utarbeidet et livsfasedokument med formål å tilby medarbeidere ulike tiltak tilpasset den enkeltes livsfase, og som i sum skal gi konsernets medarbeidere en bedre hverdag og bidra til økt avgangsalder. Målsatt avgangsalder er 64,5 år og gjennomsnittlig avgangsalder i 2016 var 63,9 år, en nedgang på 0,2 år fra 2015.

Likestilling

SpareBank 1 SR-Bank skal gi ansatte de samme muligheter for faglig og personlig utvikling, lønn og karriere. Fordelingen mellom kvinner og menn i 2016 var 55 prosent kvinner og 45 prosent menn. Det var ingen vesentlig endring i kjønnsfordelingen fra 2015. Gjennomsnittsalderen er 44,7 år og gjennomsnittlig ansiennitet 13,3 år. Konsernledelsen består av 8 personer herav en kvinne. Kvinneandelen blant ledere i konsernet i 2016 ble redusert fra 43,0 prosent til 42,0 prosent.

Bankens aksjer

Kursen på bankens aksjer (SRBANK) var kroner 60,75 ved utgangen av 2016. Dette var en oppgang på 54,6 prosent fra utgangen av 2015. Hovedindeksen på Oslo Børs steg i samme periode med 12,1 prosent. Omsetningen av SRBANK aksjen har gjennom 2016 vært økende.

Det var 10 428 (10 153) aksjonærer ved utgangen av 2016. Andelen eid av selskap og personer i utlandet var 19,1 prosent, mens 49,9 prosent var hjemmehørende i Rogaland, Agder-fylkene og Hordaland. De 20 største eierne eide til sammen 56,9 prosent. Bankens egenbeholdning utgjorde 108 983 aksjer, mens ansatte i konsernet eide 1,8 prosent.

Konsernresultat pr aksje for 2016 ble 6,87 kroner. Styret foreslår at det utbetales et utbytte på 2,25 kroner pr aksje for 2016 tilsvarende 32,8 prosent av konsernresultat pr aksje. For regnskapsåret 2015 var utbyttet 1,50 kroner tilsvarende en utdelingsgrad på 22,0 prosent.

Fortsatt drift

Soliditeten ble vesentlig styrket i 2016. Resultatutsiktene synes også gode til tross for fortsatt usikkerhet rundt de makro-økonomiske rammebetingelsene. Sammen med iverksatte og planlagte tiltak, bidrar dette til gode forutsetninger for fortsatt framgang for konsernet i 2017. Årsoppgjøret er derfor avlagt under forutsetning om fortsatt drift.

Disponering av årsresultat/utbytte

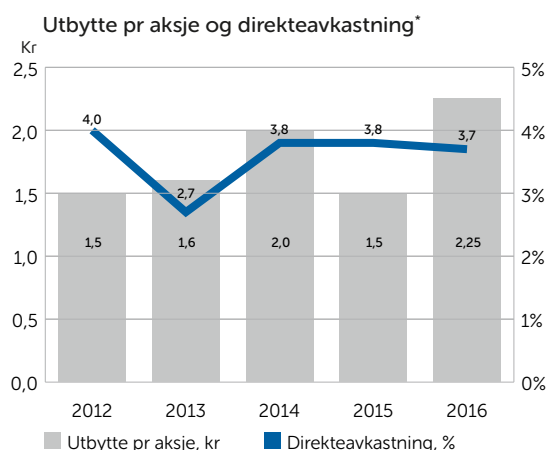
SpareBank 1 SR-Bank har som økonomisk mål for sin virksomhet å oppnå resultater som gir god og stabil avkastning på bankens egenkapital og derigjennom skape verdier for eierne ved konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og verdistigning på aksjene. Ved fastsettelse av størrelsen på årlig utbytte tas det hensyn til konsernets kapitalbehov, herunder kapitaldekningskrav, samt konsernets mål og strategiske planer. Med mindre kapitalbehovet tilsier noe annet, er styrets mål at inntil halvparten av årets resultat etter skatt utdeles som utbytte.

Det er disponibelt morbankresultat som ligger til grunn for utdeling av utbytte. Resultatet i 2016 ble 1 921 mill kroner, tilsvarende 7,51 kroner pr aksje. I tråd med vedtatt utbyttepolitikk er ulike forhold hensyntatt i utbyttevurderingen, herunder særlig vekt på kapitalbehov og kjernekapitaldekning. Styret foreslår derfor et utbytte på 2,25 kroner pr aksje for 2016, som tilsvarer 32,8 prosent av konsernresultatet pr aksje.

Samlet sett foreslår styret følgende disponeringer for regnskapsåret 2016:

	Mill kr
Morbankresultat etter skatt	1 921
Overført fra fond for vurderingsforskjeller	111
Til disposisjon	2 032
Utbytte (2,25 kroner pr. aksje)	575
Tilbakeholdt overskudd	1 457
Sum	2 032

Etter styrets vurdering har SpareBank 1 SR-Bank, etter de foreslåtte disponeringene og øvrige gjennomførte kapitaltiltak, god finansiell styrke og fleksibilitet til å støtte opp om konsernets planlagte virksomhet framover.

*Utbytte dividert på aksjekurs pr. årsslutt.

Utsikter for 2017

Det forventes moderat vekst i verdensøkonomien. Veksten i norsk økonomi forventes å bli lav, og fortsatt preget av nedgangen i oljerelatert virksomhet. Oljeinvesteringene ble redusert med 16 prosent i 2016 sammenlignet med året før. I 2017 forventer Oljedirektoratet en ytterligere reduksjon i investeringene i petroleumssektoren på om lag 10 prosent i forhold til 2016. Dette vil ventelig sette sitt preg på det samlede aktivitetsnivået i regionen også i 2017.

Både oljeselskapene og leverandørindustrien har rasjonalisert driften og redusert kostnadene for å tilpasse seg et nytt omsetningsnivå. Dette påvirker det samlede aktivitetsnivået, selv om enkelte eksportrettede næringer opplever fremgang som følge av en svak kronekurs. Det forventes lav til moderat aktivitet innen byggebransjen, samt innenfor enkelte segmenter av varehandel. Samtidig som forventningene tilsier lav vekst, er det ved inngangen til 2017 betydelig større optimisme å spore, enn ved starten av 2016. Hovedindeksen til bankens konjunkturbarometer er nå på 54 prosent, mot 47 prosent samme tid i fjor, og forteller at flertallet av utvalgte på 600 bedrifter i vårt markedsområde som ligger til grunn for undersøkelsen, er mer optimistiske om fremtiden. I Hordaland og Agder forventes det fortsatt stabil og god aktivitet innen de fleste sektorer.

Konsernets langsiktig mål for egenkapitalavkastning er minimum 11 prosent. Konsernet har videre en målsetting om ren kjernekapitaldekning på minimum 15 prosent innen utgangen

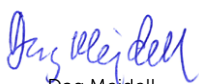
av 2017. SpareBank 1 SR-Bank er et solid og lønnsomt konsern, og har de senere år styrket sin soliditet i tråd med myndighetenes krav. Dette er oppnådd gjennom solid inntjening fra en forretningsmodell med god bredde og effektiv drift. Konsernet nådde målsettingen om ren kjernekapitaldekning innen utgangen av 2016 på 14,0 prosent med god margin og forventer videre å være i stand til å gjennomføre den nødvendige kapitaloppbyggingen innen utgangen av 2017. Forholdene bør ligge til rette for å øke utbyttet noe også i 2017 og normalisering av utbyttene fra og med 2018.

Det er i 2016 gjennomført bedre risikoprising innen enkelte segmenter innenfor bedriftsmarkedet og i inngangen til 2017 vil konsernet øke prisene på utlån til personmarkedet. Utlånsvolumene forventes å øke med 2-4 prosent i 2017 hvor utlån til personkunder forventes å øke litt mer enn utlån til bedriftskunder. Som følge av den teknologiske utviklingen, endret kundeferd og dempet aktivitet i regionen, har konsernet gjennomført flere kostnadsreducerende tiltak. Det investeres i ny teknologi for å bedre kundeopplevelser og øke salget. Samlet skal tiltakene sikre konsernet god konkurranseevne fremover.

Det er i konsernets prognoser tatt høyde for at konsernet også i 2017 vil måtte ta nødvendige nedskrivninger som overstiger gjennomsnittet i en konjunktursyklus. Noen av bankens kunder innenfor oljeindustrien opplever et vedvarende krevende marked. Samtidig har makroøkonomiske indikatorer som blant annet arbeidsledighet og boligpriser utviklet seg bedre enn tidligere antatt. Med bakgrunn i dette forventes et nedskrivningsbehov for 2017 på omtrent samme nivå som 2016, eller noe lavere. Forventet nedskrivningsbehov for 2016 var 500-700 mill kroner, mens faktiske nedskrivninger på utlån ble 778 mill kroner. Avviket skyldes i hovedsak en uventet hendelse som resulterte i en større tapsavsetning på ett av konsernets engasjementer innen oljeservice. Styret understreker at det er knyttet betydelig usikkerhet til alle vurderinger av fremtidige forhold.

Et gjensidig godt forhold mellom innbyggere, næringsliv og bank er viktig for utviklingen i konsernets markedsområde. Styret vil takke konsernets kunder, eiere og samarbeidspartnere for øvrig for god oppslutning om SpareBank 1 SR-Bank også i 2016, og vil legge betydelig vekt på å videreføre det gode samspillet. Styret vil takke konsernets medarbeidere og tillitsvalgte for god innsats og godt samarbeid i 2016.

Stavanger 8.3.2017

Dag Mejdell
Styreleder

Kate Henriksen

Tor Dahle

Birthe Cecilie Lepsøe

Jorunn Johanne Sætre

Odd Torland

Sally Lund-Andersen
Ansattes representant

Kristian Kristensen
Ansattes representant

Arne Austrid
Administrerende direktør

Årsregnskap

	Resultatregnskap	58
	Balanse	59
	Endring i egenkapital	60
	Kontantstrømoppstilling	61
Note 1	Generell informasjon	62
Note 2	Regnskapsprinsipper	62
Note 3	Kritiske estimater og vurderinger vedrørende bruk av regnskapsprinsipper	69
Note 4	Segmentrapportering	70
Note 5	Kapitaldekning	72
Note 6	Finansiell risikostyring	74
	Kredittrisiko	
Note 7	Kredittinstitusjoner - fordringer og gjeld	77
Note 8	Utlån til kunder	78
Note 9	Utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt	80
Note 10	Aldersfordeling på forfalte, men ikke nedskrevne utlån	81
Note 11	Nedskrivninger på utlån og garantier	82
Note 12	Kredittrisikoeksponering for hver interne risikokategori	84
Note 13	Maksimal kredittrisikoeksponering	85
Note 14	Kredittkvalitet pr klasse av finansielle eiendeler	86
	Markedsrisiko	
Note 15	Markedsrisiko knyttet til renterisiko	88
Note 16	Markedsrisiko knyttet til valutarisiko	89
	Likviditetsrisiko	
Note 17	Likviditetsrisiko	90
Note 18	Forfallsanalyse av eiendeler og gjeld/forpliktelser	91
	Resultatregnskap	
Note 19	Netto renteinntekter	93
Note 20	Netto provisjons- og andre inntekter	93
Note 21	Netto inntekter/tap fra finansielle instrumenter	94
Note 22	Godtgjørelseserklæring, personalkostnader og ytelser til ledende ansatte og tillitsvalgte	95
Note 23	Andre driftskostnader	99
Note 24	Pensjoner	100
Note 25	Skatt	104
	Balanse	
Note 26	Klassifisering av finansielle instrumenter	105
Note 27	Sertifikater og obligasjoner	107
Note 28	Finansielle derivater	108
Note 29	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	109
Note 30	Immaterielle eiendeler	111
Note 31	Varige driftsmidler	112
Note 32	Andre eiendeler	113
Note 33	Innskudd fra kunder	113
Note 34	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	114
Note 35	Annen gjeld	115
Note 36	Bundne midler	115
Note 37	Ansvarlig lånekapital	116
Note 38	Investeringer i eierinteresser	117
	Øvrige opplysninger	
Note 39	Vesentlige transaksjoner med nærstående parter	120
Note 40	Aksjekapital og eierstruktur	121
Note 41	Virksomhet som skal selges	123
Note 42	IFRS 9 Finansielle instrumenter	123
Note 43	Hendelser etter balansedagen	125
	Revisors beretning	126
	Erklæring fra styret og administrerende direktør	132

RESULTATREGNSKAP

Morbank		(tall i mill kroner)	Note	Konsern	
2015	2016			2016	2015
5 399	4 868	Renteinntekter	19	5 563	5 752
3 113	2 407	Rentekostnader	19	2 692	3 159
2 286	2 461	Netto renteinntekter		2 871	2 593
1 126	1 054	Provisjonsinntekter	20	1 511	1 605
70	68	Provisjonskostnader	20	72	78
6	5	Andre driftsinntekter	20	4	5
1 062	991	Netto provisjons- og andre inntekter		1 443	1 532
15	109	Utbytte		110	17
530	776	Inntekter fra eierinteresser	38	384	422
-173	145	Netto inntekter/tap fra finansielle instrumenter	21	160	-135
372	1 030	Netto inntekter fra finansielle investeringer		654	304
3 720	4 482	Sum netto inntekter		4 968	4 429
669	854	Personalkostnader	22	1 166	945
709	680	Andre driftskostnader	23	866	918
1 378	1 534	Sum driftskostnader før nedskrivninger på utlån		2 032	1 863
2 342	2 948	Driftsresultat før nedskrivninger på utlån		2 936	2 566
380	684	Nedskrivninger på utlån og garantier	11	778	420
1 962	2 264	Driftsresultat før skatt		2 158	2 146
340	343	Skattekostnad	25	403	400
1 622	1 921	Resultat etter skatt		1 755	1 746
		Utvidet resultatregnskap			
187	-62	Estimatavvik pensjoner		-62	200
-46	15	Skatteeffekt estimatavvik pensjoner		15	-50
141	-47	Sum poster som ikke reklassifiseres over resultatet		-47	150
-21	-	Endring skatt estimatavvik		-	-21
95	-62	Verdiendring finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		-62	95
-	-	Andel av utvidet resultat i TS og FKV		-7	32
74	-62	Sum poster som kan reklassifiseres over resultatet		-69	106
215	-109	Årets utvidede resultat		-116	256
1 837	1 812	Totalresultat		1 639	2 002
		Resultat pr aksje			
6,34	7,51	Resultat pr aksje		6,87	6,83
6,34	7,51	Utvannet resultat pr aksje		6,86	6,82
0,91	1,09	Resultat etter skatt i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital		0,90	0,96

BALANSE

Morbank				Konsern	
2015	2016	(tall i mill kroner)	Note	2016	2015
		Eiendeler			
931	1 079	Kontanter og fordringer på sentralbanken	36	1 079	931
8 813	10 138	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	7	4 334	2 984
137 506	120 252	Utlån til kunder	8,10,12,14	156 372	154 357
20 314	22 042	Sertifikater og obligasjoner	14,27	21 024	19 533
6 133	5 057	Finansielle derivater	28	4 315	6 135
300	433	Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	29	596	441
168	22	Virksomhet som skal selges	41	22	168
3 172	2 884	Investering i eierinteresser	38	4 460	4 792
2 698	3 713	Investering i konsernselskap	38	-	-
2	-	Immaterielle eiendeler	30	89	61
342	354	Varige driftsmidler	31	495	404
1 963	344	Andre eiendeler	32	622	2 243
182 342	166 318	Sum eiendeler		193 408	192 049
		Gjeld			
5 052	3 231	Gjeld til kredittinstitusjoner	7	2 674	4 343
89 632	86 184	Innskudd fra kunder	33	85 914	89 444
63 338	52 987	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	34	79 183	71 979
3 832	2 711	Finansielle derivater	28	2 515	3 739
544	621	Betalbar skatt	25	681	637
643	315	Utsatt skatteforpliktelse	25	360	654
708	1 063	Annen gjeld	35,24	1 147	880
3 459	2 646	Ansvarlig lånekapital	37	2 646	3 459
167 208	149 758	Sum gjeld		175 120	175 135
		Egenkapital			
6 394	6 394	Aksjekapital	40	6 394	6 394
1 587	1 587	Overkursfond		1 587	1 587
384	575	Avsatt utbytte		575	384
163	52	Fond for urealiserte gevinster		52	163
6 606	7 952	Annen egenkapital		9 680	8 386
15 134	16 560	Sum egenkapital		18 288	16 914
182 342	166 318	Sum gjeld og egenkapital		193 408	192 049

Stavanger 8.3.2017

Dag Mejdell
Styreleder

Kate Henriksen

Tor Dahle

Birthe Cecilie Lepsøe

Jorunn Johanne Sætre

Odd Torland

Sally Lund-Andersen
Ansattes representant

Kristian Kristensen
Ansattes representant

Arne Austreid
Administrerende direktør

ENDRING I EGENKAPITAL

(tall i mill kroner)

Morbank	Aksjekapital	Overkurs fond	Annen egenkapital	Fond for urealiserte gevinster	Sum egenkapital
Egenkapital 31.12.2014	6 394	1 587	5 757	59	13 797
Resultat etter skatt			1 613	9	1 622
Estimatavvik etter skatt på pensjonsordning			120		120
Verdiendring finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				95	95
Årets utvidede resultat			1 733	104	1 837
Utbytte år 2014, endelig besluttet i 2015			-512		-512
Omsetning egne aksjer			12		12
Transaksjoner med aksjonærene			-500		-500
Egenkapital 31.12.2015	6 394	1 587	6 990	163	15 134
Resultat etter skatt			2 032	-111	1 921
Estimatavvik etter skatt på pensjonsordning			-47		-47
Verdiendring finansielle eiendeler tilgjengelig for salg			-62		-62
Årets utvidede resultat			1 923	-111	1 812
Utbytte år 2015, endelig besluttet i 2016			-384		-384
Omsetning egne aksjer			-2		-2
Transaksjoner med aksjonærene			-386		-386
Egenkapital 31.12.2016	6 394	1 587	8 527	52	16 560
Konsern					
Egenkapital 31.12.2014	6 394	1 587	7 363	59	15 403
Resultat etter skatt			1 737	9	1 746
Estimatavvik etter skatt på pensjonsordning			129		129
Verdiendring finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				95	95
Andel utvidet resultat tilknyttede selskap			32		32
Årets utvidede resultat			1 898	104	2 002
Korrigert egenkapital i tilknyttede selskap			9		9
Utbytte år 2014, endelig besluttet i 2015			-512		-512
Omsetning egne aksjer			12		12
Transaksjoner med aksjonærene			-500		-500
Egenkapital 31.12.2015	6 394	1 587	8 770	163	16 914
Resultat etter skatt			1 866	-111	1 755
Estimatavvik etter skatt på pensjonsordning			-47		-47
Verdiendring finansielle eiendeler tilgjengelig for salg			-62		-62
Andel utvidet resultat tilknyttede selskap			-7		-7
Årets utvidede resultat			1 750	-111	1 639
Korrigert egenkapital i tilknyttede selskap			121		121
Utbytte år 2015, endelig besluttet i 2016			-384		-384
Omsetning egne aksjer			-2		-2
Transaksjoner med aksjonærene			-386		-386
Egenkapital 31.12.2016	6 394	1 587	10 255	52	18 288

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

(tall i mill kroner)

Morbank				Konsern	
2015	2016		Note	2016	2015
-3 466	16 959	Endring utlån til kunder	8	-2 448	-13 522
4 834	4 256	Renteinnbetalinger på utlån til kunder		5 095	5 329
7 909	-3 448	Endring innskudd fra kunder	33	-3 530	7 955
-1 355	-839	Renteutbetalinger på innskudd fra kunder		-835	-1 350
-1 795	-1 963	Endring fordringer og gjeld på kredittinstitusjoner	7	-1 837	-1 702
-381	-491	Renter på fordring og gjeld til kredittinstitusjoner		-629	-505
-5 066	-1 728	Endring sertifikater og obligasjoner	27	-1 510	-4 272
384	443	Renteinnbetalinger på sertifikater og obligasjoner		422	384
1 025	991	Provisjonsinnbetalinger		1 445	1 533
-12	60	Kursgevinster ved omsetning trading		59	-15
-1 323	-1 495	Utbetalinger til drift		-1 990	-1 847
-102	-544	Betalt skatt	25	-637	-206
2 407	-481	Andre tidsavgrensninger		369	2 883
3 059	11 720	A Netto likviditetsendring fra operasjonelle aktiviteter		-6 026	-5 335
-129	-85	Investering i varige driftsmidler	31	-167	-208
-	-	Innbetaling fra salg av varige driftsmidler	31	-	6
-1 381	-1 090	Langsiktige investeringer i aksjer		-168	-1 406
221	368	Innbetaling fra salg langsiktige investeringer i aksjer		376	221
545	886	Utbytte fra langsiktige investeringer i aksjer		681	546
-744	79	B Netto likviditetsendring investering		722	-841
4 328	8 395	Opptak av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	34	29 255	12 861
-7 332	-15 813	Tilbakebetaling - utstedelse av verdipapirer		-19 332	-7 332
-1 018	-835	Renteutbetalinger på gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		-1 075	-1 070
481	-	Opptak og salg av egne ansvarlige lån	37	-	481
-	-746	Tilbakebetaling - ansvarlig lånekapital	37	-746	-
-137	-132	Renteutbetalinger på ansvarlige lån		-132	-137
-512	-384	Utbytte til aksjeeiere		-384	-512
-4 190	-9 515	C Netto likviditetsendring finansiering		7 586	4 291
-1 875	2 284	A+B+C Netto endring likvider i året		2 282	-1 885
2 984	1 109	Likviditetsbeholdning 1.1.		1 111	2 996
1 109	3 393	Likviditetsbeholdning 31.12.		3 393	1 111
		Likviditetsbeholdning spesifisert			
931	1 079	Kontanter og fordringer på sentralbanken		1 079	931
178	2 314	Fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsestid		2 314	180
1 109	3 393	Likviditetsbeholdning 31.12.		3 393	1 111

Likviditetsbeholdningen inkluderer kontanter og fordringer på sentralbanken, samt den del av sum utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner som gjelder rene plasseringer i kredittinstitusjoner. Kontantstrømoppstillingen viser hvordan morbanken og konsernet har fått tilført likvide midler og hvordan disse er brukt.

Totalt ble likviditetsbeholdningen i konsernet økt med 2 282 mill kroner i 2016.

NOTE 1 GENERELL INFORMASJON

Konsernet SpareBank 1 SR-Bank består av morbanken SpareBank 1 SR-Bank ASA ("Banken") samt datterselskapene; SR-Boligkreditt AS, SpareBank 1 SR-Finans AS, EiendomsMegler 1 SR-Eiendom AS, SR-Investering AS, SpareBank 1 Regnskapshuset SR AS, SR-Forvaltning AS, Finansparken Bjergsted AS og Rygir Industrier AS med datterselskaper (overtatte eiendeler).

SpareBank 1 Boligkreditt AS eies av Banken med 13,9 prosent, SpareBank 1 Næringskreditt AS eies av Banken med 21,9 prosent, BN Bank ASA eies av Banken med 23,5 prosent, SpareBank 1 Kredittkort AS eies av Banken med 17,9 prosent og SpareBank 1 Mobilbetaling AS eies av banken med 19,7 prosent pr 31.12.2016. Disse inkluderes i konsernet som tilknyttede selskaper (TS).

Banken har videre en eierandel på 19,5 prosent i SpareBank 1 Gruppen AS og 17,7 prosent i SpareBank 1 Banksamarbeidet DA. Disse eierandelene behandles som felleskontrollert virksomhet (FKV).

SpareBank 1 Gruppen AS eies med 19,5 prosent hver av SpareBank 1 SR-Bank, SpareBank 1 SMN, SpareBank 1 Nord-Norge og Samarbeidende Sparebanker AS. Øvrige eiere er Sparebanken Hedmark (11,0 prosent) og LO (9,6 prosent) og Sparebanken 1 Oslo Akershus (1,4 prosent). Styringsstrukturen for SpareBank 1-samarbeidet er regulert i en avtale mellom eierne. BN Bank ASA eies med 23,5 prosent hver av SpareBank 1 SR-Bank og SpareBank 1 Nord-Norge. SpareBank 1 SMN eier 33,0 prosent og Samarbeidende Sparebanker AS eier 20,0 prosent. Styringsstrukturen for BN Bank ASA er regulert i avtale mellom eierne.

Banken har hovedkontor i Stavanger og har totalt 36 kontorer i fylkene Rogaland, Vest-Agder, Aust-Agder og Hordaland. Noen av kontorene er samlokalisert med EiendomsMegler 1 SR-Eiendom AS. Alle datterselskapene har hovedkontor i Stavanger.

Konsernets hovedvirksomhet er salg og formidling av et bredt spekter av finansielle produkter og tjenester, investeringstjenester, regnskapstjenester samt leasing og eiendomsmegling.

Konsernregnskapet ble godkjent av styret 8.3.2017. Generalforsamlingen er Banken sitt øverste organ.

NOTE 2 REGNSKAPSPRINSIPPER GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSE AV ÅRSREGNSKAPET

Morbank- og konsernregnskapet 2016 for SpareBank 1 SR-Bank ("Konsernet") er satt opp i overensstemmelse med Internasjonale standarder for finansiell rapportering (IFRS) som fastsatt av EU. Dette omfatter også fortolkninger fra IFRS fortolkningskomité og dens forgjenger, Den faste fortolkningskomité (SIC).

Årsregnskapet for SpareBank 1 SR-Bank for 2016 er avlagt etter IFRS regelverket for morbank og konsern.

SpareBank 1 SR-Bank er et allmennaksjeselskap registrert hjemmehørende i Norge med hovedkontor i Stavanger. SpareBank 1 SR-Bank er notert på Oslo Børs.

Målegrunnlaget for både morbank- og konsernregnskapet er historisk kost med følgende modifikasjoner: finansielle derivater, deler av finansielle eiendeler og deler av finansiell gjeld regnskapsføres til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

Utarbeidelse av regnskaper i samsvar med IFRS krever bruk av estimater. Videre krever anvendelse av de internasjonale regnskapsstandarder at ledelsen må utøve skjønn. Områder som i stor grad inneholder slike skjønnsmessige estimater, høy grad av kompleksitet, eller områder hvor forutsetninger og estimater er vesentlige for morbank- og konsernregnskapet, er beskrevet i note 3.

Årsregnskapet er avlagt i henhold til IFRS standarder og fortolkninger obligatoriske for årsregnskap som avlegges pr 31.12.2016. Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift.

Nye og endrede standarder som er tatt i bruk i 2016: Fra 1. januar 2016 er ingen nye standarder, endringer til standardene eller fortolkninger, som påvirker regnskapet for konsernet eller morselskapet vesentlig, tatt i bruk.

Nye standarder og fortolkninger som ennå ikke er tatt i bruk: En rekke nye standarder, endringer til standardene og fortolkninger, er pliktige for fremtidige årsregnskap. De vesentligste av disse, som konsernet har valgt å ikke anvende tidlig, er opplyst om nedenfor:

IFRS 9 erstatter klassifikasjons- og målemodellene i IAS 39
Finansielle instrumenter: Innregning og måling med én enkelt modell, som i utgangspunktet bare har to kategorier: amortisert kost og virkelig verdi. Klassifisering av utlån avhenger av enhetens forretningsmodell for styring av sine finansielle eiendeler og karakteristikken av kontantstrømmene til de finansielle eiendelene.

I note 42 fremgår en mer utfyllende redegjørelse om IFRS 9 vurderinger.

IFRS 15 Inntekter fra kundekontrakter omhandler inntektsføring. Denne vil erstatte IAS 18 som gjelder kontrakter for varer og

(fortsettelse av note 2)

tjenester og IAS 11 som gjelder byggekontrakter. Den nye standarden er basert på prinsippet om at inntektsføring skjer når kontroll over en vare eller en tjeneste overføres til en kunde - så prinsippet om kontroll erstatter det eksisterende prinsippet om risiko og avkastning.

Konsernet vurderer for tiden virkningen av IFRS 15.

IFRS 16 Leieavtaler vil primært påvirke leietakers regnskapsføring og vil føre til at nesten alle leieavtaler balanseføres. Standarden fjerner dagens skille mellom operasjonell og finansiell leie og krever innregning av en bruksrettseiendel (rett til å bruke den leide eiendelen) og en finansiell forpliktelse til å betale leie for nesten alle leiekontrakter. Fritak finnes for kortsiktige leieavtaler og leieavtaler med lav verdi.

Resultatregnskapet vil også påvirkes fordi den totale kostnaden vanligvis er høyere i de første årene av en leiekontrakt og lavere i senere år. I tillegg vil driftskostnader bli erstattet med renter og avskrivninger, så viktige forholdstall vil endre seg.

Kontantstrøm fra driften vil øke fordi betalingen av hovedstolen av leieforpliktelsen klassifiseres som en finansieringsaktivitet.

Bare den delen av betalingene som er renter kan presenteres som kontantstrøm fra driften.

Utleiers regnskapsføring vil ikke endres vesentlig. Noen forskjeller kan oppstå som følge av ny veiledning om definisjonen av en leieavtale. Under IFRS 16 er, eller inneholder en kontrakt, en leieavtale dersom kontrakten overfører retten til å kontrollere bruken av en identifisert eiendel for en periode i bytte mot vederlag.

Konsernet vurderer for tiden virkningen av IFRS 16

Disclosure Initiative – endringer i IAS 7. Fremover vil foretaket måtte forklare endringer i sine forpliktelser på grunn av finansieringsaktiviteter. Dette inkluderer endringer som følge av kontantstrømmer (f.eks. trekk og nedbetaling av lån), og endringer uten kontantstrømeffekt som for eksempel oppkjøp, salg, kalkulatorisk rente og urealiserte valutaforskjeller. Endringer i finansielle eiendeler skal inngå i noteinformasjonen dersom kontantstrømmene var, eller vil bli, inkludert i kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter. Dette kan for eksempel være tilfelle for eiendeler som sikrer finansieringsforpliktelser. Foretak kan inkludere andre endringer i denne informasjonen, for eksempel ved å vise en avstemming av netto gjeld. Da må endringene i de andre elementene presenteres atskilt fra endringer i gjeld som følge av finansieringsaktiviteter. Opplysningene kan presenteres som en tabell som avstemmer inngående og utgående balanse, men et bestemt format er ikke påkrevd.

Det er ingen andre standarder eller fortolkninger som ikke er trådt i kraft som forventes å kunne gi en vesentlig påvirkning på konsernets regnskap.

Presentasjonsvaluta

Presentasjonsvalutaen er norske kroner (NOK), som også er Konsernets presentasjonsvaluta. Den funksjonelle valuta i morselskap og alle vesentlige datterselskaper er norske kroner (NOK). Alle beløp er angitt i millioner kroner med mindre noe annet er angitt.

Datterselskap

I morbank regnskapet blir eierandelene i datterselskap vurdert etter kostmetoden. Investeringen er vurdert til anskaffelseskost for aksjene med mindre nedskrivning har vært nødvendig.

Utbytte, konsernbidrag og andre utdelinger inntektsføres det året det vedtas av generalforsamlingen. Overstiger utbyttet/konsernbidraget andel av tilbakeholdt resultat etter kjøpet, representerer den overskytende del tilbakebetaling av investert kapital, men er i henhold til endring i IAS 27 inntektsført i utbetalingsåret.

Konsolidering

Konsernregnskapet omfatter alle datterselskaper. Datterselskaper er alle enheter (inkludert strukturerte enheter) som konsernet har kontroll over. Kontroll over en enhet oppstår når konsernet er utsatt for variabilitet i avkastningen fra enheten og har evnen til å påvirke denne avkastningen gjennom sin makt over enheten. Datterselskaper konsolideres fra dagen kontroll oppstår, og dekonsolideres når kontroll opphører.

Ved oppkjøp av virksomhet anvendes oppkjøpsmetoden.

Vederlaget som er ytt måles til virkelig verdi av overførte eiendeler, pådratte forpliktelser og utstedte egenkapitalinstrumenter. Inkludert i vederlaget er også virkelig verdi av alle eiendeler eller forpliktelser som følge av avtale om betinget vederlag. Identifiserbare eiendeler, gjeld og betingede forpliktelser regnskapsføres til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Ikke-kontrollerende eierinteresser i det oppkjøpte foretaket måles fra gang til gang enten til virkelig verdi, eller til sin andel av det overtatte foretakets nettoeiendeler.

Utgifter knyttet til oppkjøp kostnadsføres når de påløper.

Når oppkjøpet skjer i flere trinn skal eierandel fra tidligere kjøp verdsettes på nytt til virkelig verdi på kontrolltidspunktet med resultatføring av verdiendringen.

Betinget vederlag måles til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Behandlingen av etterfølgende endringer i virkelig verdi av det betingede vederlaget er avhengig av om det betingede vederlaget klassifiseres som eiendel, gjeld eller egenkapital. Eiendeler og gjeld som ikke er finansielle eiendeler eller forpliktelser (dvs. utenfor virkeområdet til IAS 39) måles til virkelig verdi med verdiendringene presentert i resultatet. Finansielle eiendeler eller forpliktelser måles til virkelig verdi og verdiendringene skal i henhold til IAS 39 resultatføres eller presenteres i utvidet resultat. Det foretas ikke ny verdimåling av betingede vederlag klassifisert som egenkapital, og etterfølgende oppgjør føres mot egenkapitalen.

(fortsettelse av note 2)

Konserninterne transaksjoner, mellomværender og urealisert gevinst mellom konsernselskaper elimineres. Urealisert tap elimineres også. Rapporterte tall fra datterselskapene omarbeides om nødvendig for å oppnå samsvar med konsernet sine regnskapsprinsipper.

Minoritetens (ikke kontrollerende eiers) andel av konsernets resultat blir presentert i egen linje under resultat etter skatt i resultatregnskapet. I egenkapitalen vises minoritetens andel som en egen post.

Endring i eierinteresser i datterselskaper uten tap av kontroll

Transaksjoner med minoritet (ikke-kontrollerende eiere) i datterselskaper som ikke medfører tap av kontroll behandles som egenkapitaltransaksjoner. Ved ytterligere kjøp føres forskjellen mellom vederlaget og aksjenes forholdsmessige andel av balanseført verdi av nettoeiendeler i datterselskapet mot egenkapitalen til morselskapets eiere. Gevinst eller tap ved salg til ikke-kontrollerende eiere føres tilsvarende mot egenkapitalen.

Avhending av datterselskaper

Ved tap av kontroll måles eventuell gjenværende eierinteresse til virkelig verdi med endring over resultatet. Virkelig verdi utgjør deretter anskaffelseskost for den videre regnskapsføring, enten som investering i tilknyttet selskap, felleskontrollert virksomhet eller finansiell eiendel. Beløp som tidligere er ført i utvidet resultat relatert til dette selskapet behandles som om konsernet hadde avhendet underliggende eiendeler og gjeld. Dette vil kunne innebære at beløp som tidligere er ført i utvidet resultat omklassifiseres til resultatet.

Tilknyttet foretak

Tilknyttet foretak er enheter der Konsernet har betydelig innflytelse, men ikke kontroll. Normalt foreligger det betydelig innflytelse når Konsernet har en eierandel på mellom 20 og 50 prosent av stemmeberettiget kapital. Investering i tilknyttede foretak regnskapsføres etter kostmetoden i selskapsregnskapet og etter egenkapitalmetoden i konsernregnskapet.

I konsernregnskapet føres nyinvesteringer til anskaffelseskost. Investeringer i tilknyttet selskap inkluderer goodwill/badwill identifisert på oppkjøpstidspunktet, redusert ved eventuelle senere nedskrivninger.

Konsernets andel av over- eller underskudd i tilknyttede selskap resultatføres og tillegges balanseført verdi av investeringene. Konsernets andel av utvidet resultat i det tilknyttede selskapet føres i utvidet resultat i konsernet og tillegges også balanseført beløp for investeringene. Konsernet resultatfører ikke andel av underskudd hvis dette medfører at balanseført beløp av investeringen blir negativt (inklusive usikrede fordringer på enheten), med mindre konsernet har pådratt seg forpliktelser eller foretatt betalinger på vegne av det tilknyttede selskapet.

Felleskontrollerte ordninger

Konsernet har tatt i bruk IFRS 11 for alle felleskontrollerte ordninger. Etter IFRS 11 skal investeringer i felleskontrollerte ordninger klassifiseres enten som felleskontrollerte driftsordninger eller felleskontrollerte virksomheter avhengig av de avtalemessige rettighetene og forpliktelsene til hver enkelt investor. SpareBank 1 SR-Bank har vurdert sine felleskontrollerte ordninger og kommet til at de er felleskontrollerte virksomheter. Felleskontrollerte virksomheter regnskapsføres ved bruk av egenkapitalmetoden i konsernet og kostmetoden i selskapsregnskapet.

Ved bruk av egenkapitalmetoden regnskapsføres felleskontrollerte virksomheter opprinnelig til anskaffelseskost. Deretter reguleres det balanseførte beløpet for å innregne andelen av resultater etter kjøpet, samt andel av utvidet resultat. Når konsernets andel av tap i en felleskontrollert virksomhet overstiger balanseført beløp (inkludert andre langsiktige investeringer som i realiteten er en del av konsernets nettoinvestering i virksomheten) innregnes ikke ytterligere tap, med mindre det er pådratt forpliktelser eller det er gjennomført utbetalinger på vegne av de felleskontrollerte virksomhetene.

Urealisert gevinst på transaksjoner mellom konsernet og dets felleskontrollerte virksomheter elimineres i henhold til eierandelen i virksomheten. Urealiserte tap elimineres også med mindre transaksjonen gir bevis for et verdifall på den overførte eiendelen. Beløp rapportert fra felleskontrollerte virksomheter omarbeides om nødvendig for å sikre sammenfall med regnskapsprinsippene til konsernet.

Utlån og nedskrivninger på utlån

Utlån med flytende rente måles til amortisert kost i samsvar med IAS 39. Amortisert kost er anskaffelseskost minus tilbakebetalinger på hovedstolen tatt hensyn til transaksjonskostnader, pluss eller minus kumulativ amortisering som følger av en effektiv rentemethode, og fratrukket eventuelle beløp for verdifall eller tapsutsatthet. Den effektive renten er den renten som nøyaktig diskonterer estimerte framtidige kontante inn- eller utbetalinger over det finansielle instrumentets forventede levetid.

Fastrentelån til kunder øremerkes ved førstegangs innregning som vurdert til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet i henhold til IAS 39.9. Gevinst og tap som skyldes endring i virkelig verdi bokføres over resultatregnskapet som verdiendring. Opptjente renter og over/underkurs regnskapsføres som renter. Banken benytter seg av virkelig verdi opsjon for måling av fastrente lån, da dette i stor grad vil eliminere inkonsistens i måling av sammenstilte instrumenter i balansen.

Salg av utlån

Banken har inngått avtale om juridisk salg av utlån med høy sikkerhet og pant i fast eiendom til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS. I tråd med forvaltningsavtale mellom Banken og kredittforetakene, forestår Banken forvaltning av utlånene og opprettholder kundekontakten. Banken mottar et vederlag i form av provisjon for de plikter som følger med forvaltning av utlånene. Avtalene mellom Banken og

(fortsettelse av note 2)

SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS ble i 2015 endret med virkning for nye og tidligere overførte lån. De nye avtalene innebærer at Banken har overført praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap knyttet til de solgte lånene. Salgene er dermed behandlet som rene salg og lånene er derfor fullt ut fjernet fra Bankens balanse.

Det vises til beskrivelse i note 9.

Banken har inngått avtale om juridisk salg av utlån med høy sikkerhet og pant i fast eiendom til SR-Boligkreditt AS. I tråd med forvaltningsavtale mellom Banken og kredittforetaket, forestår Banken forvaltning av utlånene og opprettholder kundekontakten. Banken mottar et vederlag i form av provisjon for de plikter som følger med forvaltning av utlånene.

Vurdering av verdifall på finansielle eiendeler

På hver balansedag vurderer Konsernet om det eksisterer objektive bevis på forhold som indikerer at forventet kontantstrøm ved første gangs balanseføring ikke vil realiseres og at dermed verdien på en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler er redusert. Verdittap på en finansiell eiendel vurdert til amortisert kost eller gruppe av finansielle eiendeler vurdert til amortisert kost er pådratt dersom, og bare dersom, det eksisterer objektive bevis på verdifall som kan medføre redusert framtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser inntruffet etter første gangs bokføring (en tapshendelse) og resultatet av tapshendelsen (eller hendelsene) må også kunne måles pålitelig. Objektive bevis på at verdien av en finansiell eiendel eller gruppe av finansielle eiendeler er redusert omfatter observerbare data som blir kjent for konsernet som følgende tapshendelser:

- Vesentlige finansielle vanskeligheter hos utsteder eller låntaker
- Mislighold av kontrakt, som manglende betaling av avdrag og renter
- Banken innvilger låntaker spesielle betingelser med bakgrunn i økonomiske eller legale grunner knyttet til låntakers økonomiske situasjon
- Sannsynlighet for at skyldner vil inngå gjeldsforhandlinger eller andre finansielle reorganiseringer
- På grunn av finansielle problemer opphører de aktive markedene for den finansielle eiendelen
- Observerbare data indikerer at det er målbar reduksjon i framtidige kontantstrømmer fra en gruppe finansielle eiendeler siden første gangs bokføring, selv om reduksjonen enda ikke kan fullt ut identifiseres til en individuell finansiell eiendel i gruppen inkludert:
 - ugunstig utvikling i betalingsstatus for låntakere i gruppen
 - nasjonale eller lokale økonomiske betingelser som korrelerer med mislighold av eiendelene i gruppen

Konsernet vurderer først om det eksisterer individuelle objektive bevis på verdifall for finansielle eiendeler som er individuelt signifikante. For finansielle eiendeler som ikke er individuelt signifikante, vurderes de objektive bevisene på verdifall individuelt eller kollektivt. Dersom Konsernet bestemmer at det ikke eksisterer objektive bevis på verdifall for en individuell vurdert finansiell eiendel, signifikant eller ikke, inkluderes eiendelen i en gruppe av finansielle

eiendeler med samme kredittrisiko karakteristikk. Gruppen vurderes så samlet for eventuell verdireduksjon. Eiendeler som vurderes individuelt med hensyn på verdireduksjon, og hvor et verdittap identifiseres eller fortsatt er identifisert, tas ikke med i en samlet vurdering av verdireduksjon. Se også note 3.

Dersom det er objektive bevis på at en verdireduksjon har inntruffet, beregnes størrelsen på tapet til differansen mellom eiendelens bokførte verdi og nåverdien av estimerte framtidige kontantstrømmer (eksklusiv framtidige kreditttap som ikke er pådratt) diskontert med den finansielle eiendelens sist fastsatte effektive rentesats. Bokført verdi av eiendelen reduseres ved bruk av en avsetningskonto og tapet bokføres over resultatregnskapet.

Framtidige kontantstrømmer fra en gruppe av finansielle eiendeler som samlet er vurdert med hensyn på verdireduksjon, estimeres med utgangspunkt i de kontraktmessige kontantstrømmene for gruppen samt historiske tap for eiendeler med lignende kredittrisiko. Historiske tap justeres for eksisterende observerbare data for å kunne ta hensyn til effekter av eksisterende forhold som ikke var tilstede på tidspunktet for de historiske tapene samt justere effekter av tidligere forhold som ikke eksisterer i dag.

Misligholdte/tapsutsatte engasjementer

Samlet engasjement fra en kunde regnes som misligholdt og tas med i Konsernets oversikter over misligholdte engasjementer når forfalte avdrag eller renter ikke er betalt 90 dager etter forfall, rammekreditter er overtrukket i 90 dager eller mer, eller kunden er konkurs. Utlån og andre engasjementer som ikke er misligholdte, men hvor kundens økonomiske situasjon gjør det sannsynlig at Konsernet vil bli påført tap, klassifiseres som tapsutsatte engasjementer.

Konstaterte tap

Når det er overveiende sannsynlig at tapene er endelige, klassifiseres tapene som konstaterte tap. Konstaterte tap som er dekket ved tidligere foretatte spesifiserte tapsavsetninger føres mot avsetningene. Konstaterte tap uten dekning i tapsavsetningene, samt over- eller underdekning i forhold til tidligere tapsavsetninger resultatføres.

Overtatte eiendeler

Som ledd i behandlingen av misligholdte lån og garantier overtar Konsernet i en del tilfeller eiendeler som har vært stilt som sikkerhet for slike engasjementer. Ved overtakelse verdsettes eiendelene til antatt realisasjonsverdi og verdien av låneengasjementet justeres tilsvarende. Overtatte eiendeler som skal realiseres, klassifiseres som virksomhet som skal selges, beholdninger eller anleggsmidler holdt for salg og regnskapsføres etter relevante IFRS standarder (normalt IAS 16, IAS 38, IAS 39 eller IFRS 5).

Leieavtaler

Finansielle leieavtaler er ført under hovedposten "Netto utlån til kunder" i balansen og regnskapsføres etter amortisert kost prinsippet. Alle faste inntekter innenfor leieavtalens forventede løpetid inngår i beregningen av avtalens effektive rente.

Konsernet har ikke kontrakter av typen "salg og tilbakeleie" av eiendom, anlegg og utstyr.

(fortsettelse av note 2)

Verdipapirer

Verdipapirer består av aksjer og andeler, sertifikater og obligasjoner. Aksjer og andeler klassifiseres enten som holde for omsetning eller som virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Sertifikater og obligasjoner klassifiseres enten som holde for omsetning, som virkelig verdi med verdiendring over resultatet, som holde til forfall eller som fordring. Konsernet benytter kurs på handelsdato ved førstegangsinnregning av verdipapirer.

Alle finansielle instrumenter som er klassifisert som holde for omsetning eller til virkelig verdi med verdiendring over resultatet, måles til virkelig verdi, og endring i verdi fra inngående balanse resultatføres som inntekt fra finansielle investeringer. Det er Konsernets vurdering at finansielle instrumenter klassifisert som til virkelig verdi med verdiendring over resultatet gir mer relevant informasjon om verdiene av disse postene i balansen enn om de var vurdert til amortisert kost. De finansielle instrumentene som inngår i denne kategorien blir løpende rapportert og styrt ut fra en vurdering av virkelig verdi.

Sertifikater og obligasjoner som klassifiseres som holde til forfall, eller som fordring måles til amortisert kost ved en effektiv rentemetode. Se omtale av denne metoden under avsnittet om utlån.

Derivater og sikring

Derivater består av valuta- og renteinstrumenter. Derivater føres til virkelig verdi over resultatet. Virkelig verdi av derivater inkluderer verdi av motpartsrisiko (CVA).

Konsernet benytter derivater i operasjonell og regnskapsmessig sikringsøyemed (innlån) for å minimere renterisiko på fastrenteinstrumenter (fastrenteinnlån, fastrenteutlån), obligasjoner (eiendel og gjeld) og sertifikater (eiendel og gjeld). Sikringens effektivitet vurderes og dokumenteres både ved første gangs klassifisering og på løpende basis. Ved virkeligverdisikring blir sikringsinstrumentet regnskapsført til virkelig verdi, men for sikringsobjektet regnskapsføres endringer i virkelig verdi knyttet til den sikrede risikoen, i resultat og mot sikringsobjektet. Se note 28 for ytterligere opplysninger.

Goodwill/badwill

Goodwill er den positive forskjellen mellom anskaffelseskost ved kjøp av virksomhet og virkelig verdi av bankens andel av netto identifiserbare eiendeler i virksomheten på oppkjøpstidspunktet. Goodwill ved oppkjøp av datterselskap er klassifisert som immateriell eiendel. Goodwill ved kjøp av andel i tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet er inkludert i investeringen, og testes for nedskrivning som en del av balanseført verdi på investeringen. Goodwill avskrives ikke, men er gjenstand for en årlig nedskrivningstest med sikte på å avdekke et eventuelt verdifall, i samsvar med IAS 36. Ved vurdering av verdifall foregår vurderingen på det laveste nivå i foretaket hvor goodwill følges opp for interne ledelsesformål. Nedskrivning på goodwill reverseres ikke. I de tilfeller hvor anskaffelseskost ved kjøp av virksomhet er lavere enn virkelig verdi av bankens andel av netto identifiserbare eiendeler på oppkjøpstidspunktet, såkalt badwill, inntektsføres differansen umiddelbart og inngår i inntekter fra eierinteresser.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler omfatter bygninger, tomter og driftsløsøre. Bygninger og driftsløsøre er bokført til kostpris fratrukket avskrivninger og nedskrivninger. Tomter er bokført til kostpris fratrukket nedskrivninger. Tomter avskrives ikke. Kostpris inkluderer alle direkte henførbare kostnader knyttet til kjøpet av eiendelen. Det er benyttet lineære avskrivninger for å allokere kostpris fratrukket eventuell restverdi over driftsmidlenes brukstid.

Virksomhet/eiendeler som skal selges

Disse postene i balansen inneholder konsernets eiendeler som er besluttet solgt. Postene inneholder eiendeler og gjeld knyttet til overtatte eiendeler, samt eiendomsselskaper som skal syndikeres og selges ut i andeler til kunder. Posten er vurdert til virkelig verdi.

Innlån

Innlån regnskapsføres første gang til opptakskost, som er virkelig verdi av det mottatte vederlaget etter fradrag for transaksjonsutgifter. Innlån med flytende rente måles deretter til amortisert kost og eventuell over-/underkurs blir periodisert over løpetiden. Innlån med fast rente vurderes til virkelig verdi med neddiskontering etter gjeldende rentekurve, dog ikke hensyntatt endringer i egne kredittspreader og transaksjonskostnader da konsernet benytter virkeligverdisikring på slike innlån. Innskudd fra kunder og kredittinstitusjoner vurderes til amortisert kost.

Pensjoner

SpareBank 1 SR-Bank konsernet har to typer pensjonsavtaler – ytelsesbasert og innskuddsbasert. Konsernet har både sikrede og usikrede ytelsesbaserte pensjonsavtaler. Den sikrede ytelsesbaserte pensjonsavtalen var frem til 31.12.15 dekket av konsernets pensjonskasse. I tillegg til pensjonsforpliktelsene som dekkes gjennom pensjonskassen, har konsernet udekkede pensjonsforpliktelser som ikke kan dekkes av midlene i de kollektive ordningene.

Den sikrede ytelsesbaserte pensjonsavtalen for konsernet ble lukket for nye medlemmer fra og med 1.4.2011. I tillegg ble det i styremøte i juni 2015 besluttet at ansatte som var igjen i den sikrede ytelsesbaserte pensjonsavtalen måtte gå over til innskuddsbasert pensjonsordning fra 1.1.2016.

Ytelsesbasert pensjonsavtale

En ytelsesordning er definert som en ordning som ikke er en innskuddsordning.

En ytelsesordning vil typisk definere et beløp en ansatt vil motta fra og med pensjoneringstidspunktet, vanligvis avhengig av alder, antall år i arbeid og lønn.

Regnskapsmessig forpliktelse for ytelsesordningen er nåverdien av forpliktelsen på balansedagen, med fradrag for virkelig verdi av pensjonsmidlene. Bruttoforpliktelsen er beregnet av uavhengig aktuar som anvender lineærmetoden ("unit credit method") ved beregningene. Bruttoforpliktelsen diskonteres til nåverdi ved bruk av renten på høykvalitets bedriftsobligasjoner, og med tilnærmet lik løpetid som utbetalingshorisonten av forpliktelsen.

(fortsettelse av note 2)

Gevinster og tap som oppstår ved rekalkulering av forpliktelsen som følge av erfaringsavvik og endringer i aktuariemessige forutsetninger føres mot egenkapitalen via utvidet resultat i perioden de oppstår. Virkningen av endringer i ordningens ytelser resultatføres umiddelbart.

Innskuddsbasert pensjonsavtale

Ved innskuddsplaner betaler selskapet inn faste bidrag til et forsikringselskap. Selskapet har ingen rettslige eller selvpålagte forpliktelser til å skyte inn ytterligere midler dersom det viser seg at det ikke er tilstrekkelige midler til å betale alle ansatte de ytelser som er knyttet til deres opptjening i denne eller tidligere perioder. Innskuddene regnskapsføres som lønnskostnad. Eventuelle forsikringsbetalte innskudd balanseføres som eiendel (pensjonsmidler) i den grad innskuddet kan refunderes eller redusere framtidige innbetalinger.

Usikre forpliktelser

Konsernet utsteder finansielle garantier som ledd i den ordinære virksomheten. Brutto latent forpliktelse framgår av note 35. Tapsvurderinger skjer som ledd i vurderingen av nedskrivninger på utlån og etter de samme prinsipper og rapporteres sammen med disse, jfr. note 11. Det foretas avsetninger for andre usikre forpliktelser dersom det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen materialiserer seg og de økonomiske konsekvensene kan beregnes pålitelig. Det gis opplysninger om usikre forpliktelser som ikke fyller kriteriene for balanseføring dersom de er vesentlige.

Avsetning for restruktureringsutgifter foretas når Konsernet har en avtalemessig eller rettslig forpliktelse, det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen vil komme til oppgjør ved en overføring av økonomiske ressurser, og forpliktelsens størrelse kan estimeres med tilstrekkelig grad av pålitelighet.

Ansvarlige lån og fondsobligasjoner

Ansvarlige lån har prioritet etter all annen gjeld. Tidsbegrenset ansvarlig lån kan telles med, med 50 prosent av kjernekapitalen i kapitaldekningen, mens evigvarende ansvarlige lån kan telle med inntil 100 prosent av kjernekapitalen. Ansvarlige lån klassifiseres som ansvarlig lånekapital i balansen og måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet eller amortisert kost slik som andre langsiktige lån. Banken benytter seg av virkelig verdi sikring for måling av fastrente lån.

En fondsobligasjon er en obligasjon med pålydende rente, men Konsernet har ikke plikt til å betale ut renter i en periode hvor det ikke utbetales utbytte, og investor har heller ikke senere krav på renter som ikke er utbetalt, det vil si rentene akkumuleres ikke. Fondsobligasjon er godkjent som et element i kjernekapitalen. Finanstilsynet kan kreve at fondsobligasjonene skrives ned proporsjonalt med egenkapitalen dersom bankens kjernekapitaldekning faller under 5 prosent eller kapitaldekningen faller under 8 prosent. Nedskrevne beløp på fondsobligasjonene skal være skrevet opp før det kan utbetales utbytte til aksjonærene. Fondsobligasjoner klassifiseres som ansvarlig lånekapital i balansen og måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet.

Utbytte

Utbytte bokføres som egenkapital i perioden fram til det er vedtatt av bankens generalforsamling.

Renteinntekter og -kostnader

Renteinntekter og -kostnader knyttet til eiendeler og forpliktelser som måles til amortisert kost resultatføres løpende basert på en effektiv rentemethode. Effektiv rente er den renten som medfører at nåverdien av forventet kontantstrøm, over forventet levetid for en finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse, blir lik bokført verdi av den respektive finansielle eiendelen eller forpliktelsen. Ved beregningen av effektiv rente estimerer man kontantstrøms-effekten som ligger i avtalen, men uten å ta hensyn til framtidige kreditttap. Beregningen tar således hensyn til blant annet gebyrer, transaksjonskostnader, overkurs og underkurs.

Dersom en finansiell eiendel blir nedskrevet for tap blir ny effektiv rente beregnet basert på justert estimert kontantstrøm.

Renteinntekter og rentekostnader på finansielle instrumenter som måles til virkelig verdi klassifiseres som henholdsvis renteinntekter og rentekostnader. Øvrige verdiendringer klassifiseres som inntekter fra finansielle instrumenter.

Provisjonsinntekter og -kostnader

Provisjonsinntekter og -kostnader blir generelt periodisert i takt med at en tjeneste blir levert/mottatt. Gebyrer knyttet til rentebærende instrumenter blir ikke ført som provisjoner, men inngår i beregningen av effektiv rente og resultatføres tilsvarende. Honorarer for rådgivning opptjenes i samsvar med inngått rådgivningsavtale, som oftest etter hvert som tjenesten ytes.

Det samme gjelder for løpende forvaltningstjenester. Honorar og gebyr ved omsetning eller formidling av finansielle instrumenter, eiendom eller andre investeringsobjekter som ikke genererer balanseposter i Konsernets regnskap, resultatføres når transaksjonen slutføres.

Transaksjoner og balanseposter i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved kursen på transaksjonstidspunktet. Gevinst og tap knyttet til gjennomførte transaksjoner eller til omregning av beholdninger av balanseposter i valuta på balansedagen resultatføres. Gevinst og tap knyttet til omregning av andre poster enn pengeposter, innregnes på samme måte som den tilhørende balansepost. For balanseposter benyttes kurs på balansedagen.

Skatt

Skattekostnad består av betalbar skatt og utsatt skatt. Betalbar skatt er beregnet skatt på årets skattepliktige resultat.

Betalbar skatt for perioden beregnes i samsvar med de skatte-lover og skatteregler som er vedtatt, eller i hovedsak vedtatt på balansedagen.

Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden i samsvar med IAS 12. Det beregnes utsatt skatteforpliktelse eller -fordel på

(fortsettelse av note 2)

midlertidige forskjeller, som er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser. Det beregnes likevel ikke forpliktelse eller fordel ved utsatt skatt på goodwill som ikke gir skattemessige fradrag, og heller ikke på førstegangsinnregnede poster som verken påvirker regnskapsmessig eller skattepliktig resultat.

Det beregnes utsatt skattefordel på framførbare skattemessige underskudd. Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes framtidig skattepliktige resultater som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen viser kontantstrømmene gruppert etter kilder og anvendelsesområder. Kontanter er definert som kontanter, fordringer på sentralbanker og fordringer på kredittinstitusjoner uten oppsigelsesfrist. Kontantstrømoppstillingen utarbeides etter direktemetoden.

Segmentrapportering

Et virksomhetssegment er en del av virksomheten som leverer produkter eller tjenester som er gjenstand for risiko og avkastning som er forskjellig fra andre virksomhetsområder. Et geografisk marked (segment) er en del av virksomheten som leverer produkter

og tjenester innenfor et avgrenset geografisk område som er gjenstand for risiko og avkastning som er forskjellig fra andre geografiske markeder. Konsernledelsen anses i henhold til segmentrapportering som øverste beslutningsmyndighet. Tallene i segmentrapporteringen baserer seg på internrapportering til konsernledelsen.

Hendelser etter balansedagen

Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet regnskapet. Generalforsamling og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre dette.

Hendelser fram til regnskapet anses godkjent for offentliggjøring og som vedrører forhold som allerede var kjent på balansedagen, vil inngå i informasjonsgrunnlaget for fastsettelsen av regnskaps-estimer og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold som ikke var kjent på balansedagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige.

Regnskapet er avlagt etter en forutsetning om fortsatt drift.

Styrets forslag til utbytte framgår av årsberetningen og note 43. Foreslått utbytte klassifiseres som egenkapital inntil det er endelig vedtatt.

NOTE 3 KRITISKE ESTIMATER OG VURDERINGER VEDRØRENDE BRUK AV REGNSKAPSPRINSIPPER

NEDSKRIVNINGER UTLÅN OG GARANTIER

Konsernet foretar en årlig evaluering av hele bedriftsmarkedsporteføljen. Store engasjement, engasjement i mislighold og engasjement med høy risiko evalueres kvartalsvis. Lån til privatpersoner evalueres når det er misligholdt med mer enn 60 dager. Større engasjement med mislighold evalueres kvartalsvis.

Konsernets systemer for risikoklassifisering er omtalt under finansiell risikostyring.

Konsernet nedskriver utlån og garantier individuelt dersom det foreligger en objektiv hendelse som kan identifiseres på enkeltenengasjement, og den objektive hendelsen medfører redusert framtidig kontantstrøm til betjening av engasjementet. Objektiv hendelse vil kunne være mislighold, konkurs, illikviditet eller andre vesentlige finansielle problemer.

Individuelle nedskrivninger beregnes som forskjellen mellom lånets bokførte verdi og nåverdien av framtidig kontantstrøm basert på effektiv rente på tidspunktet for første gangs beregning av individuell nedskrivning. Senere renteendringer tas hensyn til for låneavtaler med flytende rente i den grad dette påvirker forventet kontantstrøm.

Gruppevis nedskrivninger beregnes på grupper av utlån der det foreligger objektive bevis på at en tapshendelse har inntruffet etter første gangs balanseføring av utlånene. Objektive bevis omfatter observerbare data som fører til en målbar reduksjon i estimerte framtidige kontantstrømmer fra utlånsgruppen, herunder negative endringer i betalingsstatus til debitorer i utlånsgruppen - eller nasjonale eller lokale økonomiske forhold som korrelerer med mislighold i utlånsgruppen. Dersom objektive bevis for verdifall finnes, beregnes tap på utlån som forskjellen mellom balanseført verdi og nåverdien av de estimerte framtidige kontantstrømmene neddiskontert med effektiv rente.

VIRKELIG VERDI PÅ EGENKAPITALINTERESSER

Eiendeler som vurderes til virkelig verdi over resultatet vil normalt omsettes i aktive markeder og verdien vil således kunne fastsettes med rimelig grad av sikkerhet. Markedsverdier for eiendeler og forpliktelser som er regnskapsført til amortisert kost og som framkommer i noter, kunne være estimater basert på diskonterte forventede kontantstrømmer, multiplikatoranalyser eller andre beregningsmetoder. Slike vil kunne være beheftet med betydelig usikkerhet. Med unntak av noen få aksjer, er det norske aksjemarkedet lite likvid. Aksjekurser vil i de fleste tilfeller være sist omsatte kurs.

VIRKELIG VERDI PÅ DERIVATER

Virkelig verdi av derivater framkommer vanligvis ved bruk av verdiluringsmodeller der prisen på underliggende, for eksempel renter og valuta, innhentes i markedet. For opsjoner vil volatiliteter være observerte implisitte volatiliteter eller beregnede volatiliteter basert på historiske kursbevegelser for underliggende.

PENSJONER

Netto pensjonsforpliktelser og årets pensjonskostnad er basert på en rekke estimater hvor avkastning på pensjonsmidlene, framtidig rente- og inflasjonsnivå, lønnsutvikling, turnover, utvikling i G (Folketrygdens grunnbeløp) og den generelle utviklingen i antall uføretrygdede og levealder er av stor betydning. Usikkerheten er i stor grad knyttet til bruttoforpliktelsen og ikke til den nettoforpliktelsen som framkommer i balansen. Estimatendringer som følge av endringer i nevnte parametere vil løpende føres via utvidet resultat.

INNTAKTSSKATT

Ved fastsettelse av inntektsskatten i konsernet er det påkrevd betydelig bruk av skjønn. For mange transaksjoner og beregninger vil det være usikkerhet knyttet til den endelige skatteforpliktelsen. Konsernet balansefører skatteforpliktelser knyttet til framtidige avgjørelser i skatte- og tvistesaker basert på om ytterligere inntektsskatt vil påløpe. Hvis det endelige utfallet i en sak avviker fra opprinnelig avsatt beløp, vil avviket påvirke regnskapsført skattekostnad og avsetning for utsatt skatt i den perioden avviket fastslås.

(fortsettelse av note 4)

2015	Person- marked	Bedrifts- marked	Kapital- marked	Egenhandel/ stab/støtte	Eiendoms- Megler 1	SR-Finans	Øvrig virk- somhet	Elimin- eringer	SR-Bank Konsern
Renteinntekter	1 855	1 679	1 168	822	3	390	2	-167	5 752
Rentekostnader	775	607	1 096	710	-	136	-	-164	3 159
Netto renteinntekter¹⁾	1 080	1 072	72	113	3	254	2	-2	2 593
Provisjonsinntekter	744	333	36	15	383	4	141	-49	1 605
Provisjonskostnader	38	25	5	3	-	23	33	-48	78
Andre driftsinntekter	1	-	-	5	-	-	1	-2	5
Netto provisjons- og andre inntekter	706	308	31	17	383	-19	109	-3	1 532
Utbytte	3	-	1	11	-	-	1	1	17
Inntekter fra eierinteresser	-	40	-	490	-	-	-	-108	422
Netto inntekter/tap fra finansielle instrumenter	12	-91	-22	-74	-	-	-30	70	-135
Netto inntekter fra finansielle investeringer	15	-51	-21	427	-	-	-29	-37	304
Personalkostnader	383	179	57	49	216	24	39	-3	945
Administrasjonskostnader	103	30	13	276	41	9	7	-	480
Andre driftskostnader	101	34	10	150	99	12	35	-3	438
Sum driftskostnader før nedskrivninger på utlån	587	243	80	475	356	45	81	-5	1 863
Driftsresultat før nedskrivninger på utlån	1 214	1 086	2	82	30	190	1	-37	2 566
Endring individuell nedskrivning utlån og garantier	3	242	-	-	-	35	-	-	280
Endring gruppenedskrivning utlån og garantier	5	130	-	-	-	5	-	-	140
Driftsresultat før skatt	1 206	713	2	82	30	150	1	-36	2 146
Netto renteinntekter									
Netto eksterne renteinntekter	1 080	1 072	72	-21	-	390	2	-1	2 593
Netto interne renteinntekter	-	-	-	133	3	-136	-	-1	-
Netto renteinntekter	1 080	1 072	72	112	3	254	2	-2	2 593
Balanse									
Brutto utlån til kunder	89 133	55 852	698	2 509	-	7 000	-	-2	155 190
Individuelle nedskrivninger	-66	-219	-	-	-	-30	-	-	-315
Nedskrivninger på grupper av utlån	-45	-406	-	-	-	-67	-	-	-518
Sertifikater/obligasjoner/finansielle derivater	-	-	6 022	20 520	-	1	17	-892	25 668
Andre eiendeler	55	962	142	17 937	168	105	572	-7 917	12 024
Sum eiendeler	89 077	56 190	6 862	40 966	168	7 008	589	-8 811	192 049
Innskudd fra kunder	46 910	38 359	3 699	664	-	-	-	-188	89 444
Annen gjeld og egenkapital ¹⁾	42 167	17 830	3 164	40 302	168	7 008	589	-8 623	102 605
Sum gjeld og egenkapital	89 077	56 190	6 862	40 966	168	7 008	589	-8 811	192 049
Sum utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt	28 168	538							28 706

¹⁾ Netto renteinntekter og annen gjeld inneholder allokert mellomregning mellom segmentene. Mellomregningsrenter for personmarkeddivisjonen og bedriftsmarkeddivisjonen fastsettes med basis i en forventet observerbar markedsrente (NIBOR) med tillegg for forventede merkostnader knyttet til konsernets langsiktige finansiering (kredittpremie). Avvik mellom konsernets faktiske finansieringskostnader og de anvendte mellomregningsrentene elimineres i morbank.

(fortsettelse av note 4)

Konsernet opererer hovedsakelig i et geografisk avgrenset område fra Grimstad i sørøst til Bergen i nordvest. I tillegg er viktige eiendelsklasser (utlån og innskudd) fordelt geografisk i egne noter under innskudd og utlån.

Geografisk fordeling	Rogaland		Agder		Hordaland		SR-Bank Konsern	
	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015
Netto renteinntekter	2 386	2 171	228	203	257	219	2 871	2 593
Netto provisjons- og andre inntekter	1 164	1 260	126	136	153	136	1 443	1 532
Netto inntekter fra finansielle investeringer	651	301	1	-3	2	6	654	304
Driftskostnader	1 752	1 574	127	138	153	151	2 032	1 863
Driftsresultat før nedskrivninger på utlån	2 449	2 158	228	198	259	210	2 936	2 566
Nedskrivninger på utlån og garantier	771	388	1	5	6	27	778	420
Driftsresultat før skatt	1 678	1 770	227	193	253	183	2 158	2 146
Brutto utlån til kunder	127 218	125 795	15 040	14 790	15 380	14 605	157 638	155 190
Individuelle nedskrivninger	-492	-174	-56	-85	-42	-56	-590	-315
Nedskrivninger på grupper av utlån	-655	-502	-8	-6	-13	-10	-676	-518
Sertifikater/obligasjoner/finansielle derivater	25 339	25 668	-	-	-	-	25 339	25 668
Andre eiendeler	11 691	11 991	2	14	3	19	11 696	12 024
Sum eiendeler	163 101	162 778	14 979	14 713	15 328	14 558	193 408	192 049
Innskudd fra kunder	76 938	79 676	4 556	5 276	4 421	4 492	85 914	89 444
Annen gjeld og egenkapital	86 163	83 102	10 423	9 437	10 907	10 066	107 493	102 605
Sum gjeld og egenkapital	163 101	162 778	14 979	14 713	15 328	14 558	193 408	192 049
Sum utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt og SpareBank 1 Næringskreditt	21 735	25 348	1 929	2 105	1 030	1 252	24 694	28 706

NOTE 5 KAPITALDEKNING

(tall i mill kroner)

Finansdepartementet fastsatte 22. august 2014 endringer i forskrifter om kapitalkrav med virkning fra 30. september 2014. Endringene er en tilpasning til EUs nye kapitaldekningsregelverk for banker og verdipapirforetak (CRD IV/CRR), og innebærer at minstekrav til ren kjernekapitaldekning er gradvis økt fram til 30. juni 2016.

Fra 30. juni 2016 var kravet til bevaringsbuffer 2,5 prosent, systemrisikobuffer 3,0 prosent og motsyklisk buffer 1,5 prosent. Disse kravene var i tillegg til kravet om ren kjernekapitaldekning på 4,5 prosent, slik at samlet minstekrav til ren kjernekapital var 11,5 prosent fra 30. juni 2016. I tillegg har Finanstilsynet fastsatt et individuelt Pilar 2-krav på 2,0 prosent som vil bli lagt på minimumskravet til ren kjernekapitaldekning fra 31.12.2016. Samlet minstekrav til ren kjernekapital er dermed 13,5 prosent pr 31.12.2016. Motsyklisk kapitalbuffer vil øke med 0,5 prosent fra 31.12.2017, og minstekrav til ren kjernekapitaldekning vil øke til 14,0 prosent fra 31.12.2017.

SpareBank 1 SR-Bank har tillatelse fra Finanstilsynet til å benytte interne målemetoder (Internal Rating Based Approach) for kredittrisiko. Bruk av IRB stiller omfattende krav til bankens organisering, kompetanse, risikomodeller og risikostyringssystemer. I februar 2015 fikk SpareBank 1 SR-Bank tillatelse fra Finanstilsynet til å gå over til IRB-Avansert for de foretaksporteføljene som tidligere ble rapportert etter IRB-Grunnleggende.

Investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet blir bokført etter egenkapitalmetoden i konsernet og etter oppkjøpsmetoden i morbanken. Investeringene blir behandlet likt for kapitaldekningsformål bortsett fra konsernets investeringer i SpareBank 1 Boligkreditt, SpareBank 1 Næringskreditt og BN Bank. I konsernets kapitaldekning foretas en forholdsmessig konsolidering.

Morbank			Konsern	
2015	2016		2016	2015
6 394	6 394	Aksjekapital	6 394	6 394
1 587	1 587	Overkursfond	1 587	1 587
384	575	Avsatt utbytte	575	384
163	52	Fond for urealiserte gevinster	52	163
6 606	7 952	Annen egenkapital	9 680	8 386
15 134	16 560	Sum balanseført egenkapital	18 288	16 914

(fortsettelse av note 5)

Morbank			Konsern	
2015	2016		2016	2015
		Kjernekapital		
-2	-	Utsatt skatt, goodwill og andre immaterielle eiendeler	-94	-67
-384	-575	Fradrag for avsatt utbytte	-575	-384
-380	-210	Fradrag forventet tap IRB fratrukket tapsavsetninger	-263	-421
-	-	Fradrag ren kjernekapital for vesentlige investeringer i finansinstitusjoner	-163	-191
-39	-36	Verdi av derivatforpliktelser til virkelig verdi	-50	-57
14 329	15 739	Sum ren kjernekapital	17 143	15 794
794	791	Fondsobligasjon	1 084	1 088
15 123	16 530	Sum kjernekapital	18 227	16 882
		Tilleggskapital		
2 536	1 778	Tidsbegrenset ansvarlig kapital	2 276	3 111
-60	-60	Fradrag for vesentlige investeringer i finansinstitusjoner	-60	-60
2 476	1 718	Sum tilleggskapital	2 216	3 051
17 599	18 248	Netto ansvarlig kapital	20 443	19 933
		Kredittrisiko Basel II		
14 820	17 228	SMB	17 231	14 822
20 445	18 176	Spesialiserte foretak	19 471	22 148
6 316	6 435	Øvrige foretak	6 785	6 830
1 092	997	Massemarked SMB	1 194	1 236
20 024	15 599	Massemarked pant i fast eiendom	25 899	27 170
928	1 992	Øvrige massemarked	2 027	950
7 802	10 439	Egenkapitalposisjoner	-	-
71 427	70 866	Sum kreditt- og motpartsrisiko IRB	72 607	73 156
		Standardmetoden		
70	68	Stater og sentralbanker	68	70
116	269	Lokale og regionale myndigheter, offentlige foretak	333	191
5 628	3 400	Institusjoner	2 169	5 985
2 075	3 324	Foretak	7 446	6 886
121	546	Massemarked	2 058	1 386
-	-	Massemarked pant i fast eiendom	2 506	4 114
1 228	1 400	Obligasjoner med fortrinnsrett	1 817	1 205
4 600	2 938	Egenkapital posisjoner	4 950	4 661
1 507	824	Øvrige eiendeler	1 726	1 840
15 345	12 769	Sum kreditt- og motpartsrisiko standardmetoden	23 073	26 338
		Risikovektet balanse		
499	415	Risiko for svekket kredittverdighet hos motpart (CVA)	701	1 050
5 295	5 458	Operasjonell risiko	7 054	6 794
1 429	-	Overgangsordning	13 216	11 786
93 995	89 508	Risikovektet balanse	116 651	119 124
		Bufferkrav		
4 230	4 028	Minimumskrav ren kjernekapital 4,5 %	5 249	5 361
		Bufferkrav		
2 350	2 238	Bevaringsbuffer 2,5 %	2 916	2 978
2 820	2 685	Systemrisikobuffer 3 %	3 500	3 574
940	1 343	Motsyklisk buffer 1,5 %	1 750	1 191
6 110	6 266	Sum bufferkrav til ren kjernekapital	8 166	7 743
3 990	5 446	Tilgjengelig ren kjernekapital etter bufferkrav	3 728	2 690
18,72 %	20,39 %	Kapitaldekning	17,52 %	16,73 %
16,09 %	18,47 %	herav kjernekapitaldekning	15,63 %	14,17 %
2,63 %	1,92 %	herav tilleggskapitaldekning	1,90 %	2,56 %
15,24 %	17,58 %	Ren kjernekapitaldekning	14,70 %	13,26 %
19,01 %	20,39 %	Kapitaldekning IRB	19,76 %	18,57 %
16,34 %	18,47 %	Kjernekapitaldekning IRB	17,62 %	15,73 %
15,48 %	17,58 %	Ren kjernekapitaldekning, IRB	16,57 %	14,71 %
7,67 %	9,17 %	Uvektet kjernekapital (Leverage Ratio)	7,28 %	6,30 %

NOTE 6 FINANSIELL RISIKOSTYRING

Risiko- og kapitalstyringen i SpareBank 1 SR-Bank skal skape finansiell og strategisk merverdi gjennom:

- å ha en god risikokultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risikostyringen og konsernets verdigrunnlag
- å ha en god forståelse av hvilke risikoer som driver inntjening og tap
- i størst mulig grad prise aktiviteter og produkter i tråd med underliggende risiko
- å ha en tilstrekkelig soliditet ut fra valgt risikoprofil, og samtidig tilstrebe en optimal kapitalanvendelse på de ulike forretningsområdene
- å utnytte diversifiseringseffekter
- å unngå at enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad

SpareBank 1 SR-Bank bygger risiko- og kapitalstyringen på følgende hovedprinsipper:

- Konsernets rammeverk for risiko- og kapitalstyring skal være dokumentert og bygge på beste internasjonale praksis
- Konsernet skal ha en kontroll- og styringsstruktur som fremmer forsvarlig og uavhengig styring og kontroll
- Risiko- og kapitalstyringen skal være en integrert del av styrings- og beslutningsprosessen i konsernet
- Risiko- og kapitalstyringen i konsernet skal støtte opp under konsernets strategiske utvikling og måloppnåelse, og samtidig sikre finansiell stabilitet og forsvarlig formuesforvaltning
- Konsernet skal ha en god risikokultur som kjennetegnes av høy bevissthet om risiko- og kapitalstyring
- Styret skal minimum årlig vedta konsernets ønskede risikoprofil
- Konsernet skal ha en risikovilje som gir tilstrekkelig buffer i forhold til konsernets risikoevne, og der ingen enkelthendelser skal kunne skade konsernets finansielle stilling i alvorlig grad
- Prosessen for risikoidentifikasjon skal gjennomføres jevnlig, være framoverskuende og dekke alle vesentlige risikoområder
- Kvantifiseringen av risiko skal bygge på anerkjente metoder og være tilstrekkelig konservativ slik at eventuelle modellsvakheter hensyntas på en god måte
- Det skal gjennomføres grundige analyser av de identifiserte risikoene for å forstå risikoenes påvirkning på inntekter, kostnader og tap
- På bakgrunn av risikoanalysen skal det etableres effektive kontroll- og styringstiltak for de enkelte risikoene. Sannsynlighetsreducerende tiltak skal prioriteres foran konsekvensreducerende tiltak
- Konsernet skal minst årlig gjennomføre en finansiell framskrivning med varighet på minimum fem år, og den skal minimum dekke en forventet finansiell utvikling samt en periode med et alvorlig økonomisk tilbakeslag. Det alvorlige økonomiske tilbakeslaget skal være strengt, men realistisk
- Avkastningen på risikojustert kapital skal være et av de viktigste strategiske resultatmålene i den interne styringen i konsernet
- Konsernet skal ha en oversiktlig og periodisk risikooppfølging og -rapportering
- Konsernet skal i størst mulig grad prise aktiviteter og produkter i tråd med den underliggende risiko for å sikre riktig risikotaking

- Konsernet skal utarbeide robuste beredskaps- og gjenopprettelsesplaner for å i best mulig grad kunne håndtere kritiske situasjoner hvis de oppstår
- Konsernet skal ha entydige og klare definisjoner av de ulike risikotypene

SpareBank 1 SR-Bank eksponeres for ulike typer risiko:

Kreditt risiko: risikoen for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser

Likviditetsrisiko: risikoen for at konsernet ikke er i stand til å refinansiere sin gjeld eller ikke har evnen til å finansiere økninger i eiendeler uten vesentlige ekstrakostnader

Markedsrisiko: risikoen for tap som skyldes endringer i observerbare markedsvariabler som renter, valutakurser og verdipapirmarkeder

Operasjonell risiko: risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser

Eierisiko: risikoen for at SpareBank 1 SR-Bank blir påført negative resultat fra eierposter i strategisk eide selskap og/eller må tilføre ny egenkapital til disse selskapene. Eierselskap defineres som selskaper hvor SpareBank 1 SR-Bank har en vesentlig eierandel og innflytelse

Compliance risiko: risikoen for at konsernet pådrar seg offentlige sanksjoner/bøter eller økonomisk tap som følge av manglende etterlevelse av lover og forskrifter

Forretningsrisiko: risikoen for uventede inntekts- og kostnadssvingninger som følge av endringer i eksterne forhold som markedsituasjonen eller myndighetenes reguleringer

Omdømme risiko: risiko for svikt i inntjening og kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet, det vil si hos kunder, motparter, aksjemarked og myndigheter

Strategisk risiko: risikoen for tap som følge av feilslåtte strategiske satsinger

Konsentrasjonsrisiko: risikoen for at det oppstår en opphopning av eksponering mot en enkelt kunde, bransje eller geografisk område. Konsentrasjonsrisiko på tvers er eksponeringer som kan oppstå på tvers av ulike risikotyper eller forretningsområder i konsernet, for eksempel på grunn av en felles underliggende risikodriver (for eksempel oljepris)

Risikoeksponering i SpareBank 1 SR-Bank

SpareBank 1 SR-Bank eksponeres for ulike typer risiko, og de viktigste risikoene er beskrevet nedenfor:

Kredittrisikoen styres gjennom rammeverket for kredittinnvilgelse, engasjementsoppfølging og porteføljestyring. Konsernets

kredittstrategi består av overordnede kredittstrategiske rammer for å sikre en diversifisert portefølje og en tilfredsstillende risikoprofil. Rammene setter grenser for misligholdssannsynlighet, forventet tap, risikostøttet kapital og hvor stor andel av samlet utlånseksponering som kan være mot bedriftsmarkedet.

Konsernet har et særskilt fokus på konsentrasjonsrisiko knyttet til eksponeringen mot store enkeltkunder og mot enkeltbransjer. For å unngå uønsket konsentrasjonsrisiko setter de kredittstrategiske rammene også begrensninger knyttet til eksponering og risikoprofil på porteføljenivå, og for ulike bransjer og enkeltkunder. Disse begrensningene kommer i tillegg til de rammer som "Forskrift om store engasjementer" fastsetter. De kredittpolitiske retningslinjene fastsetter minimumskrav som gjelder for alle typer finansiering, unntatt for engasjementer innvilget som ledd i utøvelse av særskilte kredittsikringsfullmakter. I tillegg til de generelle kredittpolitiske retningslinjene er det utarbeidet et sett av mer spesifikke kredittpolitiske retningslinjer knyttet til bransjer eller segmenter som kan innebære en særskilt risiko. Eksempelvis settes det ved finansiering av eiendomsengasjementer minimumskrav til henholdsvis egenkapital, forhåndssalg på boligprosjekter og finansieringsgrad i forhold til leieinntekter på eiendom for utleie.

Styret er ansvarlig for konsernets låne- og kredittinnvilgelser, men delegerer innen visse rammer kredittfullmaktene til administrerende direktør, som igjen kan videre delegerer disse innenfor egne fullmakter. De delegerede kredittfullmaktene er knyttet opp mot et engasjements misligholdssannsynlighet og sikkerhetsdekning. Fullmaktene er personlige. Kredittbehandlingsrutinene regulerer i detalj alle forhold knyttet til konsernets kredittgivning og engasjementsoppfølging.

Konsernet bruker kredittmodeller for risikoklassifisering, risikopriking og porteføljestyring. Risikoklassifiseringssystemet baserer seg på følgende hovedkomponenter:

- 1. Sannsynlighet for mislighold (PD):** Kundene blir klassifisert i misligholdsklasser ut fra sannsynligheten for mislighold i løpet av en 12 måneders periode basert på et langsiktig utfall i en full tapssyklus. Misligholdssannsynligheten beregnes på grunnlag av historiske dataserier for finansielle nøkkeltall knyttet til inntjening og tæring, samt på grunnlag av ikke finansielle kriterier som atferd og alder. Ved finansiering av næringseiendom for utleie benyttes det internt en egen kredittmodell som beregner misligholdssannsynligheten på grunnlag av forventet kontantstrøm fra utleievirksomheten kombinert med kriterier for atferd. For å gruppere kundene etter misligholdssannsynlighet benyttes det ni misligholdsklasser (A – I). I tillegg har konsernet to misligholdsklasser (J og K) for kunder med misligholdte og/eller nedskrevne engasjement.
- 2. Eksponering ved mislighold (EAD):** Dette er en beregnet størrelse som angir konsernets eksponering mot kunden ved mislighold. Denne eksponeringen består av henholdsvis utlånsvolum, garantier og innvilgede, men ikke trukne rammer. For personkunder blir innvilgede, men ikke trukne rammer multiplisert med en konverteringsfaktor på 100 prosent. For bedriftsmarkedskunder blir innvilgede, men ikke trukne rammer multiplisert med

en konverteringsfaktor som for normalscorede kunder varierer mellom 60 og 90 prosent, avhengig av kundens misligholdssannsynlighet. Garantier multipliseres med en konverteringsfaktor på enten 50 eller 100 prosent, avhengig av garantitype.

- 3. Tapsgrad ved mislighold (LGD):** Dette er en beregnet størrelse av hvor mye konsernet potensielt kan tape dersom kunden misligholder sine forpliktelser. Vurderingen tar hensyn til verdien av underliggende sikkerheter og de kostnadene konsernet har ved å drive inn misligholdte engasjement. Konsernet fastsetter realisasjonsverdien på stilte sikkerheter på bakgrunn av egne erfaringer over tid, og slik at disse ut fra en konservativ vurdering reflekterer den antatte realisasjonsverdi i en lavkonjunktur. Det benyttes syv klasser (1 – 7) for klassifisering av engasjementer i henhold til tapsgrad ved mislighold.

Konsernet driver kontinuerlig videreutvikling og etterprøving av risikostyringssystemet og kredittinnvilgelsesprosessen for å sikre at dette holder en god kvalitet over tid. Den kvantitative valideringen skal sikre at de benyttede estimater for misligholdssannsynlighet, eksponering ved mislighold og tapsgrad ved mislighold holder en tilstrekkelig god kvalitet. Det gjennomføres analyser som vurderer modellenes evne til å rangere kundene etter risiko (diskriminerings-evne), og evnen til å fastsette riktig nivå på risikoparameterne. I tillegg analyseres stabiliteten i modellenes estimater og modellenes konjunkturfølsomhet. Den kvantitative valideringen vil i enkelte tilfeller suppleres med mer kvalitative vurderinger, dette gjelder særlig dersom tilfanget av statistiske data er begrenset.

I tillegg til kredittrisikoen i utlånporteføljen har konsernet kredittrisiko gjennom likviditetsreserveporteføljen. Denne porteføljen skal i hovedsak bestå av obligasjoner og sertifikater med lav risiko som kvalifiserer for låneadgang i Norges Bank. Konsernet eksponeres også for kredittrisiko gjennom porteføljen i SpareBank 1 SR-Finans AS som består fortrinnsvis av leasing og billån. Porteføljen utgjør om lag 3 prosent av total utlånseksponering. For ytterligere informasjon vises til notene 7 – 14.

Likviditetsrisiko styres gjennom konsernets overordnede likviditetsstrategi som blir gjennomgått og vedtatt av styret minimum årlig. Likviditetsstyringen bygger på konservative rammer og gjenspeiler konsernets moderate risikoprofil. Det er konsernets treasuryavdeling som har ansvaret for likviditetsstyringen, mens avdeling for risikostyring og compliance overvåker og rapporterer utnyttelse av rammer i henhold til likviditetsstrategien.

Konsernets utlån finansieres hovedsakelig med kundeinnskudd og langsiktig verdipapirgjeld. Likviditetsrisikoen begrenses ved at verdipapirgjelden fordeles på ulike markeder, innlånskilder, instrumenter og løpetider.

For ytterligere informasjon vises til note 17 og 18.

Markedsrisiko styres gjennom markedsrisikostategien som definerer konsernets risikovilje. Strategien med tilhørende spesifikasjon av nødvendige risikorammer, rapporteringslinjer og fullmakter behandles og godkjennes av styret minimum årlig.

Markedsrisiko i SpareBank 1 SR-Bank relateres i all hovedsak til konsernets langsiktige investeringer i verdipapirer. I tillegg har konsernet en viss eksponering for markedsrisiko fra handelsaktiviteter i rente- og valutamarkedene, samt fra aktiviteter som understøtter ordinær innlåns- og utlånsvirksomhet. Konsernets markedsrisiko måles og overvåkes med bakgrunn i konservative rammer som fornyes og godkjennes av styret minimum årlig. Størrelsen på rammene fastsettes på bakgrunn av stresstester og analyser av negative markeds-bevegelser. Konsernets eksponering overfor markedsrisiko er moderat.

Renterisiko er risikoen for tap som oppstår ved endringer i rentenivået. Konsernets renterisiko reguleres av rammer for maksimal verdiendring ved en endring i rentenivået på ett prosentpoeng. Rentebindingen på konsernets instrumenter er i all hovedsak kort og konsernets renterisiko er lav.

Valutakursrisiko er risikoen for tap ved endringer i valutakursene. Konsernet måler valutarisikoen ut fra nettoposisjoner i de ulike valuta-er hvor konsernet har eksponering. Valutakursrisikoen reguleres av nominelle rammer for maksimal aggregert valutaposisjon og maksimal posisjon i en enkeltvaluta. Omfanget av konsernets handels-aktiviteter i valuta er beskjedent og valutakursrisikoen vurderes som lav.

Kursrisiko knyttet til verdipapirer er risikoen for tap som oppstår ved endringer i verdien på konsernets obligasjoner, sertifikater og egenkapitalinstrumenter. Spreadrisiko defineres som risikoen for endringer i markedsverdi av obligasjoner som følge av generelle endringer i kredittspreader. Kredittspreadrisiko uttrykker taps-potensialet på obligasjonsporteføljene som går utover konkursrisikoen. Kvantifisering av risikojustert kapital for spreadrisiko i obligasjons-porteføljene beregnes med utgangspunkt i Finanstilsynets modell for risikobasert tilsyn av markedsrisiko i forsikringsselskaper. Konsernets risikoeksponering mot denne formen for risiko er regulert gjennom rammer for maksimale investeringer i de ulike porteføljene.

For ytterligere informasjon vises til notene 15, 16 og 28.

Operasjonell risiko styres gjennom risikostrategien som fastsettes årlig av styret for å definere konsernets risikovilje. I henhold til gjeldende strategi skal det tilstrebes en god balanse mellom tillit og kontroll som sikrer at effektivitet ivaretas, samtidig som konsernet ikke eksponeres for unødvendig risiko. Strategien inneholder konkrete rammer for hvor mye operasjonell risikoeksponering som tillates.

For å sikre at det styres etter et oppdatert og relevant risikobilde har konsernet en dynamisk tilnærming til styring av operasjonell risiko, hvor nye og endrede risikoestimer oppdateres løpende og risikoreduserende tiltak vurderes. I tillegg gjennomføres det en årlig totalgjennomgang i samarbeid med prosess- og risikoeiere for vesentlige forretningsområder.

SpareBank 1 SR-Bank anser organisasjonskultur for å være den viktigste enkeltfaktoren i operasjonell risikostyring. Det gjennomføres derfor jevnlig en organisasjonsundersøkelse som måler operasjonell risikokultur for alle ansatte.

Eierisiko styres gjennom aktiv styredeltakelse i en rekke av de deleide selskapene. SpareBank 1 SR-Bank har i hovedsak eierisiko gjennom eierandelene i SpareBank 1 Gruppen AS (19,5 prosent), BN Bank ASA (23,5 prosent), SpareBank 1 Boligkreditt AS (13,9 prosent), SpareBank 1 Næringskreditt AS (21,9 prosent), SpareBank 1 Kredittkort AS (17,9 prosent) og SpareBank 1 Mobilbetaling AS (19,7 prosent).

Compliance risiko (etterlevelse) styres gjennom rammeverket for compliance som i hovedsak bygger på EBA Internal Governance GL44, Basel Committee on Banking Supervision; "Compliance and the compliance function in banks", ESMA "Guidelines on certain aspects of the MiFID compliance function requirements ESMA/2012/388 og Finanstilsynets "Modul for evaluering av overordnet styring og kontroll". SpareBank 1 SR-Bank sin compliance policy skal sikre at konsernet ikke pådrar seg offentlige sanksjoner/bøter eller økonomisk tap som følge av manglende implementering og etterlevelse av lover og forskrifter. Konsernets compliance policy vedtas av styret og beskriver hovedprinsippene for ansvar og organisering.

SpareBank 1 SR-Bank er opptatt av å ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av gjeldende lover og forskrifter. Fokusområder er fortløpende oppfølging av etterlevelse av gjeldende regelverk og å sørge for at konsernet har beste tilpasning til kommende endringer i regelverk.

SpareBank 1 SR-Bank sin compliance funksjon er organisert uavhengig av forretningsenhetene. Avdelingen har det overordnede ansvaret for rammeverk, oppfølging og rapportering innenfor compliance området. Verdipapirforetaket og datterselskaper har egne compliance ansvarlige der dette er påkrevd.

NOTE 7 KREDITTINSTITUSJONER - FORDRINGER OG GJELD

(tall i mill kroner)

Morbank			Konsern	
2015	2016		2016	2015
		Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		
2 212	2 314	Uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	2 314	2 214
6 601	7 824	Med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	2 020	770
8 813	10 138	Sum	4 334	2 984
		Spesifisert på de vesentligste valutasorter		
8 201	7 550	NOK	2 018	2 805
106	2 126	EUR	2 116	106
402	419	USD	157	7
104	43	Andre valutasorter	43	66
8 813	10 138	Sum	4 334	2 984
1,8 %	1,9 %	Gjennomsnittlig rente	1,9 %	1,8 %
		Gjeld til kredittinstitusjoner		
3 883	1 813	Uten avtalt løpetid eller oppsigelsestid	1 258	3 176
1 157	1 417	Med avtalt løpetid eller oppsigelsestid	1 415	1 155
12	1	Opptjente renter	1	12
5 052	3 231	Sum	2 674	4 343
		Spesifisert på de vesentligste valutasorter		
3 136	1 582	NOK	1 028	2 428
1 222	1 488	EUR	1 488	1 222
675	115	USD	112	674
7	45	Andre valutasorter	45	7
12	1	Opptjente renter	1	12
5 052	3 231	Sum	2 674	4 343
0,6 %	0,6 %	Gjennomsnittlig rente	0,6 %	0,6 %
		Mottatte verdipapirer som kan selges eller pantsettes		
		Gjensalgsavtaler		
2 013	1 005	Sertifikater og obligasjoner	1 005	2 013
2 013	1 005	Sum mottatte verdipapirer	1 005	2 013
		Herav mottatte verdipapirer som er solgt eller pantsatt		
-	-	Sertifikater og obligasjoner	-	-

Verdipapirer som er kjøpt med en avtale om tilbakesalg innregnes ikke, da risiko og avkastning forbundet med eierskapet til eiendelene ikke er overført. Slike transaksjoner omfatter i hovedsak rentebærende verdipapirer. Mottatte verdipapirer, inkludert sikkerhetsstillelser, registreres utenfor balansen uavhengig av om konsernet har lov til å selge eller pantsette verdipapiret. Ved salg av mottatte verdipapirer vil konsernet registrere en forpliktelse i balansen. Balanseposten utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner inkluderer fordringer i forbindelse med gjensalgsavtaler.

NOTE 8 UTLÅN TIL KUNDER

(tall i mill kroner)

Morbank			Konsern	
2015	2016		2016	2015
		Fordeling på fordringstype		
-	-	Leiefinansieringsavtaler (finansiell leasing)	5 129	5 183
24 808	19 148	Kasse-, drifts- og brukskreditter	26 635	25 705
3 970	3 216	Byggelån	3 215	3 970
108 841	99 256	Nedbetalingslån	122 981	119 713
339	132	Merverdi fastrente utlån/amortisering etableringsgebyr	118	323
284	272	Opptjente renter	301	296
-	-741	Netto konsernkonti valuta	-741	-
138 242	121 283	Brutto utlån	157 638	155 190
-285	-434	Individuelle nedskrivninger	-590	-315
-451	-597	Nedskrivninger av grupper av utlån	-676	-518
137 506	120 252	Netto utlån	156 372	154 357
		Fordeling på markeder		
75 719	60 523	Personmarkedet	91 171	87 229
61 437	60 954	Bedriftsmarkedet	66 497	66 705
464	143	Offentlig forvaltning	292	637
339	132	Merverdi fastrente utlån/amortisering etableringsgebyr	118	323
284	272	Opptjente renter	301	296
-	-741	Netto konsernkonti valuta	-741	-
138 242	121 283	Brutto utlån	157 638	155 190
-285	-434	Individuelle nedskrivninger	-590	-315
-451	-597	Nedskrivninger av grupper av utlån	-676	-518
137 506	120 252	Netto utlån	156 372	154 357
		Herav ansvarlig lånekapital		
45	45	Ansvarlig kapital	45	45
45	45	Ansvarlig lånekapital bokført under utlån	45	45
1 906	1 945	Utlån til ansatte	2 500	2 490
725	617	Herav lån i SpareBank 1 Boligkreditt AS	815	945
		Vilkårene er ett prosent-poeng under normrenten som fastsettes av Finansdepartementet.		
28 168	24 177	Utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt	24 177	28 168
254	145	Mottatt provisjon fra SpareBank 1 Boligkreditt	145	254
538	517	Utlån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt	517	538
4	4	Mottatt provisjon fra SpareBank 1 Næringskreditt	4	4
		Totalt engasjement fordelt på misligholdssannsynlighet PD ^{1) 2) 3)}		
88 074	77 337	0,00 - 0,50 %	104 240	97 124
58 193	50 721	0,50 - 2,50 %	59 296	63 894
12 763	13 007	2,50 - 5,00 %	14 244	14 197
8 400	7 098	5,00 - 99,9 %	8 574	9 290
1 391	2 034	Mislighold	2 155	1 485
168 821	150 196	Totalt engasjement	188 510	185 990
-19 167	-19 154	Ubenyttede kreditter til kunder	-21 037	-19 388
-11 412	-9 759	Garantier	-9 835	-11 412
138 242	121 283	Brutto utlån	157 638	155 190
		Brutto utlån fordelt på misligholdssannsynlighet PD ^{1) 2) 3)}		
72 498	62 623	0,00 - 0,50 %	87 347	81 333
47 127	41 071	0,50 - 2,50 %	49 687	52 828
9 857	10 532	2,50 - 5,00 %	11 936	11 288
6 805	5 748	5,00 - 99,9 %	7 185	7 695
1 332	1 647	Mislighold	1 806	1 427
623	404	Opptjente renter og merverdi fastrente utlån/amortisering etableringsgebyr	419	619
-	-741	Netto konsernkonti valuta	-741	-
138 242	121 283	Brutto utlån	157 638	155 190

(fortsettelse av note 8)

Morbank			Konsern	
2015	2016		2016	2015
		Individuelle nedskrivninger fordelt på risikogrupper³⁾		
285	434	Mislighold	590	315
285	434	Totalt	590	315
		Forventet årlig gjennomsnittlig netto tap fordelt på misligholdssansynlighet PD¹⁾²⁾³⁾		
10	9	0,00 - 0,50 %	9	10
76	73	0,50 - 2,50 %	78	81
55	56	2,50 - 5,00 %	60	61
95	90	5,00 - 99,9 %	104	106
13	6	Mislighold	7	16
249	234	Totalt	258	274
		Totalt engasjement fordelt på sektor og næring		
6 124	6 746	Jordbruk/skogbruk	7 094	6 363
1 119	650	Fiske/fiskeoppdrett	900	1 301
6 269	4 866	Bergverksdrift/utvinning	5 109	6 502
4 014	3 941	Industri	4 534	4 656
3 790	4 602	Kraft og vannforsyning/bygg og anlegg	5 327	4 667
3 378	4 070	Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet	4 596	3 777
10 829	9 469	Utenriks sjøfart, rørtransport, øvrig transport	10 042	11 384
35 745	33 217	Eiendomsdrift	33 354	35 880
8 548	8 509	Tjenesteytende virksomhet	10 633	10 531
4 854	3 825	Offentlig forvaltning og finansielle tjenester	3 837	5 027
84 671	79 895	Sum næring	85 426	90 088
84 150	70 301	Personmarked	103 084	95 902
168 821	150 196	Totalt	188 510	185 990
		Brutto utlån fordelt på sektor og næring		
4 204	4 199	Jordbruk/skogbruk	4 549	4 443
721	506	Fiske/fiskeoppdrett	755	903
5 097	4 535	Bergverksdrift/utvinning	4 780	5 330
2 451	2 320	Industri	2 914	3 093
2 561	2 808	Kraft og vannforsyning/bygg og anlegg	3 533	3 437
2 179	2 358	Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet	2 885	2 578
9 112	9 189	Utenriks sjøfart, rørtransport, øvrig transport	9 766	9 666
27 435	27 115	Eiendomsdrift	27 269	27 568
6 104	6 317	Tjenesteytende virksomhet	8 441	8 113
2 037	1 749	Offentlig forvaltning og finansielle tjenester	1 898	2 209
61 900	61 097	Sum næring	66 789	67 342
75 719	60 523	Personmarked	91 171	87 229
623	404	Opptjente renter og merverdi fastrente utlån/amortisering etableringsgebyr	419	619
-	-741	Netto konsernkonti valuta	-741	-
138 242	121 283	Brutto utlån	157 638	155 190
		Individuelle nedskrivninger fordelt på sektor og næring		
19	7	Jordbruk/skogbruk	8	20
-	-	Fiske/fiskeoppdrett	-	-
-	-	Bergverksdrift/utvinning	-	-
9	9	Industri	15	12
13	13	Kraft og vannforsyning/bygg og anlegg	26	14
34	25	Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet	25	40
19	212	Utenriks sjøfart, rørtransport, øvrig transport	212	19
118	93	Eiendomsdrift	92	121
20	27	Tjenesteytende virksomhet	150	35
-	-	Offentlig forvaltning og finansielle tjenester	-	-
232	384	Sum næring	528	261
53	50	Personmarked	62	54
285	434	Totalt	590	315

(fortsettelse av note 8)

Morbank			Konsern	
2015	2016		2016	2015
Forventet årlig gjennomsnittlig netto tap fordelt på sektor og næring^{1) 2)}				
3	2	Jordbruk/skogbruk	4	4
1	1	Fiske/fiskeoppdrett	1	2
18	18	Bergverksdrift/utvinning	20	19
14	14	Industri	18	18
48	37	Kraft og vannforsyning/bygg og anlegg	38	52
23	18	Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet	21	24
21	31	Utenriks sjøfart, rørtransport, øvrig transport	33	23
77	73	Eiendomsdrift	72	78
20	22	Tjenesteytende virksomhet	28	27
6	4	Offentlig forvaltning og finansielle tjenester	5	7
231	220	Sum næring	240	253
18	14	Personmarked	18	21
249	234	Totalt	258	274
Brutto utlån fordelt på geografiske områder				
99 150	82 287	Rogaland	109 307	111 268
12 170	10 532	Agder-fylkene	13 985	13 719
21 757	19 753	Hordaland	24 118	24 007
2 574	2 490	Utlandet	2 502	2 610
2 591	6 221	Øvrige	7 726	3 586
138 242	121 283	Brutto utlån	157 638	155 190
Utlån til og fordringer på kunder knyttet til finansielle leieavtaler				
Bruttoinvesteringer knyttet til finansielle leieavtaler				
		Inntil 1 år	1 724	1 599
		Mellom 1 og 5 år	3 090	3 310
		Mer enn 5 år	504	444
		Sum	5 318	5 353
Nettoinvesteringer knyttet til finansielle leieavtaler				
		Inntil 1 år	1 579	1 441
		Mellom 1 og 5 år	2 863	3 088
		Senere enn 5 år	489	426
		Sum	4 931	4 955

¹⁾ PD = Probability of Default (misligholdssannsynlighet)²⁾ Forventet årlig gjennomsnittlig netto tap er det beløp som morbanken og konsernet statistisk forventer å tape på utlånsporteføljen i løpet av en 12 måneders periode. Beregningene er basert på et langsiktig snitt gjennom en konjunktursyklus.³⁾ Ved nedskrivning blir kapital på alle utlån uavhengig av tidligere risikoklassifisering flyttet til risikoklassen mislighold.

NOTE 9 UTLÅN SOLGT TIL SPAREBANK 1 BOLIGKREDITT OG SPAREBANK 1 NÆRINGSKREDITT

Utlån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt AS

SpareBank 1 Boligkreditt AS er eid av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen og er samlokalisert med SpareBank 1 Næringskreditt AS i Stavanger. Banken har en eierandel på 13,9 prosent pr 31.12.2016 (16,7 prosent pr 31.12.2015). Hensikten med kredittforetaket er å sikre bankene i alliansen stabil og langsiktig finansiering av boliglån til konkurransedyktige priser. Obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) utstedt av

SpareBank 1 Boligkreditt AS har en rating på Aaa og AAA fra henholdsvis Moody's og Fitch. SpareBank 1 Boligkreditt AS utsteder også obligasjoner som ikke er OMF til en lavere rating. SpareBank 1 Boligkreditt AS erverver utlån med pant i boliger og utsteder OMF innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Som en del av alliansen kan Banken tilby SpareBank 1 Boligkreditt AS å kjøpe utlån, og som en del av Bankens finansieringsstrategi er det solgt utlån til SpareBank 1 Boligkreditt AS. Lån solgt til SpareBank 1 Boligkreditt AS er sikret med pant i bolig innenfor 75 prosent av takst. Solgte lån er juridisk eid av

(fortsettelse av note 9)

SpareBank 1 Boligkreditt AS og Banken har, utover retten til å forestå forvaltning og motta provisjon, samt rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Ved utgangen av desember 2016 er bokført verdi av overdratte utlån 24,2 mrd kroner (2015 28,2 mrd kroner).

Banken forestår forvaltningen av de solgte utlånene og Banken mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene banken har solgt og kostnadene i selskapet.

Utlån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt AS

SpareBank 1 Næringskreditt AS ble etablert i 2009 og har konsesjon fra Finanstilsynet til å drive som kredittforetak som utsteder obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). OMF utstedt av SpareBank 1 Næringskreditt AS har en Aaa rating fra Moody's. Foretaket er eid av sparebanker som inngår i SpareBank 1-alliansen og er samlokalisert med SpareBank 1 Boligkreditt AS i Stavanger. Banken har en eierandel på 21,9 prosent pr 31.12.2016 (26,8 prosent pr 31.12.2015). Hensikten med kredittforetaket er å sikre bankene i alliansen stabil og langsiktig finansiering av næringseiendom til konkurranse-dyktige priser. SpareBank 1 Næringskreditt AS erverver utlån med pant i næringseiendom og utsteder OMF innenfor regelverket for dette som ble etablert i 2007. Som en del av SpareBank 1-alliansen kan Banken tilby foretaket å kjøpe utlån, og som en del av bankens finansieringsstrategi er det solgt utlån fra Banken. Lån solgt til SpareBank 1 Næringskreditt AS er sikret med pant i

næringseiendom innenfor 60 prosent av takst. Solgte lån er juridisk eid av SpareBank 1 Næringskreditt AS og Banken har, utover retten til å forestå forvaltning og å motta provisjon for dette og rett til å overta helt eller delvis nedskrevne lån, ingen rett til bruk av lånene. Ved utgangen av desember 2016 er bokført verdi av solgte utlån 0,52 mrd kroner (2015 0,54 mrd kroner). Banken forestår forvaltningen av solgte utlån og Banken mottar en provisjon basert på nettoen av avkastningen på utlånene Banken har solgt og kostnadene i selskapet.

De lånene som er solgt til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS er svært godt sikret og har en svært liten tapssannsynlighet. Banken har frem til første kvartal 2015 regnskapsført lånene som er overført til SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS etter reglene om fortsatt involvering. Virkelig verdi av fortsatt involvering ble beregnet og konstatert uvesentlig. Beløpene ble således ikke regnskapsført brutto som eiendel og gjeld i Banken sin balanse.

I første kvartal 2015 ble avtalene mellom Banken, SpareBank 1 Boligkreditt AS og SpareBank 1 Næringskreditt AS endret. De nye avtalene dekker nye lån som selges fra banken og lån som tidligere er solgt fra Banken. De nye avtalene innebærer at Banken har overført praktisk talt alle risikoer og fordeler ved eierskap knyttet til de solgte lånene. Salget er dermed behandlet som et rent salg og lånene er derfor fullt ut fjernet fra Bankens balanse.

NOTE 10 ALDERSFORDELING PÅ FORFALTE, MEN IKKE NEDSKREVNE UTLÅN

(tall i mill kroner)

Tabellen angir forfalte beløp på utlån og overtrekk på kreditt/innskudd fordelt på antall dager etter forfall som ikke skyldes forsinkelser i betalingsformidlingen.

Morbank

2016	Under 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
- Personmarked	1 190	49	4	74	1 317
- Bedriftsmarked	356	26	-	253	635
Sum	1 546	75	4	327	1 952

2015

Utlån til og fordringer på kunder					
- Personmarked	1 095	32	20	92	1 239
- Bedriftsmarked	377	-	-	561	938
Sum	1 472	32	20	654	2 178

Konsern

2016	Under 30 dager	31 - 60 dager	61 - 90 dager	Over 91 dager	Totalt
Utlån til og fordringer på kunder					
- Personmarked	1 347	61	6	89	1 503
- Bedriftsmarked ¹⁾	395	31	3	261	690
Sum	1 742	92	9	350	2 193

2015

Utlån til og fordringer på kunder					
- Personmarked	1 100	36	24	106	1 266
- Bedriftsmarked	419	18	1	594	1 032
Sum	1 519	54	25	701	2 299

NOTE 11 NEDSKRIVNINGER PÅ UTLÅN OG GARANTIER

(tall i mill kroner)

Morbank

	2016			2015		
	Person- marked	Bedrifts- marked	Totalt	Person- marked	Bedrifts- marked	Totalt
Nedskrivninger på utlån og garantier						
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-2	236	234	9	-23	-14
Periodens endring i gruppenedskrivninger	3	144	147	5	130	135
Konstaterte tap på engasjement som tidligere er nedskrevet	31	95	126	10	61	71
Konstaterte tap på engasjement som tidligere ikke er nedskrevet	5	173	178	2	199	201
Periodens endring i nedskrivninger overtatte eiendeler	-	-	-	-	1	1
Amortisert utlån	-1	7	6	-2	9	7
Innbetalinger på tidligere nedskrevne utlån og garantier	-3	-4	-7	-18	-3	-21
Sum nedskrivninger på utlån og garantier	33	651	684	6	374	380
Individuelle nedskrivninger						
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier 1.1.	63	225	288	54	248	302
Konstaterte tap i perioden på utlån og garantier hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	-31	-95	-126	-10	-61	-71
Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	-6	-40	-46	-14	-88	-102
Økning i nedskrivninger på engasjement hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	11	22	33	12	53	65
Amortisert kost	1	-8	-7	-1	-1	-2
Nedskrivninger på engasjement hvor det tidligere år ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	23	357	380	22	74	96
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier 31.12.	61	461	522	63	225	288
Nedskrivninger på grupper av utlån						
Nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier 1.1.	45	406	451	40	276	316
Periodens nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier	2	144	146	5	130	135
Gruppenedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier 31.12.	47	550	597	45	406	451
Nedskrivninger fordelt på sektor og næring						
Jordbruk/skogbruk		0 %	3		0 %	-
Fiske/fiskeoppdrett		0 %	-		0 %	-
Bergverksdrift/utvinning		0 %	-		0 %	-
Industri		1 %	4		2 %	6
Kraft og vannforsyning/bygg og anlegg		1 %	8		3 %	12
Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet		1 %	5		5 %	20
Utenriks sjøfart, rørtransport, øvrig transport		28 %	194		47 %	179
Eiendomsdrift		4 %	30		8 %	31
Tjenesteytende virksomhet		40 %	271		-2 %	-7
Overført fra nedskrivninger på grupper av utlån		21 %	147		36 %	135
Personmarked		3 %	22		1 %	4
Nedskrivninger på utlån og garantier		100 %	684		100 %	380
Misligholdte og tapsutsatte engasjement		2016	2015	2014	2013	2012
Misligholdte engasjement		917	829	395	804	406
Øvrige tapsutsatte engasjement		1 069	493	481	378	641
Totalt tapsutsatte engasjement		1 986	1 322	876	1 182	1 047
Individuelle nedskrivninger på utlån og garantier		-522	-288	-302	-405	-437
Netto tapsutsatte engasjement		1 464	1 034	574	777	610

(fortsettelse av note 11)

Konsern

	2016			2015		
	Person- marked	Bedrifts- marked	Totalt	Person- marked	Bedrifts- marked	Totalt
Nedskrivninger på utlån og garantier						
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	2	275	277	9	-13	-4
Periodens endring i gruppenedskrivninger	6	152	158	8	132	140
Konstaterte tap på engasjement som tidligere er nedskrevet	31	111	142	10	68	78
Konstaterte tap på engasjement som tidligere ikke er nedskrevet	18	190	208	18	205	223
Periodens endring i nedskrivninger overtatte eiendeler	-	-	-	-	1	1
Amortisert utlån	-1	7	6	-2	9	7
Innbetalinger på tidligere nedskrevne utlån og garantier	-8	-5	-13	-22	-4	-26
Sum nedskrivninger på utlån og garantier	48	730	778	21	399	420
Individuelle nedskrivninger						
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier 1.1.	63	255	318	60	262	322
Konstaterte tap i perioden på utlån og garantier hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	-31	-110	-141	-10	-68	-78
Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	-6	-45	-51	-14	-93	-107
Økning i nedskrivninger på engasjement hvor det tidligere er foretatt individuelle nedskrivninger	11	22	33	12	53	65
Amortisert kost	1	-8	-7	-	-2	-2
Nedskrivninger på engasjement hvor det tidligere år ikke er foretatt individuelle nedskrivninger	27	416	443	22	96	117
Individuelle nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier 31.12.	65	530	595	70	248	318
Nedskrivninger på grupper av utlån						
Nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier 1.1.	58	460	518	50	328	378
Periodens nedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier	5	152	158	8	132	140
Gruppenedskrivninger til dekning av tap på utlån og garantier 31.12.	63	612	676	58	460	518
Nedskrivninger fordelt på sektor og næring						
Jordbruk/skogbruk		1 %	4		0 %	2
Fiske/fiskeoppdrett		0 %	-		0 %	-
Bergverksdrift/utvinning		0 %	-		0 %	-
Industri		1 %	10		1 %	3
Kraft og vannforsyning/bygg og anlegg		3 %	21		3 %	13
Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet		1 %	5		6 %	27
Utenriks sjøfart, rørtransport, øvrig transport		25 %	195		43 %	179
Eiendomsdrift		4 %	29		7 %	30
Tjenesteytende virksomhet		41 %	322		2 %	10
Overført fra nedskrivninger på grupper av utlån		20 %	158		33 %	140
Personmarked		4 %	34		4 %	16
Nedskrivninger på utlån og garantier		100 %	778		100 %	420
Misligholdte og tapsutsatte engasjement		2016	2015	2014	2013	2012
Misligholdte engasjement		1 070	853	427	830	460
Øvrige tapsutsatte engasjement		1 141	548	513	439	589
Totalt tapsutsatte engasjement		2 211	1 401	940	1 269	1 049
Individuelle nedskrivninger på utlån og garantier		-595	-318	-322	-446	-424
Netto tapsutsatte engasjement		1 616	1 083	618	823	625

Inntektsførte renter i 2016 på engasjement med nedskrivning pr 31.12.2016 utgjør 60 mill kroner i morbank og 65 mill kroner i konsern.

Virkelig verdi av panteverdier knyttet til utlån og fordringer som er gjenstand for individuell nedskrivning er lik bokført verdi pluss nedskrivningen.

De pantsatte verdiene består av kontanter, verdipapirer, garantibrev og eiendommer.

NOTE 12 KREDITTRISIKOEKSPONERING FOR HVER INTERNE RISIKOKATEGORI

(beløp i mill kroner)

	Gjennomsnittlig usikret eksponering	Totalt engasjement	Gjennomsnittlig usikret eksponering	Totalt engasjement
	2016		2015	
Morbank				
Misligholdssannsynlighet PD ¹⁾				
0,00 - 0,50 %	27,5 %	77 337	18,7 %	88 074
0,50 - 2,50 %	30,0 %	50 721	29,3 %	58 193
2,50 - 5,00 %	33,6 %	13 007	31,6 %	12 763
5,00 - 99,9 %	33,1 %	7 098	29,5 %	8 400
Mislighold og nedskrevet	42,6 %	2 034	47,0 %	1 391
Totalt	29,3 %	150 197	24,1 %	168 821
Konsern				
Misligholdssannsynlighet PD ¹⁾				
0,00 - 0,50 %	22,4 %	104 240	17,4 %	97 124
0,50 - 2,50 %	28,1 %	59 296	28,6 %	63 894
2,50 - 5,00 %	33,3 %	14 244	32,0 %	14 197
5,00 - 99,9 %	32,9 %	8 574	30,0 %	9 290
Mislighold og nedskrevet	42,7 %	2 155	46,5 %	1 485
Totalt	25,8 %	188 509	23,2 %	185 990

¹⁾ PD = Probability of Default (misligholdssannsynlighet)

NOTE 13 MAKSIMAL KREDITTRISIKOEKSPONERING

(tall i mill kroner)

Maksimal eksponering mot kredittrisiko for komponentene i balansen, inkludert derivater.**Eksponeringen er vist brutto før eventuelle pantestillelser og tillatte motregninger.**

Morbank			Konsern	
2015	2016		2016	2015
		Eiendeler		
728	889	Fordringer på sentralbanken	889	728
8 813	10 138	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	4 334	2 984
137 506	120 252	Utlån til og fordringer på kunder	156 372	154 357
20 314	22 042	Sertifikater og obligasjoner	21 024	19 533
6 133	5 057	Derivater	4 315	6 135
173 494	158 378	Sum kreditteksponering balanseposter	186 934	183 737
		Finansielle garantistillelser og lånetilsagn		
11 412	9 759	Garantier kunder	9 835	11 412
-	588	Garantier andre	588	-
5 532	5 371	Ubenyttede kreditter til kredittinstitusjoner	-	-
19 167	19 154	Ubenyttede kreditter til kunder	21 037	19 388
1 723	1 558	Lånetilsagn	1 650	1 807
37 834	36 430	Sum finansielle garantistillelser og lånetilsagn	33 110	32 607
211 328	194 808	Total kredittrisikoeksponering	220 044	216 344

Kredittrisikoeksponering knyttet til finansielle eiendeler fordelt på geografiske områder

Morbank			Konsern	
2015	2016	Bank aktiviteter	2016	2015
134 770	115 881	Rogaland	133 119	135 678
14 891	13 099	Agder-fylkene	16 850	16 474
26 709	24 492	Hordaland	28 992	28 895
3 154	3 115	Utlandet	3 034	3 137
5 357	11 121	Øvrige	12 710	6 492
184 881	167 709	Totalt bank aktiviteter	194 705	190 676
		Markets aktiviteter		
10 546	10 880	Norge	10 091	9 765
9 608	10 886	Europa/Asia	10 657	9 608
160	276	Nord Amerika/Oseania	276	160
20 314	22 042	Totalt markets aktiviteter	21 024	19 533
6 133	5 057	Derivater	4 315	6 135
211 328	194 808	Totalt fordelt på geografiske områder	220 044	216 344

NOTE 14 KREDITTKVALITET PR KLASSE AV FINANSIELLE EIENDELER

(tall i mill kroner)

Kredittkvaliteten av finansielle eiendeler håndteres ved at banken benytter sine interne retningslinjer for kredittrater. Tabellen angir kredittkvaliteten pr klasse av eiendeler for utlånsrelaterte eiendeler i balansen, basert på kunden sin misligholdssannsynlighet i % (probability of default, PD).

Morbank

2016	0,00 - 0,50 %	0,50 - 2,50 %	2,50 - 5,00 %	5,00 - 99,99 %	Mislighold	Ned- skrivninger	Sum
Netto utlån							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	10 138	-	-	-	-	-	10 138
Utlån til og fordringer på kunder							
- Personmarked	46 676	11 569	778	1 310	190	-108	60 415
- Bedriftsmarked	16 172	29 749	8 172	5 536	727	-923	59 433
- Opptjente renter, merverdi fastrente utlån og amortisering etableringsgebyr							404
Sum netto utlån	72 986	41 318	8 950	6 846	917	-1 031	130 390
Finansielle investeringer							
Norske statsobligasjoner	-						-
Noterte obligasjoner og sertifikater	20 364	143	6	88	4	-	20 605
Unoterte obligasjoner og sertifikater	1 303	-	-	3	-	-	1 306
Opptjente renter	129	1	-	1	-	-	131
Sum finansielle investeringer	21 796	144	6	92	4	-	22 042
Sum utlånsrelaterte eiendeler	94 782	41 462	8 956	6 938	921	-1 031	152 432

Morbank

2015	0,00 - 0,50 %	0,50 - 2,50 %	2,50 - 5,00 %	5,00 - 99,99 %	Mislighold	Ned- skrivninger	Sum
Netto utlån							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	8 813	-	-	-	-	-	8 813
Utlån til og fordringer på kunder							
- Personmarked	57 108	15 757	1 079	1 555	220	-98	75 621
- Bedriftsmarked	15 494	31 295	8 763	5 740	609	-638	61 263
- Opptjente renter, merverdi fastrente utlån og amortisering etableringsgebyr							623
Sum netto utlån	81 414	47 052	9 842	7 295	829	-736	146 320
Finansielle investeringer							
Norske statsobligasjoner	-	-	-	-	-	-	-
Noterte obligasjoner og sertifikater	18 726	86	39	202	-	-	19 053
Unoterte obligasjoner og sertifikater	1 128	-	-	-	-	-	1 128
Opptjente renter	-	-	-	-	-	-	133
Sum finansielle investeringer	19 854	86	39	202	-	-	20 314
Sum utlånsrelaterte eiendeler	101 268	47 138	9 881	7 497	829	-736	166 634

(fortsettelse av note 14)

Konsern

2016	0,00 - 0,50 %	0,50 - 2,50 %	2,50 - 5,00 %	5,00 - 99,99 %	Mislighold	Ned-skrivninger	Sum
Netto utlån							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	4 305	-	-	-	-	-	4 305
Utlån til og fordringer på kunder							
- Personmarked	70 606	17 536	1 075	1 741	213	-129	91 042
- Bedriftsmarked	16 770	32 813	9 083	6 524	857	-1 137	64 911
- Opptjente renter, merverdi fastrente utlån og amortisering etableringsgebyr	-	-	-	-	-	-	419
Sum netto utlån	91 681	50 349	10 158	8 265	1 070	-1 266	160 677
Finansielle investeringer							
Norske statsobligasjoner	-	-	-	-	-	-	-
Noterte obligasjoner og sertifikater	19 340	143	6	88	4	-	19 581
Unoterte obligasjoner og sertifikater	1 303	8	-	3	-	-	1 314
Opptjente renter	127	1	-	1	-	-	129
Sum finansielle investeringer	20 770	152	6	92	4	-	21 024
Sum utlånsrelaterte eiendeler	112 451	50 501	10 164	8 357	1 074	-1 266	181 701

Konsern

2015

Netto utlån							
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	2 984	-	-	-	-	-	2 984
Utlån til og fordringer på kunder							
- Personmarked	65 195	18 782	1 279	1 733	240	-110	87 119
- Bedriftsmarked	16 585	33 724	9 940	6 480	613	-723	66 619
- Opptjente renter, merverdi fastrente utlån og amortisering etableringsgebyr	-	-	-	-	-	-	619
Sum netto utlån	84 764	52 506	11 219	8 213	853	-833	157 341
Finansielle investeringer							
Norske statsobligasjoner	-	-	-	-	-	-	-
Noterte obligasjoner og sertifikater	17 944	86	39	202	-	-	18 271
Unoterte obligasjoner og sertifikater	1 128	-	-	-	-	-	1 128
Opptjente renter	-	-	-	-	-	-	133
Sum finansielle investeringer	19 072	86	39	202	-	-	19 533
Sum utlånsrelaterte eiendeler	103 836	52 593	11 258	8 415	853	-833	176 874

Klassifisering av finansielle investeringer:

Obligasjonene allokeres til SpareBank 1 SR-Bank sitt estimat av PD, basert på eksterne ratinger. Dersom et verdipapir har en offisiell rating skal denne benyttes, men i tilfeller hvor offisiell rating ikke eksisterer benyttes eksterne meglers skyggerating som grunnlag for risikoklassifiseringen. Oversikten under illustrerer sammenhengen mellom SpareBank 1 SR-Bank sin PD og Standard & Poor's ratingmatrise (Long-Term Credit Ratings).

Bankens risikoklassifisering	S&P rating
PD 0,00 - 0,50 %	AAA til BBB-
PD 0,50 - 2,50 %	BB+ til BB-
PD 2,50 - 5,00 %	B+
PD 5,00 - 99,99 %	B og lavere

NOTE 15 MARKEDSRISIKO KNYTTET TIL RENTERISIKO

(tall i mill kroner)

Tabellen angir resultateffekten ved et positivt parallellskift i rentekurven på ett prosentpoeng ved utgangen av de to siste årene før skatt dersom samtlige finansielle instrumenter ble vurdert til virkelig verdi.

Morbank			Konsern		
2015	2016		2016	2015	
-21	-28	Sertifikater og obligasjoner	-28	-21	
-13	-21	Fastrenteutlån til kunder	-21	-13	
-86	-58	Øvrige utlån og innskudd	-86	-86	
88	87	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	127	99	
1	-3	Annet	-3	1	
-31	-23	Total renterisiko	-11	-20	
		Løpetidsbånd			
-27	-18	0 - 3 mnd	-6	-16	
-15	-4	3 - 6 mnd	-4	-15	
5	13	6 - 9 mnd	13	5	
8	5	9 - 12 mnd	5	8	
5	-6	12 - 18 mnd	-6	5	
-	-	18 - 24 mnd	-	-	
-7	-13	2 - 10 år	-13	-7	
-	-	10 år +	-	-	
-31	-23	Total renterisiko	-11	-20	
		Valuta			
15	5	NOK	-2	26	
-31	-23	EUR	-4	-31	
-11	-6	USD	-6	-11	
-1	3	CHF	3	-1	
-3	-2	Øvrige	-2	-3	
-31	-23	Total renterisiko	-11	-20	

Renterisiko oppstår ved at konsernet kan ha ulik rentebindingstid på sine eiendeler og forpliktelser. Handelsaktivitetene knyttet til omsetning av renteinstrumenter skal til enhver tid skje innenfor vedtatte rammer og fullmakter. Konsernets rammer definerer kvantitative mål for maksimalt potensielt tap. Den kommersielle risikoen kvantifiseres og overvåkes kontinuerlig.

Konsernets overordnede rammer for renterisiko definerer maksimalt tap ved renteendring på ett prosentpoeng. Maksimum tap ved renteendring på ett prosentpoeng er totalt 85 mill kroner fordelt på 35 mill kroner og 50 mill kroner på totalbalansen for henholdsvis SR-Bank Markets og Treasury.

NOTE 16 MARKEDSRISIKO KNYTTET TIL VALUTARISIKO

(tall i mill kroner)

Tabellen angir netto valutaeksponering medregnet finansielle derivater pr 31.12. beregnet i henhold til kapitalkravsforskriften § 38-3.

Morbank			Konsern		
2015	2016		2016	2015	
		Valuta			
-46	-75	EUR	-75	-46	
4	-	USD	-	4	
-2	-13	CHF	-13	-2	
1	-1	GBP	-1	1	
-48	-1	SEK	-1	-48	
1	1	Øvrige	1	1	
-90	-89	Sum	-89	-90	
2,7	2,7	Resultat effekt ved 3 prosent endring før skatt	2,7	2,7	

Valutarisiko oppstår ved at konsernet har forskjeller mellom eiendeler og forpliktelser i den enkelte valuta. Handelsaktivitetene knyttet til omsetning av valuta skal til enhver tid skje innenfor vedtatte rammer og fullmakter. Konsernets rammer definerer kvantitative mål for maksimal nettoeksponering i valuta, målt i kroner. Den kommersielle risikoen kvantifiseres og overvåkes kontinuerlig.

Konsernet har utarbeidet rammer for nettoeksponeringen i hver enkelt valuta, samt rammer for aggregert netto valutaeksponering (uttrykt som den høyeste av sum lange og korte posisjoner). Overnatten kursrisiko for spothandel i valuta må netto ikke overstige 100 mill kroner pr enkeltvaluta og 175 mill kroner aggregert.

NOTE 17 LIKVIDITETSRISIKO

(tall i mill kroner)

Tabellen angir kontantstrømmer inklusiv kontraktsmessige renteforfall.

Morbank ¹⁾

2016	På fore- spørsel	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	over 5 år	Totalt
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 831	318	-	1 090	-	3 239
Innskudd fra kunder	86 184	-	-	-	-	86 184
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	6 968	1 501	35 164	10 921	54 554
Ansvarlig lånekapital	-	13	123	546	3 139	3 821
Totale forpliktelser	88 015	7 299	1 624	36 800	14 060	147 798

Derivater

Kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	-31 703	-13 906	-36 021	-10 781	-92 411
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn	-	32 046	14 223	38 668	11 530	96 467

2015

Gjeld til kredittinstitusjoner	2 276	1 643	2	1 172	-	5 093
Innskudd fra kunder	89 632	-	-	-	-	89 632
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	2 596	11 713	36 139	14 373	64 821
Ansvarlig lånekapital	-	21	700	550	3 880	5 151
Totale forpliktelser	91 908	4 260	12 415	37 861	18 253	164 697

Derivater

Kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	-25 140	-15 789	-12 249	-4 850	-58 028
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn	-	25 983	16 080	13 850	5 257	61 170

Konsern ¹⁾**2016**

Gjeld til kredittinstitusjoner	1 274	318	-	1 090	-	2 682
Innskudd fra kunder	85 914	-	-	-	-	85 914
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	7 039	1 728	56 247	16 617	81 631
Ansvarlig lånekapital	-	13	123	546	3 139	3 821
Totale forpliktelser	87 188	7 370	1 851	57 883	19 756	174 048

Derivater

Kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	-31 702	-13 852	-24 361	-5 898	-75 813
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn	-	31 991	13 972	25 768	6 301	78 032

2015

Gjeld til kredittinstitusjoner	1 567	1 643	2	1 172	-	4 384
Innskudd fra kunder	89 444	-	-	-	-	89 444
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	-	2 611	11 784	45 793	14 373	74 561
Ansvarlig lånekapital	-	21	700	550	3 880	5 151
Totale forpliktelser	91 011	4 275	12 486	47 515	18 253	173 540

Derivater

Kontraktsmessige kontantstrømmer ut	-	-25 164	-15 860	-22 143	-4 850	-68 017
Kontraktsmessige kontantstrømmer inn	-	25 985	16 109	23 577	5 257	70 928

¹⁾ Se også note 6 finansiell risikostyring.

NOTE 18 FORFALLSANALYSE AV EIENDELER OG GJELD/FORPLIKTELSER

(tall i mill kroner)

Morbank

31.12.2016	På fore- spørse¹⁾	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	over 5 år	Totalt
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanken	190	889	-	-	-	1 079
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	6 476	3 532	-	-	130	10 138
Brutto utlån til kunder	42 997	1 128	4 100	16 684	56 374	121 283
- Individuelle nedskrivninger	-434	-	-	-	-	-434
- Nedskrivninger på grupper av utlån	-597	-	-	-	-	-597
Utlån til kunder	41 966	1 128	4 100	16 684	56 374	120 252
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	129	5 118	1 936	13 488	1 371	22 042
Finansielle derivater	981	387	179	1 901	1 609	5 057
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	433	-	-	-	-	433
Virksomhet som skal selges	22	-	-	-	-	22
Investering i eierinteresser	2 884	-	-	-	-	2 884
Investering i konsernselskaper	3 713	-	-	-	-	3 713
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	354	-	-	-	-	354
Andre eiendeler	344	-	-	-	-	344
Sum eiendeler	57 492	11 054	6 215	32 073	59 484	166 318
Gjeld						
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 823	318	-	1 090	-	3 231
Innskudd fra kunder	86 184	-	-	-	-	86 184
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	636	6 478	913	32 500	12 460	52 987
Finansielle derivater	400	749	211	630	721	2 711
Betalbar skatt	621	-	-	-	-	621
Utsatt skatteforpliktelse	315	-	-	-	-	315
Annen gjeld	1 063	-	-	-	-	1 063
Ansvarlig lånekapital	-	-	-	-	2 646	2 646
Sum gjeld	91 042	7 545	1 124	34 220	15 827	149 758

(fortsettelse av note 18)

Konsern

31.12.2016	På forespørsel¹⁾	Under 3 måneder	3-12 måneder	1 - 5 år	over 5 år	Totalt
Eiendeler						
Kontanter og fordringer på sentralbanken	190	889	-	-	-	1 079
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	802	3 532	-	-	-	4 334
Brutto utlån til kunder	49 766	1 432	5 085	23 254	78 101	157 638
- Individuelle nedskrivninger	-590	-	-	-	-	-590
- Nedskrivninger på grupper av utlån	-676	-	-	-	-	-676
Utlån til kunder	48 500	1 432	5 085	23 254	78 101	156 372
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	129	5 118	1 936	12 637	1 204	21 024
Finansielle derivater	963	387	179	1 515	1 271	4 315
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	596	-	-	-	-	596
Virksomhet som skal selges	22	-	-	-	-	22
Investering i eierinteresser	4 460	-	-	-	-	4 460
Investering i konsernselskaper	-	-	-	-	-	-
Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	584	-	-	-	-	584
Andre eiendeler	622	-	-	-	-	622
Sum eiendeler	56 868	11 358	7 200	37 406	80 576	193 408
Gjeld						
Gjeld til kredittinstitusjoner	1 266	318	-	1 090	-	2 674
Innskudd fra kunder	85 914	-	-	-	-	85 914
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	636	6 478	973	53 134	17 962	79 183
Finansielle derivater	363	749	210	558	635	2 515
Betalbar skatt	681	-	-	-	-	681
Utsatt skatteforpliktelse	360	-	-	-	-	360
Annen gjeld	1 147	-	-	-	-	1 147
Ansvarlig lånekapital	-	-	-	-	2 646	2 646
Sum gjeld	90 367	7 545	1 183	54 782	21 243	175 120

¹⁾ Kasse-, drifts- og brukskreditter (inkludert flexilån) og opptjente renter er inkludert i intervallet "På forespørsel".

Innskudd og gjeld er for presentasjonsformål lagt i kolonne på forespørsel.

Innskudd, med unntak av fastrenteinnskudd, er lagt i kolonne på forespørsel men det forventes ikke at alle innskudd må gjøres opp innen kort tid.

NOTE 19 NETTO RENTEINNTEKTER

(tall i mill kroner)

Morbank						Konsern						
2015			2016			2016			2015			
Vurdert til virkelig verdi	Vurdert til amortisert kost	Totalt	Vurdert til virkelig verdi	Vurdert til amortisert kost	Totalt	Totalt	Vurdert til amortisert kost	Vurdert til virkelig verdi	Totalt	Vurdert til amortisert kost	Vurdert til virkelig verdi	
Renteinntekter												
-	197	197	-	178	178	Renter av fordringer på kredittinstitusjoner	38	38	-	50	50	-
422	4 370	4 792	371	3 813	4 184	Renter av utlån til kunder	5 035	4 664	371	5 298	4 876	422
407	-	407	418	28	446	Renter av sertifikater og obligasjoner	425	28	397	402	-	402
-	3	3	-	60	60	Renter på nedskrevne utlån	65	65	-	2	2	-
829	4 570	5 399	789	4 079	4 868	Sum renteinntekter	5 563	4 795	768	5 752	4 928	824
Rentekostnader												
549	42	591	640	40	680	Renter på gjeld til kredittinstitusjoner	678	38	640	586	40	546
-	1 355	1 355	-	843	843	Renter på innskudd fra kunder	839	839	-	1 350	1 350	-
-474	1 442	968	-551	1 229	678	Renter på utstedte verdipapirer	969	1 561	-592	1 024	1 504	-480
-23	160	137	-34	163	129	Renter på ansvarlig lånekapital	129	163	-34	137	160	-23
-	62	62	-	77	77	Avgift til Bankenes sikringsfond	77	77	-	62	62	-
52	3 061	3 113	55	2 352	2 407	Sum rentekostnader	2 692	2 678	14	3 159	3 116	43
777	1 509	2 286	734	1 727	2 461	Netto renteinntekter	2 871	2 117	754	2 593	1 812	781

NOTE 20 NETTO PROVISJONS- OG ANDRE INNTEKTER

(tall i mill kroner)

Morbank			Konsern		
2015	2016		2016	2015	
134	118	Garantiprovisjon	114	128	
10	8	Interbankprovisjon	8	10	
18	17	Verdipapirromsetning	17	18	
-	-	Forvaltning	85	92	
124	126	Formidlingsprovisjon	86	82	
258	164	Provisjon fra kredittforetak	149	258	
291	309	Betalingsformidling	308	290	
187	194	Forsikringstjenester	198	191	
104	118	Andre provisjonsinntekter	198	153	
-	-	Eiendomsomsetning	348	383	
1 126	1 054	Sum provisjonsinntekter	1 511	1 605	
7	4	Interbankprovisjon	4	7	
60	61	Betalingsformidling	61	60	
3	3	Andre provisjonskostnader	7	11	
70	68	Sum provisjonskostnader	72	78	
6	5	Driftsinntekter fast eiendom	4	5	
-	-	Andre driftsinntekter	-	-	
6	5	Sum andre driftsinntekter	4	5	
1 062	991	Netto provisjons- og andre inntekter	1 443	1 532	

NOTE 21 NETTO INNTEKTER/TAP FRA FINANSIELLE INSTRUMENTER

(tall i mill kroner)

Morbank			Konsern	
2015	2016		2016	2015
-79	8	Netto gevinst/tap på egenkapitalinstrumenter	51	-39
-274	-146	Netto gevinst/tap for obligasjoner og sertifikater	-156	-275
91	158	Netto derivater; obligasjoner og sertifikater	158	91
-66	2	Netto motpartsrisiko derivater, inkludert CVA	2	-66
-35	-25	Netto derivater fastrente	-24	-35
-	12	Netto derivater; gjeld	7	-3
85	12	Netto derivater; basis swap spread	-15	88
105	124	Netto gevinst valuta	137	104
-173	145	Netto inntekter/tap fra finansielle instrumenter	160	-135

NOTE 22 GODTGJØRELSESERKLÆRING, PERSONALKOSTNADER OG YTELSE TIL LEDENDE ANSATTE OG TILLITSVALGTE

Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte

SpareBank 1 SR-Bank ASA sin godtgjørelsespolitikk

SpareBank 1 SR-Bank ASA har en etablert godtgjørelsesordning som gjelder alle ansatte. Retningslinjene omfatter fastlønn, variabel godtgjørelse og ansattgoder (pensjon, forsikringer og øvrige ansattgoder).

Konsernets godtgjørelsesordning skal:

- være i samsvar med konsernets overordnede mål, risikotoleranse og langsiktige interesser
- bidra til å fremme og gi incentiver til god styring av og kontroll med konsernets risiko
- motvirke for høy eller uønsket risikotaking
- bidra til å unngå interessekonflikter
- være i samsvar med Finansforetaksforskriften kap. 15

Den samlede godtgjørelsen skal være konkurransedyktig, men ikke lønnsledende. Den skal sikre at konsernet over tid tiltrekker, utvikler og beholder dyktige medarbeidere. Ordningen skal sikre en belønningsmodell som oppleves rettferdig, forutsigbar, framtidsrettet og motiverende.

Beslutningsprosess

Styret i SpareBank 1 SR-Bank ASA har opprettet et godtgjørelsesutvalg som består av tre styremedlemmer hvorav den ene er ansattrepresentant.

Godtgjørelsesutvalget skal forberede saker for styret og har i hovedsak ansvar for å:

- Årlig vurdere og foreslå total lønn og annen godtgjørelse for administrerende direktør
- Årlig behandle forslag til konsernmålekort (administrerende direktørs målekort)
- Årlig behandle konsernets godtgjørelsesordning, inkludert strategi og hovedprinsipper for variabel godtgjørelse
- Være rådgiver for administrerende direktør vedrørende saker om lønn og annen godtgjørelse og andre vesentlige personalrelaterte forhold for konsernets ledende ansatte
- Påse at praktiseringen av konsernets godtgjørelsesordninger årlig blir gjennomgått av en uavhengig kontrollfunksjon
- Forberede erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte (jfr. allmennaksjeloven § 6-16 a)
- Vurdere andre forhold som bestemt av styret og/eller godtgjørelsesutvalget
- Gjennomgå andre personalpolitiske saker angående konsernets godtgjørelsesordning som kan antas å innebære vesentlig renommérisiko

Veiledende retningslinjer for det kommende regnskapsåret

Godtgjørelse til administrerende direktør

Den samlede godtgjørelse til administrerende direktør består av fastlønn (hovedelement), variabel godtgjørelse, naturalytelser og pensjons- og forsikringsordninger. Administrerende direktørs fastlønn og variabel godtgjørelse fastsettes årlig av styret etter innstilling fra godtgjørelsesutvalget. Vurderingen tar utgangspunkt i oppnådde resultater på definerte målområder, individuelle prestasjoner samt lønnsutviklingen i sammenlignbare stillinger.

Variabel godtgjørelse kan opptjenes årlig, men skal være basert på oppnådde mål siste to år. Administrerende direktør kan motta konsernbonus på lik linje med øvrige ansatte i konsernet. Eventuell variabel godtgjørelse, inkludert konsernbonus, kan utgjøre inntil 25 prosent av fast lønn inkludert feriepenger. Det tildeles ikke resultatbaserte ytelser utover nevnte ordninger. Variabel lønn inngår ikke i pensjonsgrunnlaget. Det kan ikke tildeles variabel lønn til administrerende direktør dersom det ikke utbetales konsernbonus.

Halvparten av den variable godtgjørelsen, med unntak av konsernbonus, gis i form av aksjer i SpareBank 1 SR-Bank ASA, hvor 1/3 av aksjene tildeles hvert av de kommende tre år. Den delen av den variable godtgjørelsen som utbetales i aksjer, kan reduseres dersom etterfølgende resultater og utvikling tilsier at den ble basert på uriktige forutsetninger.

Administrerende direktør kan i tillegg gis naturalytelser i den grad ytelsene har tilknytning til administrerende direktørs funksjon i konsernet og er i tråd med markedsmessig praksis for øvrig.

Der er inngått livsvarig pensjonsavtale med administrerende direktør hvor pensjonsalder er ved utgangen av det året administrerende direktør fyller 64 år. Årlig driftspensjon frem til fylte 67 år utgjør 67 prosent av pensjonsgivende lønn. Fra fylte 67 år gis en tilleggspensjon som sammen med øvrige pensjonsrettigheter skal utgjøre 67 prosent av pensjonsgivende lønn, gitt full opptjening.

Administrerende direktør har ingen avtale om etterlønn ved fratredelse før oppnådd pensjonsalder.

Godtgjørelse til øvrige ledende ansatte

Administrerende direktør fastsetter godtgjørelse til ledende ansatte etter rammer drøftet med godtgjørelsesutvalget og basert på retningslinjer vedtatt av styret.

Godtgjørelsen fastsettes etter vurdering av prestasjon samt vilkår i markedet for de ulike områdene og skal fremme gode prestasjoner og sikre at konsernet når strategiske mål. Fastsettelsen av godtgjørelsen skal ikke skade konsernets omdømme eller være markedsledende. Godtgjørelsen bør sikre at konsernet har evne til å tiltrekke og beholde ledende ansatte med ønsket kompetanse og erfaring.

Variabel godtgjørelse fastsettes på bakgrunn av konsernet sin oppnådde egenkapitalavkastning og for øvrig fastsatte mål i balansert målekort. Dette vil være en kombinasjon av kvantitativ oppnåelse av fastsatte resultatmål og en kvalitativ helhetlig vurdering av hvordan

(fortsettelse av note 22)

målene er oppnådd. Variabel godtgjørelse kan opptjenes årlig, men skal være basert på oppnådde mål siste to år. Ledende ansatte kan motta konsernbonus på lik linje med øvrige ansatte i konsernet. Eventuell variabel godtgjørelse, inkludert konsernbonus, kan utgjøre inntil 25 prosent av fast lønn inkludert feriepengene. Det kan ikke tildeles variabel godtgjørelse dersom det ikke utbetales konsernbonus. Det tildeles ikke resultatbaserte ytelser utover nevnte ordninger. Variabel godtgjørelse inngår ikke i pensjonsgrunnlaget. Konserndirektør risikostyring og compliance og konserndirektør Organisasjon og HR mottar ikke variabel godtgjørelse utover konsernbonus.

Halvparten av den variable godtgjørelsen, med unntak av konsernbonusen, gis i form av aksjer i SpareBank 1 SR-Bank ASA, hvor 1/3 av aksjene tildeles hvert av de kommende tre år. Den delen av den variable godtgjørelsen som utbetales i aksjer kan reduseres dersom etterfølgende resultater og utvikling tilsier at den ble basert på uriktige forutsetninger. Naturalytelser kan tilbys ledende ansatte i den grad ytelsene har en tilknytning til den enkeltes funksjon i konsernet og er i tråd med markedsmessig praksis for øvrig.

Pensjonsordning skal ses i sammenheng med øvrig godtgjørelse og skal gi konkurransedyktige betingelser. Medlemmer av konsernledelsen har en pensjonsalder på 62 år, med unntak av de to siste ansatte konsernmedlemmene som har en pensjonsalder på 70 år. Konsernledelsen, med unntak av de to siste ansatte, har fra fylte 67 år en tilleggspensjon som sammen med pensjon fra SpareBank 1 SR-Banks pensjonsordning, pensjon fra tidligere arbeidsgiver, pensjon fra folketrygden og AFP skal utgjøre 70 prosent av pensjonsgivende lønn, gitt full opptjening. Ordningen ble endret for nye konsernmedlemmer fra og med 2011. Det vil si at for medlemmer av konsernledelsen som er ansatt etter dette tidspunkt, er pensjonsgrunnlaget begrenset til 12 G. SpareBank 1 SR-Bank har en innskuddsbasert pensjonsordning med innskuddssatser på 7 prosent av pensjonsgrunnlag inntil 7,1G, og 22 prosent av pensjonsgrunnlag mellom 7,1G og 12G. De ansatte i konsernledelsen som har pensjonsalder på 62 år, har fra fylte 62 år til fylte 67 år rett på en pensjon tilsvarende 70 prosent av pensjonsgivende lønn i form av driftspensjon.

Ingen ledende ansatte har avtale om etterlønn ved fratredelse før oppnådd pensjonsalder.

Godtgjørelse til ledende ansatte med kontrolloppgaver

Godtgjørelse til ledende ansatte med kontrolloppgaver skal være uavhengig av resultatet i virksomheten de kontrollerer.

Ansatte med kontrolloppgaver mottar ikke variabel godtgjørelse utover konsernbonus.

Godtgjørelse til tillitsvalgte samt øvrige ansatte med tilsvarende godtgjørelse som ledende ansatte

Godtgjørelse vil følge ovennevnte retningslinjer for ledende ansatte.

Konsernbonus

Konsernet har en konsernbonusordning som omfatter samtlige ansatte i konsernet. Konsernbonusen fastsettes som en lik prosent av fast lønn, og kan maksimalt utgjøre 1,5 månedslønn. Konsernbonusen fastsettes av styret i forhold til oppnådde finansielle mål. Konsernbonusen utbetales i sin helhet som kontanter.

Bindende retningslinjer for aksjer, tegningsretter, opsjoner med videre for det kommende regnskapsåret

Administrerende direktør og ledende ansatte gis, på lik linje med øvrige ansatte i konsernet, adgang til å delta i rettede emisjoner/ aksjespareprogram mot konsernets ansatte.

Av variabel godtgjørelse opptjent i 2016 for administrerende direktør og andre ansatte som er omfattet av forskrift om godtgjørelse i finansinstitusjoner, vil halvparten av variabel godtgjørelse, med unntak for konsernbonusen, gis i form av et løfte om aksjer i SpareBank 1 SR-Bank ASA. Aksjene tildeles med en tredjedel hvert av de kommende tre år.

Redegjørelse for lederlønnspolitikken i foregående regnskapsår

Styret bekrefter at retningslinjene om lederlønn for 2016 gitt i fjorårets erklæring er blitt fulgt.

(fortsettelse av note 22)

Personalkostnader

(tall i mill kroner)

Morbank			Konsern	
2015	2016		2016	2015
632	634	Lønn	874	851
-102	85	Pensjonskostnader ^(note 24)	104	-95
91	93	Sosiale kostnader	132	128
48	42	Øvrige personalkostnader	56	61
669	854	Sum personalkostnader	1 166	945
945	912	Gjennomsnittlig antall ansatte	1 258	1 233
870	820	Antall årsverk pr 31.12.	1 127	1 161
937	894	Antall ansatte pr 31.12.	1 234	1 249
124 581	126 328	Utestående antall aksjer fra bonusaksjeprogram	132 150	131 098
-	-	Utestående fondsobligasjoner fra bonusprogram	250	288

Ytelser til konsernledelsen

(beløp i tusen kroner)

2016		Lønn ¹⁾	Andre godtgjørelser ¹⁾	Opptjent bonus inneværende år ¹⁾	Sum ytelser	Opptjente pensjonsrettigheter	Pensjonskostnad	Lån	Antall aksjer ³⁾	Utestående antall aksjer fra bonusaksjeprogram
Inge Reinertsen	Konserndirektør økonomi og finans	2 084	273	283	2 640	11 136	750	7 820	77 093	6 565
Tore Medhus	Konserndirektør bedriftsmarked	2 085	201	283	2 569	16 089	728	2 653	42 705	6 570
Jan Friestad	Konserndirektør personmarked	2 051	257	278	2 586	3 869	146	8 433	34 512	6 432
Glenn Sæther	Konserndirektør forretningsstøtte og utvikling	1 783	192	242	2 217	7 394	977	4 403	17 024	5 590
Thor-Christian Haugland	Konserndirektør kommunikasjon	1 519	182	207	1 908	9 513	559	3 089	16 019	4 782
Frode Bø ²⁾	Konserndirektør risikostyring og compliance	1 828	303	5	2 136	11 902	781	40	17 242	-
Inglen Haugland ²⁾	Konserndirektør organisasjon og HR	1 580	406	5	1 992	5 119	146	3 017	25 301	-
2015										
Arne Austreid	Administrerende direktør	3 427	143	659	4 230	9 668	2 057	1 034	73 662	9 169
Inge Reinertsen	Konserndirektør økonomi og finans	2 062	279	306	2 647	10 054	763	7 930	63 837	6 090
Tore Medhus	Konserndirektør bedriftsmarked	2 063	248	306	2 617	15 054	755	5 780	35 438	6 105
Jan Friestad	Konserndirektør personmarked	2 028	232	301	2 561	3 718	163	8 722	31 372	5 900
Glenn Sæther	Konserndirektør forretningsstøtte og utvikling	1 763	193	261	2 217	6 455	1 075	4 575	14 649	5 137
Thor-Christian Haugland	Konserndirektør kommunikasjon	1 503	181	223	1 907	8 843	661	2 920	13 648	4 435
Frode Bø ²⁾	Konserndirektør risikostyring og compliance	1 760	314	21	2 094	10 942	728	-	16 268	865
Inglen Haugland ²⁾ (fra 1.2.2015)	Konserndirektør organisasjon og HR	1 419	178	18	1 615	4 928	179	3 325	25 301	-
Wenche Drønen										
Christenssen ²⁾ (til 31.1.2015)	Konserndirektør organisasjon og HR	115	30		145					

For ytterligere opplysninger om godtgjørelse til ledende ansatte vises til styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte.

¹⁾ Ytelser er kostnadsført inneværende år.

²⁾ Ansatte med kontrolloppgaver mottar ikke variabel godtgjørelse utover konsernbonus.

³⁾ Antall aksjer vedkommende eier i SpareBank 1 SR-Bank pr 31.12. Det er også tatt med aksjer tilhørende den nærmeste familie og kjente selskap der vedkommende har avgjørende innflytelse, jfr Aksjeloven § 1-2.

(fortsettelse av note 22)

Ytelser til styret og kontrollkomite

(beløp i tusen kroner)

		Honorar	Andre godtgjørelser	Lån	Antall aksjer ⁴⁾
2016					
Dag Mejdell ^(fra 09.06.2016)	Styreleder	213	28		14 899
Ingvald Løyning ^(til 09.06.2016)	Styreleder	213			
Kate Henriksen	Styremedlem	225	41		
Jorunn Johanne Sæthre ^(fra 09.06.2016)	Styremedlem	113	18		
Birthe Cecilie Lepsøe	Styremedlem	225	85		
Erling Øverland ⁵⁾ ^(til 09.06.2016)	Styremedlem	113	35		
Odd Torland	Styremedlem	225	39		
Siv Juvik Tveitnes ^(til 09.06.2016)	Styremedlem	113	17		
Tor Dahle ⁵⁾	Styremedlem	225	1 181	4 135	72 456 358
Sally Lund-Andersen	Styremedlem (ansattrepresentant)	225	839	3 157	941
Oddvar Rettedal ^(til 09.06.2016)	Styremedlem (ansattrepresentant)	113	944		
Kristian Kristensen ^(fra 09.06.2016)	Styremedlem (ansattrepresentant)	125	650	3 114	3 020
2015					
Ingvald Løyning	Styreleder	413	-	-	41 052
Kate Henriksen ^(fra 4.6.2015)	Styremedlem	113	18	-	-
Gunn-Jane Håland ^(til 4.6.2015)	Styremedlem	100	22	-	-
Birthe Cecilie Lepsøe	Styremedlem	213	85	-	-
Erling Øverland ⁵⁾	Styremedlem	213	70	-	28 935
Odd Torland	Styremedlem	213	33	-	-
Siv Juvik Tveitnes	Styremedlem	213	46	-	-
Tor Dahle ⁵⁾	Styremedlem	213	1 197	1 810	72 462 443
Sally Lund-Andersen	Styremedlem (ansattrepresentant)	213	840	3 269	941
Oddvar Rettedal	Styremedlem (ansattrepresentant)	213	940	833	8 313
Odd Jo Forsell	Leder kontrollkomiteen ⁶⁾	140	-	2 841	-
Vigdís Wiik Jacobsen	Medlem kontrollkomiteen	90	-	-	18 581
Egil Fjogstad	Medlem kontrollkomiteen	90	-	-	2 565 000

⁴⁾ Antall aksjer vedkommende eier i SpareBank 1 SR-Bank pr 31.12. Det er også tatt med aksjer tilhørende den nærmeste familie og kjente selskap der vedkommende har avgjørende innflytelse, jfr Aksjeloven § 1-2. I tillegg er det tatt med aksjer fra den institusjonen som vedkommende tillitsmann er valgt på vegne av.

⁵⁾ Erling Øverland var styremedlem og Tor Dahle er daglig leder i Sparebankstiftelsen SR-Bank

⁶⁾ Kontrollkomiteen ble avviklet med virkning fra 01.01.2016.

NOTE 23 ANDRE DRIFTSKOSTNADER

(tall i mill kroner)

Morbank			Konsern	
2015	2016		2016	2015
284	300	IT kostnader	321	301
69	57	Markedsføring	74	90
69	54	Øvrige administrasjonskostnader	69	89
72	70	Avskrivninger (note 30 og 31)	75	77
8	5	Nedskrivninger (note 30 og 31)	5	8
38	32	Driftskostnader faste eiendommer	35	41
69	68	Leie lokaler	89	88
47	51	Eksterne honorarer	75	71
53	43	Andre driftskostnader	123	153
709	680	Sum andre driftskostnader	866	918

Godtgjørelse til ekstern revisor - spesifisering av revisjonshonorar.

(tall i tusen kroner)

1 824	2 478	Lovpålagt revisjon	4 755	3 917
52	414	Skatterådgivning ¹⁾	682	251
217	412	Andre attestasjonstjenester	1 003	514
600	195	Andre tjenester utenfor revisjon ¹⁾	387	1 146
2 693	3 499	Sum	6 827	5 828
-	385	¹⁾ Honorar til Advokatfirmaet PricewaterhouseCoopers som inngår i skatterådgivning og andre tjenester utenfor revisjonen	469	262

Alle beløp er inklusive merverdiavgift

NOTE 24 PENSJONER

SpareBank 1 SR-Bank konsernet har pr 31.12.2016 innskuddspensjon og ytelsebasert pensjon for sine ansatte. Selskapets og konsernets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Ytelsespensjonsordningene for SpareBank 1 SR-Bank ASA, SR-Forvaltning AS og SR-Finans AS var frem til 31.12.2015 dekket av konsernets pensjonskasse.

Det ble i styremøte i juni 2015 besluttet at ansatte som var i ytelsesordningen i konsernet sin pensjonskasse måtte gå over til innskuddsbasert pensjonsordning fra 1.1.2016. Ved overgang til innskuddsbasert pensjonsordning fra 1.1.2016 fikk ansatte som var med i ytelsesordningen fripolise på opptjente rettigheter fra ytelsesordningen. Endringen medførte reduksjon i pensjonsforpliktelsen. Effekten som ble tatt inn i regnskapet i 3. og 4. kvartal 2015 var:

Morbank	2015	4. kv. 2015	3. kv. 2015
Avkortning og oppgjør ført mot resultatet	-213	-153	-60
Konsern	2015	4. kv. 2015	3. kv. 2015
Avkortning og oppgjør ført mot resultatet	-226	-163	-63

Fripoliser forvaltes av pensjonskassen som fra 1.1.2016 ble en fripolisekasse. Det er opprettet en rammeavtale mellom SpareBank 1 SR-Bank og pensjonskassen som blant annet omhandler finansiering, kapitalforvaltning mv. På grunn av ansvaret SpareBank 1 SR-Bank ASA fremdeles har, vil fremtidig forpliktelse måtte innarbeides i regnskapet. Styret i pensjonskassen skal være sammensatt av representanter fra konsernet og deltakere i pensjonsordningene i henhold til vedtektene i pensjonskassen.

I tillegg til pensjonsforpliktelsene knyttet til fripoliser som forvaltes gjennom pensjonskassen, har konsernet udekkede pensjonsforpliktelse. Forpliktelsene gjelder personer som ikke var innmeldt i pensjonskassen, tilleggspensjoner utover 12 G, ordinære førtidspensjoner og førtidspensjoner etter AFP (Avtalefestet pensjon).

AFP-ordningen, som gjelder fra og med 1.1.2011, er å anse som en ytelsesbasert flerforetaksordning, men regnskapsføres som en innskuddsordning fram til det foreligger pålitelig og tilstrekkelig informasjon slik at banken og konsernet kan regnskapsføre sin proporsjonale andel av pensjonskostnad, pensjonsforpliktelse og pensjonsmidler i ordningen. Bankens og konsernets forpliktelse er dermed ikke balanseført som gjeld pr. 31.12.2016.

(fortsettelse av note 24)

Følgende økonomiske forutsetninger er lagt til grunn for beregning av pensjonsforpliktelsene:

	2016	2015
Diskonteringsrente	2,60 %	2,70 %
Forventet avkastning på midlene	2,60 %	2,70 %
Framtidig lønnsutvikling	2,50 %	2,50 %
G-regulering	2,25 %	2,25 %
Pensjonsregulering	2,00 %	2,00 %
Fripliseregulering	1,60 %	1,60 %
Arbeidsgiveravgift/finansskatt	19,10 %	14,10 %
Frivillig avgang før 45 år - usikret ordning	5,00 %	5,00 %
Frivillig avgang etter 45 år - usikret ordning	2,00 %	2,00 %
Gjenværende gjennomsnittlig opptjeningstid (i antall år) for medlemmene av usikret ytelsesplanen er beregnet til ca.	8,73	9,36
Gjennomsnittlig forventet levetid (i antall år) for en person som på balansedagen fyller 65 år er som følger:		
Mann	21,30	21,24
Kvinne	24,50	24,40
Gjennomsnittlig forventet levetid (i antall år) for en person som 20 år etter balansedagen fyller 65 år er som følger:		
Mann	23,10	23,04
Kvinne	26,40	26,32
Dødelighetsgrunnlag som er justert for startdødelighet og dødelighetsnedgang	K2013BE	K2013BE

Pensjonsforpliktelsen beregnes årlig av en uavhengig aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode. Nåverdien av de definerte ytelsene bestemmes ved å diskontere estimerte framtidige utbetalinger med en diskonteringsrente med utgangspunkt i renten på en obligasjon utstedt av et selskap med høy kredittverdighet (foretaksobligasjonsrente eller OMF renten) i den samme valuta og med løpetid som er tilnærmet den samme som løpetiden for den relaterte pensjonsforpliktelsen. Bruk av foretaksobligasjonsrente som utgangspunkt for diskonteringsrenten krever at det finnes foretaksobligasjoner med lang løpetid og høy kvalitet i samme valuta, og at det er et dypt marked for slike obligasjoner. Markedsaktører har fremholdt at OMF-markedet er tilstrekkelig dypt og at prisingen i markedet er pålitelig. Analyser utført av aktuar Gabler AS samt bankens egen analyse hensyntatt rentebytteavtaler underbygger at det finnes et dypt og likvid marked for foretaksobligasjoner med høy kredittverdighet, konsentrert til OMF ("obligasjoner med fortrinnsrett"). Det norske markedet for OMF har blitt mer velutviklet etter finanskrisen og har høy kredittrating. Banken og konsernet har derfor valgt å legge til grunn OMF renten som diskonteringsrente for beregning av pensjonsforpliktelse.

(fortsettelse av note 24)

(tall i mill kroner)

Morbank			Konsern	
2015	2016		2016	2015
		Balansført forpliktelse		
78	193	Pensjonsytelser - sikret ordning	211	94
160	158	Pensjonsytelser - usikret ordning	167	169
238	351	Sum balansført forpliktelse	378	263
		Kostnad belastet resultatregnskapet		
-135	10	Pensjonsytelser - sikret ordning	11	-143
11	12	Pensjonsytelser - usikret ordning	12	12
-124	22	Sum kostnad belastet resultatregnskapet	23	-131
		Pensjonsforpliktelse i ytelsesbaserte pensjonsordninger		
1 740	1 439	Nåverdi pensjonsforpliktelse 1.1.	1 520	1 838
67	6	Pensjon opptjent i perioden	7	71
42	35	Rentekostnad påløpt pensjonsforpliktelse	37	44
		Virkning av rekalkulering:		
-160	32	- Endring i finansielle forutsetninger	34	-169
-11	-27	- Erfaringsavvik	-29	-13
-52	-45	Utbetaling/utløsning fra fond	-48	-53
-187		Avkortning		-198
1 439	1 440	Nåverdi pensjonsforpliktelse 31.12.	1 521	1 520
1 299	1 308	herav fondsbaserte	1 381	1 372
140	132	herav ikke fondsbaserte	140	148
		Pensjonsmidler		
1 192	1 230	Pensjonsmidler 1.1.	1 290	1 247
31	27	Renteinntekt	28	32
-7	-37	Faktisk avkastning midler ift resultatført renteinntekt	-36	-7
66	6	Innbetaling fra arbeidsgiver	6	71
-52	-45	Utbetaling/utløsning fra fond	-47	-53
-	-36	Overført fra premiefond til innskuddsfond	-37	-
1 230	1 145	Pensjonsmidler 31.12.	1 204	1 290
		Netto pensjonsforpliktelse i balansen		
1 439	1 440	Nåverdi pensjonsforpliktelse 31.12.	1 521	1 520
1 230	1 145	Pensjonsmidler 31.12.	1 204	1 290
209	295	Netto pensjonsforpliktelse 31.12.	317	230
29	56	Arbeidsgiveravgift	61	33
238	351	Netto pensjonsforpliktelse i balansen	378	263
		Periodens pensjonskostnad		
67	6	Ytelsesbasert pensjon opptjent i perioden	7	71
42	35	Rentekostnad påløpt pensjonsforpliktelse	37	44
-31	-27	Renteinntekt	-28	-32
-213	-	Avkortning og oppgjør	-	-226
-135	14	Netto ytelsesbasert pensjonskostnad uten arbeidsgiveravgift	16	-143
11	8	Periodisert arbeidsgiveravgift	7	12
-124	22	Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad	23	-131
22	63	Innskuddsbasert pensjonskostnad og fellesordning AFP	81	36
-102	85	Periodens pensjonskostnad innregnet i resultatregnskapet	104	-95

(fortsettelse av note 24)

Sammensetning av pensjonsmidler i konsernet	2016	2015
Eiendom	6	14
- herav brukt av banken	-	-
Aksjer	309	261
Andre eiendeler	889	1 015
Sum pensjonsmidler	1 204	1 290

Utvikling siste fem år i ytelsesbasert pensjonsordning for konsernet	2016	2015	2014	2013	2012
Nåverdi pensjonsforpliktelse 31.12.	1 521	1 520	1 838	1 360	1 203
Pensjonsmidler 31.12.	1 204	1 290	1 247	1 148	1 049
Netto underskudd	317	230	591	212	154

Sensitiviteten i beregningene av pensjonsforpliktelsen ved endring i vektet forutsetning er som følger:

	Endring i forutsetning	Påvirkning på pensjonsforpliktelsen	
		Endring i forpliktelse	Endring i forpliktelse
Diskonteringsrente	+/- 0,50%	-8,8 %	10,1 %
Lønnsvekst	+/- 0,50%	0,4 %	-0,4 %
Pensjonsvekst	+/-0,25%	4,8 %	-4,5 %
Forventet levetid	1 år	4,1 %	-4,1 %

Sensitivitetsanalysen over er basert på endring i en av forutsetningene, gitt at alle andre forutsetninger holdes konstante. I praksis vil dette neppe skje, og endringer i noen av forutsetningene kan samvariere. Sensitivitetsberegning er utført ved bruk av samme metode som aktuarberegningen for beregning av pensjonsforpliktelsen i balansen.

NOTE 25 SKATT (tall i mill kroner)

Morbank			Konsern	
2015	2016		2016	2015
1 962	2 264	Driftsresultat før skatt	2 116	2 146
-455	-865	Permanente forskjeller ¹⁾	-472	-390
-122	-9	Konsernbidrag	-	-
444	941	Endring i midlertidige forskjeller	935	412
187	145	Endring i midlertidige forskjeller ført direkte mot egenkapitalen	145	193
2 016	2 476	Årets skattegrunnlag/skattepliktige inntekt	2 724	2 361
544	619	Herav betalbar skatt 25% (27%)	681	637
33	2	Skatteeffekt konsernbidrag	-	-
-170	-279	Endring utsatt skatt	-279	-163
-68	-	Endring utsatt skatt fra 27% til 25%	-	-77
1	1	For mye/lite betalbar skatt avsatt tidligere år	1	3
340	343	Sum skattekostnad	403	400
		Forklaring til hvorfor årets skattekostnad ikke utgjør 25 % av resultat før skatt		
530	566	25% (27%) skatt av resultat før skatt	529	579
-123	-216	25% (27%) skatt av permanente forskjeller ¹⁾	-118	-105
-	2	Endring utsatt fra tidligere år	1	-
-	-10	Endring utsatt skatt ved uttak fra pensjonsfond	-10	-
-68	-	Endring utsatt skatt fra 27 % til 25 % på midlertidige forskjeller	-	-77
1	1	For mye/lite avsatt betalbar skatt tidligere år	1	3
340	343	Beregnet skattekostnad	403	400
		Utsatt skattefordel		
-117	-146	- utsatt skattefordel som reverserer om mer enn 12 mnd	-169	-132
-7	-2	- utsatt skattefordel som reverserer innen 12 mnd	-3	-7
-124	-147	Sum utsatt skattefordel	-172	-139
		Utsatt skatt		
736	462	- utsatt skatt som reverserer om mer enn 12 mnd	532	793
31	2	- utsatt skatt som reverserer innen 12 mnd	-	-
767	465	Sum utsatt skatt	532	793
643	317	Netto utsatt skatt/utsatt skattefordel	360	654
		Endring utsatt skatt		
-212	-326	Årets endring utsatt skatt i balansen	-294	-167
42	32	Endring utsatt skatt på konsernbidrag i balansen	-	-
-68	-	Endring utsatt skatt fra 27% til 25% i balansen	-	-73
68	15	Endring i utsatt skatt som ikke føres over resultatregnskapet	15	77
-170	-279	Endring i utsatt skatt som føres over resultat	-279	-163
		Spesifikasjon over midlertidige forskjeller		
16	12	Gevinst og tapskonto	-11	-17
2 743	1 649	Forskjeller knyttet til finansposter	1 589	2 741
-	-	Utlån	-1	36
-238	-351	Pensjonsforpliktelse	-377	-263
-29	-6	Regnskapsmessige avsetninger	29	-1
-	-	Leasing driftsmidler	251	172
-43	-44	Varige driftsmidler	-40	-50
123	9	Avgitt konsernbidrag	-	-
-	-	Underskudd til fremføring	-	-2
2 572	1 269	Sum midlertidige forskjeller	1 440	2 616
25 %	25 %	Anvendt skattesats	25 %	25 %

¹⁾ Inkluderer skattefritt utbytte, ikke fradragberettigede kostnader, netto skattefri gevinst ved realisasjon av aksjer innenfor EØS området, samt fradrag for resultatandel knyttet til tilknyttede selskaper (resultatandel trekkes ut ettersom den allerede er skattlagt hos det enkelte selskap).

NOTE 26 KLASSIFISERING AV FINANSIELLE INSTRUMENTER

(tall i mill kroner)

Konsern	Finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet			Finansielle gjeld vurdert til amortisert kost og opptjener renter	Finansielle eiendeler og tilgjengelig for salg	Finansielle eiendeler som holdes til forfall	Sum
	Holdt for omsetning	Regnskapsført til virkelig verdi	Finansielle derivater som sikrings- instrument				
2016							
Eiendeler							
Kontanter og fordringer på sentralbanken				1 079			1 079
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				4 334			4 334
Utlån til kunder		9 336		147 036			156 372
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	18 833					2 191	21 024
Finansielle derivater		1 472	2 843				4 315
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	560				36		596
Virksomhet som skal selges		22					22
Andre eiendeler				622			622
Sum eiendeler	19 393	10 830	2 843	153 071	36	2 191	188 364
Gjeld							
Gjeld til kredittinstitusjoner				2 674			2 674
Innskudd fra kunder				85 914			85 914
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer ¹⁾				79 183			79 183
Finansielle derivater		1 969	546				2 515
Annen gjeld				1 147			1 147
Ansvarlig lånekapital ¹⁾				2 646			2 646
Sum gjeld		1 969	546	171 564			174 079
2015							
Eiendeler							
Kontanter og fordringer på sentralbanken				931			931
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner				2 984			2 984
Utlån til kunder		10 565		143 792			154 357
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	19 533						19 533
Finansielle derivater		3 030	3 105				6 135
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	344				97		441
Virksomhet som skal selges		168					168
Andre eiendeler				2 243			2 243
Sum eiendeler	19 877	13 763	3 105	149 950	97		186 792
Gjeld							
Gjeld til kredittinstitusjoner				4 343			4 343
Innskudd fra kunder				89 444			89 444
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer ¹⁾				71 979			71 979
Finansielle derivater		2 420	1 319				3 739
Annen gjeld				880			880
Ansvarlig lånekapital ¹⁾				3 459			3 459
Sum gjeld		2 420	1 319	170 105			173 844

¹⁾ Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og ansvarlig lånekapital inneholder sikret gjeld.

(fortsettelse av note 26)

Opplysninger om virkelig verdi**Konsern**

Tabellen under viser finansielle instrumenter til virkelig verdi etter verdsettelsesmetode. De ulike nivåene er definert som følger:

Notert pris i et aktivt marked for en identisk eiendel eller forpliktelse (nivå 1).

Verdsettelse basert på andre observerbare faktorer enn notert pris (brukt i nivå 1) enten direkte (pris)

eller indirekte (utledet fra priser) for eiendelen eller forpliktelsen (nivå 2).

Verdsettelse basert på faktorer som ikke er hentet fra observerbare markeder (ikke-observerbare forutsetninger) (nivå 3).

2016	Verdsettelse etter priser i aktivt marked	Verdsettelse etter observerbare mar- kedsdata	Verdsettelse etter annet enn observer- bare markedsdata	Sum
Eiendeler				
Utlån kunder			9 336	9 336
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	13 343	5 490		18 833
Finansielle derivater		4 315		4 315
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	266	133	197	596
Virksomhet som skal selges			22	22
Gjeld				
Finansielle derivater		2 515		2 515
2015				
Eiendeler				
Utlån kunder			10 565	10 565
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	15 109	4 424		19 533
Finansielle derivater		6 135		6 135
Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	186	18	236	440
Virksomhet som skal selges			168	168
Gjeld				
Finansielle derivater		3 739		3 739

Ingen overføring mellom nivå 1 og 2

Beholdningsendring i regnskapsåret på eiendeler verdsatt etter annet enn observerbare markedsdata

Konsern	Utlån til kunder	Aksjer, andeler og andre egenkapital- interesser	Virksomhet som skal selges
	2016	2016	2016
Saldo 1.1.	10 565	236	168
Tilgang	476	30	-
Avgang	-1 498	-8	-146
Overført fra eller til verdsettelse etter priser i aktivt marked eller observerbare markedsdata	-	-	-
Verdiendring ²⁾	-207	-61	-
Saldo 31.12.	9 336	197	22
Nominell verdi/kostpris	9 123	204	29
Virkelig verdi justering	213	-7	-7
Saldo 31.12.	9 336	197	22
Konsern			
	2015	2015	2015
Saldo 1.1.	9 994	288	22
Tilgang	3 985	25	137
Avgang	-3 319	-145	-
Overført fra eller til verdsettelse etter priser i aktivt marked eller observerbare markedsdata	-	-	-
Verdiendring ²⁾	-95	68	9
Saldo 31.12.	10 565	236	168
Nominell verdi/kostpris	10 145	180	107
Virkelig verdi justering	420	56	61
Saldo 31.12.	10 565	236	168

(fortsettelse av note 26)

I 2. kvartal 2016 har Sparebanken Hedmark gjennomført kjøpet av Bank 1 Oslo Akershus. For SpareBank 1 SR-Bank betyr dette at den tidligere eierposten i Bank 1 Oslo Akershus er realisert med oppgjør i egenkapitalbevis i Sparebanken Hedmark. Analyse miljøet i SpareBank 1 Gruppen har gjort en verdivurdering av Sparebanken Hedmark. Verdivurderingen er basert på en kombinasjon av 2 metoder; multipliserings og dividendediskonteringsmodellen. Verdifastsettelsen brukes av alle SpareBank 1 bankene med eierpost i Sparebanken Hedmark.

SpareBank 1 SR-Bank er medlem i Visa Norge FLI. Visa Norge FLI er som gruppe medlem i Visa Europe også aksjonær i Visa Europe Ltd. I november 2015 ble det offentliggjort en avtale om salg av Visa Europe Ltd til Visa Inc. Transaksjonen vil øke egenkapitalen i Visa Norge IFS betydelig. Eierinteressene som SpareBank 1 SR-Bank har i Visa Norge IFS er vurdert å være en finansiell eiendel i kategorien tilgjengelig for salg (AFS investering) og skal da regnskapsføres til virkelig verdi så lenge virkelig verdi kan måles pålitelig. Vederlaget består av aksjer i Visa Inc, et kontantvederlag og et utsatt kontantvederlag. Det ble pr 31.12.2015 estimert en verdi på aksjene som medførte enn inntekt i utvidet resultat

(OCI) på 95 mill kroner. I 2. kvartal 2016 har SpareBank 1 SR-Bank mottatt kontantvederlaget. Dette ble på 94 mill kr mot beregnet 72 mill kr ved årsslutt 2015. Kontantvederlaget ble ført via resultatet som utbytte i 2. kvartal 2016. SpareBank 1 SR-Bank har fortsatt en eierpost knyttet til utsatt kontantvederlag samt aksjer i Visa Norge på totalt 34 mill kroner. Denne posten er ført via utvidet resultat og får først resultat effekt ved realisasjon.

Andre eierandeler er vurdert ved ulike metoder som siste kjente transaksjonskurs, resultat pr aksje, utbytte pr aksje, EBITDA og neddiskonterte kontantstrømmer.

Verdsettelsen av fastrentelånene er basert på avtalt rente med kunden. Utlånene diskonteres med gjeldene rentekurve hensyntatt ett markedspåslag, som er justert for fortjenestemargin. Gjennomført sensitivitetsanalyse indikerer at en økning i diskonteringsrenten på 10 basispunkter ville medført en negativ resultat effekt på 26 mill kroner.

²⁾ Verdiendringer er resultatført under netto inntekter fra finansielle instrumenter

Konsern

Virkelig verdi av finansielle instrumenter til amortisert kost (tall i mill kroner)	Balansført verdi 2016	Virkelig verdi 2016	Balansført verdi 2015	Virkelig verdi 2015
Eiendeler				
Kontanter og fordringer på sentralbanken	1 079	1 079	931	931
Utlån til og fordringer til kredittinstitusjoner	4 334	4 334	2 984	2 984
Utlån til kunder ¹⁾	147 036	147 036	143 792	143 792
Sertifikater og obligasjoner holdes til forfall	2 191	2 204	-	-
Sum eiendeler til amortisert kost	154 640	154 653	147 707	147 707
Gjeld				
Gjeld til kredittinstitusjoner	2 674	2 674	4 343	4 343
Innskudd fra kunder ¹⁾	85 914	85 914	89 444	89 444
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	79 183	79 698	71 979	71 577
Ansvarlig lånekapital	2 646	2 668	3 459	3 478
Sum gjeld til amortisert kost	170 417	170 954	169 225	168 842

¹⁾ For utlån og innskudd til kunder til amortisert kost, utgjør bokført verdi beste estimat på virkelig verdi.

NOTE 27 SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER

(tall i mill kroner)

Morbank			Konsern	
2015	2016	Sertifikater og obligasjoner	2016	2015
20 188	19 726	Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	18 710	19 406
-	2 187	Sertifikater og obligasjoner holdes til forfall	2 187	-
126	129	Opptjente renter	127	127
20 314	22 042	Sum sertifikater og obligasjoner	21 024	19 533
Stat				
1 488	1 149	pålydende	1 149	1 488
1 553	1 183	virkelig verdi	1 183	1 553
Annen offentlig utsteder				
2 457	2 754	pålydende	2 754	2 457
2 453	2 754	virkelig verdi	2 754	2 453
Obligasjoner med fortrinnsrett				
12 229	13 892	pålydende	12 817	11 432
12 284	13 934	virkelig verdi	12 859	11 487
Øvrige finansielle foretak				
3 490	3 706	pålydende	3 756	3 490
3 570	3 785	virkelig verdi	3 835	3 570
Ikke-finansielle foretak				
422	323	pålydende	336	439
328	257	virkelig verdi	266	343
126	129	Opptjente renter	127	127
20 086	21 824	Sum sertifikater og obligasjoner til pålydende	20 812	19 306
20 314	22 042	Sum sertifikater og obligasjoner	21 024	19 533

NOTE 28 FINANSIELLE DERIVATER

Generell beskrivelse:

Virkelig verdi av finansielle derivater framkommer ved bruk av verddivurderingsmodeller der prisen på underliggende, eksempelvis rente og valuta innhentes i markedet. I de tilfeller konsernets risikoposisjon er tilnærmet nøytral, vil normalt kjøpskurs bli anvendt i prising. Med nøytral risikoposisjon menes for eksempel at renterisiko innenfor et løpetidsbånd er tilnærmet null. I motsatt fall brukes den relevante kjøps- eller salgskurs for å vurdere nettoposisjon. Det tas utgangspunkt i netto positive markedsverdier per motpart ved vurdering av CVA (Credit Valuation Adjustment) for derivattransaksjoner. For motparter med løpende utveksling av sikkerheter og for norske kommuner anses CVA-risikoen å være marginal. For øvrige motparter er CVA-beregningen basert på misligholdssannsynlighet sammenholdt med restløpetid på derivatposisjonene og forventet tap gitt mislighold.

Konsernet gjennomfører en verdisikring av fastrenteinnlån. Hver enkelt sikring er dokumentert med en henvisning til konsernets risikostyringsstrategi, en entydig identifikasjon av sikringsobjektet og sikringsinstrumentet, en entydig beskrivelse av den sikrede risikoen, en beskrivelse av hvorfor sikringen er forventet å være svært sannsynlig og en beskrivelse av når og hvordan konsernet skal dokumentere at sikringen har vært effektiv i regnskapsperioden og forventes å være svært effektiv i neste regnskapsperiode. Konsernet har definert den sikrede risikoen som verdiendringer knyttet til NIBOR- komponenten av de sikrede fastrentene i NOK og verdiendringen knyttet til LIBOR komponentene av de sikrede fastrentene i utenlandsk valuta.

Pr 31.12.2016 var virkelig verdi av sikringsinstrumentene netto 1 696 mill kroner (1 880 mill kroner eiendeler og 184 mill kroner forpliktelser). Tilsvarende for 2015 var 2 225 mill kroner (2 318 mill kroner eiendeler og 93 mill kroner forpliktelser). Det var ikke ineffektivt resultat på sikringsinstrumenter i 2016.

ISDA-avtaler med CSA-tillegg regulerer motpartsrisikoen gjennom innbetaling av marginer i henhold til eksponeringsgrenser. Kontraktsum og effekt av reinvesteringskostnad omfattet av motregningsavtaler utgjør henholdsvis 157,1 mrd kroner og 2,0 mrd kroner pr 31.12.2016. Konsernet har ingen finansielle instrumenter som bokføres netto.

Konsern¹⁾

(tall i mill kroner)

Til virkelig verdi over resultatet	2016			2015		
	Kontraktssum	Eiendeler	Forpliktelser	Kontraktssum	Eiendeler	Forpliktelser
Valutainstrumenter						
Valutaterminer (forwards)	3 518	92	26	2 891	239	27
Valutabytteavtaler (swap)	47 585	254	710	44 129	1 104	323
Valutaopsjoner	51	1	1	-	-	-
Sum valutainstrumenter	51 154	347	737	47 020	1 343	350
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (swap, dekker også cross currency)	53 801	1 124	1 231	66 073	1 687	2 068
Andre rentekontrakter	160	1	1	164	2	2
Sum renteinstrumenter	53 961	1 125	1 232	66 237	1 689	2 070
Renteinstrumenter, sikring						
Rentebytteavtaler (swap, dekker også cross currency)	65 503	1 880	184	53 512	2 318	93
Sum renteinstrumenter sikring	65 503	1 880	184	53 512	2 318	93
Sikkerhetstillelser						
Sikkerhetstillelser	-	321	140	-	-	953
Sum sikkerhetstillelser	-	321	140	-	-	953
Opptjente renter						
Opptjente renter	-	642	222	-	785	273
Sum opptjente renter	-	642	222	-	785	273
Sum valutainstrumenter	51 154	347	737	47 020	1 343	350
Sum renteinstrumenter	119 464	3 005	1 416	119 749	4 007	2 163
Sum sikkerhetstillelser	-	321	140	-	-	953
Sum opptjente renter	-	642	222	-	785	273
Sum valuta- og renteinstrumenter	170 618	4 315	2 515	166 769	6 135	3 739

¹⁾ Noten er tilnærmet lik for morbank.

NOTE 29 AKSJER, ANDELER OG ANDRE EGENKAPITALINTERESSER

(tall i mill kroner)

Morbank			Konsern	
2015	2016		2016	2015
		Til virkelig verdi over resultatet		
67	140	- Børsnoterte	140	67
119	126	- Verdipapirfond	126	119
17	133	- Unoterte	294	158
203	399	Sum til virkelig verdi over resultatet	560	344
		Tilgjengelig for salg		
97	34	- Unoterte	36	97
97	34	Sum tilgjengelig for salg	36	97
		Sum aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser	596	441
300	433			

Aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser klassifiseres innenfor kategoriene virkelig verdi og tilgjengelig for salg. Verdipapirer som kan måles pålitelig og som rapporteres internt til virkelig verdi klassifiseres som til virkelig verdi over resultatet. Øvrige aksjer klassifiseres som tilgjengelig for salg.

Plasseringer i aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser

Morbank (beløp i tusen kroner)	Selskapets aksjekapital	Eierandel i %	Antall aksjer / andeler	Anskaffelses- kost	Bokført verdi/ markedsverdi
Til virkelig verdi over resultatet					
Sandnes Sparebank	230 149	15,1	3 485 009	149 476	140 097
Børsnoterte selskaper				149 476	140 097
SR-Kombinasjon A			30 000	30 000	39 573
SR-Rente			56 109	55 951	53 797
SR-Utbytte A			20 000	20 000	32 210
Verdipapirfond				105 951	125 580
Unoterte selskaper					
Kortsiktige plasseringer i aksjer					
Sparebanken Hedmark	5 310 127	1,61	1 713 942	107 978	126 489
Øvrige ikke børsnoterte selskaper				25 839	6 642
Sum unoterte selskaper				133 817	133 131
Sum til virkelig verdi over resultatet aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser				389 244	398 808
Tilgjengelig for salg					
Visa Norge IFS					33 221
Ikke børsnoterte selskaper					1 401
Sum tilgjengelig for salg					34 622
Sum aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser morbank					433 430

(fortsettelse av note 29)

Plasseringer i aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser

Konsern (beløp i tusen kroner)	Selskapets aksjekapital	Eierandel i %	Antall aksjer /andeler	Anskaffelses- kost	Bokført verdi/ markedsverdi
Til virkelig verdi over resultatet					
Sum børsnoterte selskaper morbank				149 476	140 097
Sum børsnoterte i datterselskaper				-	-
Sum børsnoterte selskaper konsern				149 476	140 097
Sum kombinasjonsfond morbank					
Sum kombinasjonsfond i datterselskaper				105 951	125 580
Sum kombinasjonsfond konsern				-	-
Sum kombinasjonsfond konsern				105 951	125 580
Sum unoterte selskaper morbank					
Sum unoterte i datterselskaper				133 817	133 131
HitecVision Asset Solutions, L.P.		1,19		22 450	31 827
Optimarin		13,01		23 588	23 622
SR PE-Feeder III KS		40,50		21 837	19 487
HitecVision Private Equity IV LP		2,00		19 132	9 775
Reiten & Co Capital Partners VII L.P.		0,49		7 883	9 667
Energy Ventures IV LP		0,01		13 483	9 122
Øvrige unoterte selskaper i datterselskaper				92 075	57 653
Sum unoterte i datterselskaper				200 448	161 153
Sum unoterte selskaper konsern				334 265	294 284
Sum til virkelig verdi over resultatet aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser				589 692	559 961
Tilgjengelig for salg					
Ikke børsnoterte selskaper morbank					34 662
Ikke børsnoterte selskaper i datterselskaper					1 195
Sum aksjer, andeler og andre egenkapitalinteresser konsern					595 778

NOTE 30 IMMATERIELLE EIENDELER

(tall i mill kroner)

Morbank			Konsern			
Kunde kontrakter	Good will	Totalt	2016	Totalt	Good will	Kunde kontrakter
3	-	3	Anskaffelseskost 1.1.2016	63	53	10
	-	-	Tilgang	32	28	4
-	-	-	Avgang	-	-	-
3	-	3	Anskaffelseskost 31.12.2016	95	81	14
1	-	1	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 1.1.2016	2	-	2
-	-	-	Årets avgang	-	-	-
2	-	2	Årets avskrivning og nedskrivning	4	-	4
3	-	3	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 31.12.2016	6	-	6
-	-	-	Balanseført verdi 31.12.2016	89	81	8
Fordeling av balanseført verdi						
-	-	-	SR-Forvaltning - kjøp av 33,3 prosent av aksjene i 2009	20	20	-
-	-	-	SpareBank 1 SR Bank - kjøp av kundekontrakter fra Swedbank i 2015	-	-	-
-	-	-	SpareBank 1 Regnskapshuset SR - kjøp av SpareBank 1 Regnskapshuset Østland sine Rogalandsavdelinger i 2015	27	24	3
-	-	-	SpareBank 1 Regnskapshuset SR - kjøp av 100 % av aksjene i ODB-Regnskap AS i 2015	12	9	3
-	-	-	SpareBank 1 Regnskapshuset SR - kjøp av 100 % av aksjene i Advis AS i 2016	30	28	2
-	-	-	Balanseført verdi 31.12.2016	89	81	8
2015						
-	-	-	Anskaffelseskost 1.1.2015	20	20	-
3	-	3	Tilgang	43	33	10
-	-	-	Avgang	-	-	-
3	-	3	Anskaffelseskost 31.12.2015	63	53	10
-	-	-	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 1.1.2015	-	-	-
-	-	-	Årets avgang	-	-	-
1	-	1	Årets avskrivning og nedskrivning	2	-	2
1	-	1	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 31.12.2015	2	-	2
2	-	2	Balanseført verdi 31.12.2015	61	53	8
Fordeling av balanseført verdi						
-	-	-	SR-Forvaltning - kjøp av 33,3 prosent av aksjene i 2009	20	20	-
2	-	2	SpareBank 1 SR Bank - kjøp av kundekontrakter fra Swedbank i 2015	2	-	2
-	-	-	SpareBank 1 Regnskapshuset SR - kjøp av SpareBank 1 Regnskapshuset Østland sine Rogalandsavdelinger i 2015	27	24	3
-	-	-	SpareBank 1 Regnskapshuset SR - kjøp av 100 % av aksjene i ODB-Regnskap AS i 2015	12	9	3
2	-	2	Balanseført verdi 31.12.2015	61	53	8

Beløpene framkommer som differanse mellom identifiserbare eiendeler inklusive merverdi og kostpris for de identifiserbare eiendelene. Goodwill postens elementer relaterer seg til framtidig inntjening i selskapet, og underbygges av nåverdiberegninger av framtidig forventet inntjening, som dokumenterer en framtidig økonomisk fordel ved kjøp av selskapet. Goodwill postens elementer verddivurderes årlig og nedskrives dersom det etter en konkret vurdering er grunnlag for det.

NOTE 31 VARIGE DRIFTSMIDLER

(tall i mill kroner)

Morbank			Konsern			
Bygn. og fast eiendom	Mask, inv. og transp. midl.	Totall		Totall	Mask, inv. og transp. midl.	Bygn. og fast eiendom
261	753	1 014	Anskaffelseskost 1.1.2016	1 149	836	313
-10	95	85	Tilgang	167	99	68
-	14	14	Avgang	14	14	-
251	834	1 085	Anskaffelseskost 31.12.2016	1 301	921	381
116	557	673	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 1.1.2016	745	627	118
4	66	70	Årets avskrivning	73	69	4
-	3	3	Årets nedskrivning	3	3	-
-	14	14	Årets avgang	14	14	-
120	612	732	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 31.12.2016	807	685	122
132	222	354	Balanseført verdi 31.12.2016	495	236	259
391			Virkelig verdi			391
221	708	929	Anskaffelseskost 1.1.2015	1 040	787	253
40	86	126	Tilgang	165	90	75
-	41	41	Avgang	56	41	15
261	753	1 014	Anskaffelseskost 31.12.2015	1 149	836	313
112	523	635	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 1.1.2015	713	589	124
4	67	71	Årets avskrivning	75	71	4
-	8	8	Årets nedskrivning	8	8	-
-	41	41	Årets avgang	51	41	10
116	557	673	Akkumulert avskrivning og nedskrivning 31.12.2015	745	627	118
146	196	342	Balanseført verdi 31.12.2015	404	209	195
380			Virkelig verdi			380

Sikkerhetsstillelse

Konsernet har ikke pantsatt eller akseptert andre rådighetsbegrensninger for sine anleggsmidler.

Omvurderinger/avskrivning

Konsernet foretar ikke løpende omvurderinger av anleggsmidler. I forbindelse med første gangs implementering av IFRS ble bygninger vurdert til kostpris med fradrag for akkumulerte avskrivninger i henhold til dagens norske regelverk. Prosentstørrelsen for ordinære avskrivninger er 10 til 33 prosent for maskiner, inventar og transportmidler og 2 prosent for bankbygg og annen fast eiendom.

Bygninger og fast eiendom

Av samlet bokført verdi på bygninger og fast eiendom er 111 mill kroner til bruk i bankvirksomheten. Virkelig verdi på bygningsmassen er fastsatt ved takst.

Operasjonelle leieavtaler

Konsernet har ingen vesentlige operasjonelle leieavtaler.

NOTE 32 ANDRE EIENDELER

(tall i mill kroner)

Morbank			Konsern	
2015	2016		2016	2015
15	10	Opptjente ikke mottatte inntekter fra SpareBank 1 Bolig- og Næringskreditt	10	15
25	30	Forskuddsbetalte kostnader	32	29
-	9	Overfinansiering av pensjonsforpliktelser	9	-
35	200	Kapitalinnskudd SR-Bank Pensjonskasse	200	35
1 756	46	Uoppgjorte handler	46	1 756
132	49	Andre eiendeler	325	408
1 963	344	Sum andre eiendeler	622	2 243

NOTE 33 INNSKUDD FRA KUNDER

(tall i mill kroner)

Morbank			Konsern	
2015	2016		2016	2015
78 834	75 076	Innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid	74 821	78 658
10 796	11 102	Innskudd fra og gjeld til kunder med avtalt løpetid	11 087	10 783
2	6	Påløpte renter	6	2
89 632	86 184	Sum innskudd fra kunder	85 914	89 444
Innskudd fordelt på sektor og næring				
1 146	1 166	Jordbruk/skogbruk	1 166	1 146
351	460	Fiske/fiskeoppdrett	460	351
2 529	1 226	Bergverksdrift/utvinning	1 226	2 529
1 426	1 305	Industri	1 305	1 426
2 090	1 968	Kraft og vannforsyning/bygg og anlegg	1 968	2 090
2 599	2 529	Varehandel, hotell og restaurantvirksomhet	2 529	2 599
1 662	2 084	Utenriks sjøfart, rørtransport, øvrig transport	2 084	1 662
7 078	5 640	Eiendomsdrift	5 640	7 078
12 431	9 710	Tjenesteytende virksomhet	9 440	12 243
16 217	17 923	Offentlig forvaltning og finansielle tjenester	17 923	16 217
47 529	44 011	Sum næring	43 741	47 341
42 101	42 908	Personmarked	42 908	42 101
2	6	Påløpte renter	6	2
-	-741	Netto konsernkonti valuta	-741	-
89 632	86 184	Sum innskudd fordelt på sektor og næring	85 914	89 444
Innskudd fordelt på geografiske områder				
63 695	63 350	Rogaland	63 080	63 507
7 272	6 784	Agder-fylkene	6 784	7 272
8 485	8 617	Hordaland	8 617	8 485
4 605	1 023	Utland	1 023	4 605
5 576	6 410	Øvrige	6 410	5 576
89 632	86 184	Sum innskudd fordelt på geografiske områder	85 914	89 444

NOTE 34 GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER

(tall i mill kroner)

Morbank			Konsern	
2015	2016		2016	2015
60 336	50 578	Obligasjonsgjeld ¹⁾	76 536	68 935
2 209	1 773	Verdijusteringer	1 950	2 242
793	636	Påløpte renter	697	802
63 338	52 987	Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	79 183	71 979
2,3 %	2,0 %	Gjennomsnittlig rente	1,9 %	2,3 %
		Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer fordelt på forfallstidspunkt¹⁾	Forfall	
11 699	-		2016	11 699
10 309	7 389		2017	12 010
13 702	12 353		2018	13 702
6 134	6 028		2019	6 134
6 313	5 990		2020	13 244
7 447	8 128		2021	7 447
97	5 972		2022	97
1 498	1 721		2023	1 498
329	323		2025	329
-	89		2026	-
-	-		2031	-
-	-		2032	-
442	420		2033	442
113	108		2034	113
315	308		2035	315
208	187		2037	208
			2041	
341	325		2043	341
1 329	1 264		2044	1 329
257	249		2045	257
207	-		2046	207
436	184		2047	436
261	248		2053	261
1 108	1 065		2054	1 108
793	636	Påløpte renter		802
63 338	52 987	Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		71 979
		Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer fordelt på valutaer¹⁾		
13 956	11 162	NOK		17 755
42 959	36 252	EUR		47 792
1 997	1 568	SEK		1 997
2 752	2 593	CHF		2 752
881	776	USD		881
793	636	Påløpte renter		802
63 338	52 987	Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer		71 979

¹⁾ Egne obligasjoner og sertifikater er fratrukket.

Konsern	Balanse	Emitert	Forfalt/innløst	Valutakurs- og	Balanse
Endring av gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	31.12.2016	2016	2016	andre endringer	31.12.2015
Obligasjoner, nominell verdi	76 536	29 236	-19 332	-2 303	68 935
Verdijusteringer	1 950	-	-	-292	2 242
Påløpte renter	697	-	-	-105	802
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	79 183	29 236	-19 332	-2 700	71 979

NOTE 35 ANNEN GJELD

(tall i mill kroner)

Morbank			Konsern	
2015	2016	Annent gjeld	2016	2015
238	351	Pensjonsforpliktelser (note 24)	378	263
3	88	Spesifiserte tapsavsetninger garantier	5	3
27	30	Leverandørgjeld	58	45
39	39	Skattetrekk	55	53
-	146	Uoppgjorte handler	146	-
162	207	Annent gjeld	222	194
71	65	Påløpte feriepenge	92	97
168	137	Øvrige påløpte kostnader	191	225
708	1 063	Sum annent gjeld	1 147	880
Stilte garantier (avtalte garantibeløp)				
1 883	910	Betalingsgarantier	910	1 883
2 625	2 554	Kontraktsgarantier	2 554	2 625
2 407	2 405	Lånegarantier	2 405	2 407
146	130	Garantier for skatter	130	146
4 351	3 760	Annet garantiansvar	3 836	4 351
11 412	9 759	Sum garantier kunder	9 835	11 412
-	588	Andre garantier	588	-
11 412	10 347	Sum stilte garantier	10 423	11 412
Andre forpliktelser				
5 532	5 371	Ubenyttede kreditter til kredittinstitusjoner	-	-
19 167	19 154	Ubenyttede kreditter til kunder	21 037	19 388
1 723	1 558	Innvilgede lånetilsagn	1 650	1 807
18	23	Remburser	23	18
26 440	26 106	Sum andre forpliktelser	22 710	21 213
38 560	36 928	Totale forpliktelser	33 692	33 505
Pantstillelser				
9 292	17 096	Pantstillelser i verdipapirer	17 096	9 292

Pågående rettsvister

Konsernet er part i flere rettsaker med et samlet økonomisk omfang som ikke vurderes å ha vesentlig betydning tatt i betraktning at konsernet har foretatt tapsavsetninger i de saker hvor det antas å være sannsynlighetsovervekt for at konsernet vil lide tap som følge av rettsakene.

Operasjonelle leasingbetalinger

Konsernets operasjonelle leasingavtaler har en løpetid på 3 - 5 år. Den årlige kostnaden er på omtrent 6 mill kroner.

NOTE 36 BUNDNE MIDLER

(tall i mill kroner)

Morbank			Konsern	
2015	2016		2016	2015
39	39	Skattetrekk	55	53
39	39	Sum bundne midler	55	53

NOTE 37 ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

(tall i mill kroner)

Morbank				Konsern			
2015	2016	Hovedstol	Betingelser	Forfall	Første forfallstidspunkt	2016	2015
Tidsbegrenset							
746	-	750	NOK 3 mnd Nibor + 3,50 % p.a.	2021	2016	-	746
499	499	500	NOK 3 mnd Nibor + 1,80 % p.a.	2023	2018	499	499
502	465	50	EUR 4 % p.a til 21.12.2017, deretter 6 mnd Euribor + 1,725 % p.a.	2030	2030	465	502
825	825	825	NOK 3 mnd Nibor + 2,75 % p.a.	2022	2017	825	825
2 572	1 789		Sum tidsbegrenset			1 789	2 572
Fondsobligasjon							
759	732	684	NOK 9,35 % p.a. til 9.12.2019, deretter 3 mnd Nibor + 5,75 % p.a.		2019	732	759
116	116	116	NOK 3 mnd Nibor + 4,75 % p.a. til 9.12.2019, deretter Nibor + 5,75 % p.a.		2019	116	116
875	848		Sum fondsobligasjon			848	875
12	9		Påløpte renter			9	12
3 459	2 646		Sum ansvarlig lånekapital			2 646	3 459

Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjon i utenlandsk valuta inngår i konsernets totale valutaposisjon slik at det ikke er valutarisiko knyttet til lånene.

Av totalt 2 646 mill kroner i ansvarlig lånekapital teller 791 mill kroner som kjernekapital og 1 778 mill kroner som tidsbegrenset ansvarlig kapital. Aktiverte kostnader ved låneopptak blir reflektert i beregning av amortisert kost.

Konsern

Ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån ¹⁾	2016	2015
Ordinær ansvarlig lånekapital, nominell verdi	1 778	2 550
Fondsobligasjonslån, nominell verdi	791	795
Verdijusteringer	68	102
Påløpte renter	9	12
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	2 646	3 459

Endring av gjeld stiftet ved utstedelse av ansvarlig lån/fondsobligasjonslån ¹⁾	Balanse 31.12.2016	Emitert/salg egne 2016	Forfalt/innløst 2016	Valutakurs- og andre endringer 2016	Balanse 31.12.2015
Tidsbegrenset ansvarlig lånekapital, nominell verdi	1 778	-	-746	-26	2 550
Fondsobligasjonslån, nominell verdi	791	-	-	-4	795
Verdijusteringer	68	-	-	-34	102
Påløpte renter	9	-	-	-3	12
Sum ansvarlig lånekapital og fondsobligasjonslån	2 646	-	-746	-67	3 459

¹⁾ Notene er identisk for morbank.

NOTE 38 INVESTERINGER I EIERINTERESSER

Datterselskap, tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

Firma	Anskaffelses- tidspunkt	Forretnings- kontor	Eierandel i prosent ¹⁾
Investeringer i datterselskaper			
Aksjer eid av morbanken			
SpareBank 1 SR-Finans	1987	Stavanger	100,00
EiendomsMegler 1 SR-Eiendom	1990	Stavanger	100,00
SR-Forvaltning	2001	Stavanger	100,00
SR-Investering	2005	Stavanger	100,00
SpareBank 1 Regnskapshuset SR	2015	Stavanger	100,00
Finansparken Bjergsted	2014	Stavanger	100,00
Rygir Industrier konsern	2012	Stavanger	100,00
SR-Boligkreditt	2015	Stavanger	100,00
Aksjer eid av datterselskaper			
Jærmegleren	2007	Stavanger	100,00
Investeringer i tilknyttede selskaper			
Admi-senteret	1984	Jørpeland	50,00
SpareBank 1 Boligkreditt	2005	Stavanger	13,87
SpareBank 1 Næringskreditt	2009	Stavanger	21,92
BN Bank	2008	Trondheim	23,50
SpareBank 1 Kredittkort	2012	Trondheim	17,86
Samarbeidende Sparebanker Bankinvest	2010	Oslo	3,27
SpareBank 1 Mobilbetaling	2015	Oslo	19,70
Investeringer i felleskontrollert virksomhet			
SpareBank 1 Gruppen	1996	Oslo	19,50
SpareBank 1 Banksamarbeidet	2004	Oslo	17,74

¹⁾ Stemmeandel og eierandel er lik for alle selskaper

(fortsettelse av note 38)

Datterselskap**Aksjer i datterselskap morbank**

Investeringer er bokført til anskaffelseskost i morbanken. Det foretas full konsolidering i konsernregnskapet.

(beløp i tusen kroner)

2016	Selskapets aksjekapital	Eierandel i prosent	Antall aksjer	Pålydende verdi	Eiendeler	Gjeld	Sum inntekter	Sum kostnader	Selskapets årsresultat	Bokført verdi
SpareBank 1 SR-Finans	167 000	100,00	334 000	167 000	6 856 713	5 908 519	231 318	55 150	63 044	883 228
SR-Boligkreditt	2 025 000	100,00	2 025 000	2 025 000	30 144 313	28 033 602	120 958	5 543	84 851	2 025 150
Sum investeringer i kredittinstitusjoner			2 192 000	2 192 000	37 001 026	33 942 121	352 276	60 693	147 895	2 908 378
EiendomsMegler 1 SR-Eiendom	1 500	100,00	150	1 500	148 051	80 899	349 878	333 723	11 698	97 205
SR-Investering	35 000	100,00	3 500	35 000	170 757	6 193	-153	617	639	164 225
SR-Forvaltning	6 000	100,00	6 000	6 000	65 337	26 802	55 710	27 579	21 097	29 018
SpareBank 1 Regnskapshuset SR	800	100,00	8 000	800	92 693	19 632	81 742	80 140	1 026	70 125
Rygir Industrier konsern	14 400	100,00	90 000	14 400	197 045	4 905	13	2 237	-1 555	186 246
Etis Eiendom							62	79	-6	-
Finansparken Bjergsted	48 000	100,00	8 000	48 000	272 610	13 849	1 289	328	742	258 016
Sum andre investeringer			105 700	105 700	946 493	152 280	488 541	444 703	33 641	804 835
Sum investeringer i datterselskap morbank			2 297 700	2 297 700	37 947 519	34 094 401	840 817	505 396	181 536	3 713 213
2015										
SpareBank 1 SR-Finans	167 000	100,00	334 000	167 000	7 008 028	6 008 575	235 339	45 273	113 851	811 689
SR-Boligkreditt	1 275 000	100,00	1 275 000	1 275 000	10 753 598	9 449 244	48 670	8 894	28 710	1 275 150
Sum investeringer i kredittinstitusjoner			1 442 000	1 442 000	17 761 626	15 457 819	284 009	54 167	142 561	2 086 839
EiendomsMegler 1 SR-Eiendom	1 500	100,00	150	1 500	167 761	92 787	385 888	356 246	20 908	97 205
SR-Investering	35 000	100,00	3 500	35 000	164 773	500	-22 770	807	-18 796	164 225
SR-Forvaltning	6 000	100,00	6 000	6 000	65 698	23 246	59 902	24 052	26 051	29 018
SpareBank 1 Regnskapshuset SR	800	100,00	8 000	800	81 547	10 011	35 526	34 903	345	70 125
Rygir Industrier konsern	14 400	100,00	90 000	14 400	207 787	3 228	8 922	20 185	-9 698	191 106
Etis Eiendom	1 000	100,00	10 000	1 000	10 838	1 555	799	792	-96	1 730
Finansparken Bjergsted	16 000	100,00	8 000	16 000	58 274	256	266	350	-83	58 016
Sum andre investeringer			74 700	74 700	756 678	131 583	468 533	437 335	18 631	611 425
Sum investeringer i datterselskap morbank			1 516 700	1 516 700	18 518 304	15 589 402	752 542	491 502	161 192	2 698 264

(fortsettelse av note 38)

Investeringer i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

(tall i mill kroner)

Morbank			Konsern	
2015	2016		2016	2015
3 250	3 172	Balansført verdi 1.1.	4 792	4 727
-78	-288	Tilgang/avgang	-259	-77
-	-	Egenkapital endringer	114	44
-	-	Resultatandel	384	422
-	-	Utbetalt utbytte	-571	-324
3 172	2 884	Balansført verdi 31.12.	4 460	4 792
-	-	Resultatandel fra SpareBank 1 Gruppen	317	251
-	-	Resultatandel fra SpareBank 1 Boligkreditt	-14	91
-	-	Resultatandel fra SpareBank 1 Næringskreditt	22	24
-	-	Resultatandel fra BN Bank	61	29
-	-	Resultatandel fra SpareBank 1 Banksamarbeidet	2	6
-	-	Resultatandel fra Samarbeidende Sparebanker Bankinvest	2	1
-	-	Resultatandel fra SpareBank 1 Kredittkort	23	20
-	-	Resultatandel fra Admisenteret	-	-
-	-	Resultatandel fra SpareBank 1 Mobilbetaling	-29	-
189	486	Utbytte fra SpareBank 1 Gruppen	-	-
42	21	Utbytte fra SpareBank 1 Boligkreditt	-	-
30	22	Utbytte fra SpareBank 1 Næringskreditt	-	-
62	40	Utbytte fra BN Bank	-	-
1	2	Utbytte fra Samspar Bank Invest	-	-
324	571	Sum inntekter	384	422

Investeringene i alle selskap vurderes etter kostmetoden i morbanken og egenkapitalmetoden i konsernet.

Investeringer i Felleskontrollert virksomhet i konsernet 31.12.2016 inkluderer goodwill på 23 mill kroner (2015: 23 mill kroner).

Konsernets eierandeler i tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

(tall i mill kroner)

2016		Eiendeler	Gjeld	Inntekter	Kostnader	Resultat	Bokført verdi 31.12.	Eierandel i %	Antall aksjer
SpareBank 1 Gruppen	Oslo	12 302	10 783	2 745	2 351	317	1 542	19,50	381 498
SpareBank 1 Banksamarbeidet	Oslo	175	150	185	183	2	25	17,74	
SpareBank 1 Boligkreditt	Stavanger	34 987	33 604	-15	5	-14	1 390	13,87	8 778 079
Admi-senteret	Jørpeland					-	4	50,00	80
BN Bank	Trondheim	6 531	5 686	139	52	61	845	23,50	3 317 338
SpareBank 1 Næringskreditt	Stavanger	2 990	2 572	27	2	22	422	21,92	3 200 978
Samarbeidene Sparebanker Bankinvest	Oslo	23	3	2	-	2	20	3,27	354
SpareBank 1 Kredittkort	Trondheim	965	772	92	42	23	193	17,87	515 910
SpareBank 1 Mobilbetaling	Oslo		-	-	-	-29	18	19,70	1 635
Andre investeringer							1		
Sum		57 973	53 570	3 175	2 635	384	4 460		
2015									
SpareBank 1 Gruppen	Oslo	11 314	9 762	2 381	2 067	251	1 575	19,50	381 498
SpareBank 1 Banksamarbeidet	Oslo	114	92	117	113	6	22	17,74	
SpareBank 1 Boligkreditt	Stavanger	44 931	43 309	109	6	91	1 638	16,69	9 532 264
Admi-senteret	Jørpeland					-	4	50,00	80
BN Bank	Trondheim	7 671	6 847	109	64	29	824	23,50	3 317 338
SpareBank 1 Næringskreditt	Stavanger	4 256	3 743	36	3	24	513	26,80	3 913 034
Samarbeidene Sparebanker Bankinvest	Oslo	23	3	1	-	1	20	3,27	354
SpareBank 1 Kredittkort	Trondheim	949	770	82	44	20	179	18,09	464 107
SpareBank 1 Mobilbetaling	Oslo	16	-	-	-	-	16	19,70	1 635
Andre investeringer							1		
Sum		69 274	64 526	2 835	2 297	422	4 792		

NOTE 39 VESENTLIGE TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTER

(tall i mill kroner)

Med nærstående parter menes her tilknyttede selskaper, felleskontrollert virksomhet, datterselskaper og nærstående til ledende ansatte og styremedlemmer. Bankens mellomværende med ledende ansatte og medlemmer av styret vises i note 22.

Datterselskap

2016	Utlån 31.12.	Innskudd 31.12.	Rente- inntekter	Rente- kostnader	Provisjons- inntekter	Andre inntekter	Drifts- kostnader
SR-Finans	5 675	1	120	-	18	-	-
EiendomsMegler 1	-	39	3	-	-	1	-
SR-Forvaltning	-	57	-	1	28	-	-
SR-Investering	6	-	-	-	-	-	-
Regnskapshuset SR	-	10	-	-	-	-	1
SR-Boligkreditt	-	553	44	6	15	-	-
Rygir Industrier konsern	-	26	-	-	-	-	-
Etis Eiendom	-	-	-	-	-	-	-
Finansparken Bjergsted	-	140	-	1	-	-	-
Sum datterselskaper	5 681	826	167	8	61	1	1

2015

SR-Finans	5 831	2	139	-	21	-	-
EiendomsMegler 1	-	59	2	3	-	1	-
SR-Forvaltning	-	57	-	1	31	-	-
SR-Investering	-	7	-	1	-	-	-
Regnskapshuset SR	-	32	-	-	-	-	-
SR-Boligkreditt	-	706	18	4	-	-	-
Rygir Industrier konsern	-	27	-	-	-	-	-
Etis Eiendom	-	3	-	-	-	-	-
Finansparken Bjergsted	-	3	-	-	-	-	-
Sum datterselskaper	5 831	896	159	9	52	1	-

Tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet

2016	Utlån 31.12.	Innskudd 31.12.	Rente- inntekter	Rente- kostnader	Provisjons- inntekter	Andre inntekter	Drifts- kostnader
SpareBank 1 Gruppen	1 692	-	25	-	280	-	-
SpareBank 1 Banksamarbeidet	-	-	-	-	-	-	169
SpareBank 1 Boligkreditt	5	425	-	4	145	-	-
Admiseret	12	2	1	-	-	-	-
SpareBank 1 Næringskreditt	-	406	-	5	4	-	-
Samarbeidende Sparebanker Bankinvest	3	-	-	-	-	-	-
SpareBank 1 Kredittkort	770	-	22	-	61	-	-
Sum tilknyttede og felles- kontrollerte selskaper	2 482	833	48	9	490	-	169

2015

SpareBank 1 Gruppen	443	-	2	-	269	-	-
SpareBank 1 Banksamarbeidet	-	-	-	-	-	-	174
SpareBank 1 Boligkreditt	-	2 454	-	11	255	-	-
Admiseret	14	3	1	-	-	-	-
SpareBank 1 Næringskreditt	-	160	-	5	3	-	-
Samarbeidende Sparebanker Bankinvest	3	-	-	-	-	-	-
SpareBank 1 Kredittkort	770	-	25	-	57	-	-
Sum tilknyttede og felleskontrollerte selskaper	1 230	2 617	28	16	584	-	174

(fortsettelse av note 39)

Transaksjoner med nærstående til konsernledelsen¹⁾

Det har ikke vært transaksjoner med nærstående til konsernledelsen.

Transaksjoner med nærstående til styret¹⁾

2016 (tall i tusen kroner)	Utlån 31.12. ²⁾	Rente- inntekter	Andre inntekter
Birthe Cecilie Lepsøe	170 770	997	-
Jorunn Johanne Sætre	315 558	8 924	-

¹⁾ Inklusive transaksjoner til nærstående personer og til selskaper hvor nærstående personer er nøkkelpersoner.

²⁾ Inklusive lånerammer, derivater og garantier.

NOTE 40 AKSJEKAPITAL OG EIERSTRUKTUR

Aksjekapital

SpareBank 1 SR-Bank sin aksjekapital utgjør 6 393 777 050 kroner fordelt på 255 751 082 aksjer, hver pålydende 25 kroner.

Aksjekapitalen (tidligere eierandelskapitalen) er tatt opp på følgende måte/tidspunkt:

År		Endring i aksjekapital	Total aksjekapital	Antall aksjer
1994	Offentlig emisjon	744,0	744,0	7 440 000
2000	Ansatt emisjon	5,0	749,0	7 489 686
2001	Ansatt emisjon	4,8	753,8	7 538 194
2004	Fondsemisjon	150,8	904,6	9 045 834
2005	Fondsemisjon/splitt	226,1	1 130,7	22 614 585
2007	Fortrinnsrettsemisjon	200,0	1 330,7	26 613 716
2007	Fondsemisjon/splitt	443,5	1 774,2	70 969 909
2008	Utbytteemisjon	91,7	1 866,0	74 638 507
2008	Ansatt emisjon	6,6	1 872,6	74 903 345
2009	Fondsemisjon/splitt	374,5	2 247,1	89 884 014
2009	Fortrinnsrettsemisjon/rettet emisjon	776,2	3 023,3	120 933 730
2010	Ansatt emisjon	7,8	3 031,1	121 243 427
2010	Emisjon Kvinnherad	151,7	3 182,8	127 313 361
2012	Omdanning aksjebank	1804,4	4 987,2	199 489 669
2012	Fortrinnsrettsemisjon	1406,5	6 393,8	255 751 082

Foruten aksjekapital består egenkapitalen av overkursfond, fond for urealiserte gevinster samt annen egenkapital.

Utbyttepolitikk

SpareBank 1 SR-Bank har som økonomisk mål for sin virksomhet å oppnå resultater som gir god og stabil avkastning på bankens egenkapital og derigjennom skape verdier for eierne ved konkurransedyktig avkastning i form av utbytte og verdistigning på aksjene. Ved fastsettelse av størrelsen på årlig utbytte skal det tas hensyn til konsernets kapitalbehov, herunder kapitaldekningskrav, samt konsernets mål og strategiske planer. Med mindre kapitalbehovet tilsier noe annet, er styrets mål at om lag halvparten av årets resultat etter skatt utdeles som utbytte.

Omsetning av egne aksjer i 2016

(tall i tusen kroner)	Antall aksjer	Pålydende verdi
Beholdning pr 31.12.2015	25 398	635
Omsatt i 2016	83 585	2 090
Beholdning pr 31.12.2016	108 983	2 725

(fortsettelse av note 40)

De 20 største aksjeeierne pr 31.12.2016

Eier	Aksjer	Prosentandel
Sparebankstiftelsen SR-Bank	72 419 305	28,3%
Gjensidige Forsikring ASA	12 308 416	4,8%
State Street Bank and Trust Co, U.S.A.	7 561 759	3,0%
Vpf Nordea Norge Verdi	7 454 497	2,9%
SpareBank 1-stiftinga Kvinnherad	6 226 583	2,4%
Wimoh Invest AS	5 761 169	2,3%
Odin Norge	4 384 644	1,7%
Danske Invest Norske Instit. II	3 646 410	1,4%
Pareto Aksje Norge	3 065 035	1,2%
Verdipapirfondet DNB Norge (IV)	2 963 871	1,2%
State Street Bank and Trust Co, U.S.A.	2 851 948	1,1%
Clipper AS	2 565 000	1,0%
State Street Bank and Trust Co, U.S.A.	2 247 876	0,9%
Verdipapirfondet Alfred Berg Gambak	1 833 914	0,7%
KAS Bank NV, Nederland	1 804 586	0,7%
Danske Invest Norske Aksjer Inst.	1 770 594	0,7%
Folketrygdfondet	1 688 000	0,7%
JPMorgan Chase Bank, U.S.A.	1 671 233	0,7%
Vpf Nordea Avkastning	1 664 410	0,7%
Westco	1 658 537	0,6%
Sum 20 største	145 547 787	56,9%
Øvrige eiere	110 203 295	43,1%
Utstedte aksjer	255 751 082	100,0 %

Totalt antall aksjeeiere pr 31.12.2016 er 10.428. Dette er en økning på 275 fra årskiftet 2015. Andel aksjer hjemmehørende i Rogaland, Hordaland og Agder-fylkene er 49,9 prosent, og utenlandsandelen er 19,1 prosent. Det vises forøvrig til oversikt over aksjeeiere i styret. For flere detaljer vedrørende aksjen i SpareBank 1 SR-Bank henvises til eget kapittel i årsrapporten.

De 20 største aksjeeierne pr 31.12.2015

Eier	Aksjer	Prosentandel
Sparebankstiftelsen SR-Bank	72 419 305	28,3%
Gjensidige Forsikring ASA	26 808 416	10,5%
State Street Bank and Trust Co, U.S.A.	9 670 715	3,8%
Vpf Nordea Norge Verdi	8 268 105	3,2%
SpareBank 1-stiftinga Kvinnherad	6 226 583	2,4%
Wimoh Invest AS	5 761 169	2,3%
Odin Norge	5 381 793	2,1%
Pareto Aksje Norge	3 944 244	1,5%
Danske Invest Norske Instit. II	3 028 258	1,2%
State Street Bank and Trust Co, U.S.A.	2 990 287	1,2%
Clipper AS	2 565 000	1,0%
The Bank of New York Mellon, U.S.A.	2 542 184	1,0%
State Street Bank and Trust Co, U.S.A.	2 182 161	0,9%
State Street Bank and Trust Co, U.S.A.	1 890 186	0,7%
Danske Invest Norske Aksjer Inst.	1 674 894	0,7%
Vpf Nordea Kapital	1 653 050	0,6%
Pareto AS	1 640 867	0,6%
Vpf Nordea Avkastning	1 630 410	0,6%
Westco	1 577 534	0,6%
The Northern Trust Co, U.K.	1 512 297	0,6%
Sum 20 største	163 367 458	63,9%
Øvrige eiere	92 383 624	36,1%
Utstedte aksjer	255 751 082	100,0 %

Totalt antall aksjeeiere pr 31.12.2015 er 10.153. Dette er en nedgang på 269 fra årskiftet 2014. Andel aksjer hjemmehørende i Rogaland, Hordaland og Agder-fylkene er 49,8 prosent, og utenlandsandelen er 17,3 prosent. Det vises forøvrig til oversikt over aksjeeiere i styret. For flere detaljer vedrørende aksjen i SpareBank 1 SR-Bank henvises til eget kapittel i årsrapporten.

NOTE 41 VIRKSOMHET SOM SKAL SELGES

(tall i mill kroner)

I posten inngår eiendeler som SpareBank 1 SR-Bank eier i ordinær virksomhet og som er besluttet solgt. SpareBank 1 SR-Bank etablerer, som en del av sin forretningsvirksomhet, investeringsprosjekter for salg til sine kunder. SpareBank 1 SR-Bank må også, som en del av sin forretningsvirksomhet, av ulike årsaker overta eiendeler fra enkelte av sine kunder. Slike eiendeler kan også vurderes som virksomhet som skal selges.

Konsern ¹⁾	Eiet siden	Eierandel	2016	2015
			Bokført verdi	Bokført verdi
Energiveien Eiendom Holding AS ²⁾	2008	16,80 %	22	22
Bokført verdi 31.12.			22	22

Posten er vurdert til virkelig verdi i regnskapet og som virksomheter som skal selges.

¹⁾ Notene er identisk for morbank

²⁾ SpareBank 1 SR-Bank anser ikke investeringen som tilknyttet virksomhet da det ikke er grunnlag for å utøve kontroll og investeringen er av den grunn ikke regnskapsført etter egenkapitalmetoden.

NOTE 42 IFRS 9 FINANSIELLE INSTRUMENTER

IFRS 9 Finansielle instrumenter skal erstatte dagens IAS 39 Finansielle instrumenter – innregning og måling. IFRS 9 omhandler innregning, klassifisering, måling og fraregning av finansielle eiendeler og forpliktelser samt sikringsbokføring. IFRS 9 er gjeldende fra 1. januar 2018 og er godkjent av EU. Det er adgang til tidlig anvendelse av standarden. Det vil ikke SpareBank1 SR-Bank benytte seg av. SpareBank 1 SR-Bank vil heller ikke vise sammenlignbare tall for tidligere perioder ved implementering av standarden 1.1.2018.

I 2015 satte SpareBank1 Alliansen sammen et tverrfaglig implementeringsteam med deltakere fra alle bankene som anvender IFRS, som forbereder gjennomføring og implementering av IFRS 9 ('Prosjektet'). Prosjektet har en styringsgruppe, og følgende undergrupper:

1. Modeller og metodikk
 - Utvikling av beregningsløsning og modeller for å etablere forventningsrette fremad skuende estimater for forventet tap
2. Strategi, organisering og prosesser
 - Definere opp hvordan organiseringen av det løpende arbeidet med regnskapsføring etter IFRS 9 skal organiseres mellom de samarbeidende bankene
3. Regnskap og rapportering
 - Konkretisere selve regnskapsføringen og noter inklusiv prinsippnote og notemaler
4. Klassifisering og måling
 - Kartlegge gruppens finansielle instrumenter og klassifisere instrumenter i ulike kategorier

Samtidig har SpareBank 1 SR-Bank opprettet et lokalt prosjekt for å løse de tekniske tilpasningene av nytt regelverk samt å drøfte og beslutte tilpasninger og effekter av nytt regelverk.

En beskrivelse av nye krav i IFRS 9 og endringer fra tidligere standard følger under. Videre følger en beskrivelse av hvilke valg SpareBank1 SR-Bank har tatt og status i implementeringsprosjektet.

Klassifisering og måling

Finansielle eiendeler

Etter IFRS 9 skal finansielle eiendeler klassifiseres i tre målekategorier: virkelig verdi med verdiendring over resultatet, virkelig verdi med verdiendring over andre inntekter og kostnader (OCI) og amortisert kost. Målekategori bestemmes ved førstegangsregnskapsføring av eiendelen. For finansielle eiendeler skilles det mellom gjeldsinstrumenter og egenkapitalinstrumenter. Klassifiseringen av finansielle eiendeler bestemmes ut fra kontraktsmessige vilkår for de finansielle eiendelene og hvilken forretningsmodell som brukes for styring av porteføljen som eiendelene inngår i.

Finansielle eiendeler som er gjeldsinstrumenter

Gjeldsinstrumenter med kontraktfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell med formål å motta kontraktsmessige kontantstrømmer skal i utgangspunktet måles til amortisert kost. Instrumenter med kontraktfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell med formål både å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og salg, skal i utgangspunktet måles til virkelig verdi med verdiendringer over OCI, med renteinntekt, valutaomregnings-effekter og eventuelle nedskrivninger presentert i det ordinære resultatet. Verdiendringer ført over OCI skal reklassifiseres til resultatet ved salg eller annen avhendelse av eiendelene.

Øvrige gjeldsinstrumenter skal måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatet. Dette gjelder instrumenter med kontantstrømmer som ikke bare er betaling av normal rente (tidsverdi av penger, kredittmargin og andre normale marginer knyttet til utlån og fordringer) og hovedstol, og instrumenter som holdes i en

forretningsmodell hvor formålet i hovedsak ikke er mottak av kontraktfestede kontantstrømmer.

Den foreløpige vurderingen er at utpeking av finansielle instrumenter til virkelig verdi vil være omtrent på samme nivå som i dag.

Derivater og investeringer i egenkapitalinstrumenter

Alle derivater skal måles til virkelig verdi med verdiendring i resultatet, men derivater som er utpekt som sikringsinstrumenter skal regnskapføres i tråd med prinsippene for sikringsbokføring. Investeringer i egenkapitalinstrumenter skal måles i balansen til virkelig verdi. Verdiendringer skal som hovedregel føres i det ordinære resultatet, men et egenkapitalinstrument, som ikke er holdt for handelsformål og som ikke er et betinget vederlag etter en virksomhetsoverdragelse, kan utpekes som målt til virkelig verdi med verdiendringer over OCI. Når egenkapitalinstrumenter utpekes til virkelig verdi med verdiendringer ført mot OCI skal ordinære utbytter resultatføres, mens verdiendringer ikke skal til resultatet verken løpende eller ved avhendelse.

Finansielle forpliktelser

For finansielle forpliktelser er reglene i hovedsak de samme som i dagens IAS 39. Som hovedregel skal finansielle forpliktelser fortsatt måles til amortisert kost med unntak av finansielle derivater målt til virkelig verdi, finansielle instrumenter som inngår i en handelsportefølje og finansielle forpliktelser bestemt regnskapsført til virkelig verdi med verdiendringer innregnet over resultatet.

Sikringsbokføring

IFRS 9 forenkler kravene til sikringsbokføring ved at sikringseffektiviteten knyttes nærmere ledelsens risikostyring og gir større rom for vurdering. Kravet om en sikringseffektivitet på 80–125 prosent er fjernet og erstattet med mer kvalitative krav, herunder at det skal være en økonomisk sammenheng mellom sikringsinstrument og sikringsobjekt, og at kredittrisiko ikke skal dominere verdiendringene til sikringsinstrumentet. Etter IFRS 9 er det tilstrekkelig med en prospektiv (fremadskuende) effektivitetstest, mens sikrings-effektiviteten etter IAS 39 må vurderes både prospektivt og retrospektivt (tilbakeskuende). Sikringsdokumentasjon kreves fortsatt. Banken vurderer fortsatt omfanget av bruken av sikringsbokføring, men den foreløpige vurderingen er at sikringsbokføring vil bli videreført om lag i samme utstrekning som i dag.

Øvrige forhold

Banken vil videre ferdigstille vurdering av følgende utvalgte problemstillinger med hensyn til klassifisering:

- P.t. lån
- Utlån med fast rente og rett til tidlig innløsning
- Salg av utlån til hel- og deleid kredittforetak
- Syndikerte lån
- Utlån med vesentlig forskjell mellom referanserente og hyppighet for rentefastsettelse

Den foreløpige vurderingen er at den regnskapsmessige klassifiseringen ikke vil medføre vesentlige balanse- eller resultatmessige konsekvenser. Grunnlaget for at det forventes liten effekt er at det basert på iboende risiko i balansepostene vil være liten forskjell i måling mellom amortisert kost og virkelig verdi.

Tapsnedskrivning utlån

Etter dagens regler under IAS 39 skal nedskrivninger for tap bare finne sted når det er objektive bevis for at en tapshendelse har inntruffet etter første gangs balanseføring. Etter IFRS 9 skal tapsavsetningene derimot innregnes basert på forventet kreditttap (ECL). Målingen av avsetningen for forventet tap avhenger av om kredittrisikoen har økt vesentlig siden første gangs balanseføring. Ved førstegangs balanseføring og når kredittrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangs balanseføring skal det avsettes for 12-måneders forventet tap. Hvis kredittrisikoen har økt vesentlig, skal det avsettes for forventet tap over hele levetiden. Metodikken i IFRS 9 standarden innebærer noe større volatilitet i nedskrivningene, og det forventes at nedskrivninger kommer tidligere enn ved dagens praksis. Dette vil være spesielt merkbart ved inngangen til en nedgangskonjunktur.

Nærmere beskrivelse av bankens fremtidige nedskrivningsmodell

Tapsanslaget skal lages kvartalsvis, og vil bygge på data i datavarehuset som har historikk over konto- og kundedata for hele kredittporteføljen. Tapestimaterne vil bli beregnet basert på 12 måneders og livslang sannsynlighet for mislighold (probability of default – PD), tap ved mislighold (loss given default – LGD) og eksponering ved mislighold (exposure at default – EAD). Datavarehuset inneholder historikk for observert PD og observert LGD. Dette vil danne grunnlag for å lage gode estimater på fremtidige verdier for PD og LGD. I tråd med IFRS 9 grupperer banken sine utlån i tre trinn.

Trinn 1:

Dette er startpunkt for alle finansielle eiendeler omfattet av den generelle tapsmodellen. Alle eiendeler som ikke har vesentlig høyere kredittrisiko enn ved førstegangsinnregning får en avsetning for tap som tilsvarer 12 måneders forventet tap. I denne kategorien ligger alle eiendeler som ikke er overført til trinn 2 eller 3.

Trinn 2:

I trinn 2 i tapsmodellen er eiendeler som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden førstegangsinnregning, men hvor det ikke er objektive bevis på tap. For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over levetiden. I denne gruppen finner vi kontoer med vesentlig grad av kredittforverring, men som på balansedato tilhører kunder som er klassifisert som friske. Når det gjelder avgrensning mot trinn 1, definerer banken vesentlig grad av kredittforverring ved å ta utgangspunkt i hvorvidt et engasjements beregnede misligholdssannsynlighet (PD) har økt vesentlig.

Trinn 3:

I trinn 3 i tapsmodellen er eiendeler, som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden innvilgelse og hvor det er objektive bevis på tap på balansedato. For disse eiendelene skal det avsettes for forventet tap over levetiden. Dette er eiendeler som under gjeldende regelverk defineres som misligholdte og nedskrevne.

Videre utvikling av modellen

Modellen for nedskrivninger er fortsatt under utvikling. Banken vurderer fremtidsrettet informasjon som makroøkonomiske faktorer som for eksempel arbeidsledighet, BNP-vekst, renter og boligpriser, og økonomiske prognoser for å kunne gi fremtidsrettet informasjon som er så korrekt som mulig. Modellen vil beregne nedskrivninger basert på data ved månedslutt.

Effekt på regnskapsrapportering

Eventuelle implementeringseffekter vil føres mot egenkapitalen ved overgang til IFRS 9 1.1.2018. Foreløpig gjennomgang av fremtidige notekrav viser at det vil bli en del endringer i notekrav knyttet til tapsnedskrivninger, men liten effekt knyttet til noter relatert til finansielle instrumenter.

Kvantitative effekter ved implementering av IFRS 9

Basert på en foreløpig gjennomgang forventes det ikke vesentlige effekter knyttet til overgang til IFRS 9. Dette gjelder både eventuelle

effekter knyttet til endring av klassifisering og måling samt endret metodikk knyttet til tapsnedskrivninger. Effekten på kapitaldekningen vil ifølge våre foreløpige beregninger være begrenset eller ikke-eksisterende som følge av fradragsbestemmelsene knyttet til regulatorisk forventet tap, da konsernets samlede nedskrivninger er lavere enn disse. Med bakgrunn i dette ser derfor ikke SpareBank 1 SR-Bank behov for en 5-årig implementeringsperiode slik kapitaldekningsregelverket åpner for.

NOTE 43 HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN

SpareBank 1 SR-Bank eide 31.12.2016 19,7 prosent i SpareBank 1 Mobilbetaling AS (mCASH). 13. februar 2017 ble det offentliggjort at over 100 norske banker kommer inn på eiersiden i Vipps sammen med DnB. Herunder bankene i SpareBank 1-alliansen med deres mobilbetalingsløsning mCASH. SpareBank 1-alliansen skal eie 25 prosent og blir nest største eier i det nye selskapet hvor DNB-konsernet er største eier med 52 prosent.

Det har ikke vært registrert vesentlige hendelser etter 31.12.2016 som påvirker det avlagte årsregnskapet.

Foreslått utbytte er kr 2,25 pr aksje og vil totalt utgjøre 575 mill kroner.

Til generalforsamlingen i Sparebank 1 SR-Bank ASA

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Sparebank 1 SR-Bank ASAs årsregnskap som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Sparebank 1 SR-Bank ASA per 31. desember 2016 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.
- gir konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Sparebank 1 SR-Bank ASA per 31. desember 2016 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2016. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

PricewaterhouseCoopers AS, Kanalsletta 8, Postboks 8017, NO-4068 Stavanger

T: 02316, org.no.: 987 009 713 MVA, www.pwc.no

Statsautoriserte revisorer, medlemmer av Den norske Revisorforening og autorisert regnskapsførerselskap

Sentrale forhold ved revisjonen**Hvordan vi i vår revisjon håndterte sentrale forhold ved revisjonen***Verdien av utlån til kunder*

Utlån utgjør en betydelig andel av verdien av eiendeler i balansen.

Bankens rutiner og systemer for oppfølging av utlån og identifisering av utlån med nedskrivningsbehov samt vurderingen av disse utlånene er sentrale. Ledelsens bruk av skjønn knyttet til forutsetninger ved beregning av nedskrivningsbeløp er en del av disse rutinene og systemene. Bruken av skjønn kan påvirke årets regnskapsmessige resultat og ha betydning for overholdelse av kapitaldekningsregelverket som følge av risikoklassifisering av utlån. Vi har fokusert på verdien av utlån til kunder på grunn av den betydelige andelen lånene representerer i balansen samt betydningen av det skjønn ledelsen utøver som en del av rutinen ved vurderingen av nedskrivningsbehov.

Etter regnskapsreglene skal banken på slutten av hver rapporteringsperiode vurdere om det finnes objektive indikasjoner på at et utlån har falt i verdi. Dersom det foreligger objektive indikasjoner på at et tap ved verdifall på utlån har inntruffet, skal nedskrivningsbeløpet beregnes som forskjellen mellom utlånets balanseførte verdi og nåverdien av fremtidige kontantstrømmer. Begge vurderingene involverer stor grad av skjønn.

Vi har i revisjonen særlig fokusert på:

- Ledelsens prosess for identifikasjon av utlån med objektive indikasjoner på verdifall
- Ledelsens prosess for oppfølging av engasjement som er særlig utsatt i forbindelse med den negative utviklingen innen oljerelatert virksomhet
- De forutsetninger ledelsen legger til grunn ved beregning av nedskrivningsbeløp for utlån som

Vi har gjennomgått og testet kontroller knyttet til nedskrivning av utlån til kunder. Dette var kontroller som var rettet mot identifisering av om utlånsengasjement har objektive bevis på verdifall og kontroller for hvordan nedskrivningsbeløpet blir beregnet når objektive bevis foreligger. Vi konkluderte med at vi kunne basere oss på disse kontrollene i vår revisjon.

Vi har løpende gjennom 2016 avholdt møter med Kreditt & Juridisk og avdeling for Kredittsikring i banken. I møtene utfordret vi bankens vurderinger av om det foreligger objektive bevis for tap for utlånsengasjementer hvor dette ennå ikke er konstatert. Dette omfatter engasjementer vurdert av banken og engasjementer valgt ut basert på faktorer som bransje, størrelse, risiko og tilfeldige. Vi forsikret oss om at banken hadde et særlig fokus på engasjementer innen oljerelatert virksomhet. For de utlån hvor objektive bevis for tap var identifisert, utfordret vi banken og gjennomgikk relevansen og rimeligheten av viktige forutsetninger og metoden som var benyttet i beregningen av realisasjonsverdi. Vår gjennomgang viste at bankens forutsetninger og metoder var rimelige.

Vi testet et utvalg av utlånsengasjement basert på ulike kriterier og vurderte om det forelå objektive bevis for tap. Vi vurderte realisasjonsverdien som ledelsen hadde lagt til grunn for utlånsengasjementene. Realisasjonsverdien blir beregnet ved bruk av interne og eksterne vurderinger. Resultatet av denne testingen av individuelle nedskrivninger viste at ledelsen hadde benyttet rimelige forutsetninger i beregningen av nedskrivningsbeløpene.

For nedskrivningsbeløp for grupper av utlån er beregning gjennomført av risk manager kreditt basert på et modellverk. Vi testet modellverket og tok stilling til relevansen og rimeligheten av viktige forutsetninger som var benyttet i beregningen. Nivået på de gruppevise nedskrivningene ble blant annet vurdert mot andre sammenlignbare banker og kalibrert mot bankens øvrige utlånsportefølje. Resultatet av denne testingen viste at forutsetninger benyttet ved beregning av disse nedskrivningsbeløpene var rimelige.

har objektive indikasjoner på verdifall

Se notene 6, 8, 10, 11, 12, 13 og 14 til regnskapet for en beskrivelse av konsernets kredittrisiko og nedskrivning av utlån til kunder.

Vi forsikret oss om at tilleggsopplysningene om verdsettelse av lån og garantier på en hensiktsmessig måte beskriver risikoene i porteføljen.

Systemer for IT- og betalingsformidling

Vi har fokusert på dette området fordi bankens finansielle rapporteringssystemer og virksomhet er avhengig av komplekse IT-systemer. Eventuelle svakheter i automatiserte prosesser og tilhørende IT-avhengige manuelle kontroller kan medføre problemer knyttet til den løpende driften av IT-systemene og risiko for feil.

Banken benytter eksterne serviceleverandører for å drifte enkelte sentrale IT-systemer. Revisor hos de relevante serviceorganisasjonene er benyttet til å evaluere design og effektivitet av og teste etablerte kontroller som skal sikre integriteten av IT- og betalingsformidlings systemene som er relevante for finansiell rapportering. Vi forsikret oss om revisorens kompetanse og objektivitet og gjennomgikk tilsendte rapporter og vurderte mulige avvik og tiltak. Vi har også gjennomført testing av tilgangskontroller til IT-systemer og arbeidsdeling der det var nødvendig av hensyn til vår revisjon.

Våre vurderinger og kontroller viser at vi kan bygge på bankens systemer for IT og betalingsformidling i vår revisjon.

Fullstendighet og verdsettelse av derivater

Derivater består i all hovedsak av rente- og valutainstrumenter. Banken anvender derivater for å redusere rente og valutarisiko knyttet til fastrente innlån og utlån, obligasjoner (eiendeler og gjeld) og sertifikater (eiendeler og gjeld). Banken har og betydelig handel med derivater på vegne av kunder. Det foreligger risiko for feil i regnskapet dersom derivater ikke er fullstendig registrert i bankens systemer.

Derivater måles til virkelig verdi, og verdsettelsen avhenger dels av ledelsens skjønn. Bruk av forutsetninger ved verdsettelsen (f.eks. rentenivå og kredittspread) vil dermed kunne påvirke bankens resultat.

Se blant annet notene 2, 3, 6, 15, 16, 21, 26 og 28 til regnskapet for en beskrivelse av konsernets risikostyring og bruk av derivater.

Banken har etablert prosesser og kontroller for å sikre nøyaktig registrering og måling av derivatkontrakter.

Vi har gjennomgått og testet kontroller knyttet til inngåelse og avslutning av derivatkontrakter og registrering av disse i bankens systemer. Vår testing omfattet også kontroller som skal sikre at banken daglig utfører avstemminger av transaksjoner utført mot tredjepart. Videre har vi vurdert og testet bankens metodeverk og rutine for prising av derivatkontrakter. Vi konkluderte med at vi kunne basere oss på disse kontrollene i vår revisjon.

Rente og valutakurver ble daglig lastet inn i bankens porteføljesystem som grunnlag for prising av derivater. Vi har etterkontrollert prising av derivater ved å etterberegne prising basert på ulike typer derivater og med anvendelse av de rente- og valutakurver som banken har lastet inn. Deretter har vi sammenlignet resultatene av prising mot andre eksterne kilder. Resultatene av våre tester viser at ledelsen hadde benyttet rimelige forutsetninger i beregningen av virkelig verdi på derivatkontrakter.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle konsernet eller å legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden

misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.

- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Stavanger 8. mars 2017
PricewaterhouseCoopers AS

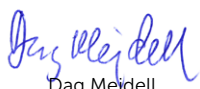
Torbjørn Larsen
Statsautorisert revisor

Erklæring fra styret og administrerende direktør

Vi erklærer etter beste overbevisning at årsregnskapet for perioden 1. januar til 31. desember 2016 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder, og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av selskapets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Vi erklærer også at årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til selskapet og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer selskapet og konsernet står overfor.

Stavanger 8.3.2017

Dag Mejdell
Styreleder

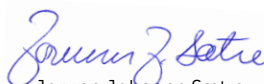
Kate Henriksen

Tor Dahle

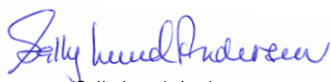
Birthe Cecilie Lepsøe

Jorunn Johanne Sætre

Odd Torland

Sally Lund-Andersen
Ansattes representant

Kristian Kristensen
Ansattes representant

Arne Austreid
Administrerende direktør

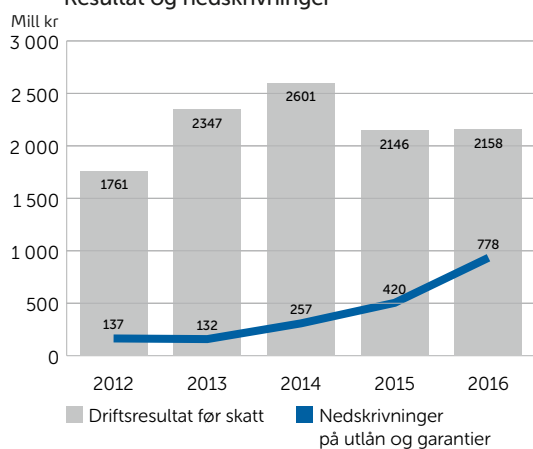

NØKKELTALL SISTE 5 ÅR

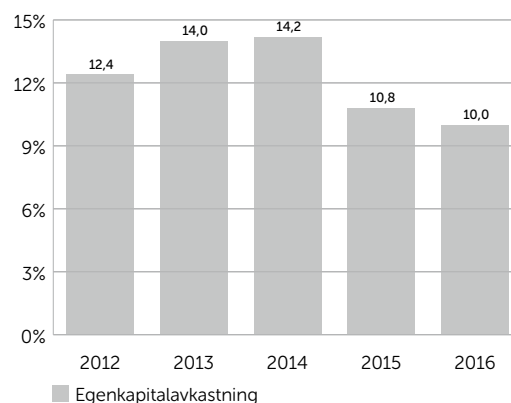
(beløp i mill kroner)

SpareBank 1 SR-Bank konsern	2016	2015	2014	2013	2012
Resultatsammendrag					
Netto renteinntekter	2 871	2 593	2 404	2 119	1 742
Netto provisjons- og andre inntekter	1 443	1 532	1 732	1 824	1 466
Netto inntekter fra finansielle investeringer	654	304	778	555	578
Sum netto inntekter	4 968	4 429	4 914	4 498	3 786
Sum driftskostnader	2 032	1 863	2 056	2 019	1 888
Driftsresultat før nedskrivninger på utlån	2 936	2 566	2 858	2 479	1 898
Nedskrivninger på utlån og garantier	778	420	257	132	137
Driftsresultat før skatt	2 158	2 146	2 601	2 347	1 761
Skattekostnad	403	400	506	487	400
Resultat etter skatt	1 755	1 746	2 095	1 860	1 361
Resultat (% av gjennomsnittlig forvaltningskapital)					
Netto renteinntekter	1,48 %	1,42 %	1,45 %	1,42 %	1,27 %
Netto provisjons- og andre inntekter	0,74 %	0,84 %	1,04 %	1,22 %	1,07 %
Netto inntekter fra finansielle investeringer	0,34 %	0,17 %	0,47 %	0,37 %	0,42 %
Sum netto inntekter	2,56 %	2,42 %	2,96 %	3,01 %	2,76 %
Sum driftskostnader	1,05 %	1,02 %	1,24 %	1,35 %	1,38 %
Driftsresultat før nedskrivninger på utlån	1,51 %	1,40 %	1,72 %	1,66 %	1,38 %
Nedskrivninger på utlån og garantier	0,40 %	0,23 %	0,15 %	0,09 %	0,10 %
Driftsresultat før skatt	1,11 %	1,17 %	1,57 %	1,57 %	1,28 %
Skattekostnad	0,21 %	0,22 %	0,30 %	0,33 %	0,29 %
Resultat etter skatt	0,90 %	0,96 %	1,26 %	1,24 %	0,99 %
Balansetall					
Utlån personmarked	91 171	87 229	77 651	59 848	52 569
Utlån personmarked inkl. SB1 Boligkreditt	115 348	115 397	109 939	105 595	100 786
Utlån bedriftsmarked	66 497	66 705	62 880	59 128	55 723
Utlån bedriftsmarked inkl. SB1 Næringskreditt	67 014	67 243	63 464	59 770	56 194
Innskudd personmarked	42 908	42 101	39 545	36 190	34 311
Innskudd bedriftsmarked	43 741	47 341	41 942	35 474	33 248
Utlånsvekst personmarked ekskl. SB1 Boligkreditt %	4,5	12,3	29,7	13,8	10,5
Utlånsvekst bedriftsmarked ekskl. SB1 Næringskreditt %	-0,3	6,1	6,3	6,1	6,0
Innskuddsvekst personmarked %	1,9	6,5	9,3	5,5	9,1
Innskuddsvekst bedriftsmarked %	-7,6	12,9	18,2	6,7	2,1
Forvaltningskapital	193 408	192 049	174 926	156 985	141 543
Gjennomsnittlig forvaltningskapital	194 264	182 768	166 017	149 554	137 212
Nedskrivninger på utlån og mislighold					
Nedskrivning i % av utlån	0,50	0,28	0,20	0,12	0,13
inkludert utlån SB1 Bolig- og Næringskreditt	0,42	0,23	0,15	0,08	0,09
Misligholdte engasjement i % av brutto utlån	0,68	0,55	0,30	0,69	0,42
inkludert utlån SB1 Bolig- og Næringskreditt	0,59	0,46	0,24	0,50	0,29
Andre tapsutsatte engasjement i % av brutto utlån	0,72	0,35	0,36	0,37	0,54
inkludert utlån SB1 Bolig- og Næringskreditt	0,62	0,30	0,29	0,26	0,37
Egenkapital					
Aksjekapital	6 394	6 394	6 394	6 394	6 394
Overkursfond	1 587	1 587	1 587	1 587	1 587
Annen egenkapital	10 307	8 933	7 422	6 075	4 656
Sum egenkapital	18 288	16 914	15 403	14 056	12 637
Lønnsomhet, soliditet og bemanning					
Egenkapitalavkastning %	10,0	10,8	14,2	14,0	12,4
Kostnadsprosent	40,9	42,1	41,8	44,9	49,9
Ren kjernekapitaldekning %	14,70	13,26	11,50	11,11	10,01
Kjernekapitaldekning %	15,63	14,17	12,34	12,83	12,15
Kapitaldekning %	17,52	16,73	14,53	14,07	13,10
Antall årsverk	1 127	1 161	1 106	1 165	1 207

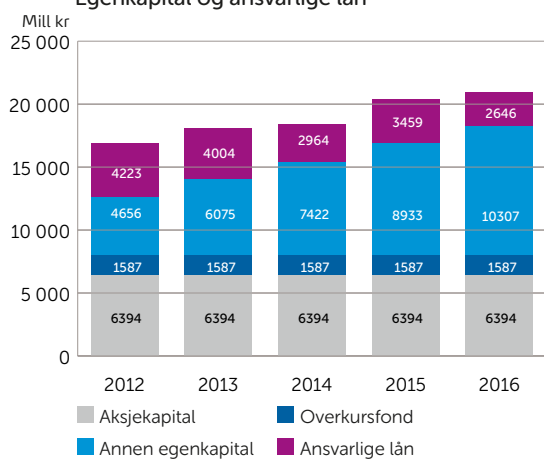
Resultat og nedskrivninger

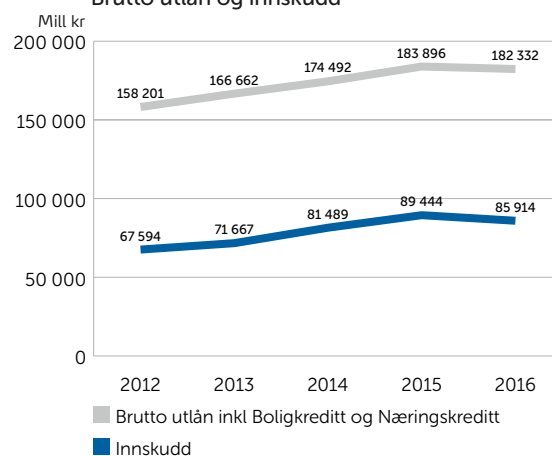
Egenkapitalavkastning

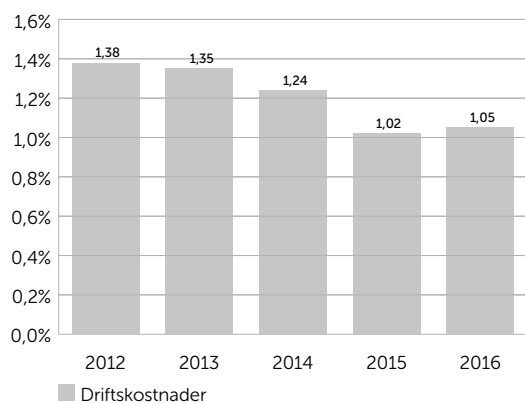
Egenkapital og ansvarlige lån

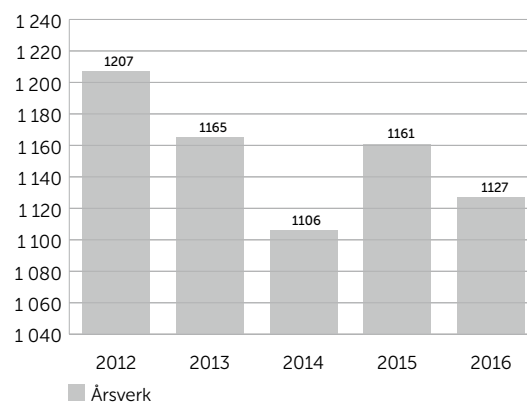
Brutto utlån og innskudd

Driftskostnader i % av gjennomsnittlig forvaltningskapital

Årsverk, konsern

Vi skal gi kraft til vekst og utvikling i regionen

Felles sentralbord

02002 for privatkunder
02008 for bedriftskunder

Hovedkontor/administrasjon

Bjergsted Terrasse 1
P.b. 250, 4066 Stavanger
E-post privatkunder: kundesenter@sr-bank.no
E-post bedriftskunder: bedrift@sr-bank.no
Fax nr 51 57 12 60

For åpningstider og fullstendige adresser
til våre kontorer se www.sr-bank.no

SpareBank
SR-BANK